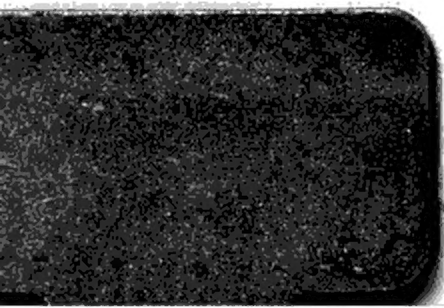

PLATONIS
OPERA OMNIA.

RECENSUIT ET COMMENTARIIS INSTRUXIT

GODOFREDUS STALLBAUM.

VOL. VI. SECT. I.

CONTINENS

EUTHYDEMUM.

GOTHAE ET ERFORDIAE

SUMPTIBUS GUIL. HENNINGS.

MDCCCXXXVI.

LONDINI APUD BLACK ET ARMSTRONG.

PLATONIS

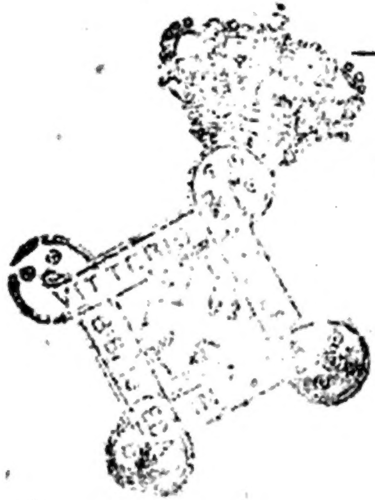
EUTHYDEMUS.

RECENSUIT ET PROLEGOMENIS

ATQUE

COMMENTARIIS ILLUSTRAVIT

GODOFREDUS STALLBAUM.

GOTHAE ET ERFORDIAE

SUMPTIBUS GUIL. HENNINGS.

MDCCCXXXVI.

LONDINI APUD BLACK ET ARMSTRONG.

ERFORDIAE
TYPIS HENNINGS & HOPF.
1836.

PLATONIS

EUTHYDEMUS.

DISPUTATIO

DE

EUTHYDEMO PLATONIS.

Sophistarum, qui in scriptis Platonis commemorantur, duo potissimum genera discernere licet, quorum tamen alterum cum altero multa habuit communia. Alii enim reperiuntur ornate dicendi maxime et eloquentiae facultate id studuisse efficere, ut audientes delinirent delinitosque in sui admirationem raperent. Iactarunt enim non modo illud, quod paene omnes profitebantur, docere se posse, quomodo causa inferior verborum industria superior fieret, verum etiam magnam doctrinae copiam et ubertatem affectantes sese dictitarunt de quovis argumento statim copiose disputaturos atque in conventibus postularunt de qua re quisque audire vellet. Quo in genere Gorgiam, Hippiam, aliosque studiose elaboravisse quum aliunde tum ex Platonis scriptis certissime constat. Ab horum ratione aliquantum discesserunt qui eximie sophistarum nomine appellantur; qui quidem quamvis nec ipsi dicendi artem aspernati, tamen studium suum atque industriam praecipue ad disserendi facultatem contulerunt et ex hac una maxime gloriam atque auctoritatem quaesiverunt. Hanc vero dialecticam subtilitatem iam Protagoras Abderites, huius familiae princeps, ad forensem usum et consuetudinem traduxit, eaque re effecit, ut non pauci hanc disciplinam tanquam egregiam causarum recte agendarum adiutricem plurimi aesti-

marent *). Ex quo tempore quum in universa Graecia, tum maxime Athenis ingens extitit eorum multitudo, qui disserendi arti operam darent eiusque studio mirifice ducerentur. Verum enim vero dici non potest, quam cito res per se sanequam haud contemnenda in pravam quandam argutandi lubidinem verterit, praesertim quum sophistae ipsi non tam quid verum esset curarent, quam indagarent ea, quibus doctrinae et subtilitatis laudem consequerentur. Quid quod inter ipsos istos sapientiae professores mature exorti sunt, qui studio veritatis omni deposito, unice acuminis et ingenii famam aucupantes, sese totos ignobili fallacium conclusiuncularum nectendarum artificio dederent atque in disputando argutis captionibus id conarentur efficere, ut quidquid ab aliis responderetur, id argueretur falsum esse, ipsorum autem sententiae quamvis absurdae audientibus probarentur. Enimvero ita fert humanum ingenium, ut quae acute excogitata sunt, etiamsi speciem tantummodo acuminis mentiantur, tamen nescio quam vel oblectationis gratiam afferre vel etiam laudis commendationem habere videantur. Praeivit autem huius rei exemplum ipse totius huius familiae princeps, qui quum unamquamque rem prouti sensibus aliter appareret, ita etiam aliam esse vellet **), profecto omnia dubitandi lubidini reddidit obnoxia. Huc accessit, quod disserendi et argutandi sollertiae et consuetudini plurimum tribuit. Audias Diogen. Laert. IX. 52. ita scribentem: *οὗτος* (Protagoras) *πρῶτος — καὶ λόγων ἀγῶνας ἐποιήσατο καὶ σόφισμα τοῖς πραγματολογοῦσι προςήγαγε, καὶ τὴν διάνοιαν ἀφεὶς πρὸς τοὔνομα διελέχθη καὶ τὸ νῦν ἐπιπόλαιον γένος τῶν ἐριστικῶν ἐγέννησεν· ἵνα καὶ Τίμων φησὶ περὶ αὐτοῦ· Πρωταγόρης τ' ἐπίμικτος ἐριζέμεναι εὖ εἰδώς. οὗτος καὶ τὸ Σωκρατικὸν εἶδος τῶν λόγων πρῶτος ἐκίνησε, καὶ τὸν Ἀντισθένους λόγον τὸν πειρώμενον ἀποδεικνύειν, ὡς οὐκ*

---

*) V. Cicer. Brut. 12. Quintil. Institt. III. 1, 12. Professus est Protagoras etiam celebratissimum illud, *τὰ ἥττω κρείττω ποιεῖν*, idque ope artis disserendi. v. Gell. N. A. V. 3, 7.

**) V. Theaet. p. 152. A. et p. 177. C. ubi Protagoreos vocat *τοὺς τὴν φερομένην οὐσίαν λέγοντας καὶ τὸ ἀεὶ δοκοῦν ἑκάστῳ τοῦτο καὶ εἶναι τούτῳ ᾧ δοκεῖ*. Cratyl. p. 386. D.

ἔστιν ἀντιλέγειν, οὗτος πρῶτος διείλεκται, καθά φησι Πλάτων ἐν Εὐθυδήμῳ. Adde Suidam, qui in voc. Πρωταγόρας· ἐκλήθη πρῶτος οὗτος σοφιστής. πρῶτος δὲ οὗτος τοὺς ἐριστικοὺς λόγους εὗρε, καὶ ἀγῶνα λόγων ἐποιήσατο. Ita igitur factum est, ut nec magistri deessent vanissimae artis, et numerus eorum, qui illam colerent vel admirarentur, eo magis cresceret, quo plus utilitatis inde vel ad causas commode agendas vel ad consequendam artis civilis perfectionem atque laudem redundare existimaretur *).

Et istiusmodi quidem homines Plato quum alibi saepe per occasionem notaverit ac perstrinxerit, sicuti paucis ad Remp. V. p. 454. E significavimus, tum in Euthydemo de industria castigavit acerbissime, in quo libro proposito Euthydemi et Dionysodori exemplo perspicue docetur, quibus artificiis et fraudibus inanis illa disputandi sollertia usa fuerit. Inducuntur enim illi ita disserentes, ut ineptissimas quasque cavillationes et captiosas quaestiunculas, magnam partem ex Protagorae ratione derivatas, miro animorum ardore cumulent atque praestigiis istis suis aciem eorum, qui disputationi intersunt, vel re vera praestringant vel certe praestringere conentur. Quocirca vel hanc ob causam dignus hic liber fuit, de quo quaereretur subtilius: neque enim in ullo antiquitatis opere tam illustris imago ob oculos posita est argutae illius dialectices, quae universam paene Graeciam tantopere commovit, ut ipse Aristoteles postea operae pretium duxerit, quo modo contorta illa et aculeata sophismata expedienda essent, subtilius exquirere. Quanquam in isto nequaquam sunt omnia: pertinet enim hic liber, ut videbimus, etiam ad Socratis rationes quasdam illustrandas, de quibus ut tandem aliquando rectius quam adhuc statuatur, et ipsius viri et literarum causa valde optandum est.

Priusquam autem de his rebus deque universae scriptionis argumento et proposito disputare instituamus, et de sophistis illis, qui loquentes introducuntur, exponere iuvat,

---

*) Ab inani hac arte sophistarum diligenter discernenda est Megaricorum disserendi ratio, ab Eleaticis profecta illa, quae quanquam et ipsa utebatur argutis et contortis conclusiunculis, tamen tota ad locos quosdam philosophiae explorandos pertinebat neque mero argutandi et cavillandi lusu continebatur.

et de rationibus atque causis explicare, cur illorum censura non ad ipsos tantum, sed ad universam eristicae disciplinam a Protagora profectam pertinere iudicanda sit. Habent enim Platonis dialogi, ut constat, hoc sibi proprium, quod argumentum eorum fere ita tantum plene accurateque percipi potest, si de vita, moribus et opinionibus hominum in iis colloquentium certius constiterit: quod quia multi olim non animadverterunt, factum est ut vel doctissimi homines saepenumero in philosopho interpretando praecipites agerentur.

Itaque Euthydemus et frater eius Dionysodorus quinam fuerint et quid egerint, etsi aliunde parum accurate novimus *), tamen ex Platone non obscure intelligitur. Patriam narrantur Chium habuisse, clarissimam Ionum insulam. Qua relicta Thurios migrarunt, postea autem se in Atticam contulerunt, ita ut nunc Athenis, nunc aliis in oppidis commorarentur **). Enimvero quamvis iam aetate multum essent provecti et vero etiam, ut ait Horatius, seri studiorum ***), tamen non dubitabant se profiteri sapientiae et virtutis magistros. Duplex autem eorum fuit professio, quandoquidem et artem tractandorum armorum tradebant, quam videntur exercuisse, priusquam se darent sophisticae, et virtutis disciplinam pollicebantur omnium optimam ****). Redibat tamen, sicuti videtur, omnis eorum ad virtutem institutio potissimum ad ἀντιλογικῆς sive eristicae artis usum et exercitationem, qua quidem tantum poterant, ut quidquid esset argutarum et fallacium tricarum, id statim in promtu haberent et, quamvis essent aetate grandiores et edentuli, ingenti cum linguae volubilitate in medium proiicerent. Scilicet nihil erat quod sibi non viderentur continuo ar-

---

*) De Euthydemis egit Fabricius Bibliothec. Graec. 2, 81. 18. 3, 11. 6, 9. 4. et ad Sext. Empir. adv. Mathem. 7, 13. p. 372 sq. conf. Schneider. ad Xenoph. Mem. I. 2, 29. Chium nostrum Fischerus ad Cratyl. part. XI. p. 12. male confudit cum Dioclis filio, qui memoratur Plat. Sympos. p. 222. B. c. 37. Distinguendus idem est ab Euthydemo, Cephali filio, Lysiae fratre, cuius mentio fit De Rep. I. p. 328. B.

**) V. p. 271. C.

***) V. p. 272. B.

****) V. p. 273. C. D.

gutis conclusiunculis posse labefactare et convellere. Neque haec rixandi et altercandi consuetudo ab eorum doctrina, si quae fuit, abhorruit. Nam Euthydemus quidem ita sibi persuaserat: πᾶσι πάντα ὁμοίως εἶναι ἅμα καὶ ἀεί *), rerum naturam hominibus ad unum omnibus eandem usquequaque esse videri neque aliis tempore quoque aliam; a qua sententia profectus similiter atque Protagoras quidquid diceretur infirmare et in dubitationem vocare potuit. Hanc igitur artem satis ignobilem factitantes illi apud aequales, utpote talium argutiarum amantissimos, non exiguam videntur adepti esse auctoritatem. Certe quidem plerique syllogismi, qui ab iis apud Platonem proferuntur, ab Aristotele De Sophistarum Elenchis **) examinantur, quos vereor ut Stagirites fuisset memoraturus, nisi multorum animos in se convertissent. Quanquam fieri potest, ut Plato hos potissimum sophistas disserentes fecerit, non quia praeter ceteros honorati essent, sed quod eorum exemplo optime posset demonstrari, quousque rabies ista de omnibus rebus altercandi et rixandi esset progressa, et quantum ea detrimenti verae sapientiae disciplinae afferret ***). Nam quod iam antea significavi, quae in Euthydemo a Platone sunt exposita, haudquaquam ad unum Euthydemum et Dionysodorum spectant, sed pertinent potius ad explodendam totam illam eristicam, quae a Protagora duxerat originem, imo etiam ad ipsum Protagoram. Cuius rei complura sunt argumenta ab ipso Platone non obscuris sane indiciis prodita, neque tamen adhuc a quoquam animadversa.

Nam primum quidem non sine causa fieri putamus, quod Euthydemus et Dionysodorus Thuriis narrantur Athenas commigrasse. Cuiusmodi res si qui putant temere a philosopho commemorari, nae illi in magno opi-

---

*) V. Plat. Cratyl. p. 386. D. ubi nemo dubitabit quin idem Euthydemus intelligendus sit, qui in libro cognomini loquens inducitur.

**) Hoc quum passim per totum librum agatur, tum maxime ex c. 9. et 10. perspicuum est.

***) Latius etiam paullatim serpere coepisse istam eristicorum nationem, ex eo intelligitur quod Isocrates saepenumero in eos acriter invehitur.

nionis errore versari existimandi sunt. Etenim teste Heraclide Pontico apud Diogen. Laert. IX. 50. Protagoras Thuriorum coloniae Olymp. 84. 2. s. a. 443. ante Chr. natum conditae leges scripsit ideoque illic aliquamdiu commoratus esse videtur. Certe quidem a Platone Hipp. mai. p. 281. D. E. narratur in Sicilia esse versatus ibique cum Hippia artem sophisticam factitasse. Quocirca haud absurde coniicere licebit Chios istos colonos ibi in interiorem quandam sophistae celeberrimi notitiam et familiaritatem pervenisse atque postea temporis revertisse Athenas ibique ad illius exemplum sese componentes dialecticae vel potius eristicae operam navavisse *). Quod quo tempore evenerit, certo definiri non potest, siquidem Schleiermacheri coniectura ad locum p. 271. de fuga eorum prodita incerto nititur fundamento, id quod suo loco docebimus. Sed alia etiam sunt, unde Euthydemo eiusque fratri cum Protagora aliquid necessitudinis intercessisse non inepte suspiceris. Quod enim illi praeter disserendi artem ac virtutis disciplinam etiam *ὁπλομαχίαν* professi sunt, equidem non dubium esse arbitror, quin hac in re Abderitae exemplum sint imitati. Scripserat enim Protagoras teste Laertio IX. 55. praeter alia etiam librum *περὶ πάλης*. Quod ne temere ab hoc scriptore confictum putes prohibent verba Platonis in Sophist. p. 232. D. *τά γε μὴν περὶ πασῶν τε καὶ κατὰ μίαν ἑκάστην τέχνην, ἃ δεῖ πρὸς ἕκαστον αὐτὸν τὸν δημιουργὸν ἀντειπεῖν, δεδημοσιωμένα που καταβέβληται, γεγραμμένα τῷ βουλομένῳ μαθεῖν.* Th. *Τὰ Πρωταγόρειά μοι φαίνει περί τε πάλης καὶ τῶν ἄλλων τεχνῶν εἰρηκέναι.* Hic enim quominus *περὶ πάλης* cum Schleiermachero metaphorice de disputandi certamine intelligamus, vehementer impediunt verba antegressa *πρὸς ἕκαστον αὐτὸν τὸν δημιουργόν*. Nec per se incredibile est Protagoram huius artis peritum atque gnarum fuisse, siquidem vera sunt, quae a Gellio N. A. V. 3 narrantur. Quanquam igitur lubenter concedimus eleganti lusu a Platone artem armis pugnandi sophistis attribui, ut videlicet isti in omni certaminis genere perfecti et consummati esse

---

*) Narrantur enim p. 272. C. Thuriis relictis *πολλὰ ἤδη ἔτη περὶ τούσδε τοὺς τόπους διατρίβειν*: quibus deinde adduntur haec: *πέρυσι δὲ ἢ προπέρυσι οὐδέπω ἤστην σοφώ.*

videantur, tamen huius artificii commemoratione simul magistrum eorum atque ducem, qui et ipse artis athleticae non fuisset imperitus, non sine quadam irrisione significari nobis plane persuasimus. His accedit tertium quiddam, quod homines fuisse Protagoreos arguit. Quod enim uterque narratur praeter disserendi artem etiam forensium orationum scriptionem calluisse, id prorsus accommodatum est ad disciplinam Protagorae, quem antea vidimus in eo elaboravisse, ut artem sophisticam ad forensem dictionem traduceret. Huius igitur auctoritatem sequuti illi etiam iudicia acumine scilicet suo atque ingenio illuminare conati sunt. Praeterea qui locus vehementer torsit hominum doctorum ingenia necdum a quoquam satis dilucidatus est, pag. 293. A., is clarissimam accipit lucem, ubi Euthydemum et Dionysodorum fidos Protagorae discipulos fuisse sumserimus. Quod enim Socrates ibi sophistas interrogat, sitne ars regia, qua virtus ac sapientia absolvatur, ob oculos habuit procul dubio Protagorae decretum quoddam, de quo postea in argumenti enarratione dicetur. Nam iniecta huius sententiae mentione homines ab inani argutiarum studio callide traducere conatur ad severam gravemque disserendi rationem, siquidem ita futurum esse sperat, ut illi tandem aliquando missis ineptiis suis magistri rationem defendendam suscipiant. Porro p. 286 sqq. usque ad p. 288. dedita opera a Socrate refutatur sententia illa nobilissima Protagoreorum, qua omnis dissentiendi refellendique facultas tollebatur, ita quidem, ut illorum diserte mentio iniiciatur; quod quis est qui sibi ita fieri persuadeat, nisi Euthydemus et Dionysodorus et ipsi Protagorae rationem amplexati fuissent? Quid quod etiam alia quaedam decreta iis tribuuntur, veluti p. 283 sq. p 285. p. 293 sq. quae, sicut postea docebimus, ex Protagorae doctrina manarunt. Denique hoc potissimum genus sophistarum, quod Protagoram sectabatur, Socrati maximam videtur invidiam atque odium conflavisse, unde factum est, ut vir optimus vel a poetis comicis una cum illis corriperetur. Quum enim multi Socraticam philosophandi rationem ab illorum vaniloquentia parum aut nihil discernerent, vir innocentissimus in eam adductus est suspicionem, ut vulgo in illorum numero habendus videretur: quod ipsum etiam Hegelianis quibusdam nuper accidisse inter omnes constat.

Sed postremum hoc, quod commemoravimus, quor-

sum spectet, tum demum evidenter apparebit, quum accuratius fuerit exploratum quid philosopho in hoc opere scribendo propositum fuerit. De qua re dici non potest quanta usque ad hunc diem virorum doctissimorum sit dissensio atque controversia.

Et vulgaris quidem olim haec fuit doctorum hominum de hoc libro sententia, ut Platonem existimarent id egisse potissimum, ut inanes sophistarum argutiae atque fraudes copiosa exemplorum enumeratione demonstrarentur. At enim vero hoc unum si Platoni fuisset propositum neque aliud investigari posset libri propositum; nos quidem lubenter fatemur assensuros esse Friderico Astio, viro clarissimo, totum opus Platonis ingenio et arte indignum iudicanti. Nam ut taceamus istam spinosarum conclusiuncularum congeriem per se ad eristicae istius vim naturamque illustrandam iudicandamque parum momenti facere, certe nullo modo intelligitur, quo vinculo singulae libri partes inter se contineantur, planeque redundare videtur postrema pars dialogi, in qua Crito cum Socrate loquens inducitur. Sed re diligenter explorata nemini, opinor, dubium esse poterit, quin qui ita de universo opere iudicaverunt, aliquantum a recta ratione declinavisse existimari debeant. Verissime enim Schleiermacherus eam quoque sermonis partem in censum venire observavit, quae Socratis cum Clinia sermonem complectitur quaeque rationis Socraticae illustrat praestantiam. Quanquam is hac observatione sua nostro quidem iudicio non ita usus est, uti a tanto viro factum velles. Fuit enim vir egregius in ea opinione, ut quae philosophus in Gorgia, Theaeteto et Menone de virtutis disciplina deque scientiae atque cognitionis natura exponere orsus esset, ea in Euthydemo ulterius profligari adeoque legentium animos ad amplioris cuiusdam et subtilioris doctrinae explicationem veluti praeparari *) existimaret. Quorum omnium nihil propemodum vere recteque affirmari facili negotio demonstrari potest. Nam ut taceam Menonem, in quo libro quod argumentum tractatur, id planissime ad liquidum perducitur, nec disputatio de mutua honestatis et utilitatis ratione in Gorgia agitata nec quaestio illa de

*) V. Opp. Plat. Vol. II. P. I. p. 400 sqq.

scientiae natura in Theaeteto instituta in hoc scripto subtilius exponitur aut illustratur uberius. Quocirca ne Schleiermacherus quidem nodum istum, quem Astius violenter secandum statuit, ullo modo expedivisse videtur. Neque viri acutissimi iudicium Sochero aut Winckelmanno, nupero libri editori, probatum est, quorum hic pariter atque ille ab eius opinione suam seiunxit sententiam. Socherus enim Platonem censuit verae germanaeque philosophiae dignitatem voluisse vindicare ab ignominia et mala existimatione, quae ei apud multos per improbas eristicorum artes conflata esset *). Winckelmannus autem in eam disputavit sententiam, ut Platonem statuerit luculento exemplo declarare voluisse, quanto intervallo distaret eristica sophistarum, verborum ambiguitatis auceps et mentis perturbatrix, a dialectica Socratica, et qualis esset utriusque fructus **). Nec vero negari potest utrumque superioribus multo propius ad verum accessisse. Quanquam equidem non adducor, ut veram rationem ab iis usquequaque patefactam esse mihi persuadeam. Nam Winckelmanni quidem ratio hoc habet incommodi, quod ex ea non perspicitur, quo vinculo postrema sermonis particula cum universae disputationis ratione contineatur: quod certe iure meritoque requiras, nisi Platonem ipsum operis unitatem atque simplicitatem non curavisse temere existimare volueris. Socherus autem etsi omnes ac singulas sermonis partes prudenter iudicio suo complexus est et, si summam rei aestimes, fortasse verum perspexit, tamen nec quorsum singula spectent et quam vim habeant, accurate exposuit, ut profecto multam quaerendi, dubitandi, obloquendi materiam reliquisse videatur. Quocirca nobis visum est aliam ingredi disputationis viam, ut tandem quid de universi operis argumento et proposito iudicari oporteat, si fieri possit, extra omnem dubitationem ponatur.

Versabimur autem in huius argumenti tractatione sic, ut ante omnia quid nobis de summa rei videatur, paucis exponamus; deinde sententiam nostram enarrando dialogi argumento vel illustremus vel confirmemus; deni-

---

*) V. De Script. Plat. p. 212.

**) Sunt haec ipsius verba Prolegg. ad Euthydem. p. XXXIII.

que disseramus de aliis quibusdam rebus, quae cum Euthydemi argumento habent aliquam coniunctionem et necessitudinem. Quibus expositis si forte obscuro Platonis operi plus lucis admovisse videbimur, quam adhuc ab eius enarratoribus factum est, habebimus sane, cur operae nostrae pretium aliquod statuendum esse minus dubitemus.

Iuvat igitur ante omnia paucis exponere, quid nobis de universi colloquii summa iudicandum videatur. Atque nescio sane, an nihil aut certe non multum a vero aberremus Platonem existimantes docere voluisse spinosam illam atque rixosam sophistarum disserendi rationem, quam maxime colerent Protagorei, etiamsi se ambitiosius virtutis magistrum iactaret, tamen nihil esse nisi vanam argutiarum maxime e vocabulorum ambiguitate ductarum captatricem, ideoque Socraticae disputandi consuetudini, unice illi ad rectam sapientiae et virtutis institutionem comparatae, plane contrariam; nihilominus autem eam ab hominibus philosophiam leviter gustantibus nominatimque a fastuosis forensium orationum scriptoribus pro vera germanaque philosophia haberi, atque ita accidere, ut quum universa sapientiae disciplina tum Socratica disserendi docendique ratio immerito in invidiam multorum et contemtum adducatur, ipseque vir sapientissimus in vanorum sophistarum numero habeatur.

Itaque primum quidem Platonem censemus utique hoc esse secutum, quod nemo est quin vel mediocriter attentus facile animadvertat, ut Socratica disserendi ratio veluti signis suis ab inani illa atque fraudulenta sophistarum arte dignosceretur. Quod quomodo philosophus efficere studuerit, postea videbimus, ubi ad argumenti enarrationem erit perventum. Cum huius autem rei tractatione arctissime coniunctum est illud, quod ita simul etiam ipsius Socratis dignitas atque virtus ab eorum calumniis vindicatur, qui virum innocentissimum temerario iudicio ventosae illi sophistarum nationi accensuissent. Quorsum pertinet locus vel maxime memorabilis p. 304. E. sqq. quem miramur sane ab interpreti-

bus neglectum esse, quum ostendat luculentissime, non de una disciplina Socratica agi, sed etiam de ipsius Socratis apud alios existimatione. Iam vero quum Socratica ratio esset adumbranda, fieri non potuit, quin simul locus aliquis philosophiae more Socratico tractandus esset. Itaque prudentissime Socrates duobus libri locis, missa cum sophistis altercatione, ita disserens inducitur, ut cum Clinia potius, adolescentulo, nullis dum sophistarum artibus depravato, colloquens more suo quaedam de verae felicitatis natura, de virtutis disciplina, deque scientia ad eam necessaria disputet, itaque ostendat, quantum ipsius ratio ab illorum nugis et praestigiis recedat. Quod quidem pro summo atque extremo universi operis consilio sic instituitur, ut argumentum disputationis tantummodo leviter attingatur, non in illustriore luce collocetur. Nam nihil aliud Socrates sibi vult, sicut ipse ait, nisi hoc unum, ut sophistis exemplum aliquod ob oculos ponatur, ad cuius normam suscepta disputatio de virtutis institutione, quam illi professi erant, prudenter dirigatur. Quocirca ipsius Socratis de his rebus sententia magis significatur obscure, quam enucleate exponitur. Ex quo ipso perspicuum est, cur improbandum censeamus Schleiermacheri iudicium, qui in his ipsis libri partibus summum scriptoris consilium cerni arbitratus est. Igitur haec tria singulari ac prope divina arte a philosopho inter se coniuncta videmus, ut et loci quidam doctrinae Socraticae attingantur, et ipsius Socratis virtus ab inanibus quorundam reprehensionibus vindicetur, et ratio disserendi Socratica eleganter adumbretur. Quamquam si verum quaerimus, haec omnia denique eo redeunt, ut doctrinae Socraticae maximeque dialecticae praestantia ostendatur. Verum non satis hoc Platoni fuit, qui praeterea etiam artificia illa, quibus sophistae solebant audientium animos deludere delusosque rapere in sui admirationem, ita demonstrare et exaggerare decrevit, ut certissime appareret, quid de iis esset statuendum. Quae quidem libri pars sicuti copiosissime exornata est, ita miro splendet facetiarum lepore, quo tanquam sale perspersa est omnis oratio. Etenim non solum rabies ista disputandi, qua homines correpti erant, suavissimis depingitur coloribus, sed etiam passim in eos dicta iocularia coniiciuntur, ut vere liceat affirmare per hanc sermonis partem omnia fere comicam spirare hilaritatem. Nempe secutus est philo-

sophus illud decretum suum, de quo Legg. VII. p. 816. D. *ἄνευ γὰρ γελοίων τὰ σπουδαῖα καὶ πάντων τῶν ἐναντίων τὰ ἐναντία μαθεῖν οὐ δυνατόν, εἴ τις μέλλει φρόνιμος ἔσεσθαι.* Huc accedit, quod ista disserendi ratio, quamvis inanis atque ventosa, tamen apud multos magnam nacta erat auctoritatem, ut profecto operae pretium esse videri posset eam copiosa oratione coarguere et tanquam spectaculo aliquo illustriore ob oculos posito demonstrare, qualis et quanta esset eius perversitas. Atque non dubitamus affirmare id Platonem praecipuo studio in hoc loco egisse: nam alioquin non tanta copia et ubertate in hoc argumento tractando usurus fuisset. Sed nimirum demonstrata sophisticae rationis vanitate facilius sane atque evidentius videbat emergere Socraticae doctrinae et rationis virtutem et praestantiam. Denique, quod vel maxime ad materiam praesentem pertinet, philosophus addidit etiam acerbam censuram eorum, qui vel opinionis errore vel quadam iudicii malignitate ducti illas sophistarum argutias et praestigias Socrati quoque tribuissent eoque viri sapientissimi doctrinam et institutionem in multorum invidiam et contemtum adducere studuissent; quos quidem homines graviter admonuit, verae atque germanae sapientiae disciplinae honorem suum atque laudem semper esse mansurum, viri prudentis autem esse, quid in quaque re verum sit atque laudabile, priusquam de ea iudicare audeas, diligenter explorare et perpendere.

Ita igitur apparet universam scriptionem tribus constare partibus principalibus, reprehensione et castigatione cristicarum argutiarum quarum, auctores sese temere virtutis magistros profitebantur; adumbratione rationis Socraticae coniuncta illa cum brevi significatione earum rerum, quae ex Socratis sententia ad disciplinam virtutis requirebantur; denique censura pravorum iudiciorum de Socratis institutione et disciplina. Quae quidem partes si ex me quaeris, quo modo inter se cohaereant, ut operis unitas et simplicitas efficiatur, nihil habeo quod respondeam praeter ea, quae paullo ante posui. Redit enim universae disputationis summa eo, ut doceatur, sophistarum cristicam, quantumvis se virtutis magistram iactet, temerario quodam argutandi lusu contineri, rectamque viam ad virtutem et sapientiam per unam Socraticam monstrari rationem; nihilominus autem

accidere, ut haec cum illa ab hominibus semidoctis et sapientiae opinione inflatis temere permutetur atque ita immerito infamiae maculis adspergatur *). Ex quibus apparet illud quoque agi in hoc libro, ut Socratica ratio atque ipse Socrates ab inanis illius sophisticae, pulcherrime sane descriptae, crimine ac suspicione defendatur.

Iam patefacta in universum libri arte demonstrataque eius unitate atque partium convenientia sequitur, ut argumentum eius enarremus, quo dilucidius appareat, quo iure ita de supremo operis fine et proposito statuendum existimemus. Quod quidem ita facere constituimus, ut si quid vel explicatione vel etiam admonitione aliqua indigeat, id ordine deinceps suo loco interseramus. Nam ita certe fiet, ut et Platonis sententia facilius percipiatur et nostra ratio tanquam certo fundamento fulciatur, atque sustentetur. Faciemus autem enarrandi initium ab ipso sermonis exordio.

Conspexerat Crito, nobilissimus ille Socratis amicus, hunc familiarem suum in Lyceo cum peregrinis quibusdam hominibus disserentem, nec tamen ipse propter turbam hominum eos cingentium colloquio interesse vel auscultare potuerat. Quocirca Socratem interrogat, quinam isti homines fuerint et qua potissimum arte confidant. Cui hic respondet homines fuisse Chios, nomine Euthydemum et Dionysodorum, fratres, qui olim Thurios migraverint, inde vero confugerint in Atticam, ubi iam per aliquot annos sint commorati. Admirabilem autem ait esse sapientiae, qua polleant, copiam et amplitudinem, ut isti demum pro perfectis ὁπλομάχοις haberi et possint et debeant. Nam praeter armorum tractandorum peritiam eos gravissimorum certaminis generum scientia excellere, quum et forensium orationum scriptionem teneant callidissime eandemque aliis quoque

---

*) Id, sicuti alia, non perspexit vir doctus quidam, qui nuper in diario quodam de his rebus sententiam ferre sustinuit. Nempe is unitati artis adversari putat, quod plura tractari videantur argumenta. Sed nimirum bonus homo ne Critonem quidem Platonicum videtur percepisse aut legisse; alioquin quid de hoc Platonis artificio iudicandum esset, certe aliquatenus sentire potuisset. Nunc iste de arte in Euthydemo conspicua suo modo iudicavit.

impertiant, et disserendi sollertia atque facultate tantum valeant, ut quaecunque proferantur, acute soleant refellere et coarguere. Itaque semet ipsum ait hominum istorum vehementer appetere disciplinam et institutionem, eandemque etiam Critoni valde commendat, praesertim quum sperare liceat fore, ut vel senes facti eorum artem facile percipiant, neque ipse iis, sicuti Conno, musices magistro, tanquam ὀψιμαθὴς infamiam aliquam afferat, quandoquidem etiam Euthydemus et Dionysodorus iam aetate provecti ista omnia gnaviter didicerint *).

Hoc igitur est sermonis initium, quod versatur in describendis sophistarum illorum studiis itemque urbanissimae irrisionis lepore perfusum est. Quum vero in eo alia sint animadversione non indigna, de quibus commodiore loco dicetur, tum illud maxime observari debet diligenterque animadverti, quod Euthydemus et Dionysodorus narrantur inter alia etiam forensium orationum scriptionem professi esse. Ex eo enim clarum fit et perspicuum, cur extrema sermonis parte forensium orationum scriptores potissimum quum de omni philosophia tum de ipso Socrate iniquius iudicavisse dicantur. Enimvero id genus homines verisimile est, audita ista sophistarum professione, ipsos quoque eristicae operam dare instituisse, utpote exinde arti suae utique lucrum aliquod sperantes: mox tamen iidem perspecta eius vanitate, neque melioribus philosophiae praeceptis satis imbuti, quum eloquentiae laudem unice exoscularentur, coeperunt universam philosophiam contemnere atque ipsum Socratem, qui cum sophistis identidem solebat conversari, in eorum habere numero, qui talibus argutiis et praestigiis delectarentur. Id quod non obscure significatur infra p. 304. E. sqq. Nempe homines inflati et fastuosi, ut sibi solis prudentiae laudem vindicarent, eristicorum fraudes etiam Socraticae disciplinae tribuebant, qua quum saepius essent reprehensi et castigati, factum est, ut pro sapientiae opinione sua magno eius odio replerentur. Ex quo intelligitur, quid necessitudinis iis cum sophistis pariter atque cum Socrate intercesserit, et cur Plato eos non uno loco tanquam homines a philosophia

*) P. 271 — 272.

alienos carpere et notare constituerit. Sed satis haec de sermonis initio: redimus ad Socratis narrationem.

Is igitur a Critone interrogatus, qualis tandem hominum istorum sit sapientia et quid profiteantur, ita narrare incipit. Quum e Lyceo, inquit, discessurus essem, repente a daemonio admonitus meo ibi diutius remanere decrevi atque rursus consedi. Vix hoc feceram, quum Euthydemus et Dionysodorus intrant magna stipati audientium caterva et aliquamdiu in porticu deambulant. Interea advenit Clinias, Axiochi filius, et una cum ipso praeter alios eius amatores Ctesippus Paeaniensis, adolescens boni ingenii, sed dicax idem et protervus; qui iuxta me consederunt. Quo animadverso sophistae protenus ad nos advolarunt, futurum sperantes, ut Cliniam artis suae incenderent cupiditate. Et Euthydemus quidem iuxta Cliniam, Dionysodorus vero proxime ad me consedit, cingente nos magna eorum corona, qui sermones nostros audire vellent. Ibi ego Cliniae sapientiae, qua viri excellerent, magnitudinem et praestantiam magnopere praedicabam et commendabam. Sed illi laudibus meis non contenti se etiam maius quiddam dicebant profiteri; affirmabant enim se virtutem posse et optime omnium et vero etiam celerrime tradere. Quibus auditis ego, qui rei difficultatem semper perspectam habuissem, vehementer obstupui, ideoque eos rogavi, ut nunc huius rei specimen aliquod proponerent atque, missis aliis artibus suis, hoc unum agerent, ut Cliniae virtutis studium commendarent et ob id ipsum cum eo sermonem instituerent *).

Quod igitur supra significavimus inanem istam sophistarum dialecticam sese importune virtutis magistram iactitavisse, id hic ab ipso Platone videmus diserte confirmari. Etenim virtutis nomen quum pateret latissime, sophistae isti, Protagorae **) maxime secuti exemplum, quo facilius iuvenes ad sese allicerent, disciplinam eius et institutionem profiteri non dubitaverunt. Scilicet intellexerunt illi virtutem civilem, hoc est utilitatem, si-

*) P. 272. C. — 275. C.

**) V. Plat. in Protagor.

quidem se institutione sua id effecturos pollicebantur *), ut ipsorum discipuli ad causas dicendas, orationes publice habendas administrandamque rempublicam dialectices ope idonei redderentur. In quo dici non potest quantum a Socratis ratione deflexerint. Qui quum virtutem in scientia honesti et certa officii persuasione inesse censeret, illam sibi persuaserat ita tantum posse doceri, si proba atque recta docendi ratio eo valeret, ut recti honestique sensus in animis eorum, quos quis institueret, excitaretur atque acueretur. Tantum igitur abest, ut Euthydemus et Dionysodorus deinceps de honestatis et probitatis comparandae ratione dicant, ut argutandi facultatem suam ostentaturi alias ex aliis nectant conclusiunculas et quaecunque dicuntur, protenus captiosis argumentationibus convellere conentur. Nimirum errorem aetatis suae late propagatum secuti promunt quidquid fallacium sophismatum in promtu habent, idque adeo promiscue atque temere, ut eos facile appareat mera duci argutandi altercandique lubidine. Quocirca noli quaeso in disputatione eorum certum aliquem atque lucidum sententiarum et argumentationum ordinem quaerere; quem si qui cum Friderico Astio desideraverunt, ii consulto a Platone disputationem ita habitam fingi, quo magis hominum perversitas arguatur, omnino videntur neglexisse. Sed audiamus qualia sint, quae isti virtutis scilicet magistri in medium afferunt.

Initium disputandi Euthydemus facit, Cliniam interrogans, utri discere videantur, sapientes an insipientes. Qui ubi respondit discere sapientes, Euthydemus eum hac conclusiuncula adoritur. Qui discunt, inquit, hi ab aliis docentur; qui docent, ignorantibus artes et disciplinas tradunt; ergo non sapientes, sed ignorantes discere iudicandi sunt. Hunc continuo excipit Dionysodorus, qui contraria probaturus hac utitur argumentatione. Grammatista dictante, inquit, ii tantum puerorum discunt, qui non carent sapientia, hanc videlicet intelligens docilitatem; ergo discunt sapientes, nec vero insipientes. Ingenti audientium plausu coorto vicissim Euthydemus haec profert: Qui discunt, nonne quae non-

*) V. Protag. p. 316. C. p. 318. B sqq. Men. p. 91. A sqq. Hipp. mai. p. 296. A. al.

dum sciunt discere existimandi sunt? Affirmat hoc Clinias. Quo facto ille: Si quis quid recitat, dubium non est, quin literas pronuntiet: iam vero tu literas didicisti; ergo illum audiens discis quae iam antea novisti. Quibus ita conclusis Dionysodorus rursus contrarium probare instituit. Hic enim, Scire nihil aliud est, inquit, nisi habere scientiam; discere autem est scientiam accipere; scientiam vero accipit, qui ea nondum fuit imbutus; ergo qui discunt, ii imbuuntur notitia eorum, quae adhuc ignorant *).

Vides misellum adolescentulum meris vexari argutiis, ex ambiguitate verborum derivatis; de qua re ut verbum addamus, non putamus necessarium. Quocirca urbana sane atque elegans Socratis oratio est, qui ubi Euthydemum videt in eo esse, ut Cliniam novis etiam perturbet conclusiunculis, adolescentem amice consolatur, atque hortatur, ut ne animum despondeat, siquidem hospites nunc videantur ludere et iocari, procul dubio mox etiam id acturi, ut ipsi sapientiae suae penetralia penitus recludant et aperiant. Ut tamen caveatur, ne lusus iste protrahatur longius, sophistas modeste et urbane admonet, ut velint promissi sui esse memores, et quo modo virtuti operam dare oporteat, iam tandem adolescentem edoceant, satis perspicue significans, istam quidem ad virtutem institutionem nullius esse pretii. Quum vero antea illi ad alia omnia aberrassent, faciendum putat, ut iis exemplo aliquo ostendat, quale disputandi genus ad rem praesentem adhibendum censeat **).

Itaque nunc specimen aliquod disputationis Socraticae proponitur, unde perspicere liceat, quantum ea recedat ab eristica sophistarum. Etenim primum quidem virtutis notio informatur ita, ut non utilitatis ducatur ratio, sed tota eius vis et natura in scientia ponatur. Deinde disputatur sic, ut omnes argutiae et praestigiae penitus reiiciantur atque id unice agatur, ut recta atque vera exhibeatur notionum finitio et descriptio. Ex quo perspicuum est et materiam disputationis plurimum differre a nugis sophistarum et disserendi rationem ad ex-

*) P. 275. C. — 277. B.

**) Usque ad p. 278. D.

quirendum verum, non ad fucum hominibus faciendum esse comparatam. Redit autem summa eorum, quae a Socrate explicantur, fere huc.

Omnes homines, inquit, felicitatem expetunt. Ea vero censetur possessione bonorum. Sed quid bonum sit, quid malum, de eo maxima est opinionum dissensio. Et vulgo quidem divitiae, prospera valetudo, pulcritudo corporis, generis nobilitas, potentia et auctoritas pro bonis habentur. Nec vero dubitari potest, quin temperantia, iustitia, fortitudo, sapientia et felicitas huc referendae sint. Quanquam felicitatem quod una memoravimus, parum considerate fecisse videmur. Continetur enim felicitas non alia re nisi sapientia, ut quae sola efficiat, ut quis in agendo recte prudenterque versetur atque propositum feliciter assequatur. Quocirca hac qui ornatus est, is felicitate haudquaquam indiget. Quid quod etiam divitiae, honores, alia, quae vulgo in bonis ducuntur, ita demum certam stabilemque felicitatem afferunt, si iis recte uti scias, id quod una sapientia effici videtur *). Ex his autem efficitur, ut una maxime sapientia et scientia pro vero bono habenda sit, inscientia pro malo. Iam quum omnes expetant felicitatem, unicuique hoc maxime agendum esse apparet, ut fiat quam sapientissimus. Atque hic gravissima oboritur quaestio, possitne sapientia discendo comparari. Quod si ita est, nihil illa studiosius colendum expetendumque esse consequitur **).

Haec igitur Socrates ad Cliniam, in quibus apparet rationi sophistarum, qui omnia commodis et utilitatibus metiebantur adeoque virtutem ad εὐτυχίαν ***) quandam revocabant, eam opponi sententiam, qua ipse felicitatem in virtute, virtutem autem in recti honestique scientia inesse statuebat. De qua viri sententia nemo accuratius exposuit Brandisio in Mus. Rhen. Vol. I. p. 130 sqq. conf. etiam Prolegg. nostra ad Lachetem et Charmidem.

---

*) De hac Platonis sententia vid. Legg. II. p. 661. A. D. Menon. p. 420. D.

**) Usque ad p. 282. D.

***) V. Menon. extr. Itaque eam a casus temeritate non esse liberam et immunem statuebant.

Plurimum autem refert ad rectam libri veramque intelligentiam, hoc diligenter observavisse, quandoquidem inde perpicue intelligitur verum esse quod supra iudicavimus, Socratis rationem in hoc opere sophistarum disciplinae opponi. Nam Platonis certe sententia posteriore quidem tempore hac in re multum a magistri opinione deflexit, siquidem verissime observavit Aristoteles Euthic. Magn. I. 1. illum a Socrate dissentientem, animo in tres illas partes, rationem, iram, cupiditatem descripto, suas cuique parti virtutes attribuisse, ideoque virtutem non in scientia, sed in vi quadam atque robore animi quaesivisse: quod quidem in Phaedro maxime atque libris de Republica ab eo ita factum esse alibi demonstravimus. Nec vero dubium videtur, quin Plato ipse, quo tempore Euthydemum literis consignavit, ratione illa sua nondum inventa, magistri sententiam adhuc amplexus sit atque tenuerit. Ex quo quid de tempore, quo liber scriptus sit, probabiliter colligere liceat, nemo erit quin protenus animadvertat. Sed nolumus hic occupare quae postea suo loco tractanda erunt accuratius. Redimus ad Socratis cum sophistis disputationem.

Hic igitur proposito illo disputationis exemplo argutos istos disputatores, quibuscum disserit, modeste rogat, ut aut idem argumentum tractent artificiosius, aut persequentes illud ulterius adolescentulo iam ostendant, omnesne artes ac disciplinae discendae sint, quibus ad sapientiam et felicitatem perveniatur, an una aliqua ad eam consequendam suffectura videatur. — At enim vero tantum abest, hi ut eius desiderio satisfaciant, ut rursus pro more suo mirifice argutari et hallucinari incipiant. Nam finita Socratis oratione Dionysodorus, Vultis igitur, inquit, Cliniam fieri sapientem; ergo optatis, ut misellus homo fiat alius atque nunc est, ideoque penitus perdatur; nam perdere est efficere, ut qui nunc est, non amplius idem sit *). Quibus verbis indignatus Ctesippus, Cliniae amator, sophistam graviter increpat eumque ait mentiri impudentissime. Quod ipsum arripiens Euthydemus fieri posse negat, ut quisquam mentiatur. Qui enim mentitur, inquit, is dicit quod non est; sed quae non sunt, ea ne dici quidem possunt; ex

*) P. 282. E. — 283. D.

quo consequitur, ut omnis tollatur mentiendi facultas. Acute quidem ad haec Ctesippus respondet, qui mentiatur, eum res aliter dicere se habere atque revera comparatae sint. Sed Dionysodorus rursus eius sententiam fraudulenter pervertens: Ergone te censes, inquit, de rebus omnibus dicendum esse prouti ipsae comparatae sint, hoc est, de malis male, de bonis bene, de calidis calide, de frigidis frigide? Istud quidem dici non potest quam absurde ita statuatur *). — Hic quum inter Ctesippum et Dionysodorum acrior rixa et contentio oriatur, Socrates pugnam istiusmodi prohibiturus iocose adolescentem admonet, facile istud, quod sophistae dixerint, tolerandum fore, si modo illi ita homines sciant perdere, ut e malis fiant sapientes. Quod si sic habeat, semet ipsum ait non esse recusaturum, quin in se tanquam vili corpore rei periculum capiatur. Nec vero concedit Ctesippus se Dionysodoro fuisse iratum; hunc tamen ideo reprehendit, quia non possit ferre dissentientem. Quid igitur tum? Nimirum postremum hoc verbum Dionysodorus rursus cupide arripit, ut novas gerras tricasque in medium afferat. Negat enim fieri unquam posse, ut quis ab altero dissentiat et contra eum dicat. Quod quidem probaturus hac utitur argumentatione. Si nihil quidquam, inquit, negari posse antea recte statuimus, consentaneum est ne dicere quidem cuiquam contra quenquam licere. Iam vero ii, qui rem quampiam accurate cognitam et exploratam habent, haudquaquam inter ipsos dissentient. Qui autem eandem non habent perspectam, nullo modo de eadem re loquuntur, ut inter eos nulla locum habeat sententiarum controversia. Ex quo consequitur, ut nulla prorsus reperiatur iudiciorum dissensio **). Ctesippo iam tandem tacente Socrates rursus suscipit sermonem. Monet enim hanc rationem iam olim Protagorae aliisque placuisse, videlicet ita tecte significans, unde homines istud tam praeclarum inventum repetierint; deinde autem id agit, ut eos suis ipsorum laqueis irretiat. Disputat igitur in hunc fere modum. Si nemo, inquit, falsa dicere unquam potest, videmur ne opinari quidem falsa posse. Sublatis autem

---

*) Usque ad p. 284. E.

**) Usque ad p. 286. B.

falsis opinionibus, nec insipientia erit ulla nec reperientur insipientes. Insipientia autem remota sequitur, ut semper recte agamus nec unquam a vero aberremus. Quod si ita est, haud sane intelligitur, qui vobis in mentem venire queat vos sapientiae et virtutis magistros profiteri *). — Sentiens iam sophista, quorsum ista argumentatio evaserit, protenus callido utitur artificio, quo eam totam eludat. Graviter enim Socratem vituperat, quod proferat adeo antiqua, videlicet dum virtutis memoret disciplinam, quam eristici antea erant professi, neque in praesenti materia subsistat. Hoc autem eum ideo facere iudicat, quia non habere videatur, quid iis faciat, quae nunc ab ipso dicta sint. Callide igitur isto modo loquitur, ne dissentiendi refutandique vocabulo utens ipse refutetur. Verum Socrates istam odoratus calliditatem statim urget ac premit istud non habere quid faciat. Hoc enim arbitratur nihil aliud sibi velle (ἐννοεῖν), quam non posse refutare. At vero errore sublato consequens esse, ut ne refutationi quidem locus sit. Ita igitur sophista in extremas compellitur angustias. Sed quid ille? Nimirum ut captiosae conclusioni elabatur, relicta praesenti materia carpit illud ipsum, quo Socrates usus erat, nihil aliud sibi velle, quod inepte et absurde dici arguit, quia vocabula careant sensu et ratione. Verum Socrates rursus ipsius sophistae adhibens conclusiunculas, sive recte loquutus sit, sive non recte, nullo modo fieri posse contendit, ut erroris convincatur **).

Frustra per hanc sermonis partem certum aliquem anquiras sententiarum et argumentationum ordinem; nam sophistae desultoria levitate adeo incerta via vagantur et oberrant, ut quaecunque argutiarum et praestigiarum ostentationi aliquo modo inservire possint, ea arripiant cupidissime et ad alios fallendos decipiendosque studiose adhibeant. Nec tamen existimare licet ista omnia temere ita apud Platonem instituta esse. Nam quemadmodum antea luculento exemplo demonstratum est, quid sit illud, in quo Socratis disputatio versari soleat, et quam longe ea hoc nomine a sophistarum opinionibus

*) Usque ad p. 287. A.

**) Usque ad p. 288. A.

recedat, ita hic ostenditur, accuratam istam notionum pervestigationem, qua Socratica utatur ratio, etiam eo valere, ut fallaces et captiosae eristicorum conclusiunculae in sermonibus et detegantur facillime et gravissime coarguantur. Quod si tenuerimus, nihil erit profecto, quod in hoc loco haereamus, praesertim quum Plato id egerit, ut sophisticas cavillationes quasi spectandas omnibus proponeret propositasque exagitaret et perstringeret. Quanquam philosophus committere noluit, ut unice nugis illis explodendis operam studiumque suum consumsisse videretur. Prudentissime enim hanc nugarum censuram egit ita, ut simul nobilissima illa Gorgiae et Protagorae *) placita de tollenda mentiendi, opinandi et dissentiendi facultate examinaverit et penitus refutaverit. Quod quidem ne quis parum opportune ab eo factum esse opinetur, recordandum est, videri eos ipsos homines, quibuscum Socrates disserit, e Protagorae disciplina et institutione profectos esse, ut haec quoque artificiosissime cum reliqua disputatione connexa esse atque copulata clarissime appareat.

Posteaquam autem sophistae in maximam consilii inopiam coniecti sunt, Ctesippus, ut est homo paulo calidior, acriter in eos invehitur, quippe quos ineptissima quaeque et absurdissima proiicere non puduerit. Socrates autem scita cum urbanitate idem ei respondet, quod antea Cliniae, videri homines nunc quidem ludere et iocari, mox tamen id fortasse acturos, ut disputent serio atque graviter. Quocirca nihil censet intentatum esse relinquendum, quo tandem eo perducantur, ut reconditas sapientiae suae copias explicare velint. Quid quod iis iam alio etiam exemplo ostendere instituit, ad quam normam disputationis cursum dirigendum arbitretur. **) Pergit igitur una cum Clinia de argumento,

---

*) Nam veteres illi sophistae et cum iis Antisthenes, Gorgiae discipulus, id agebant sedulo, ut falsum, i. e. non ens, ne dici quidem posse evincerent. Ex quo consequebatur, ut nec mentiri quisquam nec contra aliquid dicere posse videretur. v. Aristot. Metaphys. IV. p. 119. Brand. et Isocrat. Encom. Helen. p. 231 sq. coll. Plat. Sophist. p. 237, A. 260. C. Cratyl. p. 385. C. p. 429. D. sqq. Theaet. p. 167. D. p. 187 sqq.

**) P. 288. D.

quod attigerat in superioribus, explicare, ita quidem ut vel adolescens multa prudenter animadvertat.

Convenit ergo inter nos, inquit, scientiam esse expetendam, ideoque etiam philosophandum, siquidem philosophia nihil est aliud, nisi scientiae studium. Sed illud est valde dubium atque incertum, quaenam potissimum scientia studiis nostris expetenda sit. Videtur tamen talis esse debere, quae nobis aliquem utilitatis fructum largiatur. Quanquam non omnis scientia, quae est utilis, protenus etiam ideo maxime exoptanda est. Nam quae artes ac disciplinae efficiunt quidem aliquid, nec tamen sapientem demonstrant rei effectae usum, eae ad plenam consummatamque felicitatem non satis valent. Quocirca ea investiganda erit scientia, quae et rerum utilium sit effectrix quaedam, et earumdem usum prudenter edoceat. Itaque nec ars citharas aut tibias fabricandi, nec orationes scribendi sollertia, qua multi temere superbiunt, nec scientia rei militaris hic in censum veniunt, quae artes omnes usum habent ab operis effectione seiunctum. Quid vero? affertne fortasse ars regia sive civilis istam, quam quaerimus, scientiam? Nam haec quia omnes ac singulas reipublicae partes complectitur, profecto alicui videatur ceterarum artium omnium utilitates in se comprehendere. At enim vero non recte statuunt, si qui ita iudicant. Nam quaerentibus nobis atque investigantibus, quid tandem sit quod per eam efficiatur, nihil sane reperietur, quod sibi tanquam proprium opus vindicare possit. Divitiae enim, opes, auctoritas, securitas atque id genus alia, etiamsi arte regia effici videantur, tamen nostro ipsorum iudicio per se spectata neque in bonis neque in malis ducenda sunt, quum in bonis nihil possit numerari, nisi quod habeat certam scientiam. Itaque ambigere profecto licebit, qualem tandem scientiam ars regia sive civilis sibi vindicet. Et facile quidem aliquis in eam deveniat opinionem, ut eam censeat eo pertinere, ut alios bonos et utiles reddere possimus. Sed magnopere vereor, ne hoc quoque parum accurate ita statuatur. Nam hic rursus novae oboriuntur difficultates, siquidem denuo quaerere licebit, quidnam sit istud ipsum, in quo illi boni et utiles evasuri sint. Ac si quis forte respondeat eos utiles esse ad id, ut alii item per eos boni fiant, continuo eadem recurret dubitatio, ut profecto nullus futurus sit ambigendi atque dubitandi finis.

His ita explicatis Socrates magnam simulat consilii inopiam, ideoque hospites vehementer rogat, ut suam de hac re sententiam candide proponere ne dubitent*).

Docere Socrates atque affirmare solebat, ut antea vidimus, scientiam illam, qua virtutem omnem contineri volebat, positam esse in honesti cognitione atque certa persuasione officii. Verum ea viri sententia quominus recte ab omnibus perciperetur, communis aequalium error lateque propagatus impediebat. Qui quum virtutem referrent ad commoda et utilitates, ne suspicabantur quidem, qualis tandem esset illa scientia, quam Socrates ad virtutem requireret. Id quod vel Xenophonti accidisse novimus, cuius ingenium quum magis ad ipsam actionem quam ad intelligendi subtilitatem esset a natura comparatum, factum est, ut quam Socrates diceret scientiam, eam communem hominum opinionem sequutus prudentem rerum utilium et inutilium deliberationem interpretaretur**). Itaque mirandum non est, quod Socrates apud Platonem saepenumero ita disserens introducitur, ut hoc decreto suo callide celato ad sophistas aliosque id genus homines ludificandos utatur, id quod in Prolegomenis ad Lachetem et Charmidem perspicue docuisse videmur. Atque huius rei observatio dici non potest quantum valeat ad rectam huius loci interpretationem, quem qui rite explanaret, nemo dum repertus est. Cavendum enim est magnopere, ne quae hic a Socrate disputantur, pro ipsius decretis habeamus***): sunt enim omnia ad mentem sophistarum disputata, quos ille reprehensis eorum opinionibus sperat eo adductum iri, ut gravem prudentemque earum defensionem suscipiant. Itaque primum quidem more sophistarum virtutis scientia refertur ad utilitatem. Deinde

---

*) P. 288. D. — 293. A.

**) Praeclare hoc docuit Dissenius Disp. De philosophia morali in Xenophontis de Socrate commentariis tradita. Götting. 1812. 4. Quomodo quae a Xenophonte traduntur ad normam eorum, quae Plato et Aristoteles narrant, exigenda et iudicanda sint, prorsus egregie exposuit Brandis Mus. Rhenan. V. I. p. 123 sqq. p. 134 sqq.

***) Hoc accidit Fr. Astio De Vita et Scriptis Plat. p. 416. et Schleiermachero Praef. ad h. l.

varia illius genera perpenduntur et examinantur, ita quidem, ut utilissimam eam fore scientiam statuatur, quae et rerum utilium effectrix sit, et prudentem earundem usum demonstret. Quae sententia a quibusnam profecta sit, etsi non exploratum habemus, tamen scholae illi, cui Euthydemus et Dionysodorus addicti fuerunt, propriam fuisse non temere suspiceris. Tum ad hanc ipsam normam, hoc est, ad eorum consuetudinem, qui omnia referebant ad utilitatem, singulae quaedam artes iudicantur, atque oblata opportunitate severa agitur censura et de rei militaris scientia, quam scilicet ὁπλομάχοι illi profitebantur, et de forensium orationum scriptione, qua multos adeo se iactasse, ut prae ista scilicet arte sua totam philosophiam contemnerent, et hoc loco significatur et ex postrema sermonis parte perspicuum est. Denique quid de arte regia sive civili statuendum sit, subtiliter exploratur. Qui locus profecto miramur quod nulli interpretum singulari quadam animadversione dignus iudicatus est. Nam quaerendum sane hic illud venit, quid tandem sit, cur artem regiam ad virtutis possessionem parum aut nihil valere tam copiose ostendatur. Et nos quidem non dubitamus, quin totus hic locus ad explodendam Protagorae sententiam pertineat, qui virtutis disciplinam omnem ad τὴν πολιτικὴν sive βασιλικὴν τέχνην revocasse videtur. Cuius rei testem habemus locupletissimum ipsum Platonem, qui in dialogo Protagorae nomine inscripto hunc sophistam ita disserentem facit, ut virtutem statuat totam contineri eo, ut quis rei et domesticae et publicae recte consulat *), adeoque eam hominibus censeat ideo tributam a diis esse, ut propulsandis malis et iniuriis civilis societatis securitatem tueri et conservare possent **). Sed dignus est qui totus adscribatur ille Platonis locus p. 322. B sqq. ubi Protagoras inter alia: καὶ ἡ δημιουργικὴ τέχνη αὐτοῖς (hominibus) πρὸς μὲν τροφὴν ἱκανὴ βοηθὸς ἦν, πρὸς δὲ τὸν θηρίων πόλεμον ἐνδεής· πολιτικὴν γὰρ τέχνην οὔπω εἶχον, ἧς μέρος πολεμική· ἐζήτουν δὴ ἀθροίζεσθαι καὶ σώζεσθαι κτίζοντες πόλεις. ὅτ' οὖν ἀθροισθοῖεν, ἠδίκουν ἀλλήλους ἅτε οὐκ ἔχοντες τὴν πολι-

*) P. 318. E sqq.
**) P. 322. sqq. coll. p. 327. C. et conf. quae Schleiermacherus p. 233. de ea re monuit.

τικὴν τέχνην, ὥςτε πάλιν διασκεδαννύμενοι διεφθείροντο. Ζεὺς οὖν δείσας περὶ τῷ γένει ἡμῶν, μὴ απόλοιτο πᾶν, Ἑρμῆν πέμπει ἄγοντα εἰς ἀνθρώπους αἰδῶ τε καὶ δίκην, ἵν᾽ εἶεν πόλεων κόσμοι τε καὶ δεσμοὶ φιλίας συναγωγοὶ κ. τ. λ.; ad quem locum vide quae olim commentati sumus. Apparet igitur opinor, ex his verbis satis dilucide, illam ipsam hic informari artem regiam, cuius in Euthydemo ab Socrate mentio iniecta est *). Enimvero est haec profecto ea disciplina, qua sophista statuebat effici posse virtutem, quam dictitabat, hoc est prudentiam et domesticam et civilem. Nam hanc unam eum nomine virtutis significavisse, certissime intelligitur ex eius professione Protagor. p. 316. C. p. 318. B sqq., ubi inter alia de arte sua haec praedicat: τὸ δὲ μάθημά ἐστιν εὐβουλία περί τε τῶν οἰκείων, ὅπως ἂν ἄριστα τὴν αὑτοῦ οἰκίαν διοικοῖ, καὶ περὶ τῶν τῆς πόλεως, ὅπως τὰ τῆς πόλεως δυνατώτατος ἂν εἴη καὶ πράττειν καὶ λέγειν. Quibuscum componas illa Menon. p. 91. A. οὗτος γὰρ πάλαι λέγει πρός με, ὅτι ἐπιθυμεῖ ταύτης τῆς σοφίας καὶ ἀρετῆς, ᾗ οἱ ἄνθρωποι τάς τε οἰκίας καὶ τὰς πόλεις καλῶς διοικοῦσι καὶ τοὺς γονέας τοὺς αὑτῶν θεραπεύουσι καὶ πολίτας ξένους ὑποδέξασθαί τε καὶ ἀποπέμψαι ἐπίστανται ἀξίως ἀνδρὸς ἀγαθοῦ. ταύτην οὖν τὴν ἀρετὴν σκόπει, παρὰ τίνας ἂν πέμποντες αὐτὸν ὀρθῶς πέμποιμεν. ubi postea adiiciuntur haec: οἶδα γὰρ ἕνα ἄνδρα Πρωταγόραν πλείω χρήματα κτησάμενον ἀπὸ ταύτης τῆς σοφίας ἢ Φειδίαν τε — καὶ ἄλλους δέκα τῶν ἀνδριαντοποιῶν. Theaet. p. 172. A. His igitur omnibus perpensis dubium non videtur, quin in Euthydemo regiae scientiae mentio ideo

---

*) Longe alia de hac re sententia fuit Schleiermacheri Praefat. ad Cratyl. p. 18. ita scribentis: „Die im Euthydemus erwähnte königliche Kunst kann nur das Gute schlechthin zum Gegenstande haben, als das um sein selbst willen seiende in der Identität des Gebrauchs und der Hervorbringung; alle andern einseitig nur hervorbringenden oder gebrauchenden Künste aber sind lediglich ihre Organe und Untergebenen." Nimirum is huius loci non satis accurate videtur meminisse: nam alias certe artis regiae notionem longe aliam nunc informari facile perspexisset.

iniiciatur, ut Protagorae de ea sententia ad ipsorum sophistarum normam exacta iudicetur atque reprehendatur. Hoc autem quis est qui sibi persuadeat Platonem ita instituturum fuisse, si Euthydemo et Dionysodoro nihil cum sophista celeberrimo fuisset commercii? Nimirum hoc si nullum fuisset, ista sane nihil prorsus ad sophistas pertinerent. Nunc vero sollertissima cum arte et Protagorae doctrina videtur corripi, et sophistae reprehensione eius ad subtiliorem rei disputationem excitari atque provocari, nihil ut ad rerum perspicuitatem et ad artis elegantiam toto hoc loco desideretur. Sed his explicatis reverti placet ad persequendum sermonis ordinem et progressum.

Quod igitur speraverat Socrates hac disputatione sua effectum iri, ut sophistae tandem ab argutarum conclusiuncularum ostentatione ad severam gravemque disserendi rationem traducerentur, id tantum abest ut ratum fiat, ut alia omnia eveniant. Vix enim ille disputationem suam finivit, quum viri quamvis ad Protagorae magistri atque ipsorum decreta defendenda provocati, tamen rursus eum novis argutiis adoriuntur. Nam Euthydemus illis auditis: Quid, inquit, o Socrate? Utrum te hanc quam quaeris scientiam nunc doceam, an vis ut demonstrem iam dudum te ea fuisse ornatum et instructum? Optione relicta posterius efficere conatur. Qui scit aliquid, inquit, is scientiam habet; qui habet scientiam, quia simul idem esse atque non esse nequit, scientia est praeditus; qui autem scientia praeditus est, eum omnia scire consequitur, quoniam, si quid ignoraret, simul scientia foret destitutus; quod fieri non posse ex superioribus est perspicuum. Igitur tu, o Socrate, quoniam omnia novisti, ne illud quidem ignoras, quod te scire avere significavisti.

Prudenter atque callide sophista hac utitur argumentatione, quae et ipsa ex Protagorae depromta doctrina est, cuius rationem a Socrate reprehendi sensisset. Protagoras enim quum hominem vellet mensuram rerum esse omnium *), ideoque qualia cuique videren-

*) V. de hac viri sententia quae affert Menagius ad Diog. Laert. IX. 51. et quae ipsi ad Cratyl. p. 385. E. dedimus.

tur, talia ei esse, omnia visa atque opiniones pro veris habuit: sensus enim cuiusque rei ex eius sententia semper est, neque is unquam falsus, ut quo ipsa scientia contineatur. Ex quo philosophus etiam hoc consequi voluit, neminem simul aliquid posse et scire et ignorare, imo vero quemque semper scire omnia, nunquam falsa opinari *). Ex quo clarum fore putamus, quo iure hanc conclusiunculam Euthydemi e Protagorae placitis derivatam esse censuerimus.

Frustra autem Socrates sophistae opponit hoc, quod sibi non omnia, sed aliqua tantum scire videatur. Enimvero acerrimi disputatores, ne scilicet denuo possint coargui et refutari, hanc ei iam praescribunt disputandi legem atque normam, ut simpliciter vel aiat vel neget, nihil quidquam addat de suo. Quocirca ei nihil relinquitur nisi hoc, ut eos vicissim captiosa argumentatione irretire studeat. Quaerit igitur ex iis, num ipsi, quia aliqua sciant, etiam ceterarum rerum omnium scientiam teneant. Quod quoniam negare non possunt, nisi parum constanter disputare videri velint; facili negotio eo rediguntur, ut absurdissima quaeque concedere cogantur **).

Ita igitur hic rursus eadem opera et Protagorae sententia refellitur et sophistarum carpitur disserendi ratio, ita quidem, ut more Socratico rerum notiones subtilius discernantur. Nimirum quod isti volebant quemque semper omnia scire, quia quale quidque cuique appareret, tale etiam esset, in eo Socrates atque Plato facile pervidebant magnum inesse opinionis errorem, siquidem ita consequeretur, quod nemo temere concesserit, neminem unquam cuiusquam rei esse inscium vel imperitum.

Sed vel adolescens Ctesippus apud Platonem quam inanis ea sit ratio facili negotio perspicit. Quocirca sophistas, ut est petulans atque protervus, ioculari petit irrisione, hominesque vetulos et edentulos facete rogat, ut uterque dicat, quot alter habeat dentes. Quo fit, ut illi perridicula ratione in consilii inopiam coniiciantur.

---

*) v. Ritteri Histor. Philosoph. Tom. I. p. 601 sq.

**) Usque ad p. 294. B.

Nihilominus autem Euthydemus, miro illius placiti amore captus, alia argumentatione evincere conatur, etiam Socratem omnia, et quidem semper scire. Hic enim posteaquam se aliqua novisse largitus est, ille argumentum hunc in modum concludit: Qui scit aliquid, inquit, per aliquid illud sciat necesse est; scit vero omnia semper uno et eodem, neque alio atque alio: ex quo consequitur, ut quicunque aliquid sciat, is omnia et quidem semper scire existimandus sit. Non praeterit Socratem, quid sit in quo argumentationis fallacia lateat. Quocirca respondet mente se tenere scientiam, neque omnia, sed ea tantum, quae sciat. Sed sophista iterum clamitat disputandi legibus adversari, quod plus responderit, quam sit interrogatus ideoque admiscuerit ea, quae extra causam esse videantur *). Quocirca Socrates voluntati eorum morigerari coactus propositam argumentationem alia ex parte adoritur. Quaerit enim ex iis, utrum ipse sciat bonos viros iniustos esse, an id nesciat Respondet Dionysodorus eum id sane ignorare, videlicet imprudenter concedens Socratem huius sententiae veritatem impugnare solitum esse. Iam vero hic protenus inde colligit, quod cum virorum ratione pugnat mirifice, se non omnia scire **), eaque conclusiuncula homines vanissimos satis acriter pungit, ut hoc quoque exemplo pateat, quanto sit praestabilior Socratica disputandi ratio eristica ista sophistarum, quae a Protagorae profecta doctrina, quum neglecta distinguendi definiendique sollertia fallaces et argutas conclusiunculas venaretur, neque ad verum exquirendum valebat, et suam quasi vim ipsa constringebat.

Sed quanquam homines vanissimi iterum iterumque sunt confutati, tamen ne ad silentium redacti videantur, novis argutiis viam sibi muniunt ad persequendam disputationem. Quae quidem libri pars quanquam veluti per saturam accessit, tamen haudquaquam temere adiecta est. Quum enim iam tandem argutiae sophistarum exceptis paucis quibusdam locis, in quibus graviora attinguntur decreta, ad ignobilem fere puerilemque lusum deducantur, ex eo vel maxime intelligitur, quousque

---

*) Usque ad p. 296. E.

**) P. 297. A.

praestigiarum ista scilicet philosophia ex Protagorae orta ratione processerit. Praeterea etiam Ctesippi adolescentis exemplo demonstratur, quam non sit difficile talia disputandi artificia addiscere et callere, ita ut clarissime tandem intelligatur totam istam artem nihil habere reconditi, sed unice fere ἀλόγῳ τινὶ τριβῇ, ut alibi ait Plato, contineri.

Posteaquam igitur Socrates, absoluta superiore argumentatione, Euthydemum interrogavit, num ipsi frater recte iudicasse videatur, protenus Dionysodorus, fratris nomine audito, quaerit, num ipsum putet Euthydemi fratrem esse. Ita igitur hic praesenti materia relicta temere ad alia omnia transgreditur. Nec vero Socrates ad hanc quaestionem prius vult respondere, quam Euthydemus de re modo disceptata suum iudicium interposuerit. Sed ubi ionysodorus de hac eius tergiversatione et cunctatione graviter queritur, ille facete et urbane se non sine causa ait cunctari, quandoquidem sibi cum duobus sophistis pugnandum sit, et Patrocles suus, qui Iolai partes sustinere queat, si auxilio veniat, haud dubie rem etiam peiorem sit redditurus. Nimirum ita et communis fratrum istorum carpitur pugna, et Patroclis, hominis, ut videtur, ad disputandum parum idonei, inscitia et inertia facete traducitur. Quod cur ita fiat, etsi haudquaquam exploratum habemus, tamen non inepte suspiceris Patroclem istum vulgo ludibrio habitum esse, ut nunc ipse Socrates in hoc sermone, in quo omnia comicam spirant hilaritatem, aliorum imitatus morem et consuetudinem eum non sine cavillatione commemoret adeoque sophistas acerbissime risurus cum altero eorum comparet. Sed istud utcunque sese habet, Euthydemus quidem, Patroclis istius iniecta mentione, priorem quaestionem, sed leviter immutatam illam, denuo repetit. Interrogat enim, num Patrocles ille, quem Iolaum suum appellaverit, sit fratris filius. Negat hoc Socrates eumque fratrem ex matre ait esse, qui patre utatur Chaeredemo, diverso illo a Sophronisco, quem ipse patrem habeat. Hoc vero responso utens sophista: Ergo, inquit, Chaeredemus est alius quam pater, ideoque non est pater; eademque Sophronisci ratio est, ut adeo tu patre careas.

Ducta haec argumentatio ex eo est, quod statuitur, idem praedicatum, quod vocant, non posse pluribus at-

tribui rebus vel hominibus. Etenim illa aetate fuisse constat, qui suam cuique rei proprietatem esse statuerent ideoque praedicati et subiecti copulationem omnem funditus tollerent. Quam sententiam postea temporis maxime a Stilpone fuisse exornatam auctor est Plutarch. adv. Colot. p. 1119. c. s. 22. p. 573. Vol. V. 1. ed. Wyttenb. conf. Deyks De Megaricorum Doctrina p. 83 sq. Sed iam multo ante eam a sophistis defensam et usurpatam fuisse clarissime apparet ex Platonis Sophista p. 251. C. ὅθεν γε, οἶμαι, τοῖς τε νέοις καὶ τῶν γερόντων τοῖς ὀψιμαθέσι θοίνην παρεσκευάκαμεν· εὐθὺς γὰρ ἀντιλαβέσθαι παντὶ πρόχειρον, ὡς ἀδύνατον τά τε πολλὰ ἓν, καὶ τὸ ἓν πολλὰ εἶναι, καὶ δή που χαίρουσιν οὐκ ἐῶντες ἀγαθὸν λέγειν ἄνθρωπον, ἀλλὰ τὸ μὲν ἀγαθόν, τὸν δὲ ἄνθρωπον ἄνθρωπον. ubi falluntur qui haec volunt ad Antisthenem potissimum reprehendendum dicta esse, veluti Schleiermacherus atque Deyksius l. c. p. 44. Nam nobis quidem plane persuasum est, ibi ipsum Euthydemum ac Dionysodorum significari, quos fuisse ὀψιμαθεῖς in Euthydemo nostro iterum iterumque non sine acerba quadam irrisione inculcatur, siquidem recte Cicero Epist. Fam. IX. 20. ὀψιμαθεῖς autem homines scis quam insolentes sint. Idem placitum attingitur etiam Soph. p. 260. A. B. Phileb. p. 14. C. ex quibus locis perspicuum est fuisse illud maxime pervulgatum. Duxerat autem, nisi fallor, originem ex Protagorae disciplina. Qui quum doceret omnia esse talia, qualia cuique apparerent, facile potuit accidere, ut qui tricas sectarentur, unamquamque rem semper unam atque simplicem esse exinde colligerent ideoque attributiones rerum omnes repudiarent. Sed quaecunque demum huius sententiae origo est, hoc quidem apertum putamus, Euthydemum et Dionysodorum eam esse amplexatos, quandoquidem Euthydemus argumentatur, patrem, quia a patre alio diversus sit, ipsum patrem esse non posse.

Vix autem haec ita pronuntiavit sophista, quum Ctesippus, ut est protervus et acutus, statim istud scilicet acumen ioculari imitatione ridet. Quaerit enim ex sophistis hoc: Differtne pater vester a meo patre? Quod illi negant, ne scilicet et ipsi patre carere arguantur. Tum adolescens: Hic vero utrum meus unius pater

est, an etiam aliorum? Aiunt illi. Ex qua responsione iam Ctesippus captiose colligit istum esse patrem omnium, simulque concludit futurum ita esse, ut etiam mater sophistarum non modo omnium hominum, sed etiam gobiorum, catulorum, porcellorum, aliorum animalium, parens iudicanda sit. Enimvero huic argumentationi illi ideo non possunt adversari, quia alioquin Ctesippus statim ipsos quoque matre et patre carere conclusurus est. Ita igitur iactabundi disputatores non iam a Socrate, sed ab adolescentulo vix eorum sacris initiato suis ipsorum laqueis irretiti vehementer deluduntur, iacetque decretum illud, ex quo unum idemque praedicatum pluribus tribuere hominibus non licere vulgari eristicorum errore statuebatur.

Veruntamen hic Dionysodorus, ne ambo videantur adolescentulo manus, quod aiunt, dedisse, protenus alias promit argutias. Demonstrare enim conatur, canem esse Ctesippo patrem. Sunt tibi, inquit, catuli, quorum pater est canis; ergo tibi canis pater est, tuque es frater catulorum. Quae argumentatio sicuti vindictae sumendae gratia illata est, ita unde ducat originem, facile intelligitur. Apparet enim eam ex ambiguitate verborum tibi esse atque tuum esse oriri. Addit praeterea sophista Ctesippum ob eam ipsam causam canem verberibus afficientem patrem suum verberare iudicari oportere. Quae conclusiuncula fortasse interposita est a Platone ad ridendos eos, qui iuvenes dictitarent in sophistarum scholis etiam eo adduci, ut parentes suos verberibus afficerent. Cuiusmodi opprobria etiam Socrati fuisse obiecta patet ex Xenophontis Mem. I. 2, 49. Atque tam impius ideo apud Aristophanem Phidippides fingitur. Certe quidem non est verisimile eam sine certa aliqua causa memorari, quum reliqua fere omnia habere videantur, quorsum referri debeant. Iam vero Ctesippus, isto modo graviter lacessitus, reponit malle se patrem sophistarum plectere, qui filios adeo sapientes genuerit, a quibus ipse eo honore sit mactatus, ut iam catulorum frater habeatur *).

Acerbissima cum irrisione Ctesippus nunc hoc quo-

---

*) Usque ad p. 299. A.

que interrogat num pater iste sophistarum catulorumque sapientiae ipsorum boni quid acceptum referat. Cui Euthydemus neque patrem suum nec quenquam alium respondet multis bonis indigere; nam aegrotanti si multa medicamenta et ad bellum proficiscenti si multa arma bona essent, haud dubie etiam futurum, ut quam plurimum medicamentorum et armorum conduceret, quum tamen pauca fere satis sint. Itaque hac argumentatione ostenditur, non esse verum quod homines vulgo arbitrentur, quemque eo esse feliciorem, quo plura bona possideat: quemadmodum enim ad sanandos morbos pauca valeant medicamenta, ita ad vitam bene degendam paucis bonis opus esse. Incertum est unde hoc decretum sit repetitum: quanquam fieri potest, ut ipsi fratres illud excogitaverint ad consolandam suam ipsorum paupertatem. Reprehendit autem Ctesippus hanc sophistae argumentationem, Geryonis et Briarei afferens exemplum, qui pluribus certe armis indiguerint. Sed hic Dionysodorus: Si bonum est, inquit, aurum habere quam plurimum, profecto ille erit beatissimus, qui tria auri talenta in ventre, unum in capite et in utroque oculo staterem habeat, scilicet habendi vocabulum callide alio sensu ponens, quo magis adolescentem in fraudem inducat. Sed Ctesippus re acute perspecta urbanissimo cum lepore istam sententiam exaggerat, Scythas narrans revera in capitibus suis aurum habere solere, ut qui e craniis suis auratis bibant atque adeo interiores eorum partes oculis suis introspiciant. Acumen hoc adolescentis elusurus Euthydemus protenus aliam in medium affert fallaciam. Interrogat enim perquam ambigue, Scythae aliique homines num ea videant, quae videre possint. Nam istud quae prouti nominandi vel accusandi casu acceperis, diversa emergit sententia. Affirmante igitur Ctesippo quod erat interrogatum, ille haec: Ergo vestes nostrae, quas tu vides, videndi habent facultatem. Animadvertit Ctesippus verborum lusum, urbaneque sese ait iam eo esse adductum, ut Euthydemus vigilans dormire atque silens loqui posse videatur. Quae ipsa responsio Dionysodoro admodum grata et accepta est: is enim revera disputando efficere studet, ut quis silens loqui possit. Qui ferrum, inquit, aut lignum aut saxum dicit, is certe silens aliquid dicit. Nimirum ita novo artificio grammatico silens ad rem, non ad dicentem refertur. Facete autem ad hoc Ctesippus: Atqui fer-

rum candens, si quis manibus attrectat, profecto stridet atque clamat! Quod certe te non debuit praeterire. Quibus verbis, quae speciem quandam proverbii referunt, tangere videtur sophistas, qui aliquoties semiambusti evaserint. Nec sine petulantia quadam iam etiam contrarium vult sibi demonstrari, fieri posse, ut quis dicens aliquid taceat. Quod Euthydemus promtissima voluntate demonstrandum suscipit. Is enim censet eum, qui taceat, omnia tacere: ergo, inquit, omnem rem dicentem taces; unde consequitur, dicentem tacere. Acceptis his argutiis Ctesippus novam sibi opportunitatem oblatam sentit vexandi sophistas. Interrogat igitur eos, taceantne omnia, an omnia loquantur. Ex quibus si alterutrum affirmatur, necessario eventurum est, ut sophistarum argutiae protenus in irritum cadant. Caute igitur et circumspecte Dionysodorus et neutrum et utrumque locum habere ait. Sed Ctesippus non praesentia tantum respiciens, verum etiam superiorum memor, ista ipsorum sophistarum decretis mirum quantum adversari exsultans animadvertit et in multum risum effunditur. *).

Toto hoc loco nemo est quin facile animadvertat omnes istas tricas ex grammaticis artificiis et subtilitatibus repetitas esse. Quod et ipsum tale est, ut Protagorae disciplinam redoleat. Hunc enim aliunde constat in pervestigandis grammaticis subtilitatibus studiose versatum esse; de qua re explicarunt Spengel. Artium Scriptorr. p. 40 sqq. et Classen De Grammaticae Graecae Primordiis p. 31 sq. Nec dubitari potest quin ipse inventa sua ad disserendi subtilitatem traduxerit in eaque re grammaticis ambiguitatibus sit abusus. Quo nomine multum diversus fuit a Prodico, qui aliud sane consilium in exquirendis vocabulorum discriminibus sequutus est. v. Welcker. in Museo Rhen. Nov. Vol. I. P. I. p. 461 sqq. Quanquam igitur Euthydemus et Dionysodorus talia discere etiam ab aliis potuerunt, tamen quia grammaticas verborum rationes ad disserendi fallaciam atque fraudem transferunt, perquam credibile est eos in ludo Protagorae ad has artes formatos esse et institutos. Ac tanto verisimilior haec coniectura est,

*) Usque ad p. 300.

quod eos etiam in aliis sermonis partibus sophistae illius auctoritatem sequutos esse exploratum habemus.

Sequitur iam rursus repentina ad aliud argumentum transitio. Postquam enim Socrates urbane admonuit Ctesippum, ne de rebus adeo pulcris cachinnum tollat Dionysodorus hunc ingerit syllogismum. Res pulcrae, inquit, etsi ab ipso pulcro diversae sunt, tamen quandam secum habent pulcritudinem. Ergo bovem si tecum habes ipse bovis naturam induis. Nisi forte fieri prorsus non potest, ut quod ab alio quopiam diversum sit id sit illud ipsum, a quo diversum esse iudicetur *).

Apertum esse arbitramur impugnari his verbis Socraticam doctrinam de notionibus generalibus earumque cum rebus individuis necessitudinem, unde Plato notionibus illis μεταφυσικῶς informatis suam de ideis sententiam effinxit. Nam hoc discrimen sane inter Socraticam et vere Platonicam rationem intercedere, quod illa est mere λογική, haec μεταφυσική, claris verbis testatur Aristotel. Metaphys. XIII. 4. coll. I. 6. Quanquam hic quidem Platonem videmus iam suam ipsius sententiam significare, qua rerum vim naturamque ideis contineri statuit. Quocirca illis temporibus, quibus hunc scripsit dialogum, a Socratica notionum pervestigatione iam ulterius processisse videtur ad doctrinam de ideis informandam, quam deinde magis perfecit atque confirmavit. v. Prolegg. ad Cratylum, parte extr. Iam vero magna erat de his rebus Socraticorum et Eristicorum dissensio atque controversia. Illi enim varias notiones inter se coniungi atque copulari posse statuebant, volebantque res singulas sub mentis notitias generaliores subiectas esse; hi autem quoniam istius coniunctionis rationem minime perspiciebant, unamquamque rem censebant suam sibi habere proprietatem eamque ob causam attributionum varietatem aspernari, in eam disputabant sententiam, ut diversa diversis convenire negarent ideoque id, quod de aliqua re praedicaretur, statuerent non in ipsa eius vi et natura esse contentum, sed extrinsecus tanquam alienum quiddam ei admoveri. Nam haec quidem mens et sententia fuisse videtur eorum, qui hoc

---

*) Pag. 301.

decretum vel invenerunt vel defenderunt. Quanquam exstiterunt etiam qui eo ad meras cavillationes abuterentur, quidquam praedicari de aliqua re posse praefracte negantes, v. Soph. p. 251. C. Phileb. p. 14. C. quos locos iam supra laudavimus; Aristot. Metaph. IV. 19. p. 119. VII. 3. p. 169. ed. Brand. Et in horum quidem numero etiam Dionysodorus noster habendus est, qui illud secum habere sane pinguius interpretatur. Unde infra p. 303. E sq. ambo sophistae a Socrate suaviter ridentur, quod sublatis rerum attributionibus non alios tantum refellant, sed sibimet ipsis veluti ora consuant.

Atque his ita explicatis facile etiam hoc intelligitur, quorsum pertineant et quomodo accipienda sint, quae Socrates deinceps disputatione sua persequitur. Is enim iam instituit sophistarum rationem iocolariter imitari ideoque neminem ait dubitare posse, quin idem sit idem, aliud sit aliud, pulcrum sit pulcrum. Etenim ita statuisse qui tollerent vim rationemque praedicatorum, ex loco Sophistae, quem antea memoravi, perspicuum est. conf. Aristot. Elenchi Sophist. XVII. 5. Simplic. ad Arist. Physic. fol. 26. Sophistas autem ait hanc pusillam rem hactenus neglexisse; nam alias eos praeclaros sane sermones elaborare, quemadmodum perfectis artificibus conveniat.

Postremis verbis sophistae denuo utuntur ad novas argutias captandas, nondum vanissimi artificii taedio capti. Imo eas adeo acervant atque cumulant, ut Socrates, ubi tandem eo redactus est, ut Iovem ceterosque deos suos vendere et mactare velle videatur, una cum Ctesippo tanquam nugis istis confectus exclamet: Eheu, iam satis est; isti quidem viri invicti sunt *). Ita igitur istud argutandi certamen finitur non sine magno plausu audientium, qui sollertiam scilicet istam sophistarum vehementer admirantur.

Absolvimus tandem eam disputationis partem, quae contortorum et aculeatorum sophismatum quasi spectaculum quoddam exhibet. In qua tractanda et elaboranda quam sapienter Plato versatus sit, nunc omnibus eviden-

---

*) P. 303. A.

ter apparere putamus. Dum enim philosophus eristicae vanitatem egregie coarguit, simul etiam id egit, ut opiniones quasdam sophistarum, illa aetate admodum divulgatas atque celebratas, quae quidem pro fonte eristicae poterant haberi, et examinarentur subtilius et vero etiam refutarentur. Quod quia fit ope Socraticae dialectices, quae rerum notiones subtiliter rimatur, una opera etiam id efficitur, ut huius ipsius virtus et praestantia in clara luce collocetur. Quod autem illud argutandi rixandique certamen adeo protrahitur nec citius finitur, id neminem futurum putamus, qui re diligentius pensitata temere ita institutum esse censeat. Quum enim universa Graecia per argutam istam et fallacem disputandi rationem mirum quantum commota esset plurimique talibus praestigiis occoecati eius studio navarent operam, id quod frequens docet τῶν ἀντιλογικῶν apud Platonem commemoratio; nullum sane efficacius ac potentius istius vesaniae remedium potuit inveniri, quam quo usus est philosophus. Nam consignatis fallaciarum exemplis et tanquam in tabula ob oculos positis multo erat facilius de iis iudicium; in quo quantopere aequales fluctuaverint, vel illud argumento est, quod postea Stagirites easdem fere conclusiones et argumentationes, quas Plato in Euthydemo risit, non indignas habuit subtiliore examine, et quod senex Isocrates in eristicorum nationem saepissime acerbe invehitur. Quocirca equidem in ea sententia sum, ut per totam hanc sermonis partem nihil reperiri putem, quod Platonis ingenio atque arte indignum videatur.

His omnibus vero dialogo extremo egregia subiungitur Socratis oratio, qua quid in universum de ista disserendi ratione statuendum sit, praeclara cum sophistarum irrisione exponitur. Finito enim cum illis colloquio Socrates se quoque simulat magna tantae sapientiae admiratione repletum esse, atque eos hac oratione compellat: . O vos beatos, inquit, qui tam brevi tempore ad tantam sapientiae praestantiam et magnitudinem perveneritis. Enimvero ars vestra quum multa praeclara habeat, tum illud est in ea longe praestantissimum, quod fere homines vestri similes curatis, graves et cordatos viros negligitis. Ego enim mihi penitus persuasi istiusmodi sermones paucis probatum iri; plerisque certe ita esse displicituros, ut iis malint ipsi confutari quam alios refellere.

Praeterea illud quoque valde est populare et humanum, quod sublatis rerum attributionibus non modo alios refellitis, sed vestra ipsorum ora quasi consuitis. Nempe ita sane nullo negotio tollitur invidia, quam vestra professio facile possit excitare. Denique artificium istud adeo a vobis subtiliter, adeo prudenter atque callide excogitatum est, ut quivis alius idem illud sit brevissimo temporis spatio percepturus, sicuti vel Ctesippi exemplo perspicitur. Quodsi igitur me auditis, nolite illud saepius coram multis ostentare, ne ei citius omnis novitatis gratia auferatur; sed paucis tantum, qui vobis persolvant institutionis mercedem, impertiatis, ea tamen conditione, ut ab his quoque quam maxime celetur et abscondatur. Nam, sicuti est in proverbio, rarissimum quodque carissimum esse solet *).

Haec igitur Socrates, quibus verbis sanequam gravibus et acerbis philosophus noster quid de hoc disserendi genere esset iudicandum tam aperte et perspicue declaravit, ut quorsum tota haec pertineat disputatio, nemini dubium videri queat.

Et hactenus quidem illud potissimum videmus egisse Platonem, ut quantum Socratica dialectica ab inani argutandi consuetudine huic sophistarum generi propria recederet, et quomodo Socrates ipse cum istiusmodi homuncionibus disputare consuevisset, quam clarissime exponeretur. Sequitur ut de postrema sermonis parte explicandum sit, cuius antea significavimus a viris doctis minus diligentem rationem esse habitam; quo ipso evenit, ut de universae scriptionis argumento et proposito minus circumspecte iudicarent. Etenim non hoc tantum spectavit philosophus, ut Socraticae disciplinae a ratione eristicorum differentiam illustraret et patefaceret, sed illud etiam ei fuit propositum, ut philosophiam Socraticam atque ipsum adeo Socratem ab eorum invidia vindicaret, qui eam vel temerario mentis iudicio vel invidiae malignitate ducti misellorum sophistarum gregi adiunxissent et universam sapientiae disciplinam multis suspectam reddidissent. Quod quomodo ab eo institutum sit et perfectum, age nunc paucis dispiciamus.

---

*) Usque ad p. 304. B.

Absoluta igitur narratione de colloquio ab se cum Euthydemo eiusque fratre habito Socrates iocabundus scilicet Critonem suum denuo adhortatur, ut ipse quoque se hominibus tam sapientibus in disciplinam tradat, quandoquidem neque aetatis neque vitae ratio ullo modo sit prohibitura, quominus eorum artem penitus addiscant et percipiant. At vero Crito, ut est simplex atque candidus, missis iocis et dicteriis se ingenue fatetur in eorum numero haberi malle, qui tales sermones contemnant et aversentur, adeoque Socratem leniter reprehendit, quod cum istiusmodi homuncionibus conversari atque disserere non dubitet. Narrat enim eo ipso tempore, quo Socratis cum Euthydemo et Dionysodoro disputatio finita fuerit, scriptorem quendam orationum forensium sibi obviam factum atque graviter conquestum esse, quod philosophi tam miseras agerent nugas et perpetuo in rerum inanium tractatione versarentur. Et se quidem ait homini ita respondisse, ut philosophiam debitis ornaverit laudibus. Verum illum nihilominus in sua permansisse sententia, adeoque in Socratem acriter esse invectum, quod iis hominibus sui copiam faceret, qui nec suas ipsorum sententias rite perpenderent et aliorum verba calumniarentur miserrime. Denique illum narrat et universam philosophiam rem turpissimam iudicavisse, et homines eius studiosos sanequam dignos habuisse, quibus ignominiae nota inureretur. Monet igitur Crito amicum benevole, ut in posterum istiusmodi hominum consuetudinem et familiaritatem vitare studeat, ne ipsa quoque philosophia, quae certe per se talem reprehensionem non commereatur, in invidiam hominum et contemtum adducatur. Hic vero Socrates: Nempe loqueris, opinor, de uno ex iis, qui et rempublicam attingunt mediocriter et leviter gustant philosophiam. Isti vero homunciones solent ingenti quadam sapientiae opinione inflati esse; ex quo evenit, ut omnibus philosophis sine discrimine infensi sint. Putant enim, si quando ab his insipientiae coarguantur, suam agi auctoritatem atque bonam existimationem, eiusque rei culpam in Euthydemi scilicet disciplinam, quam omnibus philosophis communem esse volunt, conferre non dubitant. Verum ignoscenda iis haec iniuria est, quum et viris civilibus sint inferiores nec de tota causa recte et prudenter iudicare possint. Sunt enim semidocti. Fatetur tamen Crito se de filiorum suorum educatione non mediocriter

esse sollicitum, quandoquidem eos intuens, qui se virtutis magistros profiteantur, quid de sapientiae disciplina sentiendum sit, valde incertus haereat. Hic vero Socrates: O bone Crito, inquit, in omni artium genere pauci reperiuntur idonei artifices, neque profecto mirandum est, si idem accidit in philosophia. Itaque contemtis et neglectis malis unos bonos sectari decet ac potius res ipsas, quam homines, respectare. Quodsi igitur philosophia res turpis est et inhonesta, age desere eam et contemne; sin autem est bona et laudabilis, quum ipse eius studia strenue persequere, tum filios tuos ea erudiendos curare ne dubita*).

En habes sermonis finem et exitum, qui si desideraretur, multo incertius de universa scriptione iudicium foret. Nunc quum haec addita legantur, clarissime perspicitur, quare Plato faciendum putaverit, ut et eristicam acerbe perstringeret et Socraticae rationis ac disciplinae virtutes ostenderet. Neque enim cuiquam vel mediocriter attento obscurum esse potest, cum illa reprehensione id consilii esse coniunctum, ut voces eorum coarguantur, qui quum omnem philosophiam tum maxime Socratis philosophandi rationem cum garrula ista atque captiosa sophistica temere confudissent adeoque virum optimum in ignobilis cuiusdam argutiarum studii suspicionem adduxissent. Quid quod vel primarium scriptionis consilium mea quidem sententia in eo cernitur, ut Socratis philosophandi ratio ab eorum calumniis vindicetur, qui eam tanquam vanam et inanem argutiarum captatricem suspectam reddere conati essent. Nam ita demum perspicitur, quaenam sit singularum libri partium inter ipsas cohaerentia, nihilque animadvertere licet, quod totius scriptionis unitatem ac simplicitatem ullo modo turbare aut penitus tollere videatur.

Quodsi autem quaeris, quinam fuerint maligni illi vel etiam imprudentes Socratis obtrectatores, ab ipso Platone diserte nominantur scriptores orationum forensium (λογογράφοι), ex Antiphontis et Gorgiae, ut videtur, disciplina profecti. Certe quidem Antiphon Rhamnusius primus fertur orationes iudiciales scripsisse,

---

*) Usque ad p. 307. C.

quas litigantibus venderet *). His quid rei cum Platone fuerit, nusquam alibi nisi in Euthydemo et Phaedro perscriptum est. Erant homines leviter philosophiae scientia imbuti, sed iidem, quum scribendo viderentur rempublicam scilicet tractare, superbi et fastuosi, ex quo explicationem habet, quod Plato eos viris civilibus multum postponendos esse graviter admonuit. Praeterea superciliose contemnebant philosophiam, quam quum solius quaestus gratia attigissent atque insuper usi essent sophistarum institutione, qui se temere virtutis magistros profiterentur, accidit iis fortasse illud, de quo Socrates in Phaedone p. 90. C. *καὶ μάλιστα δὴ οἱ περὶ τοὺς ἀντιλογικοὺς λόγους διατρίψαντες οἶσθ' ὅτι τελευτῶντες οἴονται σοφώτατοι γεγονέναι καὶ κατανενοηκέναι μόνοι, ὅτι οὔτε τῶν πραγμάτων οὐδενὸς οὐδὲν ὑγιὲς οὐδὲ βέβαιον οὔτε τῶν λόγων κ. τ. λ.* Huc accedebat, quod quum subinde philosophiae Socraticae sensissent aculeos idque ferrent aegerrime, hanc temere cum sophistarum argutiis confundebant. Et fieri potest, ut Socrati ideo quoque fuerint infesti, quia rhetores omnes cavebant sedulo, ne cum sophistis permutarentur. Ex horum igitur numero unus aliquis apud Platonem fingitur cum Critone durum istud et iniquum quum de omni philosophia tum de Socratis studiis iudicium communicavisse. Qui quidem quisnam fuerit, a viris doctis studiose quaesitum est, irrito sane consilio. Neque enim de certo aliquo oratore cogitandum esse nobis persuasum est, siquidem Plato totam illam fastuosorum scriptorum cohortem notandam atque castigandam iudicavit. Quod cur ita cum Sochero De Scriptis Platon. p. 210. statuamus plures habemus causas, sicut speramus, non ineptas aut leves. Nolumus commemorare neminem unum investigari posse orationum scriptorem, quem Plato praeter ceteros ob oculos habuerit. Nam frustra sunt, qui de Isocrate cogitari voluerunt, ut Heindorfius et Schleiermacherus. Hunc enim vel ideo putamus non posse intelligi, quia is neque a ratione Socratica fuit alienus, et ab ipso Platone Phaedr. p. 279. D. magnis laudibus afficitur. Nec vero Lysiam intelligi probabile est, quamvis ita statuerit Groen van Prin-

*) v. Quintil. Institt. III. 1, 11. Ammian. Marcell. 30. 4. personatus Plutarch. Vitt. Decem Oratorr. p. 307. ed. Reisk.

sterer Prosopograph. Plat. p. 117. Nam Lysias etsi in Phaedro acriter corripitur, quia in scriptionibus eius amatoriis omnis desideretur philosophia, tamen non accusatur calumniae, nec vero etiam pro animi sui candore et simplicitate unquam in Socratem iniquus fuit. Tertia est Winckelmanni sententia, qui Prolegg. p. XXXIV sqq. Thrasymachum Chalcedonium significari contendit. At vero istum quidem e primo libro de Republica constat neutiquam philosophiam pro turpi negotio habuisse, id quod iste orationum scriptor fecisse perhibetur, sed potius ipsum turpiter esse philosophatum. Quarta restat Sauppii sententia in Zimmermanni Museo Stud. Antiquitt. a. 1835. N. 50. exposita. Is enim Theodorum Byzantium significari putat, quem Plato Phaedr. p. 266. E. vocat *λογοδαίδαλον*. Quod exinde colligit, quia Euthyd. p. 305. E. verba *πάνυ ἐξ εἰκότος λόγου* ad eum spectare videantur, ut qui in arte sua maxime *τὰ εἰκότα* tractaverit. v. Spengel. Synagog. p. 98 sqq. At enim vero omnium omnino rhetorum studium inde a Tisia et Corace pertinuisse maxime ad *τὰ εἰκότα* clarissime apparet ex Phaedro p. 267. A. p. 272. D. E., ut unum Theodorum his verbis significari non sit verisimile. Idem iudicandum de verbis Euthydem. p. 304. E. *καὶ περὶ οὐδενὸς ἀξίων ἀναξίαν σπουδὴν πεποιημένων*, ubi notatur usus paronomasiae, cui scholam Gorgianam maxime deditam fuisse ex ipso Platone certissime constat. Possum alia etiam afferre, cur non sit credibile Theodorum significari: sed ea tanto rectius silentio prememus, quanto certius iam apparuit magnam esse istius suspicionis levitatem. Quemadmodum vero nemo investigari poterit, quem Plato praeter ceteros notaverit ac reprehenderit, nisi forte volueris homini cuidam docto credere ignotum quendam virum intelligendum iudicanti; ne probabile quidem est certum aliquem illius aetatis scriptorem significari, quum, ut dixi, totum istud vilium scriptorum genus perstringi existimemus. Nam si certus aliquis illorum temporum rhetor significaretur, dubium non est, quin Plato ingenium eius atque mores aliquanto accuratius fuisset adumbraturus. Nunc nihil dixit, quod non in omnes istiusmodi homines conveniat. Ex quo consequens est, ut communes eorum virtutes et vitia uni personae tributae sint, per quam omnes repraesentarentur. Quodsi autem quaeris, cur unus aliquis informetur, cuius imagine

depingantur omnes, eius rei causa in promtu est. Ipsa enim dialogi ratio non ferebat, ut omnes nominarentur, siquidem perabsurdum fuisset, si philosophus totam scriptorum cohortem fecisset audito Socratis cum sophistis colloquio Critoni obviam venientem. Accedit quod haec ratio egregie cum totius libri consilio congruit, quod vidimus eo maxime pertinere, ut Socratica philosophandi consuetudo ab inani sophistices suspicione vindicetur ideoque perversa hominum de illa iudicia explodantur. Nam si de uno aliquo forensium oratorum scriptore cogitari oporteret, nihil profecto cogeret, ut etiam reliquos id genus homines carpi statueremus. Quod nunc longe secus est. Quum enim unius illius hominis mores ita informentur, ut ista pictura in ceteros istiusmodi rhetores omnes congruat, facile intelligitur id agi, ut universa fastuosorum et malignorum scriptorum natio corripiatur.

Sed longius etiam procedimus. Putamus enim Platonem dum illorum hominum de Socratica philosophia improbat iudicium, simul etiam reliquos, qui similiter existimavissent, reprehendere et castigare voluisse. Neque enim dubium est, quin alii plurimi, eodem fere modo de Socrate senserint, atque iste forensium orationum scriptor, qui in Euthydemo loquens inducitur. Cuius rei luculentissimum exemplum habemus in Nubibus Aristophanis, in quibus quum omnino sophistarum ineptiae exagitentur, tum Socrates perfectus in iis artifex fuisse fingitur. Nam etsi primarium poetae consilium hoc fuit, ut omnes philosophos traduceret, qui vel inanium rerum perscrutatione vel fallaci et perniciosa dialectices et rhetorices exercitatione occuparentur *), profecto tamen non potuit Socratem illorum veluti principem et signiferum facere, nisi ipse eum pro vano inanique sophista habuisset, praesertim quum eo usque processerit, ut eum non modo hominem rerum inanium curiosum, sed etiam insigniter flagitiosum finxerit. Videtur igitur pervulgata fuisse hominum opinio, qua Socratem inter vanos sophistas numerandum esse exsitimabaut **). Perti-

---

*) De totius fabulae consilio v. Hermann. Praefat. p. XL. ed. sec.

**) V. Xenoph. Mem. I. 6, 15. coll. I. 2, 49 sqq.

net huc illud, quod diligenter animadverti volumus, quod Socrates, sicuti in Platonis Euthydemo cum sophistis disserit rationi Protagorae addictis et ob eam causam a λογογράφῳ isto notatur, ita etiam in Nubibus Aristophanis artificia tractat sophistica e Protagorae disciplina repetita. Ex quo quid colligi de poetae ipsius sententia queat, facile intelligitur. Quemadmodum enim Socrati physicorum tribuit placita, ut quem sciret in iis pervestigandis versatum esse, ita etiam Prodici, Protagorae, aliorumque sophistarum rationem eidem affinxit, quod illum nec ab his studiis alienum esse existimaret. Nam grammatica Protagorae studia aperte traducuntur loco notissimo v. 632 sqq. et 656 sqq. sicut optime vidit Spengelius Artium Scriptorr. p. 43 sq. cui merito assentitur Classen De Grammaticae Graecae Primordiis p. 31. Ad eristicam autem viri perstringendam quum alia referuntur, tum manifesto pertinet nobilissimus ille locus v. 111 sqq., ubi iusta et iniusta oratio inter se certant. Id quod iam scholiastes notavit verissime, cujus haec sunt verba: *Ψεύδεται κἀνταῦθα ὁ κωμικός, λέγων παρὰ Σωκράτει εἶναι τὸν ἄδικον λόγον. οὐ γὰρ Σωκράτης, ἀλλὰ Πρωταγόρας ὁ Ἀβδηρίτης ἐξεῦρεν αὐτὸν καὶ ἐδίδασκεν.* Et fortasse huc etiam revocanda est *τοῦ δίνου* commemoratio v. 379 sqq. iniecta. Videtur enim Protagoras Democriti de atomorum concursu doctrinam Athenas pertulisse. Atque hinc explicari poterit etiam illud, de quo post Cousinum, interpretem Gallicum, primus monuit Winckelmannus Prolegg. p. XLV sq. quod locis quibusdam Nubium atque Euthydemi singularis quaedam deprehenditur verborum similitudo et convenientia, maxime in usu dictorum iocularium et proverbiorum conspicua. Conf. Euthyd. p. 285. C. D. cum Nubb. v. 440 sqq. 452 sq. Euthyd. p. 277. D. cum Nubb. v. 143. E. Euthyd. p. 277. D. cum Nubb. v. 255. et 633. Euthyd. p. 277. E. cum Nubb. v. 658. Euthyd. p. 301. A. cum Nubb. v. 945. et quae praeterea notavit Winckelmannus. Fieri enim potest, ut talia ex ipso Aristophane repetita sint. Quanquam huic rationi non ita multum tribuerim, praesertim quum pleraque omnia ad usum formularum in vita quotidiana tritarum redire videantur. Sed hoc utcunque se habet, illud quidem ex Aristophane pariter atque ipso Platone evidenter apparet, Socratem non tantum ab orationum scriptoribus, sed etiam ab aliis in

vanissimorum sophistarum numero habitum fuisse. Quocirca verisimillimum putamus Platonem in Euthydemo id esse sequutum, ut pravo istorum hominum omnium iudicio occurreret, et quantum ratio disserendi Socratica a vili ista et inani eristica distaret, planissime exponeret.

Verum hic sponte nascitur quaestio perquam gravis atque difficilis. Dubitari enim licet, cur philosophus solos λογογράφους nominaverit, aliorum, maxime poetarum comicorum, in iisque Aristophanis, nullam fecerit mentionem, quum tamen hi virum sapientissimum non melius habuissent. De qua re cogitanti mihi atque meditanti quid in mentem venerit, paucis exponere iuvat. Et comicos quidem quod non memoravit, licet Aristophanis fabulam atque Connum Amipsiae tecte significasse videatur, id sane mirum est, quum eorum crimina eadem opera, qua rhetorum istorum, magnam certe partem diluerit. Quocirca certas quasdam eius rei causas fuisse suspicamur, quae e litterarum monumentis eruendae sunt. Et nos quidem in eam devenimus sententiam, ut eo tempore, quo Plato opera sua literis consignare coepit, a poetis illis nominatimque ab Aristophane magis magisque intellectum esse credamus, quam iniquo et iniusto iudicio virum optimum atque reipublicae amantissimum improbo sophistarum gregi adiunxissent. Quod primus, nisi fallor, sensit Groen van Prinsterer Prosopograph. Plat. p. 177., ubi haec scripsit: „Sed sive hoc quis putet (Socratem in iuventute ab opinionibus sophistarum non nimis abhorruisse), sive Aristophanem, qualis Socrates esset, parum novisse, certe non odio habuit, verum potius dilexit, opinor, Socratem, postquam, qui germanus ab ipso sophista inductus esset, hunc sophistarum cognovisset exagitatorem acerrimum. Sensit etiam Brandisius et nuper Fritschius Quaestionn. Aristophann. T. I. p. 108 sqq. De Aristophane ut ita statuamus, plura sunt quae vehementer suadeant. Nam primum quidem animum advertit illud, quod poeta post Nubes primas Olymp. 89. 1. s. a. 423. ante Chr. n. in scenam introductas in nulla alia fabula id de industria egit, ut Socratem acerbius traduceret aut carperet vehementius. Quod ille certe studiose agere debuisse videtur, ut

Nubium argumentum, quod spectatoribus non placuisset, civibus iterum iterumque commendaretur. At vero tantum abest, ut poeta postea temporis Socratem rursus tanquam ineptum sophistam perstrinxerit, ut eum in reliquis fabulis bis tantum memoraverit atque alio nomine reprehenderit. Nam in Avibus, quae fabula acta est Olymp. XCI. 2. s. 414. a. Chr. n., v. 1271. et 1541. ed. Dindorf. ei satis leniter immunditiem et squalorem exprobrat. In Ranis autem Olymp. XCIII. 3. s. a. 405. a. Chr. n. commissis v. 1491. eius cum Euripide familiaritatem notavit. Quae quum ita sint, ecquis est qui sibi persuadeat poetam omnem occasionem traducendi hominis facie et habitu perridiculi et ad risum in scena excitandum ab ipsa natura facti transmissurum fuisse, nisi suum in eum animum mentemque penitus immutavisset? Ad hoc accedit aliud rei argumentum, idque haud paullo gravius. Constat enim hodie certissimis argumentis, poetam etsi Nubes secundis curis recognoscere et emendare instituisset, tamen hanc fabulam non iterum docuisse. Nam falli eos, qui Nubes bis actas esse memoriae prodiderunt, post ea, quae Palmerius Exercitatt. p. 729. et Hermannus Praefat. ad Nubb. p. XIII sqq. ed. sec. exposuerunt, nemo temere dubitabit. Facta est autem vel potius suscepta secunda fabulae recensio Hermanno iudice non ante Olymp. 89. 4 Iam vero quid causae esse dicamus, cur poeta secundam fabulae recensionem instituerit, ipsam fabulam abiecerit, certe quidem a scena exulare iusserit? Enimvero ille posteaquam Socratis ingenium, mores et disciplinam rectius aestimare didicisset, non potuit a se impetrare, ut virum innocentissimum denuo risui multitudinis exponeret, ideoque maluit quae scripsisset in scriniis retinere, quam innocentem turpiter laedere. Quae quum ita evenissent, Plato cur Aristophanem in Euthydemo non nominaverit, licet idem argumentum, quod poeta, magna certe ex parte attigerit, in propatulo esse arbitramur.

Neque enim vereor, ne quis dicat priores Nubes fortasse ideo non commemorari, quia aliud argumentum habuerint nec tam ad Socratem quam ad sophistas omnes explodendos pertinuerint. Nam ut partes quaedam aliter fuerint descriptae, atque in superstite fabula, de qua re valde diversae sunt hominum doctorum sententiae *),

*) Alii enim negant praeter parabasis partem v. 514 — 558.

tamen quae ad Socratem spectant, eodem fere modo exposita fuisse non est quod dubitemus. Id quod pluribus argumentis iisque certissimis demonstari potest. Ante omnia huc facit illud, quod Aristophanes ipse in Parabasi secundae recensionis v. 513. et Vespar. v. 1050—60. Nubium fabulam tanquam omnium, quas fecerit, praestantissimam dilaudat et ob hanc causam de iniusto Atheniensium iudicio, quo eam non satis magni fecissent, acerbe conqueritur. Quis est autem qui poetam commissurum fuisse sibi persuadeat, ut veterem fabulam tantis laudibus afficeret, et tamen eandem multis partibus immutatam aut plane aliter descriptam in scenam induceret? Nimirum hoc profecto hominis male feriati fuisset, non Aristophanis. Neque huic sententiae officiunt verba Nubb. v. 535. *κἀγὼ μὲν τοιοῦτος ἀνὴρ ὢν ποιητὴς οὐ κομῶ· οὐδ' ὑμᾶς ζητῶ 'ξαπατᾶν δὶς καὶ τρὶς ταὔτ' εἰςάγων· ἀλλ' ἀεὶ καινὰς ἰδέας εἰςφέρων σοφίζομαι, οὐδὲν ἀλλήλαισιν ὁμοίας καὶ πάσας δεξιάς.* Ista enim non ad secundas Nubes spectant, sed pertinent potius ad ridendos alios poetas comicos, qui in diversis fabulis eandem cramben bis terve recoquere solerent. Quam veram esse loci interpretationem perspicue docuerunt Esserus De Nubb. Aristoph. p. 25 sqq. 43. 45. et Hermannus Praefat. l. c., quamvis nuper secus statuerit Fritschius Quaestt. Aristoph. P. I. p. 112 sqq. Atque idem fere mansisse postea fabulae argumentum aliquatenus certe etiam ex Vesparum v. 1036 sqq. licet colligere. Ibi enim poeta quum aliam fortasse fabulam, in qua sycophantas corripuerat *), tum

---

quidquam a poeta novatum esse, ut *Esserus* De prima et altera, quae fertur, Nubium editione. Bonnae, 1823. 8, *Süvern* Ueber des Aristophanes Wolken. Berlin, 1826. p. 83 sqq. Ranke De Aristophanis vita. p. 285 sqq. alii contra plures fabulae locos immutatos esse arbitrantur, ut Hermannus Praefat. edit. sec. p. XXII. Dindorf. Aristoph. Fragm. p. 18 sqq. Denique nuper Franc. Volckm. Fritschius Quaestt. Aristoph. T. I. p. 105 sqq. copiose demonstrare conatus est, priores Nubes easque deperditas ab iis, quae supersint, prorsus fuisse diversas, quandoquidem illae non in Socratem, sed tantummodo in Socraticos, Chaerephontem, Alcibiadem, alios, scriptae fuerint; de quo tamen mihi, fateor, minime persuasit.

*) De hac re, data scribendi opportunitate, alibi explicabimus.

priores Nubes respiciens: *ἀλλ' ὑπὲρ ὑμῶν ἔτι καὶ νυνὶ πολεμεῖν φησί τε μετ' αὐτοῦ Τοῖς ἠπιάλοις ἐπιχειρῆσαι πέρυσιν καὶ τοῖς πυρετοῖσιν, οἳ τοὺς πατέρας τ' ἦγχον νύκτωρ καὶ τοὺς πάππους ἀπέπνιγον*, ad quae recte Berglerus: „Nam incubus, inquit, videtur homines strangulare; simul ad Nubes respicitur, in qua Phidippides patrem suum verberat et praefocat, ut in illis etiam est, quas nunc habemus, vers. 1380., ubi pater dicit de filio: *κᾆπειτ' ἔφλα με κἀσπόδει κἄπνιγεν*. Pergit poeta: *κατακλινόμενοί τ' ἐπὶ ταῖς κοίταις ἐπὶ τοῖσιν ἀπράγμοσιν ὑμῶν Ἀντωμοσίας καὶ προςκλήσεις καὶ μαρτυρίας συνεκόλλων, ὥςτ' ἀναπηδᾶν δειμαίνοντας πολλοὺς ὡς τὸν πολέμαρχον.*, quae etsi rem more comico exaggerant, tamen non est dubium quin pertineant ad *φροντιστήριον* illud v. 92 sqq. descriptum et ad orationem Strepsiadis v. 445 sqq. Sed omnium optime ex ipso Platone perspicitur in primis Nubibus quae ad Socratem spectarent omnia similiter atque in fabula superstite adornata fuisse adeoque Socratem tanquam inanium sophistarum principem in scenam inductum. Nam haudquaquam verisimile est philosophum iis locis, quibus Aristophanis fabulam respexit, secundam eius ob oculos habuisse recensionem, praesertim si per hanc multa fuissent immutata. Contraria tamen Fritschii mei sententia est, qui etsi statuit, secundas Nubes non esse in scenam inductas, tamen easdem contendit a Platone esse respectatas. At enim vero in Apologia quidem certe philosophus per ipsam rei naturam non potuit aliam fabulam respicere, quam quae et edita esset et iudicibus cognita. Quod quidem eo est certius, quo verisimilior est Hermanni sententia, qui ex ipsa Nubium indole et forma efficere studuit, secundam fabulae recensionem, quam Scholiastae memorant, a poeta inchoatam tantum, non perfectam absolutamque esse, eam vero, quae superest hodie, fabulam ex utraque recensione, perfecta prima et imperfecta secunda, mixtam esse et conflatam: cui viri summi iudicio suffragati sunt etiam Fr. Aug. Wolfius Praef. ad Nubb. p. IV. et Boeckh. De Graec. Tragoed. Princip. p. 21. Accipe vero ipsa Platonis verba Apolog. p. 19, B. C. *ὥςπερ οὖν κατηγόρων τὴν ἀντωμοσίαν δεῖ ἀναγνῶναι αὐτῶν· Σωκράτης ἀδικεῖ καὶ περιεργάζεται ζητῶν τά τε ὑπὸ γῆς καὶ τὰ ἐπουράνια, καὶ τὸν ἥττω λόγον κρείττω ποιῶν, καὶ ἄλλους ταῦτα διδάσκων. τοιαύτη τίς ἐστι. τοιαῦτα γὰρ ἑωρᾶτε καὶ*

αὐτοὶ ἐν τῇ Ἀριστοφάνους κωμῳδίᾳ, Σωκράτη τινὰ ἐκεῖ περιφερόμενον, φάσκοντά τε ἀεροβατεῖν, καὶ ἄλλην πολλὴν φλυαρίαν φλυαροῦντα· ὧν ἐγὼ οὐδὲν οὔτε μέγα οὔτε σμικρὸν πέρι ἐπαΐω. coll. p. 18. B. Vides hic ea commemorari, quae in fabula adhuc superstite reperiuntur, ut non possit dubitari, quin etiam in primis Nubibus sophistarum ineptiae similiter in Socratis persona exagitatae sint. Neque enim audiendus Fritschius est, qui p. 123 sqq. ex hoc ipso loco efficere studuit, ut argumentum primarum Nubium prorsus diversum a superstite fabula fuisse existimaretur. Nimirum noluit iam philosophus omnem totius illius fabulae sententiam declarare, sed hoc tantum dixit, *τοιαῦτα* in Nubibus spectanda praeberi: quod ita esse, vir doctus ipse largiri coactus est. Istud *περιφερόμενον* vero haud dubie pertinet ad eum locum, quo Socrates meditabundus in *κρεμάθρᾳ* haeret et Strepsiadi interroganti, quid agat, respondet, *ἀεροβατῶ.* Quanquam enim in nostris Nubibus nihil diserte dicitur de corbis pensilis agitatione, tamen facile est ad intelligendum, *κρέμαθραν* illam non stetisse fixam et immobilem, sed dum Socrates in ea penderet, huc et illuc motam fuisse: quorsum referendum est etiam istud *ἀεροβατῶ.* Nam si quietus ille consedisset, profecto non potuisset respondere se per aërem incedere. Quocirca equidem non credam Fritschio l. c. p. 132. contendenti, nullam fuisse in theatro Attico machinam, cuius ope quis sublimis in aëre sursum deorsum ferri potuerit, ideoque *περιφερόμενον* interpretanti per plateas errantem. Eam enim interpretationem non fert totius loci sententia. Ac si Socrates in corbe pensili haesit, ne intelligitur quidem qui non potuerit huc et illuc agitari. Videmus igitur vel scenicum fabulae apparatum in ista quidem parte olim eundem fuisse, qui nunc est. Non minus est memorabilis locus Symposii p. 221. B. ubi de fuga apud Delium narrans Alcibiades: *πρῶτον μὲν (εἶδον), ὅσον περιῆν Λάχητος τῷ ἔμφρων εἶναι· ἔπειτα ἔμοιγε ἐδόκει, ὦ Ἀριστόφανες, τὸ σὸν δὴ τοῦτο; καὶ ἐκεῖ διαπορεύεσθαι ὥςπερ καὶ ἐνθάδε, βρενθυόμενος καὶ τὠφθαλμὼ παραβάλλων, ἠρέμα παρασκοπῶν καὶ τοὺς φιλίους καὶ τοὺς πολεμίους.* quae ipsa verba leguntur Nubb. v. 361. *ὅτι βρενθύει τ' ἐν ταῖσιν ὁδοῖς καὶ τὠφθαλμὼ παραβάλλεις.* Haec igitur certissime arguunt universam quidem certe fabulae descriptionem

in prima editione eandem fuisse atque in altera. Accedit quod nec fragmenta ex prioribus Nubibus servata quidquam continent, unde alium in iis fuisse Socratis habitum atque speciem probabiliter suspiceris: quanquam singulas quasdam fabulae partes paullo aliter fuisse adornatas utique ex iis colligere licebit. Sed id non agimus hoc tempore.

Quum igitur certissime appareat, Aristophanem primis Nubibus Socratem tanquam garrulum ridiculumque sophistam traduxisse, postea autem eam fabulam neque totam secunda recensione perpolivisse neque rursus in scenam produxisse, quumque idem in fabulis post Ranas editis nusquam reperiatur eum ullo modo exposuisse risui multitudinis, nihil est quod possit maiore cum verisimilitudinis specie affirmari, quam quod cum Prinsterero aliisque contendimus, videri poetam paullatim cum Socrate in gratiam rediisse, ut quem virum bonum et minime reipublicae periculosum esse intellexisset.

Atque hoc ita factum esse etiam ex eo est perspicuum, quod Plato Aristophanem in Convivio fecit cum Socrate familiariter conversantem. Inter quos si tanta intercessisset simultas et inimicitia, quantam vulgo perpetuo obtinuisse existimarunt, profecto impie philosophus in magistrum fuisset facturus, si colloquium isto modo habitum finxisset. Unus tamen locus Platonis est, qui huic sententiae vel maxime adversari videatur. Nam in Apolog. Socr. p. 19. B. C. Socrates ita loquens inducitur, ut in fabula Aristophanis non exiguam causam inesse dicat, cur multi iniquius de ipso iudicaverint. At vero ibi nobis persuasum est Socratem nec coram iudicibus ironiae suae oblitum ita fabulae Aristophaneae mentionem facere, ut non ipsum poetam tangat, sed eorum potius temeritatem non sine urbana cavillatione reprehendat, qui ex poetae nugis, iam dudum scilicet ab ipso reiectis, calumniandi causam et opportunitatem quaerere non desiissent. Quam sententiam iam ante hos septem fere annos in commentariis ad eum locum a nobis propositam miramur sane quod nemo eorum, qui postea temporis de Socratis cum Aristophane necessitudine exposuerunt, rite perpendit. Est enim ita comparata, ut ne nunc quidem eius poeniteat. Multo minus etiam cum nostra ratione pugnat locus Phaedonis p. 70. C, ubi quod Socrates haec dicit: *οὔκουν γ' ἂν οἶμαι, ἢ*

δ' ὅς ὁ Σωκράτης, εἰπεῖν τινὰ νῦν ἀκούσαντα, οὐδ' εἰ κωμῳδοποιὸς εἴη, ὡς ἀδολεσχῶ καὶ οὐ περὶ προσηκόντων τοὺς λόγους ποιοῦμαι, recte viderunt interpretes vulgare illud fuisse in omnes philosophos convicium, quod non Aristophanem, sed Eupolin auctorem habeat.

Manet igitur quod antea posuimus, Aristophanem quo tempore Socratem inter perniciosos sophistas numerabat, Nebulas scripsisse; postea vero quam eum virum probum, honestum, boni rectique amantem cognovisset, diligere et amare coepisse, ut a Platone in Convivio potuerit talis induci, qui cum Socrate amantissime colloquatur. Atque hanc ipsam causam arbitramur esse, cur in Euthydemo Aristophanis nulla mentio iniecta sit, etsi id in postrema sermonis parte, ubi Crito de rhetoris istius exponit sententia, commodissime fieri potuisset. Quanquam philosophus dum hilari iocularique ratione argumentum illustrat, atque dictionibus quibusdam comicis usus est etiam in Nubibus usurpatis, fortasse subobscure Aristophanis fabulam significavit.

Atque huc, nisi fallor, trahenda est etiam Conni commemoratio, qua facta facile quisque in memoriam redire potuit fabulae Aristophaneae. Constat enim Connum Amipsiae eodem tempore quo Nubes in scenam prodiisse, atque de his reportasse victoriam. Nec tamen credibile est hanc fabulam tam inique iniusteque in Socratem statuisse, imo ea videtur unice ad iocum hilaritatemque fuisse temperata, si quid ex illo ipso Platonis loco colligere licet, quo Socrates sese ait Connum magistrum suum infamia quadam conspergere, siquidem homines eum *γεροντοδιδάσκαλον* appellare soleant. Quod quorsum spectet, docet locus Ciceronis iam supra memoratus Epistol. ad Divers. IX. 20. „*ὀψιμαθεῖς* autem homines scis quam insolentes sint.“ Enimvero senes sunt fere indociles, intractabiles, et suorum decretorum nimis tenaces. Unde lux affunditur loco Platonis Sophist. p. 251. B. *ὅθεν γε τοῖς ὀψιμαθέσι θοίνην παρεσκευάκαμεν· εὐθὺς γὰρ ἀντιλαβέσθαι παντὶ πρόχειρον.* Atque eodem pertinet etiam quod Diogenes dixisse fertur: *νεκρὸν ἰατρεύειν καὶ γέροντα νουθετεῖν ταὐτὸν εἶναι.*

Sed res repetenda altius est atque de Conno ipso explicandum accuratius, de quo usque ad hunc diem ho-

minum doctorum iudicia circumferuntur minime probabilia. Perhibent enim eum praeclarum fuisse fidicinem et excellentissimum artis musicae magistrum. De quo mea quidem sententia non unam ob causam dubitari potest. Nam primum quidem in Menexeno p. 235. E. apertum est ab ipso Socrate ita eius mentionem fieri, ut per urbanum iocum et irrisionem eius institutio anteponatur Lampri musici celeberrimi disciplinae. Cuius loci ratio, nuper demum a nobis patefacta, dici non potest quantopere homines eruditos inde a Cicerone ad Winckelmannum usque fefellerit. Omnes enim Socratis ironia non percepta homini tantum habuerunt honorem, ut eum in arte sua longe praestantissimum fuisse iudicarint. v. Ciceron. Epistol. Famil. IX. 21. Maxim. Tyr. p. 225. T. II. ed. Reisk. Valer. Maxim. VIII. 7. Suidas s. v. *Κόννου ψῆφος* T. II. p. 346 Interprett. ad Aristoph. Equitt. v. 534. ed Brunck. s. Commentarr. Lipss. Vol. IV. p. 150 sq. ubi etiam grammaticorum et scholiastarum opiniones recensentur. Winckelmann. Praef. p. XL sq. Schleiermacher. Opp. Plat. T. II. Vol. III. p. 532. At enim vero Platonis auctoritate quum illi abusi sint, quam nihil eorum sententiae sit tribuendum, facile intelligitur. Et res ipsa suadet, ut de musico isto non tam magnifice sentiamus. Neque enim verisimile est eum, si tantus fuisset artifex, aut in tanta paupertate fuisse versaturum aut aliis maximeque poetis comicis adeo debuisse ludibrium. Enimvero apud Aristophanem et Cratinum qui memoratur *Κοννᾶς*, is dubium non est quin sit ille ipse Connus, cuius apud Platonem mentio fit. Id rectissime vidit Winckelmannus Praefat. p. XL. laudata Bentleii de nominibus *ὑποκοριστικοῖς* disputatione in Epist. ad Io. Millium Opuscul. philol. p. 521 sq. ed. Lips.; senserat item Brunckius ad Vesp. v. 534. in eo tamen falsus, quod *Κόννας* scribendum putavit. Iam vero audi, quid sit, quod comici de homine narrant. Aristophanes Equitt. v. 534. — *ἀλλὰ γέρων ὢν περιέῤῥει Ὥςπερ Κοννᾶς, στέφανον μὲν ἔχων αὖον, δίψῃ δ' ἀπολωλώς· Ὃν χρὴ διὰ τὰς προτέρας νίκας πίνειν ἐν τῷ πρυτανείῳ.* Vesp. v. 675. *σὲ μὲν ἡγοῦνται Κόννου ψῆφον· τούτοισι δὲ δωροδοκοῦσιν ὕρχας, οἶνον κ. τ. λ.* Suidas v. *Κοννᾶς* T. II. p. 345. et Schol. ad Equitt. v. 531. hos Cratini versiculos memorant: *ἔσθιε καὶ σῇ γαστρὶ δίδου χάριν, ὄφρα*

σε λιμὸς Ἐχθαίρῃ, Κοννᾶς δὲ φιλοστέφανός σε φιλήσῃ. quae adumbrata sunt ad illud Hesiodi Opp. et Dier. v. 299. s. 277. ed. Brunck. ἐργάζευ Πέρση, Διὸς γένος, ὄφρα σε λιμὸς Ἐχθαίρῃ, φιλέῃ δὲ ἐϋστέφανος Δημήτηρ. Vides artificem tanquam senem pauperculum, bibulum et voracem perstringi; de virtutibus eius nihil praedicari, praeterquam quod superiores eius victoriae cum irrisione commemorantur. Quare loco Menexeni commotus aliter atque vulgo de eo iudicandum existimo. Ego enim si quid video, res ita potius sese habet. Fuit ille musicus admodum mediocris. Nihilominus acciderat aliquando, ut in certaminibus reportaret victoriam. Cuius honoris ille per totam vitam adeo fuit memor, ut coronam capiti impositam gestaret eaque ornatus magno cum fastu per plateas incederet, etsi summa paupertate iam eo redactus erat, ut instituenda iuventute victum quaeritaret. Atque haec ipsa potissimum fuit causa, nisi fallor, cur Socrates eum frequenter visitaret, videlicet quamcunque opportunitatem cum adolescentibus disserendi studiose investigare solitus et fortasse ipso hominis ingenio allectus et invitatus. Nam videtur Connus sane Socrati simile habuisse ingenium similemque fortunam. Primum enim fuit pauper et egenus, quae paupertas eo magis debuit esse ridicula, quo magis victoriis suis olim reportatis superbiret. Eandem fortunam Socrates quoque expertus est, quem constat Athenis vulgo τὸν πένητα esse appellatum. v. Xenophont. Oecon. II. 3. coll. Plat. Apolog. p. 23. B. Deinde ille videtur in rebus ad philosophiam pertinentibus lubenter esse versatus et cum sophistis aliisque id genus hominibus confabulari solitus: nam isti quoque quum adolescentium visendorum gratia tum hominis singulari ingenio praediti causa eius domum frequentabant. In quo ne nos temere hariolari existimes, teste Athenaeo V. p. 218. C. Amipsias in Conno chorum ex φροντισταῖς compositum in scenam induxit, quod certe facere non potuisset, nisi bonum Connum lubenter de istiusmodi rebus nugari solere Athenis notum fuisset. Atque hoc alterum est, in quo ei quaedam cum Socrate similitudo intercessit. Tertium fuit, quod etiam habitus atque facies hominis per esset ridiculus. Incedebat enim per plateas urbis quandam prae se ferens gravitatem, corona ornatus, quandoque etiam temulentus. Quid igitur? talis quum esset homuncio, num cuiquam mirum

videbitur, quod Socrates eius consuetudinem appetiit? Nimirum is pro urbanitate sua se simulavit musicam ab eo perdiscere velle, quae erat viri professio, si quid video, irrisionis plenissima. Atque haec si probabiliter a nobis sunt disputata, cur Amipsias totam sophistarum cohortem, uno Protagora excepto, qui tum aberat Athenis, cum Conno convenire iusserit, nemini erit obscurum. Inter eos autem si non primarias, at certe insignes, partes egit Socrates; quorsum spectant versiculi a Diogene Laertio II. 28. servati, quibus reliqua multitudo eum detrito pallio indutum advenientem salutat. Diogenis verba haec sunt: *Ἀμειψίας δ' ἐν τρίβωνι παράγων αὐτόν φησιν οὕτως· Σώκρατες, ἀνδρῶν βέλτιστ' ὀλίγων, πολλῶν δὲ ματαιόταθ' ἥκεις καὶ σὺ πρὸς ἡμᾶς, καρτερικός τ' εἶ. πόθεν ἄν σοι χλαῖνα γένοιτο; Τουτὶ τὸ κακὸν Τῶν σκυτοτόμων κατ' ἐπήρειαν γεγένηται.* Satis lepidum et ridiculum hunc sophistarum congressum fuisse oportet, ut non sit mirandum, quod haec Amipsiae fabula spectatoribus praeter ceteras placuit. Quanquam de hac re non licet certi quid pronuntiare, quia quale eius fuerit argumentum, admodum obscurum est *). Videmur tamen non temere hariolari, existimantes Connum cum Socrate ceterisque sophistis ita a poeta in scenam esse inductum, ut ipse vetulus vetulos, maximeque Socratem, arte musica erudire conaretur: unde omnibus nata est multa argutandi rixandique occasio. In aliam tamen sententiam Fritschius disputavit l. c p. 243 sqq. qui Connum Amipsiae censet versatum esse in doctiorum hominum, ut philosophorum, sacerdotum, vatum, artificum, illudenda paupertate. Cuius opinionis vereor ut satis idoneae sint rationes. Quod nos statuimus, id verum esse suspicamur partim ex eo, quod Socrates apud Platonem narrat Connum vulgo *τὸν γεροντοδιδάσκαλον* vocari, quia ipse eius disciplina utatur, partim ex Nonio Marcello, qui Senis doctorem non uno loco inter titulos fabularum Varronis memorat: quod certe argumento est, hanc materiam veteribus comicis non fuisse incognitam. Atque haec si vera sunt, cur in extrema dialogi nostri.

---

*) Cf. Meineke Quaest. Scenic. spec. II. p. 43. Ranke in Seebod. Bibl. Crit. a. 1828. n. 31. p. 247.

parte nec Amipsiae ducatur ratio, in aprico esse putamus. Etenim is Socratem non ut vaniloquum et perniciosum sophistam, sed ut garrulum et contentiosum senem informaverat, indeque eximiam risus movendi captaverat occasionem. Quanquam quod Socrates in principio dialogi Connum tanquam magistrum memorat suum, eo fortasse tecte Amipsiae pariter atque Aristophanis fabula significatur.

Reliquus est Eupolis, qui si Socratem similiter atque Aristophanes in scena traduxisset, sanequam etiamnum esset mirabile, cur Plato poetas comicos non vicissim perstrinxerit aperteque vituperaverit. At enim vero etiamsi Eupolis Socratem vehementer corripuerit, tamen eum non ut nefarium sophistam, qui omnia temere calumniaretur, sed ut inanem eumque pauperculum rerum coelestium scrutatorem aut alio nomine perstrinxisse videtur, id quod colligimus ex Fragmentis apud Runkelium p. 175 sq. conf. Fritschius l. c. p. 217 sqq. Ac similis fortasse aliorum comicorum causa fuit, de quibus hic non est dicendi locus.

Explicavimus igitur, cur Plato in Euthydemo poetarum comicorum, qui Socratem eiusque disciplinam in scena risissent, nullam rationem habendam duxerit.

Sequitur ut exquirendum sit, cur scriptores orationum forensium potissimum carpantur tanquam germanae philosophiae adversarii Cuius rei causas Plato ipse satis perspicue indicavit. Quippe homines isti arrogantes et superciliosi cum rhetoribus id habebant commune, quod se in sophistarum numero haberi nollent, licet se ex eorum disciplina aliquid lucri capere posse non desperavissent. Certe quidem Gorgiam novimus magnopere cavisse, ne inter sophistas referretur, et eam ipsam ob causam sophistae nomen repudiavisse, sicuti docuit Fossius de Gorgia Leont. p. 41. Iidem autem illi etiam *πολιτικοὶ* videri volebant, cuiusmodi homines quam inclementer in sophistas statuerint, docet locus Menonis p. 91. A sqq. ubi Anytus a Socrate interrogatus, num Menoni censeat consuetudine et institutione sophistarum utendum esse, tam acriter in eos invehitur, ut sophistas tanquam pestem et perniciem civitatis valde abominetur. Ex quo explicationem habet etiam illud, quod De Rep. VI. p. 493. A. sophistae vocantur virorum civilium *ἀν-*

τίτεχνοι. Quum vero scriptores illi oratorii sophistas magnopere contemnerent, quorum argutam dialecticam ad rhetoricae artis facultatem parum valere sibi persuasissent, tum superciliosi et invidi universae philosophiae inimici exstiterunt. Nam primum quidem quia erant minus eruditi, imo semidocti, quid in sapientiae disciplina boni inesset et quomodo ea ab eristica esset discernenda, minime intellexerunt. Deinde molestissime tulerunt, si quando a Socrate vel eius familiaribus importunis quaestiunculis vexarentur, famam suam atque auctoritatem agi existimantes, si quando ab iis confutati viderentur. Quo factum est, ut quae criminationes unice in rixosam illam et contentiosam sophisticam convenirent, eas in universam philosophiam coniicerent atque Socratis rationem cum illa sedulo confunderent. Ita igitur hoc hominum genus viro optimo, acerrimo sophistarum exagitatori, multum invidiae atque odii conflavit, ut mirandum profecto non sit, quod Plato eos tanquam temerarios homines et ineptos philosophiae atque ipsius Socratis reprehensores praeter ceteros acerbe castigaverit. Atque ex hoc eodem fonte fortasse etiam odium illud in Lysiam fluxit, quem novimus in Phaedro gravi censura a philosopho esse notatum. Enimvero is etsi benevolo in Socratem animo fuit, si quid ex iis colligere licet, quae narrat Cicero De Orator. I. 54., tamen Platoni ex itineribus reduci ideo stomachum movit, quia quum insignis rhetoris laude floreret, tamen a philosophia erat plane alienus ideoque artis oratoriae facultatem magis usu et exercitatione collectam quam ratione inventam et perfectam tenebat: de qua re in Prolegomenis ad Phaedrum et Menexenum explicatum est.

Cum universi libri argumento praeclare congruit illud, quod in principio atque fine sermonis Critoni interlocutoris partes tribuuntur. Cuius viri exemplo sanequam commodissime declarari potuit per inanes illos rixandi artifices tantum invidiae conflari verae sapientiae disciplinae, ut vel homines benevolentissimi de salutari eius vi et efficacia dubii redderentur. Fuit enim Crito et Socratis et philosophiae amantissimus, homo optimus et liberali animo, sed non ita perspicax et subtilis, ut vera a falsis facile discerneret. Ex quo etiam apparet, cur ei, si a dialogo ipsius nomine inscripto et quibus-

dam Phaedonis locis discesserimus, in uno Euthydemo interlocutoris partes eaeque fere secundariae sint demandatae. Nam qui a philosophandi subtilitate esset parum instructus, cum Plato facile intellexit non posse cum Socrate ita colloquentem induci, ut de gravioribus atque difficilioribus quaestionibus dissereret. Quanquam igitur ille et philosophiae studiosus erat et Socratis amantissimus, tamen facile accidere potuit, ut eristicorum nugis admodum commoveretur adeoque paene adduceretur eo, ut sapientiae disciplinae diffidere inciperet et de Socratis fama atque existimatione sollicitus fieret. Quae si recte iudicavimus, et conveniunt certe cum iis, quae alibi de eo memoriae prodita sunt atque partim a Groenio van Prinsterer Prosopograph. Plat. p. 200 sqq. exposita, nihil profecto universi colloquii rationi et consilio fingi potest accommodatius quam quod Plato hunc potissimum cum Socrate colloquentem induxit.

Reliquum est, ut quaerendum sit, quo tempore Euthydemus scriptus esse videatur. Et diserta quidem temporis indicia, unde hac de re coniecturam capere liceat, in eo expressa cernuntur fere nulla. Schleiermacherus enim quod e p. 273., E. ubi sophistae Thuriis fugisse narrantur, apparere censuit, colloquium post Olymp. XLII. habitum fingi, pro certo posuit quod est longe incertissimum. Sumsit enim Dionysodorum et Euthydemum eodem anno quo Lysiam, hoc est Olymp. XCII. 2. sive ante Chr. n. 411., Thuriis pulsos esse, quum tamen id iam antea evenire potuerit, siquidem non semel accidit, ut in civitate illa recens condita inter diversas factiones tumultus et seditiones orirentur. Non firmior est Pinzgeri ratio, qui in Specim. Nov. Edit. Euthydemi p. 10. e verbis p. 275. A. collegit habitum fingi colloquium Olymp. XCI. 4. quia Alcibiades commemoretur sic, ut vix exsul haberi possit. At loco illo diligenter considerato nihil videbis ex eo posse concludi nisi sermonem ante Olymp. XCIV. 1. habitum fingi. Plus profecit Winckelmanni diligentia, qui e verbis p. 286. C. *καὶ γὰρ οἱ ἀμφὶ Πρωταγόραν σφόδρα ἐχρῶντο αὐτῷ καὶ οἱ ἔτι παλαιότεροι*, verissime collegit dialogum post obitum Protagorae et habitum fingi et scriptum esse. Iam vero Freretus in libro: Memoir. de l'Academ. d. Inscript. T. 47. p. 277 — 282.

et Geelius Histor. Sophistar. p. 70. probabiliter demonstrarunt mortuum esse sophistam anno ante Chr. n. 410. Ex quo consequitur, librum post Olymp. XCII. 3. literis consignatum esse. Mihi tamen nec haec computatio satisfacit. Prodiit enim Euthydemus, nisi fallor, ineunte Olymp. XCIV. quo tempore Aristophanis adversus Socratem inimicitia iam tota evanuerat, non multo ante Protagoram, quocum etiam argumenti quadam necessitudine continetur. Quae sententia vel maxime commendatur totius scriptionis ratione et consilio. Scripsit enim Plato hunc librum haud dubie iis temporibus, quibus ei operae pretium visum est efficere, ut Socratis philosophandi ratio ab inani ista sophistarum arte diligenter discerneretur. Quae si ex me quaeris qualia fuerint, equidem non dubito, quin paucis annis ante Socratis accusationem eius rei maxima fuerit vel necessitas vel opportunitas. Nam illis temporibus usque ad viri iudicium temerariae istae opiniones ab eius adversariis sedulo videntur divulgatae et amplificatae esse, sicuti ex Apologia apparet. Nec vero probabile est Euthydemum tum demum esse confectum, quum Socratis causa iam in iudicium deducta esset. Nam si lis iam in iudicio esset versata, haud dubie scriptor eius rei rationem habiturus erat. Ex quo admodum fit probabile, librum aliquo tempore ante Socratis accusationem literis esse consignatum. Confirmatur haec nostra sententia vel maxime eo, quod quaecunque de vitae beatitate, de scientia tanquam virtutis fundamento, deque virtutis disciplina disseruntur, ea omnia germanae doctrinae Socraticae speciem referunt, nec per totum librum quidquam eorum investigari potest, quae Plato postea de vi et natura virtutis est commentatus. Enimvero inde perspicue intelligitur, Platonem, quo tempore Euthydemum scripsit, fidum adhuc fuisse rationis Socraticae sectatorem, quod certe in annos adolescentiae eius cadit. Huc accedit quod perquam est credibile, philosophum non illo demum tempore, quo scholas in academia habere instituit, suam ipsius dialecticam isto quidem modo ab adversariorum calumniis fuisse defensurum, quandoquidem inanes isti garrulique disputatores, etiamsi se adhuc iactaverint, tamen quomodo a Socraticis differrent, viris prudentibus et cordatis non amplius obscurum esse potuit. Denique nec Megaricorum disserendi ratio usquam in Euthydemo respicitur, quod sane magnum momentum

ad nostram rem facit, quum philosophus tam multa eius carpendae opportunitate oblata non videatur eam silentio fuisse transmissurus, nisi idoneas eius rei causas habuisset. Sed nimirum Plato post Socratis obitum demum, quum Athenis relictis se ad Euclidem contulisset, illam videtur cognovisse accuratius. Ita igitur omnia suadent, ut Euthydemum non ita multo ante Socratis accusationem scriptum esse credamus.

Atque his ita explicatis videmur et sententiam nostram de universi operis argumento atque consilio supra adumbratam satis confirmavisse, et quae praeterea ad librum intelligendum sunt necessaria, quantum hac disputatione fieri poterat, in illustri luce posuisse. Qua disputatione tandem hoc effectum putamus, ut totam scriptionem prorsus divina arte compositam et elaboratam esse appareat. Omnes enim libri partes tam apte inter se nexas atque colligatas esse ostendimus, nihil ut sit otiosum aut supervacaneum, omniaque tanquam singula unius corporis membra pulcerrime inter ipsa conveniant. Est enim toti operi propositum nihil aliud, nisi ut doceatur, nugacem istam eristicam, quae se temere virtutis magistram profiteatur, nihil esse nisi vanam argutiarum venatricem, ideoque Socraticae disciplinae multum esse postponendam, ut quae re vera ad virtutis institutionem pertineat et rationes cuiusque rei subtiliter soleat pervestigare; nihilominus autem accidere, ut homines fastuosi et invidi alteram cum altera sedulo confundant atque ita veram sapientiae et virtutis disciplinam in odium hominum atque contemtum adducant. Quocirca haud videmur temere statuere omnia eo redire existimantes, ut Socratica ratio a vanae illius et inanis eristices, pulcerrime sane in hoc libro descriptae, suspicione liberetur, doceaturque cavendum esse, ne, dum istam sophisticam contemnas, simul etiam germanam sapientiae et virtutis disciplinam nihili aestimandam esse opineris.

Sed tempus est disputationi nostrae, quae vel sic fortasse nimis ampla evasit, finem imponere. Qua si id effecisse videbimur, ut de opere sanequam gravissimo rectius existimetur, eo impensius laetabimur, quo densioribus tenebris illud adhuc fuit involutum.

Ceterum non vereor, ne nunc quisquam A s t i o putet assentiendum esse, qui in libro ceteroquin egregio D e V i t a e t S c r i p t i s P l a t o n i s p. 414 sqq. etiam

hunc dialogum Platoni per fraudem suppositum esse iudicavit. Nam primum quidem illud exploratum habemus, Euthydemum eatenus non esse Platonicum, quatenus a Platone Socratico literis consignatus est: quod tamen nihil impedit, quominus eum ad philosophum nostrum tanquam auctorem referamus. Deinde etsi non id agitur, ut locus aliquis doctrinae Platonicae subtilius illustretur, sed tota scriptio maxime in doctrina Socratis a sophisticarum argutiarum suspicione vindicanda versatur, tamen passim vel opiniones sophistarum maximeque Protagorae longe lateque illa aetate disseminatae refelluntur, vel doctrinae Socraticae loci quidam, si non explicantur, at certe attinguntur atque significantur, quo ipso efficitur, ut et sophistarum castigatio et Socraticae rationis commendatio artificiosissime coniuncta sit cum gravissimarum rerum vel explicatione vel significatione, quae miramur sane virum doctissimum in hoc opere prorsus desideravisse. Denique nec in verbis nec in sententiis quidquam reperitur, quod malae fraudis suspicionem excitare aut alere posse videatur. Nam quod multae dictiones ioculares atque proverbiales cumulantur, id eiusmodi est, ut cum sophistices irrisione propemodum petulanti illa et proterva optime conveniat, ut profecto non videam, cur quis hac in re ullo modo haereat. Quod autem Socrates aliquoties non e sua ratione disputat, sed ex mente sophistarum loquitur, id si non est animadversum, neutiquam scriptori vitio vertendum est, sed potius iis ipsis, qui quum librum sibi viderentur penitus intellexisse, tamen has quidem eius partes secus atque debuerant interpretati sunt. Nec quidquam affert dubitationis, quod loci quidam reperiuntur etiamnum obscuri. Quorsum pertinent quae p. 271. D. de fratribus Acarnanibus et p. 297. E. de Patrocle Socratis fratre narrantur. Nam in talibus nesciendi ars est adhibenda, cavendumque magnopere, ne quae nobis obscura sunt, etiam veteribus ignota fuisse existimemus. Ita certe prohibebimus, ne turbulentis dubitationum fluctibus tanquam in immensum inscitiae et ignorantiae mare auferamur.

Possumus his nonnulla subiicere de sententia eorum, qui Socratem in sophistarum numero habendum iudicaverunt. Sed haec materia, quia et a nobis alibi *)

*) In progr. 1830. edito.

est tractata et explicata etiam ab aliis, satis erit hoc unum adiecisse, Platonem ipsum in Euthydemo huic opinioni maxime esse adversatum.

ELENCHUS CODICUM.

Bodleianus s. Clarkianus.— Coislinianus (*Γ*). Vaticani *Θ* et r. Veneti *ΞΣ*. Paris. B. quo usus est Routhius, et Paris. CE. Angelicus (w). Barberinus (y). Palatinus (e). Urbinas (f). Vindobonens. 54. (nobis r). Flor. a. b. c. o. Palat., quem Creuzer. nominavimus, unde vir illustris excerptas lectiones dedit in Melett. Critt. Fasc. I. p. 100 sq. Optimi sunt Bodl. Coisl. Vat. *Θ*. Vindob. et Creuzer. Quanquam iis non tantum est tribuendum, ut ubique aut veram lectionem aut certe eius vestigia servare existimentur. Sunt enim nec ab ipso Platone scripti nec a scribarum erroribus et grammaticorum correctionibus immunes. Quocirca etiam reliquorum librorum ducenda est ratio, siquidem saepenumero accidit, ut vel deteriores libri verae germanaeque scripturae vestigia habeant. Alioquin ars critica facile eo deveniet, ut mero manuum labore contineatur.

EDITIONES LIBRI PECULIARES.

Separatim Euthydemus editus et illustratus primum a Routhio est, cuius editionis hic est titulus:

Platonis Euthydemus et Gorgias. Recensuit, vertit, notasque adiecit Martin. Ioseph. Routh. Oxonii, e typographio Clarendoniano. 1784. 8. mai.

Hunc sequutus est Heindorfius edito Vol. III. Dialogorum Platonis Selectorum, quod etiam hanc habet inscriptionem:

Platonis Dialogi tres, Cratylus, Parmenides, Euthydemus. Emendavit et annotatione instruxit Lud. Fr. Heindorf. Berol. 1806. 8. mai.

Denique nuper editoris munere functus est Winckelmannus, quo curante prodiit:

Platonis Euthydemus. Recensuit, Prolegomenis et commentariis illustravit, apparatum criticum di-

gessit, scholia, excursum et indices adiecit Aug. Guil. Winckelmann. Accessit Aristotelis liber de sophisticis elenchis. Lipsiae. 1833. 8. mai.

Specimen novi Commentarii in Euthydemum edidit Gustav. Pinzger. Liegnit. 1834. 4. quod dialogi initium usque ad p. 272. A complectitur.

Germanica Schleiermacheri interpretatio continetur Opp. Platon. Vol. II. P. I. p. 397 sqq. edit. sec.

ΕΥΘΥΔΗΜΟΣ.

ΤΑ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ ΠΡΟΣΩΠΑ

ΚΡΙΤΩΝ, ΣΩΚΡΑΤΗΣ, ΕΥΘΥΔΗΜΟΣ, ΔΙΟΝΥΣΟΔΩΡΟΣ, ΚΛΕΙΝΙΑΣ, ΚΤΗΣΙΠΠΟΣ.

Cap. I. *Τίς ἦν, ὦ Σώκρατες, ᾧ χθὲς ἐν Λυκείῳ διελέγου; ἦ πολὺς ὑμᾶς ὄχλος περιεστήκει, ὥςτ' ἔγωγε βουλόμενος ἀκούειν προςελθὼν οὐδὲν οἷός τ' ἦν ἀκοῦσαι σαφές. ὑπερκύψας μέντοι κατεῖδον, καί μοι ἔδοξεν εἶναι ξένος τις, ᾧ διελέγου. τίς ἦν;* 271

ΣΩ. Ὁπότερον καὶ ἐρωτᾷς, ὦ Κρίτων; οὐ γὰρ εἷς, ἀλλὰ δύο ἤστην.

P. 271. *ἦ πολὺς ὑμᾶς*] Par. BCE. Angel. Barb. Urbin. Vat. r. Vind. *ἢ*. Heindorfius *ἦ* abesse malebat; sed v. infra. — *ἡμᾶς* Ven. *Σ*. BCE. Ang. Barb. Pal. Flor. a. b. c. o. In Vat. r. et Vind. *ὄχλος* deest.

μέντοι κατεῖδον] Bodl. *κατίδον*, i. e. *κατεῖδον*.

P. 271. *Τίς ἦν, ὦ Σ. — περιεστήκει*] „Verba haec a Demetrio citata sunt in libello *Περὶ ἑρμηνείας* §. 235. ed. Gale sine variatione. Illa vero, quae mox inferuntur, hoc modo laudantur memoriter: *Ἀλλά μοι ξένος τις φαίνεται ᾧ διελέγου· τίς ἦν;*" *Routh.*

Ἦ πολὺς ὑμᾶς ὄχλος —] Heindorfius, quia *ἦ* non usurpari soleat nisi post alterius interlocutoris sermonem, aut expungendum illud censet, aut scribendum: *πολὺς γὰρ ὑμᾶς ὄχλος*. Sed nulla est causa, cur voculam suspectam habeamus, quae quum asseverandi vi et potestate polleat, haud sane intelligitur, cur non liceat eidem personae, facta aliqua recitandi interstitione, sermonem ita continuare, ut utatur hoc affirmandi vocabulo. Accedit quod ne in iis quidem locis, quos vir doctus ad confirmandam sententiam suam attulit, arctior quaedam inter interrogationem et praecedentem sententiam necessitudo intercedit. v. De Rep. V. p. 453. E. VII. p. 530. C. VIII. p. 567. E. Euthyphr. p. 14. B Fecit tamen insolita haec sententiarum continuatio, ut librarii temere *ἢ* scripserint.

Ὁπότερον καὶ ἐρωτᾷς] Fallitur Heindorfius *ὁπότερον* ratus pro *πότερον* usurpari solere. Habet enim oratio in talibus locis imitationem quan-

ΚΡ. Ὃν μὲν ἐγὼ λέγω, ἐκ δεξιᾶς τρίτος ἀπὸ
B σοῦ καθῆστο· ἐν μέσῳ δ' ὑμῶν τὸ Ἀξιόχου μειράκιον ἦν. καὶ μάλα πολύ, ὦ Σώκρατες, ἐπιδεδωκέναι μοι ἔδοξε, καὶ τοῦ ἡμετέρου οὐ πολύ τι τὴν ἡλικίαν διαφέρειν Κριτοβούλου. ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν σκληφρός, οὗτος δὲ προφερὴς καὶ καλὸς καὶ ἀγαθὸς τὴν ὄψιν.

B. ἐπιδεδωκέναι] Bodl. Vind. Par. E. ἐπιδεδηλωκέναι. Dein διαφέρει Ven. Σ. Par. CE. Angel. Pal. Flor. a. b. c. o.
σκληφρός] σκῆφρος Bodl.

dam sermonis quotidiani, quo in interrogationibus relativa interrogandi forma utimur, sententiam illam reticentes, unde interrogatio suspensa putari debeat. Germanice dixeris ad eundem modum: Welchen von beiden du doch auch meinest! Ad quae quilibet sponte intelligit, scire velim vel simile quiddam. Explicavi de hac loquendi forma ad Menon. p. 74. E. De Rep. I. p. 348. B. Lysid. p. 212. C. Eodem modo infra p. 267. B. accipiendum ὅ τι ποτὲ λέγεις; ubi Bekkerus de coniectura Heindorfii scripsit: τί ποτὲ λέγεις; Pertinet huc etiam locus Lysiae Accusat. Nicom. p. 840. ed. Reisk. = 259. ed. Brem. καὶ γάρ τοι, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἐπειδὴ ἐκείνων δίκην οὐ δέδωκεν, ὁποίαν καὶ νῦν τὴν ἀρχὴν κατεστήσατο; ubi Marklandus et Taylorus errarunt mirifice.

B. τὸ Ἀξιόχου μειράκιον] Clinias, Axiochi prioris nepos, de cuius gente v. ad Alcibiad. I. p. 104. A. Critobulus autem, Critonis filius, iuvenis fuit et formositate insignis et Socratis amantissimus. v. Diog. L. II. 13, 121. Plat. Apol. p. 38. B. Phaed. p. 59. Formositate sua ipse gloriatur apud Xenoph. Sympos. III. 7. IV. 10. V. 1 sqq. Itaque cave ἐκεῖνος cum Heindorfio ad Critobulum aut cum Winckelmanno ad Euthydemum referas: pertinet enim ad Cliniam, quem Crito dixerat μάλα πολὺ ἐπιδεδωκέναι. Sed de vocabulorum σκληφρὸς et προφερὴς vi et potestate grammatici vehementer inter se dissentiunt. Nobis unice probantur, quae scripsit ad hunc locum Scholiastes. Σκληφρός, inquit, ὁ τῷ μὲν χρόνῳ πρεσβύτερος, τῇ δὲ ὄψει νεώτερος δοκῶν· προφερής δέ, τῷ μὲν χρόνῳ νεώτερος, τῇ δὲ ὄψει πρεσβύτερος. Quam sententiam confirmat etiam Photius On. II. 2, 10. iam a Routhio laudatus, προφερὴς λέγεται ὁ τῷ μὲν χρόνῳ νεώτερος, τῇ δὲ ὄψει δοκῶν πρεσβύτερος· σκληφρὸς δὲ ὁ τούτῳ ὑπενάντιος, ὃν καὶ νεοειδῆ ἂν εἴποις. Θεόπομπος δὲ ὁ κωμικὸς ἐπὶ γυναικὸς εἴρηκεν αὐτό. Hesychius: προφερεῖς οἱ νέοι ὄντες, πρεσβύτεροι δὲ φαινόμενοι. Eadem habet Harpocratio, et alii. Aeschines c. Tim. §. 21. ab Harpocratione laudatus: ἔνιοι μὲν γὰρ νέοι ὄντες προφερεῖς καὶ πρεσβύτεροι φαίνονται· ἕτεροι δὲ πολὺν ἀριθμὸν χρόνου γεγονότες παντάπασι νέοι. quem locum a Stephano, Tayloro, Winckelmanno, perperam intellectum vere explicuit Bremius. Etenim σκληφρὸς quum originem habeat a σκλῆναι, arefa-

ΣΩ. *Εὐθύδημος οὗτός ἐστιν, ὦ Κρίτων, ὃν ἐρωτᾷς· ὁ δὲ παρ' ἐμὲ καθήμενος ἐξ ἀριστερᾶς ἀδελφὸς τούτου, Διονυσόδωρος· μετεῖχε δὲ καὶ οὗτος τῶν λόγων.*

ΚΡ. *Οὐδέτερον γιγνώσκω, ὦ Σώκρατες.*

ὁ δὲ παρ' ἐμὲ] ὅς δὲ παρέμενε Bodl. Vat. Θ.

μετεῖχε δὲ κ.] Ita dedi de coniectura Heindorfii. Libri habent μετέχει.

facere, commode dicitur de eo, cuius corpus tanquam arefactum non ad eam excrevit magnitudinem, quae ipsius aetati conveniat. Cuiusmodi homines propter staturae exilitatem minores natu videri solent, quam revera sunt. Προφερεῖς autem (in anterius proni) dicuntur, qui citius creverunt et maiorem habent figuram corporis quam pro aetate sua, ideoque videntur aetate grandiores. Quod non perspiciens Winckelmannus transversus agitur, totum locum hunc in modum interpretans: ille quidem, quem dico, Euthydemus, *exilis est et macer*; hic vero, Critobulus, *procerus est et pulcer adspectu.* Enimvero nec σκληφρὸς simpliciter macilentum nec προφερὴς procerum significat, et ἡλικία apud Platonem quidem nusquam de statura corporis et specie hominis externa dicitur. Accedit quod nullo modo perspicitur, cur Euthydemi figura cum adolescentuli specie comparetur. Quod autem dixi ἐκεῖνος referri ad Cliniam oportere, eam sententiam confirmari maxime arbitror verbis praecedentibus, καὶ μάλα πολὺ ἐπιδεδωκέναι μοι ἔδοξε, quae manifesto ad corporis habitum referuntur. Itaque totum locum sic interpretor: Quem ego dico, is ad dextram tertius a te sedebat; medius autem inter vos erat Axiochi filiolus, ac permultum is mihi videbatur profecisse, nec a nostro Critobulo longe aetate distare: veruntamen ille (Clinias) exilis est et pusillus pro aetate sua, hic autem citius crevit atque pulcra est et honesta facie. Ita igitur ambo adolescentes aetatis ratione habita inter se comparantur, siquidem explicatur, cur alter maior, alter minor natu videatur, quanquam parem fere aetatem habere iudicandi sint.

Εὐθύδημος — ὃν ἐρωτᾷς] Quia Crito plura verba de Clinia et Critobulo interposuit, prudenter Socrates, ad superiorem respondens interrogationem, addit ὃν ἐρωτᾷς.

μετεῖχε δὲ καὶ οὗτος τ. λ.] Ita vere correxit Heindorfius. Nam vulgatum μετέχει τ. λ. quod Astius et Winckelmannus interpretantur: *versatur autem hicquoque in disputando*, s. *hic quoque artem disserendi profitetur*: ferrem equidem hanc interpretationem, si antea Dionysodorus iudicatus esset disputationibus operam dare solere: nunc hoc unum narratum est, cum heri cum Socrate in

C ΣΩ. Καινοί τινες αὖ οὗτοι, ὡς ἔοικε, σοφισταί.

ΚΡ. Ποδαποί; καὶ τίς ἡ σοφία;

ΣΩ. Οὗτοι τὸ μὲν γένος, ὡς ἐγῷμαι, ἐντεῦθέν

C. *Ποδαποί; καὶ τίς*] δέ, quod vulgo post ποδαποί; insertum erat, cum Bodl. Coisl. Ven. Σ. Par. BCE. Angel. Barb. Pal. Urb. Vat. r. Flor. a. b. c. o. delevi. Ita oratio plus alacritatis nanciscitur.

θαυμασία, ὦ Κρίτων· πάνσοφοι ἀτ.] Sic Coisl. Ven. Ξ. Pal. Urb. Vat. r. quod confirmat Vat. Θ. qui habet θαυμασίαν.

Lyceo disseruisse. Quum igitur haec verba ad praecedentia illa referantur, ὦ χθὲς ἐν Λυκείῳ διελέγου, consequitur ut μετεῖχε legendum sit. Accedit quod Dionysodorus eius, quae habita est, disputationis revera particeps fuit, sicuti ex universi libri argumento intelligitur.

καινοί τινες αὖ οὗτοι —] In exemplo Aldino et aliquot codd. haec quoque Critoni tribuuntur. Ac profecto istud ὡς ἔοικε Critoni coniectanti optime convenit, Socrati non item, nisi cum Heindorfio interpretari velis: ut facile coniici potest, wie du leicht denken kannst. At ea interpretatio vereor ut loquendi consuetudini sit consentanea. Winckelmannus igitur, verbis Critoni assignatis, legendum censet: Οὐδέτερον γιγνώσκω, ὦ Σ., καὶ καινοί τινες αὖ οὗτοι, ὡς ἔοικε, σοφισταὶ ποδαποί; καὶ τίς ἡ σοφία; Atqui ita Crito sumens novos istos esse sophistas parum considerate statim adiungit suum istud ποδαποί; quod eo molestius accidit, quia se neutrum novisse aperte fatetur. Me si audis, locum hunc in modum emendabis: Criton. Οὐδέτερον γιγνώσκω, ὦ Σώκρατες· καινοί τινες αὖ οὗτοι, ὡς ἔοικε, σοφισταί. Socr. Ναί. Criton. Ποδαποί; καὶ τίς ἡ σοφία; Hoc Ναί quam saepe post syllabas consimiles a librariis neglectum sit, quum multis exemplis possim declarare, tamen quia res per se hac luce clarior est, malo equidem doctrinae inops quam importunus haberi.

ἐντεῦθέν ποθέν εἰσιν ἐκ Χίου] Phaedr. p. 229. B. εἰπέ μοι, ὦ Σώκρατες, οὐκ ἐνθένδε μέντοι ποθὲν ἀπὸ τοῦ Ἰλίσσου λέγεται ὁ βορέας τὴν Ὠρείθυιαν ἁρπάσαι; ubi v. annot. coll. Poppon. ad Xenoph. Cyrop. VII. 1, 23. Chii autem coloni se adiunxisse videntur Atheniensibus illis, qui Olymp. 84. 2. = 443. a. Chr. n. decem navibus duce Lampone et Xenocrito Thurios migrarunt; de qua re v. Diodor. XI. 90. XII. 7. et 10. Quae Routhii coniectura nescio cur Heindorfio adeo incerta visa sit. Nam ipsum hoc ἀποικεῖν satis liquido testatur de alio itinere vel migratione non licere cogitari. Plus dubitationis habet quod Schleiermacherus statuit, fugam, quae statim memoratur, incidere in annum a. Chr. 412. vel 411 = Olymp. 92, 1 vel 2. quo anno Lysias orator, qui et ipse illuc concesserat, Atticismi accusatus cum trecentis aliis expulsus est. v. Taylor Vit. Lys. p. 111. Nam Thuriorum civitatem plus quam semel intestinis motibus concussam esse novimus. Pro φεύ-

ποθέν εἰσιν ἐκ Χίου, ἀπῴκησαν δὲ ἐς Θουρίους· φεύγοντες δὲ ἐκεῖθεν πόλλ' ἤδη ἔτη περὶ τούςδε τοὺς τόπους διατρίβουσιν. ὃ δὲ σὺ ἐρωτᾷς τὴν σοφίαν αὐτοῖν, θαυμασία, ὦ Κρίτων· πάνσοφοι ἀτεχνῶς. ὡς

Florentini θαυμάσια. Vulgo legebatur θαυμάσι' ὦ Κρίτων. Dein Par. B. a pr. m. πάσσοφοι, quod recepit Bekkerus. Nos meliorum codicum auctoritatem in talibus sequendam duximus. conf. Schneider. ad Remp. X. p. 598. D. Lobeck. ad Aiacem p. 369. ed. sec. qui quae disputavit, ea πάνσοφον analogia certissima defendunt.

γοντες quod olim cum Heindorfio incertus haesi, num φυγόντες esset praeferendum, noli dubitare, quin vera sit lectio vulgata. Xenoph. Hellen. I. 3, 13 ἤδη φεύγων ἐκ Συρακουσῶν. Anab. I. 3, 3 φεύγοντά με ἐκ πατρίδος τά τε ἄλλα ἐτίμησε καὶ τ. λ. ubi v. Krüger. coll. Pinzgero ad Lycurg. adv. Leocrat. c. 6. et Blumio ibid. c. 13, 1. Omnino autem de hoc usu participii praesentis v. Matthiae ad Eurip. T. VII. p. 351. Poppo ad Thucyd. T. I. p. 152. Fritsche Quaestionn. Lucian. p. 113 sq.

ὃ δὲ σὺ ἐρωτᾷς —] Recte interpretatur Pinzgerus: Quod autem ad id attinet, quod tu de eorum sapientia quaeris. v. Matthiae Gr. T. II. p. 894. §. 478. ann. ad Phaedr. p. 251. C. Aliter accepit Heindorfius, qui τὴν σοφίαν αὐτοῖν pronomini ὃ per epexegesin additum putat. Dein vulgo legebatur θαυμάσι' ὦ Κρίτων, πάνσοφοι ἀτεχνῶς. Sed θαυμάσι' ὦ Κρίτων a prosae orationis scriptoribus dictum esse pro ὦ θαυμάσιε Κρίτων, nunc ne Lobeckio quidem ad Phrynich. p. 565. affirmanti crediderim. conf. Hermann. ad Hymn. Hom. in Apol. v. 14. Accedit quod haec compellatio per se spectata ab hoc loco aliena est.. Hoc ipsum, ni fallor, sentiens A. Matthiae gr. Gr. p. 849. correxit: θαυμάσι', ὦ Κρίτων, ὡς πάνσοφοι, collato Euripide Iphig. Aul. v. 948. θαυμαστὰ δ' ὡς ἀνάξια ἠτιμασμένη, qui tamen locus alius generis est, siquidem ibi θαυμαστὰ ὡς ἀνάξια in unum coniungendum. Alia medicina usus Heindorfius legendum censet vel θαυμάσιοι (εἰσιν), ὦ Κρίτων, vel θαυμασίω, ὦ Κρίτων, πανσόφω ἀτεχνῶς, vel ὦ θαυμάσιε Κρίτων. Quorum nihil satisfacit. Lenius Winckelmannus scripsit: θαυμάσι', ὦ Κρίτων, πάνσοφοι ἀτεχνῶς., ut θαυμάσια πάνσοφοι cohaereat. Verum etsi σοφὸς ita cum accusativo connectitur, veluti infra p. 273. C. τὼ ἄνδρε σοφὼ οὐ τὰ σμικρὰ ἀλλὰ τὰ μεγάλα, tamen qui πάνσοφος eo modo construxerit, ego novi neminem. Recte codices aliquot habent: θαυμασία, ὦ Κρίτων, quod Pinzgerus summo iure amplexus est. Nam quod Winckelmannus dicit ita nullam fore orationis cohaerentiam, asyndeton hoc egregie sermonis vigori et alacritati convenit. Germanice dixeris: Wenn du aber nach ihrer Weisheit fragst, so ist sie ganz wundersam, o Kriton; ganz allweise Leute sind sie.

ἔγωγε οὐδ' ᾔδη πρὸ τοῦ; ὅ τι εἶεν οἱ παγκρατιασταί. τούτω γὰρ ἐστον κομιδῇ παμμάχω, οὐ κατὰ τὼ Ἀκαρνᾶνε τὼ παγκρατιαστὰ ἀδελφώ· ἐκείνω μὲν γὰρ
D τῷ σώματι μόνον οἵω τε μάχεσθαι· τούτω δὲ πρῶτον μὲν τῷ σώματι δεινοτάτω ἐστόν, καὶ μάχῃ, ᾗ πάντων ἔστι κρατεῖν· ἐν ὅπλοις γὰρ αὐτώ τε σοφὼ
272 πάνυ μάχεσθαι καὶ ἄλλον, ὃς ἂν διδῷ μισθόν, οἵω τε

ὡς ἔγωγε οὐκ ᾔδη] Pro ὡς ἔγωγε Bodl. Vind. et Vat. Θ. τώγε. Vat. r. τώδε, hac verborum distinctione facta: ἀτεχνῶς τώγε s. τώδε· οὐδ' ᾔδη πρὸ τοῦ κ. τ. λ. ex quo liquida est erroris causa et origo. Pro ᾔδη, quod hic tuentur Bodl. Vat Θ., vulgo erat ᾔδειν. v. Photium ap. Pierson. ad Moer. 173.

D. κατὰ τὼ Ἀκαρνᾶνε] Bod. Vat. Θr. Vind. Ἀκαρνᾶνε ἐγενέσθην τὼ παγκρ. quod ex glossemate fluxisse mihi plane persuasi.

ᾗ πάντων ἔστι κρατεῖν] ἔστι om. Bodl. Vat. Θ. Ante Bekkerum ἐστὶ scribebatur.

ὡς ἔγωγε οὐδ' ᾔδη πρὸ τοῦ, ὅ τι εἶεν —] Nam equidem ne noveram quidem antea, quid essent pancratiastae; (sc. sed nunc demum id cognovi; quod facile apud animum suppleveris.) hi enim prorsus in omni certaminum genere versantur, dissimiles Acarnanibus illis fratribus, qui nonnisi corporis certamina instituebant ctr. Itaque Socratem apparet eos demum perfectos pancratiastas iudicare, qui viribus et corporis et animi possint cum aliis decertare, adeoque lepida urbanitate vulgarem vocabuli usum etiam ad contentiones forenses et dialecticas disputationes traducere, in quibus Euthydemus et Dionysodorus valde exercitati fuisse perhibentur. Ad ὅ τι εἶεν non inepte comparaveris Gorg. p. 448. B. τί ἂν αὐτὸν ὠνομάζομεν δικαίως; οὐχ ὅπερ ἐκεῖνον; v. Matthiae Gr. §. 420. p. 769. Dictionem οὐ κατὰ τὼ Ἀκαρνᾶνε illustrabunt illa Apolog. p. 17. B. ὁμολογοίην ἂν ἔγωγε οὐ κατὰ τούτους εἶναι ῥήτωρ. Itaque locus sane expeditus est et facilis intellectu, quem miror a recentissimo enarratore corruptum dictitari. Nam Winckelmannus aliquot codicum vestigia secutus eum hunc in modum corrigendum statuit: ὧ γε — οὐδ' ᾔδη πρὸ τοῦ, ὅ τι εἶεν οἱ παγκρατιασταί· τούτω γὰρ ἐστον κομιδῇ παμμάχω, — οὐ κατὰ τὼ Ἀκαρνᾶνε ἐγενέσθην τὼ παγκρατιαστὰ ἀδελφώ. Pro quibus equidem expectaverim potius haec: οὐδὲ γὰρ ᾔδη — τούτω δέ. — Sed nimirum in fraudem inductus est vir doctus eo, quod liber Bodl. cum tribus aliis pro ὡς ἔγωγε scriptum habent τώγε vel τώδε, qui manifestus est error scribarum, et quod iidem libri post Ἀκαρνᾶνε inserunt ἐγενέσθην, quod e glossemate fluxisse arbitramur, propterea inserto, quod grammatici vitiosum illud τώγε vel τώδε aliter explicare non possent.

D. καὶ μάχῃ, ᾗ π.] Recte Ficinus: et eo genere pugnae, quo omnia superan-

ποιῆσαι· ἔπειτα τὴν ἐν τοῖς δικαστηρίοις μάχην κρατίστω καὶ ἀγωνίσασθαι καὶ ἄλλον διδάξαι λέγειν τε καὶ συγγράφεσθαι λόγους οἵους εἰς τὰ δικαστήρια. πρὸ τοῦ μὲν οὖν ταῦτα δεινὼ ἤστην μόνον, νῦν δὲ τέλος ἐπιτεθείκατον παγκρατιαστικῇ τέχνῃ. ἣ γὰρ ἦν λοιπὴ αὐτοῖν μάχη ἀργός, ταύτην νῦν ἐξειργάσθον, ὥςτε μηδ' ἂν ἕνα αὐτοῖς οἷόν τ' εἶναι μηδ' ἀντᾶραι·

P. 272. *παγκρατιαστικῇ τέχνῃ*] Ante παγκρατιαστικῇ Heindorfius articulum τῇ desiderat, quem codd. non suppeditarunt. Nec eo opus esse puto, siquidem non vulgaris illa pancratiastarum ars intelligitur, sed ea potius, quam philosophus nunc mente et animo suo informavit, et quae etiam dialecticam comprehendit facultatem.

ἣ γὰρ ἦν λοιπὴ αὐτοῖν μ.] ἔτι λοιπὴ αὐτοῖν ἦν Urbin. et in marginibus Ven. Σ. Par. BC. Flor. a. c. Pro ταύτην, quod Coisl. Vat. Θr. Urb. Vind. et corr. Ξ. praebuerunt, ante Heindorfium legebatur ταύτῃ.

tur. Intelligitur ὁπλομαχία, cuius ope sophistae dictitabant omnes posse superari ac devinci. conf. ad Lachet. p. 178 A. et de Dionysodoro Xenoph. Mem. III. I. De ὁπλομάχοις nuper exposuit etiam Fr. Haase ad Xenoph. De Republ. Lacedaem. p. 218 sqq. Hoc igitur aliud quoddam idque praestantius a Socrate iudicatur esse παγκράτιον, quod quis ὁπλομαχίας ope semper et ubique possit reportare victoriam. Sed accedit praetera, quae non minus eo pertinet, forensis et dialectica exercitatio, de qua deinceps agitur.

P. 272. *οἵω τε ποιῆσαι*] Int. σοφὸν μάχεσθαι ἐν ὅπλοις, qua ellipsi nihil est usitatius. Gorg. p. 449. A. οὐκοῦν καὶ ἄλλους σε φῶμεν δυνατὸν εἶναι ποιεῖν; sc. ῥήτορας. Phaedr. p. 266. C. σοφοὶ μὲν αὐτοὶ λέγειν γεγόνασιν, ἄλλους τε ποιοῦσιν. sc. σοφοὺς λέγειν. Ibid. p. 268. B. p. 270. D. Prot. p. 312. E. p. 348. E. al.

οἵους εἰς τὰ δικαστήρια.] Notabis attractionem. Optime Routhius comparat Aristoph. Nubb. v. 1108. εὖ μοι στομώσεις αὐτὸν ἐπὶ μὲν θάτερα, οἷαν δικιδίοις, τὴν δ' ἑτέραν αὐτοῦ γνάθον στόμωσον, οἷαν εἰς τὰ μείζω πράγματα. Addimus Plat. Euthyphr. p. 2. Μέλητον οἷον τετανότριχα καὶ οὐ πάνυ εὐγένειον. Aristoph. Vesp. v. 1005. ὁ δὲ ἕτερος οἷός ἐστιν οἰκουρὸς μόνον. Lucian. Philosoph. c. 25. ὁ δὲ πυρετὸς οἷος καύσωνος σφοδρότερος. Plura dabit Matthiae Gr. §. 473. ann. 2.

μάχη ἀργός] quod enim reliquum erat pugnae genus *incultum*. Nam ita ἀργὸς intelligendum, ut recte vidit Heindorfius, comparans ille Eurip. Phoen. v. 773 ἓν δ' ἐστὶν ἡμῖν ἀργόν, εἴ τι θέσφατον οἰωνόμαντις Τειρεσίας ἔχει φράσαι, τοῦδ' ἐκπυθέσθαι ταῦτα. ubi Schol. ἀργόν, ἄπρακτον καὶ παραλελειμμένον, ὀφεῖλον γενέσθαι, καὶ μὴ γενόμενον. Plat. Legg. VII. p. 795. C. μηδὲν ἀργὸν τούτων μηδὲ ἀνεπιστήμον ἐᾶν εἶναι κατὰ δύναμιν. Ibid. IX. p. 873. D. τῶν ὅσα

οὕτω δεινὼ γεγόνατον ἐν τοῖς λόγοις μάχεσθαί τε καὶ ἐξελέγχειν τὸ ἀεὶ λεγόμενον, ὁμοίως ἐάν τε ψεῦ-
B δος ἐάν τε ἀληθὲς ᾖ. ἐγὼ μὲν οὖν, ὦ Κρίτων, ἐν νῷ ἔχω τοῖν ἀνδροῖν παραδοῦναι ἐμαυτόν· καὶ γάρ φατον ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ ποιῆσαι ἂν καὶ ἄλλον ὁντινοῦν τὰ αὐτὰ ταῦτα δεινόν.

ΚΡ. Τί δαί, ὦ Σώκρατες; οὐ φοβεῖ τὴν ἡλικίαν, μὴ ἤδη πρεσβύτερος ᾖς;

ΣΩ. Ἥκιστά γε, ὦ Κρίτων· ἱκανὸν τεκμήριον ἔχω καὶ παραμύθιον τοῦ μὴ φοβεῖσθαι· αὐτὼ γὰρ τούτω, ὡς ἔπος εἰπεῖν, γέροντε ὄντε ἠρξάσθην ταύτης τῆς σοφίας ἧς ἔγωγε ἐπιθυμῶ, τῆς ἐριστικῆς· πέ-
C ρυσι ἢ προπέρυσιν οὐδέπω ἤστην σοφώ. ἀλλ' ἐγὼ

B. ἱκανὸν τεκμήριον ἔχω] V. ἔχων, quod e Bodl. Vat. Θr. et corr. Coisl. mutatum. Ita oratio aliquanto plus vigoris et alacritatis nanciscitur. Primus ἔχω Winckelm. revocavit.

πέρυσι ἢ προπ.] Sic primus dedi e Bodl. Vat. Θ. Vulgo legitur πέρυσι δὲ ἢ πρ.

C. μὴ αὖ ὄνειδος] Hoc e Bodl. restitui. Legebatur μὴ αὐτὸς ὄν.

οἱ συμφοιτηταί μοι ἐμοῦ] μοι restitui e Vind. et Vat.

ἀργὰ καὶ ἀνώνυμα. Winckelmannus falso interpretatur: pugna operis expers, quae sola oratione instituitur. Cum proximis contendas p. 303. C. οὐ τοσοῦτον πρᾶγμα οὕτω ταχὺ καὶ ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ ἐξείργασθον. Legg. v. p. 747. E. εἴ τις νομοθέτης — ἐξειργάσατο τὰ τοιαῦτα. Ibid. VII. p. 801. E. ἔργα ἐξειργασμένοι καλά. Sympos. p. 178. D. Apol. p. 22. D. — μηδ' ἀντᾶραι, ne manus quidem tollere. Schol. ad Sophocl. Aiac. v. 1085. τὸ ἀνταίρειν κυρίως ἐπὶ τῶν ἀντιτασσομένων λέγεται χερσὶν αἰρομέναις ἢ ῥάβδοις ἢ τοιούτοις τισίν. Plene Thucyd. ab Heindorfio comparatus III. 32 χεῖρας ἀνταίρεσθαι, ubi plura Ducker. Mox ne quis ψευδὲς corrigat, conf. ann. ad Apolog. p. 34. E. al.

B. παραδοῦναι ἐμαυτόν] H. e. tradere in disciplinam, ut saepe.

γέροντε ὄντε ἠρξάσθον] Carpit haec Athenaeus XI. p. 506.

C. μὴ αὖ ὄνειδος —] ne rursus dedecori sim, sicut iam Conno parum honorificum fuit meum artis musicae studium. Prave vulgo αὐτὸς legebatur, quod iam Heindorfius corrigendum vidit. Similem labem eluas e Diodor. XI. c. 14. p. 539. ed. Dind. αὐτὸς δὲ μέρος μὲν δυνάμεως ἀπέλιπε. ubi procul dubio αὐτόθι δὲ scribendum. Loquutionem eandem habes Apolog. p. 35. A. οἱ ἐμοὶ δοκοῦσι αἰσχύνην τῇ πόλει περιάπτειν. De Rep. VI. p. 495. C. ὀνείδη περιῆψαν. Epist. VII. p.

ἓν μόνον φοβοῦμαι, μὴ αὖ ὄνειδος τοῖν ξένοιν περιάψω, ὥςπερ Κόννῳ τῷ Μητροβίου, τῷ κιθαριστῇ, ὃς ἐμὲ διδάσκει ἔτι καὶ νῦν κιθαρίζειν. ὁρῶντες οὖν οἱ παῖδες οἱ συμφοιτηταί μοι ἐμοῦ τε καταγελῶσι καὶ τὸν Κόννον καλοῦσι γεροντοδιδάσκαλον. μὴ οὖν καὶ τοῖν ξένοιν τούτοιν τις ταὐτὸ τοῦτο ὀνειδίσῃ· οἱ δ' αὐτὸ τοῦτο ἴσως φοβούμενοι τάχα με οὐκ ἂν ἐθέλοιεν προςδέξασθαι. ἐγὼ δ', ὦ Κρίτων, ἐκεῖσε μὲν ἄλλους πέπεικα συμμαθητάς μοι φοιτᾶν πρεσβύτας, ἐνταῦθα δέ γε ἑτέρους πειράσομαι πείθειν, καὶ σύ τί που συμφοίτα. ἴσως δὲ δέλεαρ ἄξομεν αὐτοῖς τοὺς σοὺς υἱεῖς· ἐφιέμενοι γὰρ ἐκείνων οἶδ' ὅτι καὶ ἡμᾶς παιδεύσουσιν. D

r. Vulgo μου, quod vel ob sequens ἐμοῦ displicere debet. Dativus cum συμφοιτηταὶ quin recte iungatur, nemo temere dubitabit.

καὶ τοῖν ξένοιν τούτοιν] Pronomen τούτοιν ex uno Vind. nostro adieci.

D. καὶ σύ τί που συμφοίτα] Locus corruptus. v. infra. Pro τι Vat. r. τοι. Pro ἄξομεν Bodl. Vat. Θr. Vind. ἕξομεν. In Vind. tamen ἄξομεν superscriptum.

334. B. αἰσχύνην οὗτοι περιῆψαν τῇ πόλει. al.

ὥςπερ Κόννῳ —] V. infra p. 275. D. Menex. p. 236. A. ibique ann. Sextus Emp. VI. p. 129. Cicero Cat. mai. c. 8. Valer. Max. VIII. 7. Suidas in v. Σωκρ. Winckelmann. Prolegg. p. XL sqq. Homini fame, ut videtur, paene enecato quod Socrates vetulus se in disciplinam dedit, in eius domo scilicet cum pueris et adolescentibus musices studium sectantibus conveniendi opportunitatem captans, id mirum profecto non est poetis comicis largam praebuisse ridendi cavillandique materiam. Quo in genere insignis fuit fabula Amipsiae Conni nomine inscripta, de qua v. Meineke Quaestionn. Scenicc. Spec. II. p. 43 sq. et quae explicavi ipse in Prolegomenis.

ἐκεῖσε μὲν ἄλλους] H. e. quod ad Connum attinet.

D. καὶ σύ τί που συμφοίτα] Locus corruptus. Astius coniecit: σὺ δήπου συμφοιτᾷς. Bernhardy Syntax. Gr. p. 333. corrigit: καὶ σύ τί που συμφοιτᾷς· ὡς δὲ δέλεαρ κ. τ. λ. Felicius, opinor, Winckelmannus: καὶ σύ τί οὐ συμφοιτᾷς; ὡς δὲ δέλεαρ κ. τ. λ. Praesens tempus ita post τί οὐ usurpatum ad Protag. p. 310. E. Lysid. p. 211. D. attigimus. Deinde pro ἄξομεν optimi codd. ἕξομεν, probante Winckelmanno. Sed vide an παρέξομεν legendum sit.

ΚΡ. Ἀλλ' οὐδὲν κωλύει, ὦ Σώκρατες, ἐάν γε σοὶ δοκῇ. πρῶτον δέ μοι διήγησαι τὴν σοφίαν τοῖν ἀνδροῖν, τίς ἐστιν, ἵνα εἰδῶ, ὅ τι καὶ μαθησόμεθα.

Cap. II. ΣΩ. Οὐκ ἂν φθάνοις ἀκούων· ὡς οὐκ ἂν ἔχοιμί γε εἰπεῖν, ὅτι οὐ προςεῖχον τὸν νοῦν αὐτοῖν, ἀλλὰ πάνυ καὶ προςεῖχον καὶ μέμνημαι, καί σοι πει-
E ράσομαι ἐξ ἀρχῆς ἅπαντα διηγήσασθαι. κατὰ θεὸν γάρ τινα ἔτυχον καθήμενος ἐνταῦθα, οὗπερ σύ με εἶδες, ἐν τῷ ἀποδυτηρίῳ μόνος, καὶ ἤδη ἐν νῷ εἶχον ἀναστῆναι· ἀνισταμένου δέ μου ἐγένετο τὸ εἰω-

E. *ἀνισταμένου δέ μου*] Vat. Θ. δ' ἐμοῦ, probante Bekkero.

P. 273. *ἅμα πολλοί*] Bodl. Vat. Θ. ἅμα αὖ πολλοί. Sed αὖ errore scribarum e praecedenti ἅμα natum videtur. Dein δοκεῖν Vat. Θ. Bodl. pro vulg. δοκεῖ.

εἰςελθόντες δὲ περιεπ.] V. εἰςελθόντε. Pluralem tuentur Bodl. Pal. Urb. Mox item Urb. περιεληλυθότες, ubi tamen dualem ob codicum auctoritatem servavi.

ὅ τι καὶ μαθησόμεθα] V. ad Lachet. p. 182. E. Ceterum conf. Charmid. p. 153. D. δεῦρο δή, ἔφη, καθεζόμενος ἡμῖν διήγησαι. Cratyl. p. 427. B.

Οὐκ ἂν φθάνοις ἀκούων] Proprie est: non antevertes audiendo, i. e. ocius rem tibi narrabo, iamiam audies. Exempla praebent Pierson. ad Moer. p. 452. Wyttenbach. ad Phaedon. p. 265. = p. 100. C. Brunck. ad Aristoph. Plut. v. 1133. Copiose de huius formulae usu disseruit Hermann. ad Viger. p. 763 sqq. qui tamen eam aliter explicat.

καί σοι πειράσομαι ἐξ ἀρχῆς ἅπαντα δ.] Ita Plato Sympos. p. 174. A. μᾶλλον δ' ἐξ ἀρχῆς ὑμῖν, ὡς ἐκεῖνος διηγεῖτο, καὶ ἐγὼ πειράσομαι διηγήσασθαι. Phaedon. p. 59. C. ἐγώ σοι ἐξ ἀρχῆς πάντα πειράσομαι διηγήσασθαι.

E. *κατὰ θεὸν γάρ τινα*] „h. e. divina quadam sorte. In bonam plerumque partem hoc adhibetur, interdum tamen in deteriorem, ut Eurip. Iphig. Aul. v. 411.: Ἑλλὰς δὲ σὺν σοὶ κατὰ θεὸν νοσεῖ τινά.“ Heindorf. De ἀποδυτηρίῳ v. Spanhem. ad Iulian. Orat. I. p. 17. Mox ad verba: τὸ εἰωθὸς σημεῖον τὸ δαιμόνιον in quibus liquet δαιμόνιον esse instar adiectivi, contendas Phaedr. p. 242. B. τὸ δαιμόνιόν τε καὶ τὸ εἰωθὸς σημεῖόν μοι γίγνεσθαι ἐγένετο. De Rep. VI. p. 496. C. τὸ δαιμόνιον σημεῖον. Theag. p. 129. B. γέγονε γάρ μοι τὸ εἰωθὸς σημεῖον τὸ δαιμόνιον Euthyphr. p. 3. B. Apol. p. 31. D. coll. 40. A. B.

P. 273. *ἅμα πολλοί, ἐμοὶ δοκεῖν*] Istud ἐμοὶ δοκεῖν quum pertineat ad postrema haec: μαθητοὶ ἅμα πολλοί, vereor ut cum Heindorfio recte explicetur si bene memini. Imo significat: sicut mihi videtur; quantum ego iudica-

θὸς σημεῖον τὸ δαιμόνιον. πάλιν οὖν ἐκαθεζόμην, καὶ ὀλίγῳ ὕστερον εἰςέρχεσθον τούτω, ὅ τ' Εὐθύ- 273
δημος καὶ ὁ Διονυσόδωρος, καὶ ἄλλοι μαθηταὶ ἅμα πολλοί, ἐμοὶ δοκεῖν. εἰςελθόντες δὲ περιεπατείτην ἐν τῷ καταστέγῳ δρόμῳ. καὶ οὔπω τούτω δύ' ἢ τρεῖς δρόμους περιεληλυθότε ἤστην, καὶ εἰςέρχεται Κλεινίας, ὃν σὺ φῂς πολὺ ἐπιδεδωκέναι ἀληθῆ λέγων· ὄπισθεν δὲ αὐτοῦ ἐρασταὶ πάνυ πολλοί τε καὶ ἄλλοι καὶ Κτήσιππος, νεανίσκος τις Παιανιεύς, μάλα καλός τε κἀγαθός, τὴν φύσιν ὅσον μέν, ὑβριστὴς δὲ

πάνυ πολλοί τε καὶ ἄλλοι] τε om. Vat. r. et uncis inclusit Bekkerus. In cod. Vindob. om. καί, quod olim abieci, nunc cum Winkelmanno tueor.

τὴν φύσιν ὅσον μέν, ὑβριστὴς δὲ —] ὅσον μὴ Bodl. Coisl. Vat. Θr. Par. E. Vind. et pr. Par. B. Quod arripiens Winckelm. scripsit: τὴν φύσιν, ὅσον μὴ ὑβριστὴς διὰ τὸ ν. εἶναι. Sed δὲ omnes libri tuentur. Nec molesta erit lectio vulgata, ubi ante τὴν φύσιν vocem paullisper inhibueris, quod ut fieret, commate distinximus.

re possum. Pluralem numerum εἰςελθόντες cum duali consociatum abunde tuebuntur quae scripsimus ad Phaedrum p. 256. C. tuetur etiam Winckelmann. Τὸν κατάστεγον δρόμον intellige de porticu gymnasii tecta, sicuti iam Ruhnk. fecit ad Tim. p. 90.

καὶ εἰςέρχεται Κλεινίας] quum Clinias intraret. v. ad Sympos. p. 220. C. Infra p. 277. B. καὶ οὔπω σφόδρα τι ταῦτα εἴρητο τῷ Εὐθυδήμῳ, καὶ ὁ Διονυσόδωρος — ἐστοχάζετο τοῦ μειρακίου. Sophocl. Oed. Tyr. v. 710. οὐ διέσχον ἡμέραι τρεῖς, καί νιν — ἔῤῥιψεν κ. τ. λ. Ibid. 1171. cum Hermanni annot. In proximis Bekkerus τε post πάνυ πολλοὶ uncis inclusit, ego olim ex Vindob. libri auctoritate delevi. Sed sana sunt omnia, modo καὶ ἄλλοι interpreteris etiam alii: nam ita τε bene respondet alteri καὶ ante Κτήσιππος interposito. Notum est autem quantopere καὶ a Graecis ante ἄλλος frequentetur, velut in formula εἴπερ τις καὶ ἄλλος, de qua v. ad Phaedon. p. 66. A. Optime Winckelmannus contulit Xenoph. Anab. I. 2, 18 τῶν τε βαρβάρων φόβος πολλοῖς τε καὶ ἄλλοις (ἦν), καὶ ἥ τε Κίλισσα ἔφυγεν ἐκ τῆς ἁρμαμάξης. ubi unus Zeunius verum pervidit. De Ctesippo dictum ad Lysid. p. 203. A. Hic honestus et bonus fuisse dicitur, nisi quod propter adolescentiam fuerit protervus ac petulans. Haud enim esse verborum sententiam dubitari non potest. Sed verba Winckelmanno propter istud ὅσον μὲν aliquid difficultatis habere visa sunt. Mihi tamen omnia sana videntur, modo locum ita interpreteris: adolescens valde honestus atque probus: cuius iudicii limitandi causa dein subiiciuntur haec: τὴν φύσιν ὅσον μέν, κ. τ. λ. in

B διὰ τὸ νέος εἶναι. ἰδὼν οὖν με ὁ Κλεινίας ἀπὸ τῆς εἰςόδου μόνον καθήμενον, ἄντικρυς ἰὼν παρεκαθέζετο ἐκ δεξιᾶς, ὥςπερ καὶ σὺ φῄς. ἰδόντες δὲ αὐτὸν ὅ τε Διονυσόδωρος καὶ ὁ Εὐθύδημος πρῶτον μὲν ἐπιστάντε διελεγέσθην ἀλλήλοιν, ἄλλην καὶ ἄλλην ἀποβλέποντες εἰς ἡμᾶς — καὶ γὰρ πάνυ αὐτοῖν προςεῖχον τὸν νοῦν —, ἔπειτα ἰόντε ὁ μὲν παρὰ τὸ μειράκιον ἐκαθέζετο, ὁ Εὐθύδημος, ὁ δὲ παρ' αὐτὸν ἐμὲ ἐξ ἀριστερᾶς· οἱ δ' ἄλλοι ὡς ἕκαστος
C ἐτύγχανεν. ἠσπαζόμην οὖν αὐτὼ ἅτε διὰ χρόνου ἑωρακώς· μετὰ δὲ τοῦτο εἶπον πρὸς τὸν Κλεινίαν,

B. παρεκαθέζετο] Sic Bodl. Vat. Θ. Ven. Σ. Par. CE. Ang. Barb. Pal. Urb. Vat. r. Vindob. Florentini. Vulgo erat παρεκαθίζετο. Ceterum codd. non habent ἀντικρύ, quod ex Ammonii aliorumque grammaticorum praeceptis requirebatur. v. Ruhnk. ad Tim. p. 37.

ἰδόντες δὲ αὐτόν] Sic Bodl. Vat. Θ. pro vulg. ἰδόντε. Iidem mox cum Vat. r. et Vind. ἀποβλέποντες, ubi legebatur ἀποβλέποντε.

αὐτοῖν προςεῖχον] Sic Vat. Θr. Bodl. Vind. Vulgo ordine inverso προςεῖχον αὐτοῖν.

quibus ὅσον μὲν ideo postponitur, quia τὴν φύσιν propter oppositionis rationem pondere et gravitate sua eminet.

B. ἄλλην καὶ ἄλλην ἀποβλέποντες] „Usitatius fuisset ἄλλῃ καὶ ἄλλῃ. Xenoph. Anab. V. 2, 29 αἱ δὲ πέλται αὐτῶν ἄλλῃ καὶ ἄλλῃ διεφαίνοντο. ubi codd. aliquot e glossemate ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε." *Heindorf.* Verus est accusativus, qui motum in locum significat.

ὁ δὲ παρ' αὐτὸν ἐμὲ ἐν ἀρ.] Quod Winckelmannus ex coniectura scripsit, παρ' αὐτὸν ἐμέ, id ferri non potest propterea, quod articulus pronomini personali ita tantum praemittitur, si quis semet ipsum cum gravitate quadam velut digito commonstrare significatur. v. ad Phaedrum p. 258. A. Itaque illa correctione suscepta haec existit verborum sententia: alter autem ad illum, *qui ego sum*, a dextera considebat. Quod non vereor ne quis comprobaturus sit. Verum est παρ' αὐτὸν ἐμέ. Ita enim Socrates semet ipsum opponit adolescentulo. Nec ullam habet offensionem αὐτὸν ἐμέ, quandoquidem αὐτόν με propter oppositionis rationem scribi nunc vix potuit. Sympos. p. 220. E. συνδιέσῳσε καὶ τὰ ὅπλα καὶ αὐτὸν ἐμέ. Phaedon. p. 91. A. οὐ γὰρ ὅπως τοῖς παροῦσιν ἃ ἐγὼ λέγω δόξει ἀληθῆ εἶναι προθυμηθήσομαι, εἰ μὴ εἴη πάρεργον, ἀλλ' ὅπως αὐτῷ ἐμοὶ ὅτι μάλιστα δόξει ἔχειν. Epistol. VII. p. 329. D. φιλοφρόνως πάντας ἀνελάμβανε, καὶ δὴ καὶ αὐτὸν ἐμὲ παρεμυθεῖτο. Nimirum quemadmodum ἐμὲ αὐτὸν dicitur, sicubi in αὐτὸν maior quaedam vis cadit atque gravitas, ita vicissim αὐτὸν ἐμὲ in usu fuit, ubi ἐμὲ

Ὦ Κλεινία, τώδε μέντοι τὼ ἄνδρε σοφώ, Εὐθύδημός τε καὶ Διονυσόδωρος, οὐ τὰ σμικρά, ἀλλὰ τὰ μεγάλα· τὰ γὰρ περὶ τὸν πόλεμον πάντα ἐπίστασθον, ὅσα δεῖ τὸν μέλλοντα ἀγαθὸν στρατηγὸν ἔσεσθαι, τάς τε τάξεις καὶ τὰς ἡγεμονίας τῶν στρατοπέδων καὶ ὅσα ἐν ὅπλοις μάχεσθαι διδακτέον. οἵω τε δὲ καὶ ποιῆσαι δυνατὸν εἶναι αὐτὸν αὑτῷ βοηθεῖν ἐν τοῖς δικαστηρίοις, ἄν τις αὐτὸν ἀδικῇ. Εἰπὼν οὖν ταῦτα κατεφρονήθην ὑπ' αὐτοῖν· ἐγελασάτην γοῦν ἄμφω βλέψαντες εἰς ἀλλήλους, καὶ ὁ Εὐ- D

παρ' αὐτὸν ἐμέ] Sic Bodl. Vat. Θr. Vind. Legebatur αὐτόν με. v. ann. Dein Bodl. Vind. ἐν ἀριστερᾷ. Vat. r. ἐπ' ἀριστερᾷ.

C. τὸν μέλλοντα ἀγαθὸν στρατηγόν] Deest ἀγαθὸν in Bodl. Vat. Θ. Et potest abesse.

ἐγελασάτην γοῦν] γοῦν debemus coniecturae Heindorfii. Libri habent οὖν. Deinde εἰς ἀλλήλους e Bodl. Coisl. Urbin. Vat. r. Flor. a. b. c. Vindob. et edit. Bas. 2. dedi, sicuti a pr. m. scriptum est etiam in Par. BC. Aug. Barb. Vulgo erat εἰς ἀλλήλω, quod correctori deberi videtur.

aliquantum ponderis haberet. Fallitur igitur A. Matthiae Gr. §. 148. ann. 2. Heindorfii iudicio ad Phaedon. p. 91. A. expromto in errorem inductus.

ἄν τις αὐτὸν ἀδικῇ] Αὐτὸν ad notionem pronominis indefiniti τινὰ refertur, quae inest in verbis καὶ ποιῆσαι δυνατὸν εἶναι αὐτὸν αὑτῷ βοηθεῖν, i. e. καὶ ποιῆσαί τινα δ. Gorg. p. 469. C. ἐξεῖναι (sc. τινί) ἐν τῇ πόλει, ὃ ἂν δοκῇ αὐτῷ, ποιεῖν τοῦτο. Ibid. E. τὸ ποιεῖν ἃ δοκεῖ αὐτῷ, i. e. τὸ ποιεῖν τινα, ἃ δ. α. Ibid. p. 520. E. αἰσχρὸν νενόμισται μὴ φάναι συμβουλεύειν, ἐὰν μή τις αὐτῷ ἀργύριον διδῷ. De Rep. VI. p. 503. D. ἡμεῖς δέ γε ἔφαμεν ἀμφοτέρων δεῖν εὖ τε καὶ καλῶς μετέχειν, ἢ μήτε παιδείας — δεῖν αὐτῷ μετέχειν. Ibid. X. p. 619. A. al.

D. ἐγελασάτην γοῦν —] Γοῦν quum sit affirmantis cum restrictione quadam, Socratem apparet hoc dicere: Certe quidem ridebant ambo inter se intuentes; ut si non alia huius sententiae meae causa et argumentum afferri queat, contemtum certe e risu eorum coniicere potuerim. Frustra Winckelmannus patrocinium suscepit lectionis vulgatae. Quod enim οὖν in vivida et alacri oratione iterari animadvertit, id etsi per se est verissimum, tamen nunc ad tuendam codicum scripturam nihil momenti facit. Iterata enim particula sententia verborum haec fuerit: His dictis me contemserunt: riserunt igitur ambo se mutuo intuentes. Quasi vero e contemtu risus iste necessario nasci debuerit. Idem error est Aristophan. Rann. v. 290. ubi editio Brunck. Δεινόν· παν-

θύδημος εἶπεν· Οὔτοι ἔτι ταῦτα, ὦ Σώκρατες, σπουδάζομεν, ἀλλὰ παρέργοις αὐτοῖς χρώμεθα. Κἀγὼ θαυμάσας εἶπον· Καλὸν ἄν τι τὸ ἔργον ὑμῶν εἴη, εἰ τηλικαῦτα πράγματα πάρεργα ὑμῖν τυγχάνει ὄντα, καὶ πρὸς θεῶν εἴπετόν μοι, τί ἐστι τοῦτο τὸ καλόν. Ἀρετήν, ἔφη, ὦ Σώκρατες, οἰόμεθα οἵω τ' εἶναι παραδοῦναι κάλλιστ' ἀνθρώπων καὶ τάχιστα.

E Cap. III. Ὦ Ζεῦ, οἷον, ἦν δ' ἐγώ, λέγετον πρᾶ-

D. καλὸν ἄν τι τὸ ἔργον] Sic Bodl. Vat. Θr. Vind. Legebatur Καλὸν ἄν που το ἔργον.

E. οἷον, ἦν δ' ἐγώ, λέγετον] Codd. omnes cum Bas. 2. οἷον, ἔφην, ἦν δ' ἐγώ, praeter Coisl. in quo tamen aliquid ante ἦν erasum est.

ἐπεδημησάτην] Sic Bodl. Vat. Θr. Urbin. Vindob. et in marg. Flor. a. b. c. Par. B. cum ed. Bas. 2. Legebatur ἐπιδημείτην. Bekkerus dedit ἐπεδημήσατον. Sed v. Elmsley. ad Aristoph.

τοδαπὸν οὖν γίγνεται. Sed requiritur γοῦν, quod est in codd. et vett. editt. Id etsi Thierschius recepit, tamen quamvim γοῦν habeat, neutiquam perspexit. Dicit enim γοῦν vi et significatione sua quodammodo simile esse particulae γάρ.

οὔτοι ἔτι ταῦτα σπ.] non iam haec serio tractamus, sed veluti subseciva opera. Dorvill. ad Charit. p. 554. ed. Lips. Omne opus, inquit, obiter, sine cura, extra ordinem quasi ludendo et post magis difficile et serium negotium, dicitur πάρεργον. De οὔτοι ἔτι conf. ad Lysid. p. 204. B. Remp. IV. p. 430. D. — κάλλιστ' ἀνθρώπων, omnium optime; v. ad Hipp. mai. p. 284. A. Lysid. p. 211. E.

Ἀρετήν, ἔφη, ὦ Σώκρ., οἰόμεθα —] Schleiermacherus nos recordari iubet Antisthenis, qui et virtutem doceri posse statuerit, et huic virtutis disciplinae argutam ac spinosam dialecticen adiunxisse videatur. Nos cur de Antisthen cogitari nolimus ex prolegomenis erit perspicuum.

E. οἷον, ἦν δ' ἐγώ, λέγετον πρᾶγμα] Similiter Theaet. p. 206. E. οἷόν τι λέγεις; Mirus est tamen libros fere omnes cum Bas. 2. scriptum habere: οἷον ἔφην ἦν δ' ἐγὼ λέγετον. Qua scriptura usus Winckelmannus protenus edidit: οἷον ἐφάνη, ἦν δ' ἐγώ, λέγετον, πρᾶγμα. Ipsum tamen postea huius consilii poenituit, siquidem in Appendice Emendationum p. 224. hanc potius suasit mutationem: οἷον ἐφάνη, ἦν δ' ἐγώ, ὃ λέγετον πρᾶγμα. Vereor tamen ut iure et merito. Nam istud ἔφην, sicut recte observavit Routhius, facile potuit in veterem aliquem librum, unde codices ceteri fortasse derivati sunt, e glossemate irrepere, quum grammatici formulam ἦν δ' ἐγώ explicare soleant sic: Ἦν δ' ἐγώ· ἀντὶ τοῦ ἔφην ἐγώ; de qua re v. Photius, Hesychius, Suidas, Etymologus M. al.

γμα. πόθεν τοῦτο τὸ ἕρμαιον εὑρέτην; ἐγὼ δὲ περὶ ὑμῶν διενοούμην ἔτι, ὥςπερ νῦν δὴ ἔλεγον, ὡς τὸ πολὺ τοῦτο δεινοῖν ὄντοιν, ἐν ὅπλοις μάχεσθαι, καὶ ταῦτ' ἔλεγον περὶ σφῶν· ὅτε γὰρ τὸ πρότερον ἐπεδημησάτην, τοῦτο μέμνημαι σφὼ ἐπαγγελλομένω. εἰ δὲ νῦν ἀληθῶς ταύτην τὴν ἐπιστήμην ἔχετον, ἵλεω εἴητον· ἀτεχνῶς γὰρ ἔγωγε σφὼ ὥςπερ θεὼ προςαγορεύω, συγγνώμην δεόμενος ἔχειν μοι τῶν ἔμπροσθεν

Acharn. v. 733. ad Eurip. Med. p. 240. Schaefer. ad Apollon. Rhod. Tom. II. p. 146. Hermann. ad Oed. Col. v. 1381. Buttmann. Gr. Ampl. Vol. II. p. 417 sq. qui temporum historicorum aoristos docuerunt in secunda persona subinde ab Atticis etiam in ην terminari. Itaque paullo ante εὑρέτην a Bekkero non debuit invitis codicibus attrectari. Infra p. 294. E. pro ἤστην idem vir doctus ex uno codice ἤστον dedit, ubi servanda est codicum scriptura. conf. Sympos. p. 189. C. ibique ann. Legg. III. p. 705. D. VI. p. 753. A.

τοῦτο τὸ ἕρμαιον εὑρέτην;] Mercurius quum haberetur inter deos ἐνοδίους, quaecumque in via reperiebantur, ei deberi iudicata sunt. Unde ἕρμαιον proprie est inexspectatum inventum, cuius Mercurio habenda est gratia. Deinde ita dicitur omnino quodvis insperatum inventum, commodum, lucrum, quod casus obiecit, veluti Sympos. p. 517. A. ἕρμαιον ἡγησάμην εἶναι καὶ εὐτύχημα ἐμὸν θαυμαστόν, ubi additum habes εὐτύχημα. v. Ruhnk. ad Tim. p. 121. Quae si tenueris, urbanam Socratis irrisionem facile senties.

ἐγὼ δὲ περὶ ὑμῶν δ. —] Iungas hunc in modum: ἐγὼ διενοούμην ἔτι περὶ ὑμῶν ὡς δεινοῖν ὄντοιν τὸ πολὺ τοῦτο. Cratyl. p. 439. C. διανοηθέντες — ὡς ἰόντων τε ἁπάντων ἀεὶ καὶ ῥεόντων. Phaedr. p. 244. C. ὡς καλοῦ ὄντος, ὅταν θείᾳ μοίρᾳ γ γνηται, οὕτω νομίσαντος ἔθεντο. ubi v. ann. Verba τὸ πολὺ Routhius aliique explicant magnam s. maximam partem. Non absurde, siquidem, ut antea dictum, Sophistae praeter ὁπλομαχίας artificium etiam hoc profitebantur, posse se ποιῆσαι δυνατὸν εἶναι αὐτὸν αὑτῷ βοηθεῖν ἐν τοῖς δικαστηρίοις. Winckelmannus tamen, quia Socrates eos antea dixerit universam scientiam militarem complexos esse, ne quid de laudibus virorum detrahatur, τὸ πολὺ τοῦτο in unum coniunctum interpretatur: artem adeo magnam et gravem, quae tam latum habet ambitum. At vero quum Socrates ipse pronomen τοῦτο explicet verbis ἐν ὅπλοις μάχεσθαι, una autem ὁπλομαχία universam rem militarem neutiquam contineat, multum vereor ne Routhii interpretatio praestare iudicanda sit.

ἵλεω εἴητον] Tam magnam et praeclaram disciplinam prorsus divinam esse existimans vehementer deprecatur quod modo dixerat, sophistas ὡς τὸ πολὺ δεινοὺς εἶναι ἐν ὅπλοις μάχεσθαι. Itaque lepide utitur formula,

274 εἰρημένων. ἀλλ᾽ ὁρᾶτον, ὦ Εὐθύδημέ τε καὶ Διονυ-
σόδωρε, εἰ ἀληθῆ ἐλέγετον· ὑπὸ γὰρ τοῦ μεγέθους
τοῦ ἐπαγγέλματος οὐδὲν θαυμαστὸν ἀπιστεῖν. Ἀλλ᾽
εὖ ἴσθι, ὦ Σώκρατες, ἔφατον, τοῦτο οὕτως ἔχον.
Μακαρίζω ἄρ᾽ ὑμᾶς ἔγωγε τοῦ κτήματος πολὺ μᾶλ-
λον ἢ μέγαν βασιλέα τῆς ἀρχῆς. τοσόνδε δέ μοι εἴ-
πετον, εἰ ἐν νῷ ἔχετον ἐπιδεικνύναι ταύτην τὴν σο-
φίαν, ἢ πῶς σφῷν βεβούλευται. Ἐπ᾽ αὐτό γε τοῦτο
πάρεσμεν, ὦ Σώκρατες, ὡς ἐπιδείξοντε καὶ διδά-
B ξοντε, ἐάν τις ἐθέλῃ μανθάνειν. Ἀλλ᾽ ὅτι μὲν ἐθε-
λήσουσιν ἅπαντες οἱ μὴ ἔχοντες, ἐγὼ ὑμῖν ἐγγυῶ-
μαι; πρῶτος μὲν ἐγώ, ἔπειτα δὲ Κλεινίας οὑτοσί,
πρὸς δ᾽ ἡμῖν Κτήσιππός τε ὅδε καὶ οἱ ἄλλοι οὗτοι,

P. 274. ἔφατον, τοῦθ᾽ οὕτως ἔχον] Bekkerus ἐφάτην correxit. Non ausim invitis codicibus. v. Buttmann. l. c.

τοσόνδε δέ μοι εἴπετον] Hanc lectionem, ab Heindorfio coniectura inventam, confirmant Bodl. Coisl. Vat. Θr. Ven. Ξ. Par. BC. Ang. Barb. Pal. Urb. Vind. Florentini. Vulgo perperam scribebatur: τόσον δέ μοι εἴπ.

quam usurpabant qui delictorum veniam a diis precabantur. v. Phaedr. p. 257. A. ibique ann.

P. 274. εἰ ἀληθῆ ἐλέγετον] Ficinus: verum videte, utrum vera loquamini. Unde Heindorfius λέγετον coniiciebat. Nec tamen adducor, ut librorum scripturam mutandam esse credam.

οὐδὲν θαυμαστὸν ἀπιστεῖν] h. e. non mirabile est, si quis diffidat.

ἐπιδεικνύναι ταύτην τὴν σοφίαν] Paullo post p. 274. C. et p. 275. A. verbum medium positum; quod ne sic temere factum opineris, vide quae scripsimus ad Hipp. mai. p. 286. B. conf. infra p. 282. D. E.

Ἐπ᾽ αὐτό γε τοῦτο πάρεσμεν — ὡς ἐπιδείξοντε] Participium explicandae formulae ἐπ᾽ αὐτὸ τοῦτο inservit. Parmenid. p. 126. B. ἀλλὰ μὲν δή, εἶπον ἐγώ, πάρειμί γε ἐπ᾽ αὐτὸ τοῦτο, δεησόμενος ὑμῶν. Phaedon. p. 102. E. λέγω δὲ τοῦδ᾽ ἕνεκα, βουλόμενος δόξαι σοι ὅπερ ἐμοί. Protagor. p. 348. E. ἕνεκα τούτου σοι διαλέγομαι, ἡγούμενος σὲ βέλτιστ᾽ ἂν ἐπισκέψασθαι. Theaet. p. 151. B. ubi plura dabit Heindorfius. Nec tamen doctissimo viro assentior hoc loco interposita asseverandi vocula τοι legendum iudicandi: Ἐπ᾽ αὐτό γέ τοι τοῦτο πάρεσμεν. Nam ut gravior haec asseveratio haud absurda sit, tamen cur eam scriptori praeter necessitatem et auctoritatem codicum obtrudamus, causam nullam videmus.

B. οἱ μὴ ἔχοντες] Intell. αὐτήν, de qua pronominis omis-

ἦν δ' ἐγὼ δεικνὺς αὐτῷ τοὺς ἐραστὰς τοὺς Κλεινίου. οἱ δὲ ἐτύγχανον ἡμᾶς ἤδη περιϊστάμενοι. ὁ γὰρ Κτήσιππος ἔτυχε πόῤῥω καθεζόμενος τοῦ Κλεινίου, ἐμοὶ δοκεῖν· ὡς * δ' * ἐτύγχανεν ὁ Εὐθύδημος ἐμοὶ διαλεγόμενος προνενευκὼς εἰς τὸ πρόσθεν, ἐν μέσῳ ὄντος ἡμῶν τοῦ Κλεινίου ἐπεσκότει τῷ Κτησίππῳ τῆς C θέας. βουλόμενός τε οὖν θεάσασθαι ὁ Κτήσιππος τὰ παιδικὰ καὶ ἅμα φιλήκοος ὢν ἀναπηδήσας πρῶτος προςέστη ἡμῖν ἐν τῷ καταντικρύ. οὕτως οὖν καὶ οἱ ἄλλοι ἐκεῖνον ἰδόντες περιέστησαν ἡμᾶς, οἵ τε τοῦ Κλεινίου ἐρασταὶ καὶ οἱ τοῦ Εὐθυδήμου τε καὶ Διονυσοδώρου ἑταῖροι. τούτους δὴ ἐγὼ δεικνὺς ἔλεγον τῷ Εὐθυδήμῳ, ὅτι πάντες ἕτοιμοι εἶεν μανθά-

C. ἐραστὰς τοὺς Κλεινίου] Sic Bodl. Vat. Θ. Vindob. Olim erat τοῦ Κλ.

ὡς δ' ἐτύγχανεν] δ' cum Bekkero e Ficino dedimus. In libris deest. Alii locum aliter sanare studuerunt.

C. ἐκεῖνον ἰδόντες] Steph. cum Par. E. ἐκεῖνοι.

sione v. ad Phaedr. p. 238. A. Menex. p. 246. E.

πόῤῥω καθεζόμενος τοῦ Κλεινίου, ἐμοὶ δοκεῖν· ὡς δ' ἐτύγχανεν ὁ Εὐθ.] Vulgo erat: τοῦ Κλεινίου· ἐμοὶ δοκεῖν, ὡς ἐτύγχανεν κ. τ. λ. Quae quomodo emendanda essent, viri docti multum dubitaverunt. Nobis Bekkerum sequi consultum visum est, qui post ὡς inseruit δ', Ficinum, ut videtur, sequutus ita vertentem: Ctesippus forte procul a Clinia sedebat: cum vero Euthydemus etc. atque orationem meliore interductu dilucidavit. Ita elegantissima et simplicissima sententiarum consequutio haec est: Cliniae, inquit, amatores nos iam circumsteterunt. Forte enim Ctesippus procul consederat a Clinia, quantum meminerim. Quum vero accideret, ut Euthydemus mecum disserens in anteriorem partem proclinaret, quia Clinias inter nos medius erat, offecit Ctesippo quominus eum conspicaretur. Itaque Ctesippus intueri cupiens delicias suas simulque audiendi studiosus primus exsiluit atque nobis e regione adstitit. Ita igitur etiam reliqui, qui illum vidissent (id facientem) nos circumdederunt, tam Cliniae amatores, quam Euthydemi et Dionysodori amici. Formulam ἐμοὶ δοκεῖν quantum memini, illustrabunt quae collegit Heindorf. ad Theaet. p. 142. C.

C. τούτους δὴ ἐγὼ δεικνὺς —] Inservit in his vocula δή, ut alias οὖν, redordiendo orationis filo. Nam resumit h. l. Socrates superiora

νειν. ὅ τε οὖν Κτήσιππος συνέφη μάλα προθύμως
D καὶ οἱ ἄλλοι, καὶ ἐκέλευον αὐτὼ κοινῇ πάντες ἐπιδείξασθαι τὴν δύναμιν τῆς σοφίας. Cap. IV. Εἶπον οὖν ἐγώ, Ὦ Εὐθύδημε καὶ Διονυσόδωρε, πάνυ μὲν οὖν παντὶ τρόπῳ καὶ τούτοις χαρίσασθον καὶ ἐμοῦ ἕνεκα ἐπιδείξατον. τὰ μὲν οὖν πλεῖστα δῆλον ὅτι οὐκ ὀλίγον ἔργον ἐπιδεῖξαι, τόδε δέ μοι εἴπετον· πότερον πεπεισμένον ἤδη, ὡς χρὴ παρ' ὑμῶν μανθάνειν, δύναισθ' ἂν ἀγαθὸν ποιῆσαι ἄνδρα μόνον,
E ἢ καὶ ἐκεῖνον τὸν μήπω πεπεισμένον διὰ τὸ μὴ οἴεσθαι ὅλως τὸ πρᾶγμα, τὴν ἀρετήν, μαθητὸν εἶναι ἢ μὴ σφὼ εἶναι αὐτῆς διδασκάλω; φέρε, καὶ τὸν οὕτως ἔχοντα τῆς αὐτῆς τέχνης ἔργον πεῖσαι, ὡς καὶ διδακτὸν ἡ ἀρετὴ καὶ οὗτοι ὑμεῖς ἐστέ, παρ' ὧν ἂν

ἐκέλευον αὐτὼ κ.] Sic Bodl. Vat. Θr. Vulgo erat αὐτῷ, quod iam correxit Heindorf.

D. *ἐμοῦ ἕνεκα ἐπιδείξατον*] Hoc e Bodl. Vat. Θr. Vind. restitui nunc cum Winckelm. Legebatur ἐπιδείξασθον.

οὐκ ὀλίγον ἔργον ἐπιδεῖξαι] Delevi quod vulgo additum his legebatur εἴη ἄν, auctoritatem Bodl. et Vat. Θ. secutus. In Vat. r. haec ante ἐπιδεῖξαι collocata sunt.

illa, δεικνὺς αὐτῷ τοὺς ἐραστὰς τοὺς Κλεινίου. Heindorf. De hoc vocalae usu dictum ad Menexen. p. 240. D.

D. *τὰ μὲν οὖν πλεῖστα δῆλον* —] ac plurima quidem ostendere manifesto non parvi res laboris est; illud tamen mihi dicite etr.

E. *τὸν μήπω πεπεισμένον* —] an illum quoque, cui nondum persuasum sit (a vobis discendum esse), vel quia omnino totum hoc virtutis negotium doceri posse negat, vel quia non vos (sed alios) existimat virtutis magistros esse. In his verbis τὴν ἀρετὴν praecedenti τὸ πρᾶγμα per appositionem adiectum est, cuius usus exempla consignavimus ad Gorg. p. 501. A. De Rep. III. p. 407. A. Post ἢ autem ex antecedentibus liquet verbum οἴεσθαι iterari oportere, quod neminem morabitur, qui meminerit saepenumero e verbo neganti in altero orationis membro repetendum esse vocabulum affirmandi potestate praeditum. Simillimus locus est Gorgiae p. 457. C. quem apte comparavit Heindorf. Resumens vero iam Socrates et pertexens inchoatae orationis filum: φέρε, inquit, καὶ τὸν οὕτως ἔχοντα, i. e. τὸν μήπω πεπεισμένον, τῆς αὐτῆς τέχνης ἔργον ἐστὶν κ. τ. λ. h. e. age igitur, etiam ei, qui ita sentit, eiusdem artis est persuadere doceri posse virtutem atque vos

κάλλιστά τις αὐτὸ μάθοι, ἢ ἄλλης; Ταύτης μὲν οὖν, ἔφη, τῆς αὐτῆς, ὦ Σώκρατες, ὁ Διονυσόδωρος. Ὑμεῖς ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, Διονυσόδωρε, τῶν νῦν ἀνθρώπων κάλλιστ' ἂν προτρέψαιτε εἰς φιλοσοφίαν καὶ ἀρετῆς ἐπιμέλειαν; Οἰόμεθά γε δή, ὦ 275
Σώκρατες. Τῶν μὲν τοίνυν ἄλλων τὴν ἐπίδειξιν ἡμῖν, ἔφην, εἰςαῦθις ἀπόθεσθον, τοῦτο δ' αὐτὸ ἐπιδείξασθον· τουτονὶ τὸν νεανίσκον πείσατον, ὡς χρὴ φιλοσοφεῖν καὶ ἀρετῆς ἐπιμελεῖσθαι, καὶ χαριεῖσθον ἐμοί τε καὶ τουτοισὶ πᾶσι. συμβέβηκε γάρ τι τοιοῦτον τῷ μειρακίῳ τούτῳ· ἐγώ τε καὶ οἵδε πάντες τυγχάνομεν ἐπιθυμοῦντες ὡς βέλτιστον αὐτὸν γενέσθαι. ἔστι δὲ οὗτος Ἀξιόχου μὲν υἱὸς τοῦ Ἀλκιβιάδου τοῦ παλαιοῦ, αὐτανεψιὸς δὲ τοῦ νῦν B

πότερον πεπεισμένον] πρότερον Bodl. Vat. Θ.

E. ἢ ἄλλης] Sic Vat. Θ. Vind. et corr. Bodl. Vulgatum ἄλλως iam Heind. correxerat de coniectura. Mox τῆς αὐτῆς om. Vat. Θ.

κάλλιστ' ἂν προτρέψαιτε] Bodl. Coisl. Urb. Vat. r. προτρέψετε, quod non debebat probare Winckelm., quum futurum ipsi sententiae minus accommodatum sit. Flor. b. προτρέψατε, Flor. a. c. o. Bar. C. Aug. Barb. Pal. προτρέψητε.

eos esse, a quibus quis eam possit addiscere? Nam αὐτὸ referendum ad τὴν ἀρετὴν, usu loquendi haudquaquam raro. v. ad Remp. IV. p. 430. C. Loquutionem ἔργον ἐστί τινος ad Gorg. p. 459. E. attigimus.

ἔφη, τῆς αὐτῆς, ὦ Σ., ὁ Διονυσόδωρος] Verbum ἔφη a nomine suo interiectis compluribus verbis remotum, ut Rep. I. p. 340. A. V. p. 450. C. Lysid. p. 213. D. Parmen. p. 135. B. Phaedon. p. 78. A. B. p. 82. C. al.

P. 275. Οἰόμεθά γέ δή, ὦ Σ.] V. Hermann. ad Viger. p. 828. De Rep. VII. p. 526. Φαμέν γε δή.

εἰςαῦθις ἀπόθεσθον] Xenoph. Symp. II. 6 εἰςαῦθις ἀποθώμεθα. Plat. Symp. p. 174. E. εἰςαῦθις ἀναβαλοῦ. Lucian. Pseudosoph. extr. τὰ λοιπὰ εἰςαῦθις ἀναβαλώμεθα.

συμβέβηκε γάρ τι τοιοῦτον τῷ μ. τ.] His verbis illustrandis inserviunt quae subsequuntur: ἐγώ τε καὶ οὗτοι πάντες κ. τ. λ. v. ad Protag. p. 328. A. Phaedo. p. 68. E. Menon. p. 74. A.

υἱὸς τοῦ Ἀλκιβιάδου τ. π.] V. ad Alcibiad. I. p. 104. A. τοῦ νῦν ὄντος, adhuc vivi. Hinc nihil colligas nisi colloquium habitum fingi ante Olymp. 94. 1. Quod enim Pinzgerus statuit, Alcibiadem ita commemorari, ut exul vix haberi possit, ideoque sermonem ante Olymp. 91. 4. habitum putari oportere, id e Graecis verbis

ὄντος Ἀλκιβιάδου· ὄνομα δ' αὐτῷ Κλεινίας. ἔστι δὲ νέος· φοβούμεθα δὴ περὶ αὐτῷ, οἷον εἰκὸς περὶ νέῳ, μή τις φθῇ ἡμᾶς ἐπ' ἄλλο τι ἐπιτήδευμα τρέψας αὐτοῦ τὴν διάνοιαν καὶ διαφθαρῇ. σφὼ οὖν ἥκετον εἰς κάλλιστον. ἀλλ' εἰ μή τι διαφέρει ὑμῖν, λάβετον πεῖραν τοῦ μειρακίου καὶ διαλέχθητον ἐναντίον ἡμῶν. Εἰπόντος οὖν ἐμοῦ σχεδόν τι αὐτὰ ταῦτα ὁ Εὐθύδημος ἅμα ἀνδρείως τε καὶ θαῤῥαλέως, Ἀλλ' οὐ-
C δὲν διαφέρει, ὦ Σώκρατες, ἔφη, ἐὰν μόνον ἐθέλῃ ἀποκρίνεσθαι ὁ νεανίσκος. Ἀλλὰ μὲν δή, ἔφην ἐγώ, τοῦτό γε καὶ εἴθισται· θαμὰ γὰρ αὐτῷ οἵδε προς-

P. 275. B. *φοβούμεθα δὴ περὶ αὐτῷ*] Sic Bodl. Vat. Θr. Vindob. Vulgo *αὐτοῦ*. Iidem libri deinde *νέῳ* pro *νέου* praebuerunt.

καὶ διαφθαρῇ] Vat. Θ. Bodl. *διαφθείρῃ*, quod e correctione ortum.

καὶ διαλέχθητον] V. *διαλεχθῆτον*, quod mirum est a criticis toleratum esse usque dum Bekkerus codicum auctoritate sustulit.

C. *ἐθέλῃ ἀποκρίνεσθαι*] V. *ἀποκρίνασθαι*, quod nunc cum Bekkero e Bodl. Vat. Θ. et corr. Coisl. mutavi.

non licet tuto concludere, imo ne suspicari quidem.

B. *φοβούμεθα δὴ περὶ αὐτῷ*] Non minus Graecum esse *φοβεῖσθαι περί τινος* quam *περί τινι* exemplis ad h. l. demonstravit Heindorfius. Itaque optimorum librorum auctoritati obtemperavimus.

καὶ διαφθαρῇ] Sc. *αὐτός* s. ὁ *νέος*. Hanc subiecti mutationem, de qua v. ad Protagor. p. 320. A., quum essent qui non concoquerent, temere *διαφθείρῃ* correxerunt, quod nec a duobus libris optimis oblatum sic statim cum Winckelmanno arripiam. — *εἰς κάλλιστον*, opportunissime. v. ad Sympos. p. 174. E. Hipp. mai. p. 286. D.

C. *ὥςτε ἐπιεικῶς θαῤῥεῖ τὸ ἀπ.*] H. e. ita ut satis fidenter respondeat. Quod vulgo legebatur *θάῤῥει*, id propter adiectum *ἐπιεικῶς* tolerari nequit, ut profecto miremur nuper patrocinium eius a Winckelmanno susceptum esse. Ceterum *θαῤῥεῖν* cum accusativo iunctum ad Phaedrum p. 239. D. attigimus.

πῶς ἂν καλῶς διηγησαίμην;] Menexen. c. 5. extr. *τίς οὖν ἂν ἡμῖν τοιοῦτος λόγος φανείη; ἢ πόθεν ἂν ὀρθῶς ἀρξαίμεθα;* De Rep. IV. p. 430. D. *πῶς οὖν ἂν τὴν δικαιοσύνην εὕροιμεν, ἵνα μηκέτι πραγματευώμεθα;* Aristoph. Pac. v. 523. *πόθεν ἂν λάβοιμι ῥῆμα μυριάμφορον;* Sophocl. Philoct. v. 1393. *τί δῆτ' ἂν ἡμεῖς δρῶμεν;*

ιόντες πολλὰ ἐρωτῶσί τε καὶ διαλέγονται, ὥςτε ἐπιεικῶς θαῤῥεῖ τὸ ἀποκρίνασθαι.

Cap. V. Τὰ δὴ μετὰ ταῦτα, ὦ Κρίτων, πῶς ἂν καλῶς σοι διηγησαίμην; οὐ γὰρ σμικρὸν τὸ ἔργον, δύνασθαι ἀναλαβεῖν διεξιόντα σοφίαν ἀμήχανον ὅσην· ὥςτ' ἔγωγε, καθάπερ οἱ ποιηταί, δέομαι ἀρχόμενος τῆς διηγήσεως Μούσας τε καὶ Μνημοσύνην ἐπικαλεῖσθαι. ἤρξατο δ' οὖν ἐνθένδε ποθὲν ὁ Εὐθύδημος, ὡς ἐγῷμαι· Ὦ Κλεινία, πότεροί εἰσι τῶν ἀνθρώπων οἱ μανθάνοντες, οἱ σοφοὶ ἢ οἱ ἀμαθεῖς; Καὶ τὸ μειράκιον, ἅτε μεγάλου ὄντος τοῦ ἐρωτή- D

θαῤῥεῖ τὸ ἀποκρίνασθαι] V. *θάῤῥει*, quod correctum e Bodl. Coisl. Vat. Θr. Ven. ΞΣ. Vind. Pal. Flor. b. c. o. Dein pro v. *ἀποκρίνεσθαι* e Bodl. Vind. Urb. Vat. r. et pr. Par. C. aoristum revocavi.

D. *ἀρχόμενος τῆς διηγήσεως*] *τοσῆςδε τῆς διηγήσεως* Coisl. Ven. ΞΣ. Aug. Pal. Urb. Elor. a. b. c. o. et marg. Par. B. cum edit. Bas. 2. quae lectio quum sententiam declaret apertius, vereor ut ex interpretamento nata sit.

καὶ Μνημοσύνην] Bodl. Vat. Θ. *καὶ μνήμην*, probante Winckelmanno.

v. Hermann. ad Viger. ann. 147. p. 729. In Philebo p. 15. C. nunc legam: *πόθεν οὖν ἄν τις ταύτης ἄρξαιτο πολλῆς οὔσης καὶ παντοίας περὶ τὰ ἀμφισβητούμενα μάχης;*

ἀναλαβεῖν διεξιόντα] denuo pertractare, denuo explicare immensae sapientiae copias. Ironice haec a Socrate dici nemo erit quin sentiat.

D. *Μούσας τε καὶ Μνημοσύνην ἐπικ.*] De Mnemosyne, Musarum matre, una cum ipsis Musis a poetis invocata exposuit Dissen. ad Pindar. Nem. VII. v. 14. conf. Theaet. p. 191. D. qui locus scripturam *Μνημοσύνην* tuetur. — *ἤρξατο δ' οὖν*, sed, ut finem faciam dubitationi meae, exorsus Euthydemus hinc fere est. Nam ita nunc hoc *δ' οὖν* interpretor, de cuius usu v. ad Remp. X. p. 608. A. Phaedr. p. 266. B.

ἅτε μεγάλου ὄντος τ. ἐρ.] „*μεγάλου* h. l. idem est quod *χαλεποῦ*, prorsus ut Latine magna quaestio dicitur pro difficili. Hipp. mai. p. 287. B. *οὐ μέγα ἐστὶ τὸ ἐρώτημα, ἀλλὰ καὶ πολὺ τούτου χαλεπώτερα ἂν ἀποκρίνασθαι ἐγώ σε διδάξαιμι.* Phaedon. p. 62. B. *λόγος — μέγας τέ τίς μοι φαίνεται καὶ οὐ ῥᾴδιος διελθεῖν.*“ Heindorf. Addimus Cratyl. p. 384. B. *τὸ περὶ τῶν ὀνομάτων οὐ σμικρὸν τυγχάνει ὂν μάθημα.*

ματος, ἠρυθρίασέ τε καὶ ἀπορήσας ἔβλεψεν εἰς ἐμέ.
καὶ ἐγὼ γνοὺς αὐτὸν τεθορυβημένον, Θάῤῥει, ἦν
δ' ἐγώ, ὦ Κλεινία, καὶ ἀπόκριναι ἀνδρείως, ὁπό-
E τερά σοι φαίνεται· ἴσως γάρ τοι ὠφελεῖ τὴν μεγί-
στην ὠφέλειαν. Καὶ ἐν τούτῳ ὁ Διονυσόδωρος προς-
κύψας μοι σμικρὸν πρὸς τὸ οὖς, πάνυ μειδιάσας
τῷ προςώπῳ, Καὶ μήν, ἔφη, σοί, ὦ Σώκρατες,
προλέγω, ὅτι ὁπότερ' ἂν ἀποκρίνηται τὸ μειράκιον,
ἐξελεγχθήσεται. Καὶ αὐτοῦ μεταξὺ ταῦτα λέγοντος
ὁ Κλεινίας ἔτυχεν ἀποκρινάμενος, ὥςτε οὐδὲ παρα-
κελεύσασθαί μοι ἐξεγένετο εὐλαβηθῆναι τῷ μειρα-
276 κίῳ, ἀλλ' ἀπεκρίνατο, ὅτι οἱ σοφοὶ εἶεν οἱ μαν-
θάνοντες. Καὶ ὁ Εὐθύδημος, Καλεῖς δέ τινας, ἔφη,

ἔβλεψεν εἰς ἐμέ] Sic Vat. Θr. Vind pro vulg. ἐνέβλεψεν. Bodl. ἔβλεπεν. Coisl. ἀνέβλεψεν.

ὁπότερά σοι φ.] Steph. cum uno Par. E. ὅπερ.

E. ὠφέλειαν] Bodl. Ven. ΞΣ. Par. BE. Angel. Barber. Flor. a. b. c. o. ὠφελίαν. Quam scripturam etsi subinde optimi codd. praebent, tamen quia ὠφέλεια in iisdem multo reperitur frequentius, vitiosae posterioris aetatis consuetudini tribuendam existimo. Neque enim in talibus putamus scriptorem istam formarum varietatem sibi indulsisse, quae quin certis finibus includen-

E. ὁπότερά σοι φαίνεται] utrum tibi οἱ σοφοὶ an οἱ ἀμαθεῖς discere videantur. Numerum multitudinis putamus effecisse, ut librarii perperam ὅπερ scripserint. Sed ὁπότερα eodem modo dicitur, quo alibi ἀμφότερα et οὐδέτερα, de quo v. ad Apolog. p. 22. E. Lysid. p. 218. E. coll. Gorg. p. 469. C. p. 524. B. Protagor. p. 334. A. Men. p. 82. B. Deinde malim cum Buttmanno et Heindorfio ὠφελήσει τὴν μεγίστην ὠφέλειαν, maximam utilitatem inde percipies.

προςκύψας μοι σμικρὸν πρὸς τὸ οὖς] Loquutionem illustrarunt Valcken. ad Phoen. p. 714. et Iacobs ad Achill. Tat. p. 849. iam ab aliis laudati.

P. 276. καλεῖς δέ τινας—] Posteaquam adolescentulus dixit sapientes esse qui discant, Euthydemus contrarium argumentando efficit, ostendens eos, qui discant, ab aliis institui, ideoque esse insipientes. Quo concesso Dionysodorus adolescentem alia rursus conclusiuncula adgreditur, ut scilicet iam denuo sapientes discere fateri cogatur. Hic enim ex eo, quod ii tantum puerorum discant, qui non sint sapientia destituti, hoc effici vult, ut non ignorantes, sed sapientes discere existimandi sint. Ita igitur misellus puer utrinque argutis conclusiunculis vexatur, quarum fallaciam eo minus potest animadvertere, quod sophistae continuo alias atque alias proferunt

διδασκάλους, ἢ οὔ; Ὡμολόγει. Οὐκοῦν τῶν μανθανόντων οἱ διδάσκαλοι διδάσκαλοί εἰσιν, ὥςπερ ὁ κιθαριστὴς καὶ ὁ γραμματιστὴς διδάσκαλοι δήπου ἦσαν σοῦ καὶ τῶν ἄλλων παίδων, ἡμεῖς δὲ μαθηταί; Συνέφη. Ἄλλο τι οὖν, ἡνίκα ἐμανθάνετε, οὔπω ἠπίστασθε ταῦτα, ἃ ἐμανθάνετε; Οὐκ ἔφη. Ἆρ' οὖν σοφοὶ ἦτε, ὅτε ταῦτα οὐκ ἠπίστασθε; Οὐ δῆτα, ἦ δ' ὅς. Οὐκοῦν εἰ μὴ σοφοί, ἀμαθεῖς; Πάνυ γε. Ὑμεῖς ἄρα μανθάνοντες ἃ οὐκ ἠπίστασθε, ἀμαθεῖς ὄντες ἐμανθάνετε. Ἐπένευσε τὸ μειράκιον. Οἱ ἀμαθεῖς ἄρα σοφοὶ μανθάνουσιν, ὦ Κλεινία, ἀλλ' οὐχ οἱ σοφοί, ὡς σὺ οἴει. Ταῦτ' οὖν εἰπόντος αὐτοῦ, B

denda sit, nobis plane non est dubium. Itaque hoc in genere qui se codicibus totos emanciparunt, etsi a multis caute et prudenter agere iudicantur, tamen nobis quidem subtilioris criticae leges observare non videntur.

προςκύψας μοι σμικρὸν] *προκύψας* Ven. Ξ. Pal. Urb. Flor. o. *μικρὸν* Bodl.

σοί, ὦ Σ., προλέγω] *σοὶ* e Bodl. Vind. Vat. Θr. additum.

P. 176. B. *ἀμαθεῖς ἄρα σοφοὶ μανθάνουσι*] *σοφοὶ* vulgo neglectum nunc cum Winckelm. e Bodl. Vat. Θ. revocavi. v. ann.

argumentationes istis non minus spinosas et subtiles. Facile autem apparet causam atque fontem miserae istius dialectices inesse in multiplici verborum vi et significatione. Veluti hoc loco *σοφοὶ* primum intelliguntur qui sapientiae et virtutis studio tenentur; deinde qui bonam habent ingenii indolem, ut possint facile aliquid addiscere: *ἀμαθεῖς* autem primum dicuntur ignari atque imperiti; deinde stolidi et indociles. Nec negligenda est verbi *μανθάνειν* ambiguitas, de qua Socrates paullo post monebit. Sed de his rebus explicavimus in prolegomenis.

B. *Οἱ ἀμαθεῖς ἄρα σοφοὶ μανθάνουσιν*] Magis etiam perturbaturus adolescentulum nunc *σοφοὶ* interponit, quod primus ex optimis libris revocavit Winckelmann. Enimvero *σοφοὶ μανθάνουσιν* ex proleptico illo adiectivorum usu explicandum est, de quo v. ad Remp. VIII. p. 565. C. p. 560. D. Protagor. p. 327. B. coll. Hemsterhus. ad Aristoph. Plut. Arg. p. 4. Elmslei. ad Eurip. Heraclid. v. 575. al. Quemadmodum igitur Graeci dicunt: *οἱ ἀμαθεῖς σοφοὶ διδάσκονται*, ita hoc loco legimus *οἱ ἀμαθεῖς σοφοὶ μανθάνουσιν*, i. e. *ὥςτε σοφοὶ γίγνεσθαι*. Apte Winckelmannus contulit Dion. Chrysost. T. II. p. 283. ed. Reisk. *ὁ δὲ Σωκράτης ὅτι μὲν παῖς ὢν ἐμάνθανε λιθοξόος τὴν τοῦ πατρὸς τέχνην.*

ὥςπερ ὑπὸ διδασκάλου χορὸς ἀποσημήναντος, ἅμα ἀνεθορύβησάν τε καὶ ἐγέλασαν οἱ ἑπόμενοι ἐκεῖνοι
C μετὰ τοῦ Διονυσοδώρου τε καὶ Εὐθυδήμου. Καὶ πρὶν ἀναπνεῦσαι καλῶς τε καὶ εὖ τὸ μειράκιον ἐκδεξάμενος ὁ Διονυσόδωρος, Τί δέ, ὦ Κλεινία, ἔφη, ὁπότε ἀποστοματίζοι ὑμῖν ὁ γραμματιστής, πότεροι ἐμάνθανον τῶν παίδων τὰ ἀποστοματιζόμενα, οἱ σοφοὶ ἢ οἱ ἀμαθεῖς; Οἱ σοφοί, ἔφη ὁ Κλεινίας. Οἱ σοφοὶ ἄρα μανθάνουσιν, ἀλλ' οὐχ οἱ ἀμαθεῖς, καὶ οὐκ ὀρθῶς ἄρτι Εὐθυδήμῳ ἀπεκρίνω. Cap. VI. Ἐν-

C. ἀποστοματίζοι ὑμῖν] ἡμῖν Bodl. Vat. Θ. quo in genere iidem mox quoque peccant.

καὶ οὐκ ὀρθῶς ἄρτι] Ald. Bas. 1. 2. cum codd. omnibus praeter Ven. Ξ. καὶ οὐκ εὐθὺς ἄρτι. Unde Winckelmannus correxit: καὶ τί οὐκ εὐθὺς ἄρτι Εὐθ. ἀπεκρίνω.

καὶ πάνυ μέγα ἐγ.] V. καὶ πάνυ γε μ. ἐγ. Sed γε cum Bodl. Coisl. Ven. ΞΣ. Par. BCE. Ang. Barb. Urb. Vat. r. Vind.

ὥςπερ ὑπὸ διδασκάλου χορὸς ἀποσημήναντος] Fuit qui ὑποδιδασκάλου corrigeret. Sed ὑπὸ διδασκάλου est moderante magistro, cui deinde additur ἀποσημήναντος, quum signum dedit. De χοροδιδασκαλίᾳ v. ad Ion. p. 536. A. Ad rem conf. Xenoph. Memor. III. 5, 18 οὐχ ὁρᾷς, ὡς εὔτακτοι μέν εἰσιν ἐν τοῖς ναυτικοῖς, εὐτάκτως δ' ἐν τοῖς γυμνικοῖς ἀγῶσι πείθονται τοῖς ἐπιστάταις, οὐδενῶν δὲ καταδεέστερον ἐν τοῖς χοροῖς ὑπηρετοῦσι τοῖς διδασκάλοις. Sententia verborum haec est: Haec quum ille dixisset, tanquam chorus, signo ab magistro dato, simul acclamarunt et riserunt ii, qui Dionysodorum et Euthydemum sectabantur. Hoc vero istorum sophistarum sectatores ad singula deinceps ab iis prolata fecisse, extremo dialogo narratur. v. etiam Protagor. in. Huiusmodi enim plausus sophistae videntur mirifice captavisse, sicut recte adnotavit Routhius, cuius reliquam disputationem hic perscribere placet. Res ista, inquit, philosophantium scholis certe indigna, etsi in rhetorum aliorumque recitationibus atque in theatrali consessu usitata. Ab ethnicis autem, ut id obiter notem, in ecclesiam Christianam hoc malum invasit. Antiquitus enim splendida concionatorum dicta argutioresve sententias plausu et tumultu coetus fidelium prosequebatur, id licet improbabilibus viris gravioribus. Meminit eius inter alios partes Chrysostomus Libr. V. De Sacerdotio c. 2. p. 204. ed. Hughes. unde silentium auditorum vel dedecori fuisse concionatori constat. vide c. 8. eiusdem libri extrem.

C. ἐκδεξάμενος ὁ Διονυσόδωρος] Ficinus: Ac priusquam respiraret puer, bene atque praeclare excipiens sermonem Dionysodorus ait. Atqui Graeca aliam interpreta-

ταῦθα δὴ καὶ πάνυ μέγα ἐγέλασάν τε καὶ ἐθορύβησαν D
οἱ ἐρασταὶ τοῖν ἀνδροῖν, ἀγασθέντες τῆς σοφίας αὐτοῖν· οἱ δ' ἄλλοι ἡμεῖς ἐκπεπληγμένοι ἐσιωπῶμεν. Γνοὺς δὲ ἡμᾶς ὁ Εὐθύδημος ἐκπεπληγμένους, ἵν' ἔτι μᾶλλον θαυμάζοιμεν αὐτόν, οὐκ ἀνίει τὸ μειράκιον, ἀλλ' ἠρώτα, καὶ ὥςπερ οἱ ἀγαθοὶ ὀρχησταί, διπλᾶ ἔστρεφε τὰ ἐρωτήματα περὶ τοῦ αὐτοῦ, καὶ ἔφη· Πότερον γὰρ οἱ μανθάνοντες μανθάνουσιν ἃ ἐπίστανται ἢ ἃ μὴ ἐπίστανται; Καὶ ὁ Διονυσόδωρος
πάλιν μικρὸν πρός με ψιθυρίσας, Καὶ τοῦτ', ἔφη, E

Flor. a. b. c. o. extrudendum fuit. Parum recte autem Bodl. et Vat. Θ. etiam *μέγα* omittunt. v. annot.

D. *ὥςπερ οἱ ἀγαθοὶ ὀρχ.*] V. *καὶ ὥςπερ οἱ ἀγ. ὀρχ.* Sed recte Bodl. Vat. Θ. *καὶ* om.

Πότερον γὰρ οἱ μ.] Steph. cum uno Par. E. *Πότερα γὰρ οἱ μ.*

tionem efflagitant. Enimvero *τὸ μειράκιον ἐκδεξάμενος* est adolescentulum antea ab Euthydemo argutiis vexatum nunc vicissim excipiens vexandum. conf. p. 277. B. De verbo *ἀποστοματίζειν* exposuit Ruhnken. ad Tim. p. 43 sq. varias grammaticorum de eius usu sententias expromens. Hoc loco et paullo post p. 277. A. de magistro dicitur, qui ob librorum inopiam discipulis verba praeibat, quod Latinis vocatur dictare, i. e. iterum iterumque enuntiare, quod alter vel memoria comprehendat vel calamo excipiat. Verum etiam de pueris usurpatum esse videtur, quae a magistris dictata essent, memoriter recitantibus. Quod non observantes grammatici mirum est quantopere in hoc loco interpretando dissenserint. Optime de his disseruit magnae vir et elegantis doctrinae Weichertus Poetarum Latin. Reliqq. p. 25. quo loco etiam dictandi verbum ita usurpari demonstravit.

καὶ πάνυ μέγα ἐγελ.] Nunc in permagnum eruperunt risum et tumultum; antea nonnisi *ἀνεθορύβησάν τε καὶ ἐγέλασαν.* Itaque *μέγα* parum recte omittitur in Bodl. et Vat. Infra p. 300. D. *μέγα πάνυ ἀνακαγχάσας.*

D. *οὐκ ἀνίει τὸ μειρ.*] De hac forma Platoni haudquaquam inusitata v. ad Menex. p. 236. B.

ὥςπερ οἱ ἀγαθοὶ ὀρχ.] Haec quia antecedentia illustrant, usu constanti ac perpetuo *ἀσυνδέτως* adiiciuntur. v. ad Gorg. p. 448. E. Reip. VIII. p. 557. C. Sententia totius loci haud dubie haec est: Eandem cavillationem, forma eius leniter tantum immutata, rursus in medium attulit. Quum enim antea interrogavisset, utrum sapientes an indocti discerent, nunc hanc proposuit quaestionem, utrum discentes ea discerent, quae ignorarent, an quae

ὦ Σώκρατες, ἕτερον τοιοῦτον, οἷον τὸ πρότερον. Ὦ Ζεῦ, ἔφην ἐγώ, ἦ μὴν καὶ τὸ πρότερόν γε καλὸν ὑμῖν ἐφάνη τὸ ἐρώτημα. Πάντ', ἔφη, ὦ Σώκρατες, τοιαῦτα ἡμεῖς ἐρωτῶμεν ἄφυκτα. Τοιγάρτοι, ἦν δ' ἐγώ, δοκεῖτέ μοι εὐδοκιμεῖν παρὰ τοῖς μαθηταῖς. Ἐν δὲ τούτῳ ὁ μὲν Κλεινίας τῷ Εὐθυδήμῳ ἀπεκρίνατο, ὅτι μανθάνοιεν οἱ μανθάνοντες ἃ οὐκ ἐπίσταιντο· ὁ δὲ ἤρετο αὐτὸν διὰ τῶν αὐτῶν ὥνπερ
277 τὸ πρότερον. Τί δέ; ἦ δ' ὅς, οὐκ ἐπίστασαι σὺ γράμματα; Ναί, ἔφη. Οὐκοῦν ἅπαντα; Ὡμολόγει. Ὅταν οὖν τις ἀποστοματίζῃ ὁτιοῦν, οὐ γράμματα ἀποστοματίζει; Ὡμολόγει. Οὐκοῦν ὧν τι σὺ ἐπίστασαι, ἔφη, ἀποστοματίζει, εἴπερ πάντα ἐπίστασαι; Καὶ τοῦτο ὡμολόγει. Τί οὖν; ἦ δ' ὅς, ἆρα

E. καλὸν ὑμῖν ἐφάνη τὸ ἐρ.] Steph. ἡμῖν, invitis libris omnibus.

P. 277. Τί δέ; ἦ δ' ὅς] δαὶ Coisl. Urb., quod recepit Bekkerus.

ἆρα σὺ οὐ μανθάνεις] οὐ de Routhii et Heindorfii sententia eo minus dubitavimus inserere, quod vocula a Bekkero in cod. Coisl. reperta est.

οὐκοῦν ἃ ἐπίστασαι, ἔφη, μανθάνεις] Sic Bodl. Vat. Θr. Vind. Vitiose olim legebatur: ἃ ἐπ. εἰδὼς μανθάνεις. Routhius εἰδὼς in ἦ δ' ὅς mutari iubebat. Nec dubitari potest haec scriptura quin erroris fons et origo fuerit. Bas. 2. εἶδος.

nescirent. Videtur igitur genus quoddam saltationis respici, quo iidem corporis motus leni cum variatione iterari solebant. Quod fortasse ob oculos habuit etiam Aristophanes Thesmoph. v. 974 sqq. Ἥραν δὲ τὴν τελείαν μέλψωμεν, ὥσπερ εἰκός, ἣ πᾶσι τοῖς χοροῖσιν ἐμπαίζει τε καὶ κλῇδας γάμου φυλάττει — ἔξαιρε δὴ προθύμως διπλῆν χάριν χορείας. ubi v. interprett.

E. καλὸν ὑμῖν ἐφάνη —] Contorta est Winckelmanni interpretatio et a Socratis mente aliena. Is enim verba sic intelligenda censet, ut φαίνεσθαι accipiatur de eo, quod alicui de improviso ac subito appareat. Imo ὑμῖν cum καλὸν cohaeret, ut haec sit verborum sententia: Etiam superior quaestio talis apparuit (fuit), quae vobis esset honorifica. Consulto autem Socrates loquitur ambigue. Ad sequentia contendas Theaet. p. 165. B. τί γὰρ χρήσει ἀφύκτῳ ἐρωτήματι; ubi v. Heindorf.

P. 277. Οὐκοῦν ὧν τι σὺ ἐπίστασαι —] H. e. οὐκοῦν ἀποστοματίζει τι τούτων, ἃ σὺ ἐπίστασαι; Proxima sic interpretamur: Quid igitur? an

σὺ οὐ μανθάνεις ἅττ' ἂν ἀποστοματίζῃ τις, ὁ δὲ μὴ ἐπιστάμενος γράμματα μανθάνει; Οὔκ, ἀλλ', ἦ δ' ὅς, μανθάνω. Οὐκοῦν ἃ ἐπίστασαι, ἔφη, μανθάνεις, εἴπερ γε ἅπαντα τὰ γράμματα ἐπίστασαι. Ὡμολόγησεν. Οὐκ ἄρα ὀρθῶς ἀπεκρίνω, ἔφη. Καὶ B
οὔπω σφόδρα τι ταῦτα εἴρητο τῷ Εὐθυδήμῳ, καὶ ὁ Διονυσόδωρος ὥςπερ σφαῖραν ἐκδεξάμενος τὸν λόγον πάλιν ἐστοχάζετο τοῦ μειρακίου, καὶ εἶπεν· Ἐξαπατᾷ σε Εὐθύδημος, ὦ Κλεινία. εἰπὲ γάρ μοι, τὸ μανθάνειν οὐκ ἐπιστήμην ἐστὶ λαμβάνειν τούτου οὗ ἄν τις μανθάνῃ; Ὡμολόγει ὁ Κλεινίας. Τὸ δ' ἐπίστασθαι, ἦ δ' ὅς, ἄλλο τι ἢ ἔχειν ἐπιστήμην ἤδη ἐστίν; Συνέφη. Τὸ ἄρα μὴ ἐπίστασθαι μήπω ἔχειν C
ἐπιστήμην ἐστίν; Ὡμολόγει αὐτῷ. Πότερον οὖν εἰσὶν οἱ λαμβάνοντες ὁτιοῦν οἱ ἔχοντες ἤδη ἢ οἳ ἂν

ἅπαντα τὰ γράμματα ἐπ.] Vulgo post *γράμματα* insertum est *γ'*, quod alii codd. in *τ'* mutant, nos cum Bodl. Coisl. Vat. Θ. Vind. praeeunte Bekkero eliminavimus.

B. *σφόδρα τι ταῦτα*] Sic Bodl. Coisl. Vat. Θ. Ven. Σ. Par. BC. Ang. Barb. Pal. Urb. Vind. Flor. a. c. V. *τοι*. Pronomen *ταῦτα* cum Bodl. Vat. Θr. Vind. ante *εἴρητο* collocavimus. Vulgo erat *εἴρητο ταῦτα*.

ἄλλο τι ἢ ἔχειν ἐπ.] *ἢ* Bekkerus pro more suo invitis libris omnibus delevit. v. ad Euthyphr. p. 15. C.

C. *Πότερον οὖν εἰσὶν οἱ λ.*] Sic Bodl. Vat. Θ. Ven. ΞΣ. Par. BC. Ang. Barb. Pal. Urb. Flor. b. o. et corr. Coisl. Vett. editt. *πότεροι οὖν*.

tu *non discis* quaecumque quis recitat, is autem, qui litteras nescit, discit? In qua sententiarum oppositione prorsus est necessarium, quod cum Routhio, Heindorfio, aliis, de coniectura, nunc codicis Coislin. auctoritate firmata, ante *μανθάνεις* inseruimus *οὐ*. Fallitur Winckelmannus veterem lectionem eo defendens, quod *ἄρα* et *ἄρ' οὖν* saepe pro *ἄρ' οὐν οὐ* et *ἄρ' οὐ* usurpetur. Quod etsi verum est, tamen simplex *ἄρα* lenius affirmat quam pro huius oppositionis gravitate, atque aliquid dubitationis, sive verae sive fictae, adiunctum habet.

B. *καὶ ὁ Διονυσόδωρος—*] **quum Dionysodorus tanquam pilam excipiens orationem adolescentem rursus peteret.** v. ad p. 273. A. Metaphoram hanc multi posterioris aetatis scriptores celebrarunt. v. Wyttenbach. ad Plut. T. I. p. 245. Mox *Οὔκ, ἀλλὰ μανθάνω* frequenti usu dicitur sic, ut post *Οὔκ* superius verbum repetendum sit. Hoc loco negatur praegressum *οὐ μανθάνειν*, ut sensus hic sit: *οὐχ οὕτως ἔχει*,

μή; Οἳ ἂν μὴ ἔχωσιν. Οὐκοῦν ὡμολόγηκας εἶναι τούτων καὶ τοὺς μὴ ἐπισταμένους, τῶν μὴ ἐχόντων; Κατένευσε. Τῶν λαμβανόντων ἄρ' εἰσὶν οἱ μανθάνοντες, ἀλλ' οὐ τῶν ἐχόντων; Συνέφη. Οἱ μὴ ἐπιστάμενοι ἄρα, ἔφη, μανθάνουσιν, ὦ Κλεινία, ἀλλ' οὐχ οἱ ἐπιστάμενοι.

D Cap. VII. Ἔτι δὴ ἐπὶ τὸ τρίτον καταβαλῶν

D. καταβαλῶν ὥςπερ π.] Libri plerique cum Steph. καταβαλών, quod bene correxit Heindorf. Ang. habet καταλαβών.

ἀήθεις οἱ λόγοι] Bodl. Vat. Θr. Vind. et pr. Par. E. ἀληθεῖς. Sed Vind. in marg. γραι ἀήθεις. v. infra.

ὥςτ' ἐμὲ οὐ μανθάνειν, ἀλλὰ μανθάνω. Exempla huius usus sunt Protag. p. 343. D. ubi v. ann. De Rep. III. p. 405. C. Parmen. p. 128. A. Phaed. p. 236. D. Lach. p. 195. A. al. Hinc explicationem habet Soph. Philoct. v. 642. Φ. αἰεὶ καλὸς πλοῦς ἔσθ', ὅταν φεύγῃς κακά. Ν. οὐκ, ἀλλὰ κἀκείνοισι ταῦτ' ἐναντία. quem locum Doederlinus Varr. Lectt. Hexad. Erlang. 1833. p. 6. male tentavit sic coniectando: Ν. οἶδ', ἀλλὰ κἀκείνοισι κ. τ. λ.

C. εἶναι τούτων καὶ τοὺς μὴ ἐπ. τῶν μὴ ἐχόντων] Pronomini τούτων per epexegesin subiectum τῶν μὴ ἐχόντων, cuius usus exempla ad Reip. I. p. 338. D. IX. p. 578. D. Gorg. p. 494. B. Phaedon. p. 81. B. p. 110. E. Protagor. p. 356. C. Lachet. p. 183. C. congessimus.

ἀλλ' οὐχ οἱ ἐπιστάμενοι] Totius argumentationis fallaciam, quae Socrate ipso paullo post indicante, maxime in verbi μανθάνειν ambiguitate posita est, monstravit Aristoteles De Sophist. Elench. c. 4. §. 3. p. 526. ed. Bip. conf. Ethic. Nic. I. 10.

Ἔτι δὴ ἐπὶ τὸ τρίτον —] Iungas hunc in modum: ἔτι δὴ ὁ Εὐθύδημος ὥρμα ἐπὶ τὸ τρίτον ὥςπερ πάλαισμα, καταβαλῶν (deiecturus) τὸν νεανίσκον. Similitudinis rationem explicavit P. Victorius Varr. Lectt. XXI. 2. exinde, quod luctatores ter demum deiecto adversario victores declarabantur. Quam in rem Routhius laudavit P. Fabri Agonist. I. c. 24. et 27. in Gronovii Thesaur. Gr. T. VIII. p. 888 sqq. et p. 2261. Spanhem. ad Iulian. p. 261 sq. quibus Heindorf. adiunxit Wyttenbach. Bibl. Crit. P. X. p. 61. conf. Phaedr. p. 256. B. ibique ann. Plura suppeditabunt interpretes Hesychii in v. ἀποτριάξαι.

D. βαπτιζόμενον τὸ μειράκιον] Βαπτίζεσθαι translate dicuntur qui obruuntur malis. v. I. Chr. Wolf. ad Liban. Epist. 23. ann. 2. ep. 310. ann. 3. Dorvill. ad Charit. p. 307. Sed apud recentiores hoc usu nihil frequentius. — ἀναπαῦσαι αὐτό, i. e. ἀνάπαυσιν πόνων αὐτῷ ποιῆσαι. Legg. II. p. 653. D. ἀναπαῦλαι τῶν πόνων. Tim. p. 59. C. ἀναπαύσεως ἕνεκα. De verbo παραμυθεῖσθαι v. ad Phaedon. p. 70. B. De Rep. V. p. 476. E. VI.

ὥσπερ πάλαισμα ὥρμα ὁ Εὐθύδημος τὸν νεανίσκον· καὶ ἐγὼ γνοὺς βαπτιζόμενον τὸ μειράκιον, βουλόμενος ἀναπαῦσαι αὐτό, μὴ ἡμῖν ἀποδειλιάσειε, παραμυθούμενος εἶπον· Ὦ Κλεινία, μὴ θαύμαζε, εἴ σοι φαίνονται ἀήθεις οἱ λόγοι. ἴσως γὰρ οὐκ αἰσθάνει, οἷον ποιεῖτον τῷ ξένῳ περὶ σέ. ποιεῖτον δὲ ταὐτόν, ὅπερ οἱ ἐν τῇ τελετῇ τῶν Κορυβάντων, ὅταν τὴν θρόνωσιν ποιῶσι περὶ τοῦτον, ὃν ἂν μέλλωσι τελεῖν. καὶ

ὅταν τὴν θρόνωσιν ποιῶσι] Sic Bodl. Coisl. Ven. ΞΣ. Par. BCE. Ang. Barb. Pal. Vat. r. Vind. Flor. a. b. c. o. Vulgo *ποιῶνται*, quod primus abiecit Winckelm.

p. 499. E. Ion. p. 540. C. coll. Mureti Varr. Lectt. II. 4.

ἀήθεις οἱ λόγοι] h. e. si tibi insoliti accidant. Quod habent aliquot libri *ἀληθεῖς*, id quanquam tueri conatus est Winckelm., tamen minime dubitamus quin errore scribarum natum sit. Neque enim adolescentulus ullo modo significavit sibi istas conclusiunculas videri veras. Quod autem vir doctus *ἀληθὲς* vult esse serium, non iocosum, tribuit huic vocabulo eam vim et significationem, quam nec in locis ab ipso allatis nec usquam alibi habet.

ὅταν τὴν θρόνωσιν ποιῶσι —] De *θρονισμῷ* s. *θρονώσει* v. Valesius Obss. Critt. II. p. 53. Wesseling. ad Diodor. Sicul. Tom. II. Annot. p. 493 sq. ed. Dindorf. Alberti ad Hesych. in h. v. Lobeck. Aglaopham. T. I. p. 116 sqq., qui inter alia haec perscribit: „Eleusinia et Corybantia, inquit, dissimillima fuere. Eleusinia enim publica auctoritate celebrabantur loco augustissimo sanctissimoque, Corybantia privatim in gurgustiis; illis magistratus praesidebant et sacerdotes populi Atheniensis, his ambubaiae et aeruscatorum infimi; illis summus constabat apud omnes honos, decus, sanctitas, haec prudentissimo cuique adeo erant et contemtui.“ Haec Lobeckius. Ritus initiationis autem ex hoc ipso loco cognoscuntur. Collocabant enim mystae eum, qui sacris suis initiandus esset, in solio, quod priusquam fieret, choreas circa eum ducebant, quanquam etiam postea in solio collocatum eodem honore videntur mactavisse. Cum his verbis Proclus Theol. Plat. VI. 13. contendit illa De Legg. VII. p. 790. D. Adde Dion. Chrysost. Orat. XII. p. 387. *καθάπερ εἰώθασιν ἐν τῷ καλουμένῳ θρονισμῷ καθίσαντες τοὺς μυουμένους οἱ τελοῦντες κύκλῳ περιχορεύειν.* Pro *ποιῶνται* quod nunc cum Winckelmanno ex optimis libris revocavimus *ποιῶσι*, h. e. *θρόνωσιν* parant et instituunt, paratam habet haec lectio defensionem ex eo, quod deinde non *ὃν ἂν τελῶσι*, sed *ὃν ἂν μέλλωσι τελεῖν* adiicitur. Neque enim *ποιεῖν* et *ποιεῖσθαι* in talibus promiscue usurpari ad Menexen. p. 234. B. demonstravisse videmur, quo loco nunc quoque multi hac in re abutuntur.

γὰρ ἐκεῖ χορηγία τίς ἐστι καὶ παιδιά, εἰ ἄρα καὶ
E τετέλεσαι· καὶ νῦν τούτω οὐδὲν ἄλλο ἢ χορεύετον περὶ σὲ καὶ οἷον ὀρχεῖσθον παίζοντε, ὡς μετὰ τοῦτο τελοῦντε. νῦν οὖν νόμισον τὰ πρῶτα τῶν ἱερῶν ἀκούειν τῶν σοφιστικῶν. πρῶτον γάρ, ὥς φησι Πρόδικος, περὶ ὀνομάτων ὀρθότητος μαθεῖν δεῖ· ὃ δὴ καὶ ἐνδείκνυσθόν σοι τὼ ξένω, ὅτι οὐκ ᾔδησθα, τὸ μανθάνειν, ὅτι οἱ ἄνθρωποι καλοῦσι μὲν ἐπὶ τῷ τοιῷδε, ὅταν τις ἐξ ἀρχῆς μηδεμίαν ἔχων ἐπιστήμην περὶ πράγματός τινος ἔπειτα ὕστερον αὐτοῦ λαμβάνῃ τὴν
278 ἐπιστήμην, καλοῦσι δὲ ταὐτὸ τοῦτο καὶ ἐπειδὰν ἔχων ἤδη τὴν ἐπιστήμην ταύτῃ τῇ ἐπιστήμῃ ταὐτὸν τοῦτο

χορηγία τίς ἐστι] Sic Bodl. Vat. Θr. Vind. Ante Winckelm. erat χορεία, quod etiam Vind. in marg. adscriptum habet. Dein Vat. r. παιδιαί. Vat. Θ. τετέλεσται.

E. ὀρχεῖσθον παίζοντε] παίζοντες Vat. Θ.

ὅτι οὐκ ᾔδησθα] Sic editt. Ald. Bas. 1. 2. Celeri libri ᾔδει-

καὶ γὰρ ἐκεῖ χορηγία τίς ἐστιν] Non male Ficinus: variisque iocis applaudunt et choreas ducunt. Intelligere haec te arbitror, si modo et ipse initiatus es. Nam postrema, εἰ ἄρα καὶ τετέλεσαι, procul dubio per breviloquentiam quandam sunt explicanda, perinde ac si scriptum sit: si forte etiam meministi utpote initiatus. Aliter haec Winckelmannus intellexit, qui tamen mentem suam non dilucide aperuit. Ceterum recte codd. meliores χορηγία pro χορεία dederunt. Intelligitur enim mystica saltatio, a qua exordium capiebant initiationis solemnitates, et quam deinde ipsa θρόνωσις sequebatur. Ita enim haec intelligenda censeo.

E. τὰ πρῶτα τῶν ἱερῶν —] Hac imagine Plato utitur saepissime, veluti Gorg. p. 113. C. Sympos. p. 210. A. Theaet. p. 152. C. Cratyl. p. 413. A. al.

ὥς φησι Πρόδικος] V. Protag. p. 314. C. p. 315. C. Hipp. mai. p. 282. C. Men. p. 75. E. p. 96. D. Cratyl. p. 384. B. Lachet. p. 197. D. Phaedr. p. 267. B. et infra p. 305. E. Ad ἐνδείκνυσθον conf. ann. ad Alcibiad. I. p. 105. C.

ὅτι οὐκ ᾔδησθα] Recte Heindorfius haec iudicavit per epexegesin quandam praecedentis ὃ addita esse; de quo structurae genere v. Matthiae Gr. §. 478. Dictionem καλεῖν τι ἐπί τινι ad Remp. V. p. 470. B. illustravimus.

P. 278. ταύτῃ τῇ ἐπιστήμῃ] Int. ἣν ἂν ἔχωσιν.

μᾶλλον μὲν αὐτὸ ξ.] Erunt fortasse qui οὖν post μὲν interponendum censeant, quod ipsum in cod. Urbinate per-

πρᾶγμα ἐπισκοπῇ ἢ πραττόμενον ἢ λεγόμενον. μᾶλ-
λον μὲν αὐτὸ ξυνιέναι καλοῦσιν ἢ μανθάνειν, ἔστι
δ᾽ ὅτε καὶ μανθάνειν. σὲ δὲ τοῦτο, ὡς οὗτοι ἐνδεί-
κνυνται, διαλέληθε, ταὐτὸ ὄνομα ἐπ᾽ ἀνθρώποις ἐναν-
τίως ἔχουσι κείμενον, ἐπὶ τῷ τε εἰδότι καὶ ἐπὶ τῷ
μή. παραπλήσιον δὲ τούτῳ καὶ τὸ ἐν τῷ δευτέρῳ ἐρω-
τήματι, ἐν ᾧ ἠρώτων σε, πότερα μανθάνουσιν οἱ B
ἄνθρωποι ἃ ἐπίστανται, ἢ ἃ μή. ταῦτα δὴ τῶν μα-
θημάτων παιδιά ἐστι· διὸ καί φημι ἐγώ σοι τού-
τους προςπαίζειν. παιδιὰν δὲ λέγω διὰ ταῦτα, ὅτι,
εἰ καὶ πολλά τις ἢ καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα μάθοι,
τὰ μὲν πράγματα οὐδὲν ἂν μᾶλλον εἰδείη πῇ ἔχει,

σθα. v. ad Sympos. c. 20. coll. Valcken. ad Hippol. v. 405. Bast. ad Greg. Corinth. p. 122. Buttmann. Gramm. Ampl. T. I. p. 432.

P. 278. ἐπὶ τῷ τε εἰδότι] Bodl. et Vat. Θ. hic ἐπὶ om. scriptum exstat. Verumtamen quoniam haec verbis praecedentibus dilucidandis inserviunt, haudquaquam indigemus isto sermonis ligamento. Hoc autem dicit Socrates: frequentius quidem illud ξυνιέναι dicitur quam μανθάνειν, interdum tamen etiam μανθάνειν. Ceterum μανθάνειν intelligendi vi et potestate positum habes Euthyphr. p. 3. B. De Rep. I. p. 332. A. Ibid. III. p. 402. E. p. 410, D. Aristoph. Avv. v. 1004. al.

B. ταῦτα δὴ τῶν μαθημάτων παιδιά ἐστι] Cur Heindorfius ταῦτα δὴ ἡ τ. μ. π. scribi voluerit, fateor me nullo modo perspicere, si quidem sententia haec est: hic igitur doctrinarum est lusus quidam, quo illudere quidem aliis licet, ad ipsam rerum cognitionem pervenire non licet. Mox metaphora a luctando sumta, ὑποσκελίζων dicitur alterum supplantans, et ἀνατρέπων deiciens, de quo verborum usu iam Routhius conferri iussit Polluc. On. III. c. 30. sect. 155. — σκολύθρια. Eustathius ad Odyss. δ. p. 195 = 1515. ἐν παλαιῷ ῥητορικῷ λεξικῷ εὕρηνται καὶ σκολύθρια, διφρία βραχέα· καὶ ἄλλως, σκόλυθρα, διφρία ταπεινά. καὶ ἔστι τὸ μὲν διφρίον ἐκεῖ ὡς γένος, τὸ δὲ σκόλυθρον ἢ σκολύθριον ὡς εἶδος. ἡ δὲ χρῆσις αὐτοῦ ἀναφέρεται εἰς Πλάτωνα ἐν Εὐθυδήμῳ. Timaeus Gloss. p. 233. σκολύθρια· ταπεινὰ διφρία παρὰ τοῖς Θεσσαλοῖς, ἃ τινες θρανία καλοῦσιν, ubi v. Ruhnken. Aristotel. Problem. §. 16. quaest. 4. καθάπερ τοῖς τε συρομένοις τὰ σκέλη συμβαίνει, καὶ ὧν τοὺς κολύθρους ὑφαρπάζουσιν. Singularem numerum ὕπτιον ἀνατετραμμένον ita post pluralem illatum ne forte mireris, v. ad Gorg. p. 478, C. Protagor. p.

προςπαίζειν δὲ οἷός τ' ἂν εἴη τοῖς ἀνθρώποις, διὰ τὴν τῶν ὀνομάτων διαφορὰν ὑποσκελίζων καὶ ἀνατρέπων, ὥςπερ οἱ τὰ σκολύθρια τῶν μελλόντων
C καθιζήσεσθαι ὑποσπῶντες χαίρουσι καὶ γελῶσιν, ἐπειδὰν ἴδωσιν ὕπτιον ἀνατετραμμένον. ταῦτα μὲν οὖν σοι παρὰ τούτων νόμιζε παιδιὰν γεγονέναι· τὰ δὲ μετὰ ταῦτα δῆλον, ὅτι τούτω γέ σοι αὐτὼ τὰ σπουδαῖα ἐνδείξεσθον. καὶ ἐγὼ ὑφηγήσομαι αὐτοῖν, ἵνα μοι ὃ ὑπέσχοντο ἀποδῶσιν. ἐφάτην γὰρ ἐπιδείξασθαι τὴν προτρεπτικὴν σοφίαν· νῦν δέ, μοι δοκεῖ, πρότερον δεῖν φηθήτην παῖσαι πρὸς σέ. Ταῦτα
D μὲν οὖν, ὦ Εὐθύδημέ τε καὶ Διονυσόδωρε, πεπαίσθω τε ὑμῖν καὶ ἴσως ἱκανῶς ἔχει· τὸ δὲ δὴ μετὰ ταῦτα ἐπιδείξατον προτρέποντε τὸ μειράκιον, ὅπως

C. ὅτι τούτω γέ σοι αὐτώ] Sic libri omnes. Heindorfius pro αὐτὼ dedit αὐτά, probante Bekkero. Schleiermacherus pro eo malebat αὖ. v. ann.

ἵνα μοι ὃ ὑπέσχοντο ἀποδῶσιν] In Vat. ὃ desideratur. Pro vet. lect. ἀποδώσειν praebuerunt ἀποδῶσιν Ven. Ξ. Par. C. Ang. Barb. Pal. Urb. Vat. r. Flor. a. b. c. o. Vindob. et corr. Coisl. Par. B. sicut rescribendum vidit Heindorf. Winckelmannus tamen extruso ὃ legendum suspicatur: καὶ ἐγὼ ὑφηγήσομαι αὐτοῖν, ἅ μοι ὑπέσχοντο ἀποδώσειν.

ἐφάτην γὰρ ἐπιδείξασθαι] Una edit. Steph. praeter librorum auctoritatem ἐπιδείξεσθαι. Nam e libris Florentinis etsi nihil discrepantiae enotatum est, tamen in his quoque aoristum legi credibile videtur.

νῦν δέ, μοι δοκεῖ, πρότερον δεῖν] Heindorfius et Bekkerus correxerunt νῦν δ', ἐμοὶ δοκεῖ. Sed etiam μοὶ ita in parenthesi collocari nuper a multis est observatum. v. ad Menexen. p. 236. B. Phaedr. p. 258. A. Ion. p. 535. B. al. Dein πρότερον ante δεῖν collocavi cum Bodl. Vat. Θr. Vind. Ponebatur enim post φηθήτην. Tum παῖξαι Bodl. Vat. Θr. Ven. Σ. Urb. Vind.

319. D. Matth. Gr. ampl. §. 293. p. 587.

C. αὐτὼ τὰ σπουδαῖα] Libri omnes αὐτὼ habent, quod etiamsi cum Klotzio Quaest. Critt. I. p. 64. et Winckelmanno interpreteris ipsi sua sponte, tamen vel sic habet quod vehementer displiceat. Redundat enim istud sua sponte molestissime. Ego si quid iudicare possum, vere coniecit Schleiermacherus τούτω γέ σοι αὖ τὰ σπ. cui rationi multum postpono emendationem Heindorfii: τούτω γέ σοι αὐτὰ τὰ σπ.

τὴν προτρεπτικὴν σοφίαν] quia se virtutis magistros professi erant.

E. ἀνάσχεσθον οὖν ἀγελαστὶ ἀκ.] sustinete igi-

χρὴ σοφίας τε καὶ ἀρετῆς ἐπιμεληθῆναι. πρότερον δ' ἐγὼ σφῷν ἐνδείξομαι, οἷον αὐτὸ ὑπολαμβάνω καὶ οἵου αὐτοῦ ἐπιθυμῶ ἀκοῦσαι. ἐὰν οὖν δόξω ὑμῖν ἰδιωτικῶς τε καὶ γελοίως αὐτὸ ποιεῖν, μή μου καταγελᾶτε· ὑπὸ προθυμίας γὰρ τοῦ ἀκοῦσαι τῆς ὑμετέρας σοφίας τολμήσω αὐτοσχεδιάσαι ἐναντίον ὑμῶν. ἀνάσχεσθον οὖν ἀγελαστὶ ἀκούοντες αὐτοί τε καὶ οἱ μαθηταὶ ὑμῶν. Σὺ δέ μοι, ὦ παῖ Ἀξιόχου, ἀπόκριναι. E

Cap. VIII. Ἆρά γε πάντες ἄνθρωποι βουλόμεθα εὖ πράττειν; ἢ τοῦτο μὲν ἐρώτημα ὧν νῦν δὴ ἐφοβούμην ἓν τῶν καταγελάστων; ἀνόητον γὰρ δήπου καὶ τὸ ἐρωτᾶν τὰ τοιαῦτα· τίς γὰρ οὐ βούλεται ἀνθρώπων εὖ πράττειν; Οὐδεὶς ὅςτις οὐκ, ἔφη ὁ

Flor. a. b. c. et pr. man. Par. C. Barber. Vereor tamen ne haec scriptura vitiosae citerioris Graecitatis consuetudini tribuenda sit, a qua subinde nec optimi libri immunes manserunt. Forma παῖσαι cum Atticis omnino tum imprimis Platoni a Grammaticis adscribitur, quorum testimonia vide apud Hemsterhus. ad Aristoph. Plut. 1056. Ruhnk. ad Tim. p. 222. Fischer. ad Weller. T. I. Praef. p. XXI. Lobeck. ad Phrynich. p. 240. Iam quum in hoc ipso dialogo p. 283. B. libri meliores eam tueantur, idemque flat Phaedr. p. 265. C. De Rep. V. p. 453. A. et alibi, non dubitavimus vulgatam scripturam quamvis paucorum auctoritate confirmatam sicut olim ita nunc quoque retinere. Winckelm. dedit παῖξαι.

D. *πεπαίσθω τε ὑμῖν*] πεπαύσθω Bodl. Vat. Θ. Dein Vat. Θ. ἔχειν.

τολμήσω αὐτοσχεδιάσαι] Vind. Vat. r. ἀπαυδοσχεδιάσαι. Bodl. Vat. Θ. ἀπ' αὐτοσχεδιάσαι. quod recte suspicatur Winckelm. natum esse e διττογραφίᾳ ἀποσχεδιάσαι et αὐτοσχεδιάσαι.

E. *τίς γὰρ οὐ βούλεται ἀνθρώπων*] Deest ἀνθρώπων in Bodl. Vat. Θ.

tur me sine risu audire et ipsi et discipuli vestri.

ὧν νῦν δὴ ἐφοβούμην —] h. e. ἕν ἐστι τῶν καταγελαστῶν, ὧν νῦν δὴ ἐφοβούμην. Respicit ad superiora illa: ἐὰν οὖν δόξω ὑμῖν ἰδιωτικῶς τε καὶ γελοίως αὐτὸ ποιεῖν, μή μου καταγελᾶτε. Proxima patet sic explicari oportere: stolidum enim est vel quaerere de talibus rebus. In quibus verbis quia τὸ ἐρωτᾶν primariam notionem continet, facile est ad intelligendum, articulus cur melius adiiciatur quam omittatur. v. Rost. Gramm. §. 125. 2. et 3. Ceterum conf. Erast. p. 132. C. οὐ πρός σοῦ γε — ποιεῖς τὸ καὶ ἀνερέσθαι τοῦτον, εἰ αἰσχρὸν ἡγεῖται φιλοσοφίαν εἶναι.

279 *Κλεινίας.* Εἶεν, ἦν δ' ἐγώ, τὸ δὴ μετὰ τοῦτο, ἐπει-
δὴ βουλόμεθα εὖ πράττειν, πῶς ἂν εὖ πράττοιμεν;
ἆρ' ἂν εἰ ἡμῖν πολλὰ κἀγαθὰ εἴη; ἢ τοῦτο ἐκείνου
ἔτι εὐηθέστερον; δῆλον γάρ που καὶ τοῦτο ὅτι οὕ-
τως ἔχει. Συνέφη. Φέρε δή; ἀγαθὰ δὲ ποῖα ἄρα
τῶν ὄντων τυγχάνει ἡμῖν ὄντα; ἢ οὐ χαλεπὸν οὐδὲ
σεμνοῦ ἀνδρὸς πάνυ τι οὐδὲ τοῦτο ἔοικεν εἶναι εὐ-
ρεῖν; πᾶς γὰρ ἂν ἡμῖν εἴποι, ὅτι τὸ πλουτεῖν ἀγα-
θόν. ἦ γάρ; Πάνυ γ', ἔφη. Οὐκοῦν καὶ τὸ ὑγιαί-
B νειν καὶ τὸ καλὸν εἶναι καὶ τἆλλα κατὰ τὸ σῶμα
ἱκανῶς παρεσκευάσθαι; Συνεδόκει. Ἀλλὰ μὴν εὐ-
γένειαί τε καὶ δυνάμεις καὶ τιμαὶ ἐν τῇ ἑαυτοῦ δῆλά
ἐστιν ἀγαθὰ ὄντα. Ὡμολόγει. Τί οὖν, ἔφην, ἔτι
ἡμῖν λείπεται τῶν ἀγαθῶν; τί ἄρα ἐστὶ τὸ σώφρονά
τε εἶναι καὶ δίκαιον καὶ ἀνδρεῖον; πότερον πρὸς Διός,

P. 279, *σεμνοῦ ἀνδρὸς πάνυ τι*] Steph, cum Par. E. τοι.

P. 279, A, *τὸ δὴ μετὰ τοῦτο*] Etiam hoc loco *εἶεν* transitionem facit ad aliam argumentationem. Iam, inquit, quod deinceps sequitur, quandoquidem cupimus, ut nobis bene sit, quomodo hoc assequi poterimus? Nam *τὸ δὴ μετὰ τοῦτο* apparet per se seorsum accipi oportere. Pro *τὸ δὴ* quod Heindorfius scribendum censet *τὸ δὲ δή*, vel *τὸ δέ*, id ferri propterea non potest, quod ea, quae sequuntur, superioribus non opponuntur, sed aliam tantum argumentationis inchoatae partem comprehendunt, ut satis fuerit *εἶεν* ponere, quod ipsum ad aliud quid transiri significat. v. ad Gorg. p. 508. A. Phaedon. p. 95. A, Euthyphr. p. 13. A.

ἢ οὐ χαλεπὸν οὐδὲ σεμνοῦ ἀνδρὸς —] an ne hoc quidem difficile esse videtur aut viri admodum excellentis? Nam *οὐδὲ τοῦτο* est ne hoc quidem. Pro *εὑρεῖν* ex optimis libris cum Winckelmanno *εὐπορεῖν* reposuimus, quod huic loco egregie convenit. Usum verbi ex his locis perspicies; Ion. p. 532. C. *εὐπορῶ ὅ τι λέγω.* Ibid. p. 536. C. *εὐπορεῖς ὅ τι λέγῃς.* Ibid. p. 533. A. *εὐπορεῖ ὅ τι εἴπῃ.* Phaedr. p. 235. A. *ὡς οὐ πάνυ εὐπορῶν τοῦ πολλὰ λέγειν.* Sophist. p. 243. C. *περὶ μὲν τοῦτο εὐπορεῖν φαμεν καὶ μανθάνειν κ. τ. λ.* Accusativum huic verbo eodem modo iunctum putamus, quo verbo *ἀπορεῖν*, de quo dixit Heindorf. ad Cratyl. p. 409. D. Denique *σεμνὸς ἀνήρ*, ut recte monet Heindorfius, fere idem est, quem alias dicit *οὐ φαῦλον.* Cratyl. p. 391. E. *οὐκ οἴει τοῦτο σεμνόν τε εἶναι* h. e. *οὐ φαῦλον*, conf. infra p. 303, C.

*ὦ Κλεινία, ἡγεῖ σύ, ἐὰν ταῦτα τιθῶμεν ὡς ἀγαθά,
ὀρθῶς ἡμᾶς θήσειν, ἢ ἐὰν μή; ἴσως γὰρ ἄν τις
ἡμῖν ἀμφισβητήσειε· σοὶ δὲ πῶς δοκεῖ; Ἀγαθά, ἔφη
ὁ Κλεινίας. Εἶεν, ἦν δ' ἐγώ. τὴν δὲ σοφίαν ποῦ
χοροῦ τάξομεν; ἐν τοῖς ἀγαθοῖς, ἢ πῶς λέγεις; Ἐν* C
*τοῖς ἀγαθοῖς. Ἐνθυμοῦ δή, μή τι παραλείπωμεν
τῶν ἀγαθῶν, ὅ τι καὶ ἄξιον λόγου. Ἀλλά μοι δο-
κοῦμεν, ἔφη, οὐδέν, ὁ Κλεινίας. Καὶ ἐγὼ ἀνα-
μνησθεὶς εἶπον, ὅτι Ναὶ μὴ Δία κινδυνεύομέν γε τὸ
μέγιστον τῶν ἀγαθῶν παραλιπεῖν. Τί τοῦτο; ἦ δ'
ὅς. Τὴν εὐτυχίαν, ὦ Κλεινία· ὃ πάντες φασί, καὶ
οἱ πάνυ φαῦλοι, μέγιστον τῶν ἀγαθῶν εἶναι. Ἀλη-
θῆ λέγεις, ἔφη. Καὶ ἐγὼ αὖ πάλιν μετανοήσας εἶ-
πον, ὅτι Ὀλίγου καταγέλαστοι ἐγενόμεθα ὑπὸ τῶν* D
ξένων ἐγώ τε καὶ σύ, ὦ παῖ Ἀξιόχου. Τί δή, ἔφη,

Dein pro vulg. *εὑρεῖν* e Bodl. Vat. Θ. reposui *εὐπορεῖν*, praeeunte Winckelmanno. v. ann.

ὅτι τὸ πλουτεῖν ἀγ.] De Legg. II. p. 661. A. *λέγεται, ὡς ἄριστον μὲν ὑγιαίνειν, δεύτερον δὲ κάλλος, τρίτον δὲ ἰσχύς, τέταρτον δὲ πλοῦτος, μυρία δὲ ἄλλα λέγεται.* Gorg. p. 451. E. ubi vide nostram annotationem.

B. *ἐν τῇ ἑαυτοῦ*] Intell. *γῇ*. Xenoph. Mem. III. 5, 4. *οἱ πρόσθεν οὐδ' ἐν τῇ ἑαυτῶν τολμῶντες Ἀθηναίοις ἀντιτάττεσθαι.* Eurip. Heracl. v. 144. *ἐκ τῆς ἐμαυτοῦ τούσδε δραπέτας ἔχων.* ubi v. Pflugk.

C. *τὴν δὲ σοφίαν ποῦ χοροῦ τ.*] Habes igitur hic quoque quatuor virtutes primarias, siquidem praeter *σοφίαν* antea *σωφροσύνης*, *δικαιοσύνης* et *ἀνδρείας* mentio iniecta est. Dictione eadem utitur Aristides, iam a Routhio hanc in rem laudatus, Orat. pro Miltiad. T. II. p. 161. *Μιλτιάδην δὲ τὸν ἐν Μαραθῶνι ποῦ χοροῦ τάξομεν;* ad quem locum scholiastes metaphoram sumtam esse docet a choreis et saltationibus. Himerius ab Heindorfio comparatus Orat. VII. p. 584. *τὸν κυβερνήτην τῆς πόλεως δὲ ποῦ χοροῦ τάξομεν; ἢ δῆλον, ὅτι ἐν πρώτοις.*

Ἐνθυμοῦ δή, μή τι παραλείπωμεν] h. e. vide, ne quid bonorum praetermittamus. v. ad. Hipp. mai. p. 300. D. Indicativus *παραλείπομεν*, quem Basileenses dederunt, ab hoc loco alienus est, quandoquidem *μὴ* cum indicativo iunctum significat revera adesse quod fieri nolimus. Theaet. p. 196. B. *ἐνθυμοῦ, μή τι τότε γίγνεται ἄλλο.* ubi vulgo perperam scribebatur *ποτὲ γίγνηται.* Verba *ὅ τι καὶ ἄξιον λόγου* Germanice reddas hoc modo; was auch nur der Rede werth ist. Frequens est huius formulae usus.

Ὀλίγου καταγέλαστοι ἐγενόμεθα] Ne quis *ἂν* addendum opinetur, v. ann. ad

τοῦτο; Ὅτι εὐτυχίαν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν θέμενοι νῦν δὴ αὖθις περὶ τοῦ αὐτοῦ ἐλέγομεν. Τί οὖν δὴ τοῦτο; Καταγέλαστον δήπου, ὃ πάλαι πρόκειται, τοῦτο πάλιν προτιθέναι καὶ δὶς ταὐτὰ λέγειν. Πῶς, ἔφη, τοῦτο λέγεις; Ἡ σοφία δήπου, ἦν δ' ἐγώ, εὐτυχία ἐστί· τοῦτο δὲ κἂν παῖς γνοίη. Καὶ ὃς ἐθαύμασεν· οὕτως ἔτι νέος τε καὶ εὐήθης ἐστί. Κἀ-
E γὼ γνοὺς αὐτὸν θαυμάζοντα, Ἆρ' οὐκ οἶσθα, ἔφην, ὦ Κλεινία, ὅτι περὶ αὐλημάτων εὐπραγίαν οἱ αὐληταὶ εὐτυχέστατοί εἰσι; Συνέφη. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ περὶ γραμμάτων γραφῆς τε καὶ ἀναγνώσεως οἱ γραμματισταί; Πάνυ γε. Τί δέ; πρὸς τοὺς

E. Τί δέ; πρὸς τοὺς τ. θ.] Vat. Θ. δαί, quod recepit Bekker. Pro vulg. θαλάσσης Bodl. Vat. Θr. Ven. ΞΣ. Par. BC. Barb. Pal. Urbin. Vind. Flor. o. cum Bas. 2. θαλάττης praebue-

Menex. p. 236. B. Lysid. p. 210. B.

B. ἐν τοῖς ἔμπροσθεν θέμενοι] Paullo ante activo utens verbo dixerat: ἐὰν ταῦτα τιθῶμεν ὡς ἀγαθά, ὀρθῶς ἡμᾶς θήσειν. Enimvero hac significatione utrumque genus verbi usurpatur, sed non sine aliquo sensus discrimine. Nam τιθέναι dicuntur, qui vel aliquid sumunt atque ponunt, unde quid consequatur ipsi nondum decreverunt, vel exemplo tantum utuntur rei cuiuspiam, cuius rationem ad argumentum illustrandum facere statuunt; τίθεσθαι autem eorum est, qui id ponunt atque sumunt, de cuius ratione sibi iam persuaserunt, ideoque de sua ipsorum sententia aliquid statuunt. De Rep. X. p. 596. A. εἶδος γάρ πού τι ἓν ἕκαστον εἰώθαμεν τίθεσθαι περὶ ἕκαστα τὰ πολλά, οἷς ταὐτὸν ὄνομα ἐπιφέρομεν. ἢ οὐ μανθάνεις; Μανθάνω. Θῶμεν δὴ καὶ νῦν ὅ τι βούλει τῶν πολλῶν. ubi deinde lectuli atque mensae exemplo res declaratur. Ibid. VII. p. 532. D. ταῦτα θέντες ἔχειν ὡς λέγεται (etsi nobis eorum ratio nondum est certo explorata) ἐπ' αὐτὸν δὴ τὸν νόμον ἴωμεν καὶ διέλθωμεν οὕτως, ὥσπερ τὸ προοίμιον διήλθομεν. Theaet. p. 191. C. θὲς δή μοι λόγου ἕνεκα ἐν ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν ἐνὸν κηρινὸν ἐκμαγεῖον. The. τίθημι. Phaedon. p. 93. C. τῶν οὖν τιθεμένων (eorum, qui ex animi sui sententia statuunt) τὴν ψυχὴν ἁρμονίαν εἶναι. Phileb. p. 47. E. ὀργὴν καὶ φόβον καὶ πόθον καὶ θρῆνον καὶ ἔρωτα καὶ ζῆλον καὶ φθόνον καὶ ὅσα τοιαῦτα, ἆρ' οὐκ αὐτῆς τῆς ψυχῆς τίθεσαι ταύτας λύπας τινάς; Charmid. p. 169. B. τίθεσαι γὰρ σωφροσύνην τοῦτ' εἶναι. De Rep. I. p. 351. A. ἔγωγε τίθημι τὴν τῶν χρημάτων κτῆσιν πλείστου ἀξίαν εἶναι. Gorg. p. 509. A. ἐγὼ μὲν οὖν αὖ τίθημι ταῦτα οὕτως ἔχειν. Lachet. p. 196. E. ἀλλ' ἀνάγκη ὁμοίως λέοντα καὶ ἔλαφον καὶ ταῦρον καὶ πίθηκον πρὸς ἀν-

τῆς θαλάττης κινδύνους μῶν οἴει εὐτυχεστέρους τι-
νὰς εἶναι τῶν σοφῶν κυβερνητῶν, ὡς ἐπὶ πᾶν εἰ-
πεῖν; Οὐ δῆτα. Τί δέ; στρατευόμενος μετὰ ποτέ-
ρου ἂν ἥδιον τοῦ κινδύνου τε καὶ τῆς τύχης μετέ-
χοις, μετὰ σοφοῦ στρατηγοῦ ἢ μετ' ἀμαθοῦς; Με-
τὰ σόφοῦ. Τί δέ; ἀσθενῶν μετὰ ποτέρου ἂν ἡδέως
κινδυνεύοις, μετὰ σοφοῦ ἰατροῦ ἢ μετὰ ἀμαθοῦς;
Μετὰ σοφοῦ. Ἆρ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ὅτι εὐτυχέστε-
ρον ἂν οἴει πράττειν μετὰ σοφοῦ πράττων ἢ μετὰ
ἀμαθοῦς; Ξυνεχώρει. Cap. IX. Ἡ σοφία ἄρα παν- 280
ταχοῦ εὐτυχεῖν ποιεῖ τοὺς ἀνθρώπους. οὐ γὰρ δήπου
ἁμαρτάνοι γ' ἄν ποτέ τις σοφίᾳ, ἀλλ' ἀνάγκη ὀρ-

runt, de qua forma diximus ad Menex. p. 241. A. Mox rursus Vat. Θ. cum Coisl. Ven. Ξ. Par. BC. Barb. Pal. Urb. Par. a. b. c. o. *Τί δαί; στρατ.* probante Bekkero.

δρείαν φάναι πεφυκέναι τὸν τιθέμενον ἀνδρείαν τοῦθ' ὅπερ σὺ τίθεσαι. Euthyphron. p. 11. C. *τίθημι γάρ σε ὁμολογοῦντα.* De Legg. II. p. 674. A. *ἃ αὐτοὶ ἔθεντο.* Sed vel ex his perspicuum fore arbitramur, quid discriminis inter activum et medium verbum intercedat, et cur hoc loco *θέμενοι* potius quam *θέντες* scriptum sit.

V. 280. *οὐ γὰρ δήπου — ποτέ τις σοφία*] Qui nominativum *σοφία* recipiendum iudicaverunt, veluti Winckelmannus, hi rationem duxerunt maxime eorum quae sequuntur, *ἢ γὰρ ἂν οὐκέτι σοφία εἴη.* Sed ea lectione probata negari non potest valde molestum accidere istud *τις* ante *σοφίᾳ* interpositum, quod aut *τινὸς* aut *τι* esse debebat. Nam quae attulit Winckelmannus, ut pronomen tueretur, ea quoniam disparis generis sunt, non id efficere videntur, ut illa molestia multum levemur. Sunt autem haec: Lachet. p. 194. E. *καί μοι δοκεῖ ἀνὴρ σοφίαν τινὰ τὴν ἀνδρείαν λέγειν.* ibid. p. 188. C. *περὶ ἀρετῆς διαλεγομένου ἢ περί τινος σοφίας.* Charmid. p. 159. B. *δοκεῖ — ἡσυχιότης τις εἶναι ὃ ἐρωτᾷς.* Legg. I. p. 644. A. *πρὸς ἄλλην τινὰ σοφίαν.* ibid. III. p. 677. C. *σοφίας ἑτέρας τινός.* in quibus locis in oculos occurrit alium esse usum pronominis, atque hoc loco esse potest. Nec vero causam videmus ullam, cur dativus mutandus sit, siquidem ad haec: *ἢ γὰρ ἂν οὐκέτι σοφία εἴη*, facile intelligitur ex antecedentibus: *εἴ τις αὐτῇ ἁμαρτάνοι.* Eodem modo Latine dixeris: neque enim fieri potest, ut quis unquam per sapientiam peccet, sed necesse est, ut recte agat et propositum assequatur: alioquin enim non iam esset sapientia. De usu particularum *ἢ γὰρ ἂν* v. Viger. p. 411. et Hoogeveen. De Particc. p. 256 sq. ed. Schütz.

θῶς πράττειν καὶ τυγχάνειν. ἡ γὰρ ἂν οὐκέτι σοφία εἴη. Συνωμολογησάμεθα τελευτῶντες οὐκ οἶδ' ὅπως
B ἐν κεφαλαίῳ οὕτω τοῦτο ἔχειν· σοφίας παρούσης, ᾧ ἂν παρῇ, μηδὲν προςδεῖσθαι εὐτυχίας. ἐπειδὴ δὲ τοῦτο συνωμολογησάμεθα, πάλιν ἐπυνθανόμην αὐτοῦ τὰ πρότερον ὡμολογημένα πῶς ἂν ἡμῖν ἔχοι. Ὡμολογήσαμεν γάρ, ἔφην, εἰ ἡμῖν ἀγαθὰ πολλὰ παρείη, εὐδαιμονεῖν ἂν καὶ εὖ πράττειν. Συνέφη. Ἆρ' οὖν εὐδαιμονοῖμεν ἂν διὰ τὰ παρόντα ἀγαθά, εἰ μηδὲν ἡμᾶς ὠφελοῖ ἢ εἰ ὠφελοῖ; Εἰ ὠφελοῖ, ἔφη. Ἆρ' οὖν ἄν τι ὠφελοίη, εἰ εἴη μόνον ἡμῖν, χρώμε-
C θα δ' αὐτοῖς μή; οἷον σιτία εἰ ἡμῖν εἴη πολλά, ἐσθίοιμεν δὲ μή, ἢ ποτόν, πίνοιμεν δὲ μή, ἔσθ' ὅ τι ὠφελοίμεθ' ἄν; Οὐ δῆτα, ἔφη. Τί δέ; οἱ δη-

P. 280. B. ᾧ ἂν παρῇ] Libri ὅταν, quod correxit Casaubonus apud Routhium. Mox Bodl. συνωμολογησόμεθα.

Ἆρ' οὖν ἄν τι ὠφελοίη] Bekkerus hic quoque ὠφελοῖ requirit. Heindorfius autem in antecedentibus ter ὠφελοίη reponendum censet. Non opus. v. ann. Dein vulgo erat εἰ ῇ μόνον, quod Bekkerus e Vat. r. emendavit, sicut iam Heindorf. scribendum viderat. Bodl. Vat. O. ὠφελοίη η μόνον.

C. ἆρ' ἂν οὗτοι εὖ πρ.] Bodl. ἂν om.

B. Συνωμολογησάμεθα — τοῦτο ἔχειν] Istud ἐν κεφαλαίῳ cave cum οὕτω τοῦτο ἔχειν coniungas: pertinet enim ad συνωμολογησάμεθα, ut sententia haec sit: tandem in universum inter nos convenit rem ita se habere, ut, cui sapientia adesset, ei nihil opus esse felicitate. Pro ᾧ ἂν παρῇ libri omnes habent ὅταν παρῇ. Sed posteaquam Casaubonus verum repererat, recentiores editores omnes illud recte aspernati sunt. Nam ὅταν istud ubi tenueris, facile senties et accusativum μηδένα ad προςδεῖσθαι aegre desiderari et molestissimam nasci tautologiam.

Ἆρ' οὖν ἄν τις ὠφελοίη] Hac formarum varietate ne quis in posterum offendatur, monendum est Atticis placuisse utramque adeo, ut eam non raro promiscue posuerint. v. Buttmann. Gr. Ampl. §. 105. 20. Matthiae Gr. §. 198. 2. annot. ad Gorg. p. 507. A.

ἢ ποτόν, πίνοιμεν δὲ μή]· Quum alibi σιτία καὶ ποτὰ iungi soleant, equidem cum Heindorfio pluralem numerum ποτὰ expectaveram. conf. De Rep. I. p. 332. C. II. p. 380. E. IV. p. 445. A. Politic. p. 272. C. Legg. VII. p. 789. D. XXI. p. 942. D. Tim. p. 70. D. Hipp. mai. p. 298. D. Protog. p. 314. A. Gorg. p. 490. B. C. p. 504. E. Phaedon. p. 64. D. Phaedr. p. 259. C. Xe-

μιουργοὶ πάντες, εἰ αὐτοῖς εἴη πάντα τὰ ἐπιτήδεια παρεσκευασμένα ἑκάστῳ εἰς τὸ ἑαυτοῦ ἔργον, χρῷντο δ' αὐτοῖς μή, ἆρ' ἂν οὗτοι εὖ πράττοιεν διὰ τὴν κτῆσιν, ὅτι κεκτημένοι εἶεν πάντα ἃ δεῖ κεκτῆσθαι τὸν δημιουργόν; οἷον τέκτων, εἰ παρεσκευασμένος εἴη τά τε ὄργανα ἅπαντα καὶ ξύλα ἱκανά, τεκταίνοιτο δὲ μή, ἔσθ' ὅ τι ὠφελοῖτ' ἂν ἀπὸ τῆς κτή- D
σεως; Οὐδαμῶς, ἔφη. Τί δέ; εἴ τις κεκτημένος εἴη πλοῦτόν τε καὶ ἃ νῦν δὴ ἐλέγομεν πάντα τὰ ἀγαθά, χρῷτο δὲ αὐτοῖς μή, ἆρ' ἂν εὐδαιμονοῖ διὰ τὴν τούτων κτῆσιν τῶν ἀγαθῶν; Οὐ δῆτα, ὦ Σώκρατες. Δεῖν ἄρα, ἔφην, ὡς ἔοικε, μὴ μόνον κεκτῆσθαι τὰ τοιαῦτα ἀγαθὰ τὸν μέλλοντα εὐδαίμονα ἔσεσθαι,

D. ὠφελοῖτ' ἂν ἀπὸ τῆς κτήσεως] V. ὑπό, quod tuetur unus Par. E.

Δεῖν ἄρα, ἔφην, ὡς ἔοικε] Vulgo δεῖ, sed libri omnes praeter Angel. Barb. et Iamblichum Protrep. c. 4. δεῖν habent, idque ex illa loquendi consuetudine explicari debet, de qua diximus ad Phileb. p. 20. D. Phaedr. p. 272. D. Euthyphr. p. 4. E. Quanquam erroris suspicionem movere potest quod scribae nescio quo modo δεῖν pro δεῖ saepe etiam iis locis pinxerunt, ubi infinitivus talem defensionem non habet paratam. Itaque non multum repugnabo, si quis δεῖ servandum statuerit.

noph. Mem. II. 1, 24. Hieron. VII. 2. Cyrop. II. 4, 32. IV. 2, 34. et 37. VII. 5, 59. 78. Anab. II. 3, 27. VII. 3, 10. al. Nec tamen invitis libris omnibus vulgatam lectionem mutaverim, quum etiam singularis numerus habeat quo se tueatur. Tyr. Maxim. a Winckelmanno laudatus Or XXXI. p. 108. ὥςπερ οἱ πυρέττοντες ἐμπιπλάμενοι ποτοῦ καὶ σιτίων.

ὅτι κεκτημένοι — δημιουργόν] Haec verba praecedenti διὰ τὴν κτῆσιν illustrationis gratia adiecta sunt.

ὅ τι ὠφελοῖτ' ἀπὸ τῆς κτήσεως] Interest aliquid, utrum ὑπὸ an ἀπὸ scribatur. Nam ὑπὸ de ipsa causa, qua quid efficitur, dici consuevit; ἀπὸ autem usurpatur de eo, quod occasionem vel opportunitatem praebet, ut aliquid fieri possit. v. Hermann. ad Sophocl. Electr. v. 65. Itaque ὑπὸ τῆς κτήσεως esset sic dictum, ut possessio instrumentorum pro ipsa causa utilitatis efficienti haberi deberet: ἀπὸ τῆς κτήσεως autem indicat per instrumentorum possessionem utilitatis copiam afferri, sive utilitatem ab illa redundare. Ex quibus utrum huic loco sit convenientius, nemo dubitabit. Euthyphr. p. 15. A. τοὺς θεοὺς ὠφελεῖσθαι ἀπὸ τούτων, ἃ παρ' ἡμῶν λαμβάνουσιν. Xenoph. Cyrop. I. 1, 2. καὶ ὠφελουμένοις ἀπ' αὐτῶν.

ἀλλὰ καὶ χρῆσθαι αὐτοῖς· ὡς οὐδὲν ὄφελος τῆς κτήσεως γίγνεται. Ἀληθῆ λέγεις. Ἆρ' οὖν, ὦ Κλεινία, ἤδη τοῦτο ἱκανὸν πρὸς τὸ εὐδαίμονα ποιῆσαί
E τινα, τό τε κεκτῆσθαι τἀγαθὰ καὶ τὸ χρῆσθαι αὐτοῖς; Ἔμοιγε δοκεῖ. Πότερον, ἦν δ' ἐγώ, ἐὰν ὀρθῶς χρῆταί τις ἢ καὶ ἐὰν μή; Ἐὰν ὀρθῶς. Καλῶς γε, ἦν δ' ἐγώ, λέγεις. πλέον γάρ που, οἶμαι, θάτερόν ἐστιν, ἐάν τις χρῆται ὁτῳοῦν μὴ ὀρθῶς πράγματι ἢ ἐὰν ἐᾷ. τὸ μὲν γὰρ κακόν, τὸ δὲ οὔτε κακὸν
281 οὔτε ἀγαθόν. ἢ οὐχ οὕτω φαμέν; Ξυνεχώρει. Τί οὖν; ἐν τῇ ἐργασίᾳ τε καὶ χρήσει τῇ περὶ τὰ ξύλα

ἤδη τοῦτο ἱκανόν] Pro ἤδη Bodl. Vat. Θ. Vind. ὃ δὴ habent; pro τοῦτο ἱκανὸν autem τούτω καλλίω. sub quo quid lateat absconditum, alii coniectent.

E. ἢ καὶ ἐὰν μή] καὶ restitui e Bodl. Coisl. Ven. ΞΣ. Par. BC. Barb. Ang. Pal. Vat. r. Vind. Flor. a. b. c. o.

καλῶς γε — λέγεις] γε praebuit codex Stobaei apud Routhium, idque recte susceperunt Heindorf. et Bekker. Codd. cum vett. editt. δέ, quod Winckelm. tenuit. Dein πλέον ex Iamblicho

Plat. Phaedon. p. 80. B. οὐδὲν τοιοῦτον κακὸν ἔπαθον ἀπ' αὐτῶν.

D. ὡς οὐδὲν ὄφελος] Routhius ex Iamblicho Protrept. c. 4., qui scriptum habet ἣν οὐδὲν ὄφ., legendum coniecit ἢ οὐδὲν ὄφ. Et certe tale quid requiri videatur, nisi malis τῆς κτήσεως putare paullo fortius pronuntiandum esse, ut idem sit, quod μόνης τῆς κτήσεως: in qua ratione me nunc fateor acquiescere, praesertim quum libri omnes vulgatam lectionem magna consensione tueantur.

E. Πότερον, ἦν δ' ἐγώ, ἐὰν —] Post πότερον intell. ἱκανόν ἐστι τοῦτο πρὸς τὸ εὐδαίμονα ποιῆσαι. Dein καὶ ante ἐὰν καὶ μὴ recipiendum decrevimus, quia cum vi quadam interrogatur, num alterum quoque fieri possit. v. Schneider. ad Remp. X. p. 599. A. Similis ratio est formulae ἐάν τε — ἐάν τε καί, de qua explicavimus ad Remp. VIII. p. 557. A. Nam haec ipsa quoque optionem esse ambiguam significat.

Καλῶς γε λέγεις] Ita cum Heindorfio et Bekkero e Stobaeo scribendum iudicavimus. Nam quod ceteri libri et scripti et editi habent Καλῶς δέ, id vel propterea ferri non potest, quod nulla hic locum habet oppositionis ratio. Eadem vocularum permutatio est Charmid. p. 156. A. Lysid. p. 204. A. Et γε ita per se solum in responsione usurpatum saepius librariis negotium fecisse docebit annotatio Schneideri ad Remp. II. p. 379. C.

πλεῖον γάρ που — θάτερόν ἐστιν] h. e. nam plus mali habet, plus detri-

μῶν ἄλλο τί ἐστι τὸ ἀπεργαζόμενον ὀρθῶς χρῆσθαι ἢ ἐπιστήμη ἡ τεκτονική; Οὐ δῆτα, ἔφη. Ἀλλὰ μήν που καὶ ἐν τῇ περὶ τὰ σκεύη ἐργασίᾳ τὸ ὀρθῶς ἐπιστήμη ἐστὶν ἡ ἀπεργαζομένη. Συνέφη. Ἆρ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ περὶ τὴν χρείαν ὧν ἐλέγομεν τὸ πρῶτον τῶν ἀγαθῶν, πλούτου τε καὶ ὑγιείας καὶ κάλλους, τὸ ὀρθῶς πᾶσι τοῖς τοιούτοις χρῆσθαι ἐπιστήμη ἦν ἡγουμένη καὶ κατορθοῦσα τὴν πρᾶξιν, ἢ B ἄλλο τι; Ἐπιστήμη, ἦ δ' ὅς. Οὐ μόνον ἄρα εὐτυχίαν, ἀλλὰ καὶ εὐπραγίαν, ὡς ἔοικεν, ἡ ἐπιστήμη παρέχει τοῖς ἀνθρώποις ἐν πάσῃ κτήσει τε καὶ πρά-

et Stobaeo dedi pro eo quod libri Platonis tenent πλεῖον. Nam videtur in hac et similibus formulis πλέον in usu fuisse, ut quum dicitur πλέον ἔχειν, unde πλεονεκτεῖν est formatum. Certe quidem infra p. 297. D. et Phaedon. p. 114. E. libri meliores omnes πλέον tuentur, idque etiam alii habent scriptores, qui hac loquutione utuntur.

P. 281. B. παρέχει τοῖς ἀνθρώποις] τοῖς ἀνθρώποις om. Bodl. Vat. Θ. ante παρέχει ponit Vat. r.

menti affert, ut infra p. 297. D. ὁ δ' ἐμὸς Ἰόλεως Πατροκλῆς εἰ ἔλθοι, πλέον ἂν θἄτερον ποιήσειεν, i. e. plus mali quam boni faceret. Nam θἄτερον, alterum, per euphemismum dicitur pro τὸ κακόν. Docte formulae usum illustravit Wyttenbach. ad Phaedon. p. 114. E.

P. 281. τὸ ἀπεργαζόμενον ὀρθῶς χρῆσθαι] h. e. ὥςτε τινὰ ὀρθῶς χρῆσθαι.

τὸ ὀρθῶς ἐπιστήμη ἐστίν] Facile quis hoc loco abutatur ad tuendam sententiam Wyttenbachii ad Phaedon. p. 114. B. contendentis adverbia cum articulo saepe usurpari pro substantivis, veluti τὸ ἀδίκως pro ἡ ἀδικία, τὸ δικαίως pro ἡ δικαιοσύνη. Sed eam opinionem esse falsam et inanem ad Phileb. p. 204. demonstrasse videmur. cfr. Matthiae Gr. p. 558. not. o. Hoc loco ad τὸ ὀρθῶς intelligendum ex antecedentibus est χρῆσθαι.

τὸ ὀρθῶς πᾶσι — ἦν ἡγουμένη] h. e. rectum usum talium rerum omnium veluti praeibat, quod similiter dictum atque Herodot. IX. 15. οὗτοι δὲ αὐτῷ τὴν ὁδὸν ἡγέοντο ἐς Σφενδαλεάς. quem locum comparavit Heindorfius. Nec aliter Sophocles Philoctet. v. 99. νῦν δ' εἰς ἔλεγχον ἐξιὼν ὁρῶ βροτοῖς τὴν γλῶσσαν, οὐχὶ τἄργα πανθ' ἡγουμένην, ubi Schol. interpretatur προηγουμένην εἰς ἅπαντα. Itaque non opus est coniectura Heindorfii, qui aut τοῦ ὀρθῶς χρῆσθαι scribendum aut ante τὸ praepositionem πρός interponendam iudicabat. Sententiam eandem habes Menon. p. 97. B sqq. Charmid. p. 172. A. D.

ξει. Ὡμολόγει. Ἆρ' οὖν ὦ πρὸς Διός, ἦν δ' ἐγώ, ὄφελός τι τῶν ἄλλων κτημάτων ἄνευ φρονήσεως καὶ σοφίας; ἆρά γε ὀνίναιτ' ἂν ἄνθρωπος πολλὰ κεκτημένος καὶ πολλὰ πράττων νοῦν μὴ ἔχων; ἢ μᾶλλον ὀλίγα νοῦν ἔχων; ὧδε δὲ σκόπει· οὐκ ἐλάττω πράτ-
C των ἐλάττω ἂν ἐξαμαρτάνοι, ἐλάττω δὲ ἁμαρτάνων ἧττον ἂν κακῶς πράττοι, ἧττον δὲ κακῶς πράττων ἄθλιος ἧττον ἂν εἴη; Πάνυ γ', ἔφη. Πότερον οὖν ἂν μᾶλλον ἐλάττω τις πράττοι πένης ὢν ἢ πλούσιος; Πένης, ἔφη. Πότερον δὲ ἀσθενὴς ἢ ἰσχυρός; Ἀσθενής. Πότερον δὲ ἔντιμος ἢ ἄτιμος; Ἄτιμος. Πότερον δὲ ἀνδρεῖος ὢν καὶ σώφρων ἐλάττω ἂν πράττοι ἢ δειλός; Δειλός. Οὐκοῦν καὶ ἀργὸς μᾶλλον ἢ ἐργάτης; Συνεχώρει. Καὶ βραδὺς μᾶλλον ἢ ταχύς;
D καὶ ἀμβλὺ ὁρῶν καὶ ἀκούων μᾶλλον ἢ ὀξύ; Πάντα τὰ τοιαῦτα ξυνεχωροῦμεν ἀλλήλοις. Ἐν κεφαλαίῳ

ἆρά γε ὀνίναιτ' ἂν ἄνθρ.] ἂν ὄναιτο ἄνθρ. Bodl. Vat. Θ.

ὀλίγα νοῦν ἔχων] V. νοῦν δὲ ἔχων. Recte codd. omnes δὲ omittunt.

C. Πότερον οὖν ἂν μᾶλλον] ἂν om. Bodl. Vat. Θ. Ven. Σ. Urbin.

D. ξυνεχωροῦμεν ἀλλήλοις] ξυνεχώρουν ἐν ἀλλ. Bodl.

B. ἢ μᾶλλον ὀλίγα νοῦν ἔχων] Explicatius hoc modo dicendum fuit: ἢ μᾶλλον ὀνίναιτ' ἂν ὀλίγα κεκτημένος καὶ ὀλίγα πράττων νοῦν ἔχων, i. e. σὺν φρονήσει καὶ σοφίᾳ: quae breviloquentia loci corrumpendi variam praebuit opportunitatem. Nec vero istud νοῦν ἔχων Heindorfium debebat offendere. Quanquam enim in sequentibus de homine tantum νοῦν μὴ ἔχοντι disputatur, tamen oppositionis ratio hoc additamentum requirere videtur, sicuti mox D. haec legimus: ἐὰν μὲν αὐτῶν ἡγῆται ἀμαθία, μείζω κακὰ εἶναι —· ἐὰν δὲ φρόνησις καὶ σοφία, μείζω ἀγαθά.

C. ἧττον δὲ κακῶς πράττων ἄθλιος —] Argumentatio ex ambiguitate formulae εὖ πράττειν ducta. v. ad Charmid. p. 172. A. In proximis cave μᾶλλον cum ἐλάττω coniungas, quod fecit Heindorfius. Nam verborum consecutio haec est: πότερον οὖν μᾶλλον ἄν τις πράττοι ἐλάττω; utrum igitur ei, qui pauper est, an illi, qui dives habetur, magis accidet, ut agat pauciora. Eadem ratio est verborum, quae paullo post sequuntur, Οὐκοῦν καὶ ἀργὸς μᾶλλον ἢ ἐργάτης, i. e. οὐκοῦν καὶ ἀργὸς μᾶλλον ἂν ἐλάττω πράττοι, ἢ ἐργάτης.

D. οὐ περὶ τούτου ὁ λόγος αὐτοῖς εἶναι] Vere Heindorfius orationem iudicavit esse ἀνακόλουθον, quandoquidem scriptor accurate lo-

δ', ἔφην, ὦ Κλεινία, κινδυνεύει σύμπαντα, ἃ τὸ
πρῶτον ἔφαμεν ἀγαθὰ εἶναι, οὐ περὶ τούτου ὁ λό-
γος αὐτοῖς εἶναι, ὅπως αὐτά γε καθ' αὑτὰ πέφυ-
κεν ἀγαθά, ἀλλ' ὡς ἔοικεν, ὧδ' ἔχει· ἐὰν μὲν
αὐτῶν ἡγῆται ἀμαθία, μείζω κακὰ εἶναι τῶν ἐναν-
τίων, ὅσῳ δυνατώτερα ὑπηρετεῖν τῷ ἡγουμένῳ κα-
κῷ ὄντι· ἐὰν δὲ φρόνησίς τε καὶ σοφία, μείζω ἀγα-
θά· αὐτὰ δὲ καθ' αὑτὰ οὐδέτερα αὐτῶν οὐδενὸς E
ἄξια εἶναι. Φαίνεται, ἔφη, ὡς ἔοικεν, οὕτως, ὡς
σὺ λέγεις. Τί οὖν ἡμῖν συμβαίνει ἐκ τῶν εἰρημέ-
νων; ἄλλο τι ἢ τῶν μὲν ἄλλων οὐδὲν ὂν οὔτε ἀγα-
θὸν οὔτε κακόν, τούτοιν δὲ δυοῖν ὄντοιν ἡ μὲν σο-
φία ἀγαθόν, ἡ δὲ ἀμαθία κακόν; Ὡμολόγει. Cap.
X. Ἔτι τοίνυν, ἔφην, τὸ λοιπὸν ἐπισκεψώμεθα. 282
ἐπειδὴ εὐδαίμονες μὲν εἶναι προθυμούμεθα πάντες,
ἐφάνημεν δὲ τοιοῦτοι γιγνόμενοι ἐκ τοῦ χρῆσθαί τε

Vat. Θ.

πέφυκεν ἀγαθά] εἶναι vulgo post ἀγαθὰ additum cum Bodl. Vat. Θ r. omisi.

P. 282. ἐπειδὴ εὐδαίμονες] Bodl. Vat. Θ. ἐπειδὴ δὲ εὐδαίμ. Mox autem δὲ in Vat. Θ. om., unde fieri potest, ut vocula alieno loco sit interposita per errorem.

quuturus filum sermonis hoc fere modo debebat deducere: κινδυνεύει σύμπαντα, ἃ τὸ πρῶτον ἔφαμεν ἀγαθὰ εἶναι, οὐ ταύτῃ σκοπεῖσθαι δεῖν κ. τ. λ. Sed talia anacoluthi exempla apud Platonem non rara sunt. Sententia autem verborum haec est: In universum autem, o Clinia, videtur de omnibus, quae primo dicebamus bona esse, non ita explicari, ut ipsa per se et natura sua bona esse dicamus etc. Dein etsi per se non est improbabilis Heindorfii sententia ὧδ' ἔχειν scribendum iudicantis, tamen quia libri omnes ἔχει tuentur, infinitivos post ὧδ' ἔχει ea ratione illatos esse putamus, quam ad Phaedon. p. 70. B. attigimus, in quam sententiam etiam Winckelmannus disputavit. De τοσούτῳ ante μείζω omisso dictum ad Lysid. p. 206. A. Ceterum ad ipsam sententiam contendas locum Menon. p. 87. E. sqq. Sympos. p. 183. D. et quae habet Alcinous De Doctrin. Plat. c. 27.

E. ἢ τῶν μὲν ἄλλων οὐδὲν ὂν] Verbum συμβαίνειν cum participio iunctum tetigit Matthiae Gr. T. II. p. 1091. Alia huius constructionis exempla suppeditabit Astius ad Legg. p. 132.

P. 282. ἐπειδὴ εὐδαίμονες μὲν εἶναι] Duo codices praestantissimi ἐπειδὴ δὲ εὐδ., quod nollem Winckelmannus con-

ξει. Ὡμολόγει. Ἆρ᾽ οὖν ὦ πρὸς Διός, ἦν δ᾽ ἐγώ, ὄφελός τι τῶν ἄλλων κτημάτων ἄνευ φρονήσεως καὶ σοφίας; ἆρά γε ὀνίναιτ᾽ ἂν ἄνθρωπος πολλὰ κεκτημένος καὶ πολλὰ πράττων νοῦν μὴ ἔχων; ἢ μᾶλλον ὀλίγα νοῦν ἔχων; ὧδε δὲ σκόπει· οὐκ ἐλάττω πράτ-
C των ἐλάττω ἂν ἐξαμαρτάνοι, ἐλάττω δὲ ἁμαρτάνων ἧττον ἂν κακῶς πράττοι, ἧττον δὲ κακῶς πράττων ἄθλιος ἧττον ἂν εἴη; Πάνυ γ᾽, ἔφη. Πότερον οὖν ἂν μᾶλλον ἐλάττω τις πράττοι πένης ὢν ἢ πλούσιος; Πένης, ἔφη. Πότερον δὲ ἀσθενὴς ἢ ἰσχυρός; Ἀσθενής. Πότερον δὲ ἔντιμος ἢ ἄτιμος; Ἄτιμος. Πότερον δὲ ἀνδρεῖος ὢν καὶ σώφρων ἐλάττω ἂν πράττοι ἢ δειλός; Δειλός. Οὐκοῦν καὶ ἀργὸς μᾶλλον ἢ ἐργάτης; Συνεχώρει. Καὶ βραδὺς μᾶλλον ἢ ταχύς;
D καὶ ἀμβλὺ ὁρῶν καὶ ἀκούων μᾶλλον ἢ ὀξύ; Πάντα τὰ τοιαῦτα ξυνεχωροῦμεν ἀλλήλοις. Ἐν κεφαλαίῳ

ἆρά γε ὀνίναιτ᾽ ἂν ἄνθρ.] ἂν ὄναιτο ἄνθρ. Bodl. Vat. Θ. ὀλίγα νοῦν ἔχων] V. νοῦν δὲ ἔχων. Recte codd. omnes δὲ omittunt.

C. Πότερον οὖν ἂν μᾶλλον] ἂν om. Bodl. Vat. Θ. Ven. Σ. Urbin.

D. ξυνεχωροῦμεν ἀλλήλοις] ξυνεχώρουν ἐν ἀλλ. Bodl.

B. ἢ μᾶλλον ὀλίγα νοῦν ἔχων] Explicatius hoc modo dicendum fuit: ἢ μᾶλλον ὀνίναιτ᾽ ἂν ὀλίγα κεκτημένος καὶ ὀλίγα πράττων νοῦν ἔχων, i. e. σὺν φρονήσει καὶ σοφίᾳ: quae breviloquentia loci corrumpendi variam praebuit opportunitatem. Nec vero istud νοῦν ἔχων Heindorfium debebat offendere. Quanquam enim in sequentibus de homine tantum νοῦν μὴ ἔχοντι disputatur, tamen oppositionis ratio hoc additamentum requirere videtur, sicuti mox D. haec legimus: ἐὰν μὲν αὐτῶν ἡγῆται ἀμαθία, μείζω κακὰ εἶναι —· ἐὰν δὲ φρόνησις καὶ σοφία, μείζω ἀγαθά.

C. ἧττον δὲ κακῶς πράττων ἄθλιος —] Argumentatio ex ambiguitate formulae εὖ πράττειν ducta. v. ad Charmid. p. 172. A. In proximis cave μᾶλλον cum ἐλάττω coniungas, quod fecit Heindorfius. Nam verborum consecutio haec est: πότερον οὖν μᾶλλον ἄν τις πράττοι ἐλάττω; utrum igitur ei, qui pauper est, an illi, qui dives habetur, magis accidet, ut agat pauciora. Eadem ratio est verborum, quae paullo post sequuntur, Οὐκοῦν καὶ ἀργὸς μᾶλλον ἢ ἐργάτης, i. e. οὐκοῦν καὶ ἀργὸς μᾶλλον ἂν ἐλάττω πράττοι, ἢ ἐργάτης.

D. οὐ περὶ τούτου ὁ λόγος αὐτοῖς εἶναι] Vere Heindorfius orationem iudicavit esse ἀνακόλουθον, quandoquidem scriptor accurate lo-

δ', ἔφην, ὦ Κλεινία, κινδυνεύει σύμπαντα, ἃ τὸ πρῶτον ἔφαμεν ἀγαθὰ εἶναι, οὐ περὶ τούτου ὁ λόγος αὐτοῖς εἶναι, ὅπως αὐτά γε καθ' αὑτὰ πέφυκεν ἀγαθά, ἀλλ' ὡς ἔοικεν, ὧδ' ἔχει· ἐὰν μὲν αὐτῶν ἡγῆται ἀμαθία, μείζω κακὰ εἶναι τῶν ἐναντίων, ὅσῳ δυνατώτερα ὑπηρετεῖν τῷ ἡγουμένῳ κακῷ ὄντι· ἐὰν δὲ φρόνησίς τε καὶ σοφία, μείζω ἀγαθά· αὐτὰ δὲ καθ' αὑτὰ οὐδέτερα αὐτῶν οὐδενὸς E ἄξια εἶναι. Φαίνεται, ἔφη, ὡς ἔοικεν, οὕτως, ὡς σὺ λέγεις. Τί οὖν ἡμῖν συμβαίνει ἐκ τῶν εἰρημένων; ἄλλο τι ἢ τῶν μὲν ἄλλων οὐδὲν ὂν οὔτε ἀγαθὸν οὔτε κακόν, τούτοιν δὲ δυοῖν ὄντοιν ἡ μὲν σοφία ἀγαθόν, ἡ δὲ ἀμαθία κακόν; Ὡμολόγει. Cap. X. Ἔτι τοίνυν, ἔφην, τὸ λοιπὸν ἐπισκεψώμεθα. 282 ἐπειδὴ εὐδαίμονες μὲν εἶναι προθυμούμεθα πάντες, ἐφάνημεν δὲ τοιοῦτοι γιγνόμενοι ἐκ τοῦ χρῆσθαί τε

Vat. Θ.

πέφυκεν ἀγαθά] εἶναι vulgo post ἀγαθὰ additum cum Bodl. Vat. Θ r. omisi.

P. 282. *ἐπειδὴ εὐδαίμονες*] Bodl. Vat. Θ. ἐπειδὴ δὲ εὐδαίμ. Mox autem δὲ in Vat. Θ. om., unde fieri potest, ut vocula alieno loco sit interposita per errorem.

quuturus filum sermonis hoc fere modo debebat deducere: κινδυνεύει σύμπαντα, ἃ τὸ πρῶτον ἔφαμεν ἀγαθὰ εἶναι, οὐ ταύτῃ σκοπεῖσθαι δεῖν κ. τ. λ. Sed talia anacoluthi exempla apud Platonem non rara sunt. Sententia autem verborum haec est: In universum autem, o Clinia, videtur de omnibus, quae primo dicebamus bona esse, non ita explicari, ut ipsa per se et natura sua bona esse dicamus etc. Dein etsi per se non est improbabilis Heindorfii sententia ὧδ' ἔχειν scribendum iudicantis, tamen quia libri omnes ἔχει tuentur, infinitivos post ὧδ' ἔχει ea ratione illatos esse putamus, quam ad Phaedon. p. 70. B. attigimus, in quam sententiam etiam Winckelmannus disputavit. De τοσούτῳ ante μείζω omisso dictum ad Lysid. p. 206. A. Ceterum ad ipsam sententiam contendas locum Menon. p. 87. E. sqq. Sympos. p. 183. D. et quae habet Alcinous De Doctrin. Plat. c. 27.

E. *ἢ τῶν μὲν ἄλλων οὐδὲν ὄν*] Verbum συμβαίνειν cum participio iunctum tetigit Matthiae Gr. T. II. p. 1091. Alia huius constructionis exempla suppeditabit Astius ad Legg. p. 132.

P. 282. *ἐπειδὴ εὐδαίμονες μὲν εἶναι*] Duo codices praestantissimi ἐπειδὴ δὲ εὐδ., quod nollem Winckelmannus con-

τοῖς πράγμασι καὶ ὀρθῶς χρῆσθαι, τὴν δὲ ὀρθότητα καὶ εὐτυχίαν ἐπιστήμη ἡ παρέχουσα, δεῖ δή, ὡς ἔοικεν, ἐκ παντὸς τρόπου ἅπαντα ἄνδρα τοῦτο παρασκευάζεσθαι, ὅπως ὡς σοφώτατος ἔσται. ἢ οὔ; Ναί,
B ἔφη. Καὶ παρὰ πατρός γε δήπου τοῦτο οἰόμενον δεῖν παραλαμβάνειν πολὺ μᾶλλον ἢ χρήματα, καὶ παρ' ἐπιτρόπων καὶ φίλων τῶν τε ἄλλων καὶ τῶν φασκόντων ἐραστῶν εἶναι, καὶ ξένων καὶ πολιτῶν, δεόμενον καὶ ἱκετεύοντα σοφίας μεταδιδόναι, οὐδὲν αἰσχρόν, ὦ Κλεινία, οὐδὲ νεμεσητὸν ἕνεκα τούτου ὑπηρετεῖν καὶ δουλεύειν καὶ ἐραστῇ καὶ παντὶ ἀνθρώπῳ, ὁτιοῦν ἐθέλοντα ὑπηρετεῖν τῶν καλῶν ὑπηρετημάτων, προθυμούμενον σοφὸν γενέσθαι. ἢ οὐ δοκεῖ σοι, ἔφην ἐγώ, οὕτως; Πάνυ μὲν οὖν εὖ μοι

B. *Καὶ παρά πατρός γε δήπου*] Bekkerus τε scripsit, invitis codd. omnibus. Pro δεῖν Steph. coniecit δεῖ. Schleiermacherus ὂν post αἰσχρὸν inserendum censet. Recte Heindorfius locum defendit commate post μεταδιδόναι sublato.

προθυμούμενον σοφὸν γενέσθαι] Bodl. προθυμούμε-

tinuo amplexus esset, qui quos comparavit locos p. 276. A. et p. 288. D. ibi δὲ dissimillimum habet usum. Si quid codicum illorum scripturae tribuendum, corrigam equidem ἐπειδὴ δὴ εὐδαίμονες κ. τ. λ. Nam quod deinde δὴ post δεῖ in apodosi iteratur, id non praeter usum fieri quilibet facile largietur. Deinde ἐκ τοῦ χρῆσθαί τε τοῖς πράγμασι καὶ ὀρθῶς χρῆσθαι est: non tantum ex rerum usu, sed ex recto usu, in quo usu particularum non est haerendum. Nam utrumque Socrates ostenderat ad vitae felicitatem opus esse, ut quis bonis et uteretur et uteretur sapienter. Mox ad ἐπιστήμη ἡ παρέχουσα, sicut iam olim monui, e superioribus intelligas ἐφάνη, ut supervacanea sit coniectura Heindorfii ἐπιστήμη ἦν παρέχουσα corrigentis. — *ἐκ παντὸς τρόπου*. Lysias acc. Agorat. p. 96. ed. Brem. Κλεοφῶντι ἐπέθεντο ἐκ τρόπου τοιούτου. Ibid. p. 98. αἰσθόμενοι ἐκ τοῦ τρόπου τούτου τὸ ὑμέτερον πλῆθος καταλυθησόμενον. Ibid. p 102. ὥςτε ἐκ παντὸς τρόπου σοὶ μᾶλλον — συνέφερεν. Ibid. p. 105. ὥςτε ἐκ τίνος τρόπου ἔμελλέ τις αὐτῶν σωθήσεσθαι; Ibid: p. 120. ἐκ παντὸς δὲ τρόπου ἔμοιγε δοκεῖ οὐχ ἑνὸς θανάτου ἄξιος εἶναι. Aeschin. adv. Ctesiph. §. 3. οὐκ ἐκ τοῦ δικαιοτάτου τρόπου.

B. *καὶ παρὰ πατρός γε δὴ* —] Locus sanissimus, cuius structuram bene expedivit Heindorfius hunc in modum: οὐδὲν αἰσχρὸν οὐδὲ νεμεσητὸν — ὑπηρετεῖν — οἰόμενον δεῖν κ. τ. λ. Atque existimantem, a patre hoc multo magis

δοκεῖς λέγειν, ἦ δ' ὅς. Εἰ ἔστι γε, ὦ Κλεινία, ἦν
δ' ἐγώ, ἡ σοφία διδακτόν, ἀλλὰ μὴ ἀπὸ ταὐτομά- C
του παραγίγνεται τοῖς ἀνθρώποις. τοῦτο γὰρ ἡμῖν
ἔτι σκεπτέον καὶ οὔπω διωμολογημένον ἐμοί τε καὶ
σοί. Ἀλλ' ἔμοιγε, ἔφη, ὦ Σώκρατες, διδακτὸν εἶ-
ναι δοκεῖ. Καὶ ἐγὼ ἡσθεὶς εἶπον· Ἦ καλῶς λέγεις,
ὦ ἄριστε ἀνδρῶν, καὶ εὖ ἐποίησας ἀπαλλάξας με
σκέψεως πολλῆς περὶ τούτου αὐτοῦ, πότερον διδα-
κτὸν ἢ οὐ διδακτὸν ἡ σοφία. νῦν οὖν ἐπειδὴ σοὶ καὶ
διδακτὸν δοκεῖ καὶ μόνον τῶν ὄντων εὐδαίμονα καὶ
εὐτυχῆ ποιεῖν τὸν ἄνθρωπον, ἄλλο τι ἢ φαίης ἂν D
ἀναγκαῖον εἶναι φιλοσοφεῖν καὶ αὐτὸς ἐν νῷ ἔχεις
αὐτὸ ποιεῖν; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ὡς
οἷόν τε μάλιστα.

νος, vulgata supra versum adscripta. Etiam Vat. Θ. προθυμούμενος.

C. *ἔτι σκεπτέον*] Bodl. Vat. Θr. Vind. ἔτι ἄσκεπτον, quod dedit Winckelm.

expetendum esse quam amplam hereditatem, et a tutoribus amicisque tum ceteris tum iis, qui amatores se esse profitentur, atque a peregrinis civibusque, ita ut roges obsecresque, ut sapientia te impertiant, ita igitur existimantem, non est turpe, Clinia, neque inhonestum, huius rei causa obsequi et servire tum amatori tum cuivis homini, ad quodvis honestum obsequium promtum paratumque, modo quis id operam det, ut sapiens evadat. Comparavit cum his Routhius Symp. p. 184. C. *νενόμισται γὰρ δὴ ἡμῖν, ἐάν τις ἐθέλῃ τινὰ θεραπεύειν, ἡγούμενος δι' ἐκεῖνον ἀμείνων ἔσεσθαι ἢ κατὰ ἄλλο ὁτιοῦν μέρος ἀρετῆς, αὕτη αὖ ἡ ἐθελοδουλεία οὐκ αἰσχρὸν εἶναι οὐδὲ κολακεία.*

Πάνυ μὲν οὖν εὖ μοι δ.] Ne quis post οὖν interpungendum censeat, v. ann. ad Hipp. mai. p. 281. D.

C. *καὶ εὖ ἐποίησας ἀπαλλάξας με σκ.*] Hic quoque Heindorfius ἀπαλλάξας dicit positum esse pro ἀπαλλάττων, quem viri egregii errorem iam ad Phaedon. p. 60. C. notavimus. Enimvero aoristus de actione semel tantum et velut uno temporis momento peracta necessario poni debuit. Participium ἀπαλλάττων si esset adhibitum, sermo esset de re tempore praeterito duranti vel itentidem repetita, quod quis est quin videat in hunc et Phaedonis locum minime convenire?

Cap. XI. Κἀγὼ ταῦτα ἄσμενος ἀκούσας, Τὸ μὲν ἐμόν, ἔφην, παράδειγμα, ὦ Διονυσόδωρέ τε καὶ Εὐθύδημε, οἵων ἐπιθυμῶ τῶν προτρεπτικῶν λόγων εἶναι, τοιοῦτον, ἰδιωτικὸν ἴσως καὶ μόλις διὰ μακρῶν λεγόμενον· σφῷν δὲ ὁπότερος βούλεται, ταὐτὸν τοῦτο τέχνῃ πράττων ἐπιδειξάτω ἡμῖν. εἰ δὲ μὴ τοῦτο
E βούλεσθον, ὅθεν ἐγὼ ἀπέλιπον, τὸ ἑξῆς ἐπιδείξατον τῷ μειρακίῳ, πότερον πᾶσαν ἐπιστήμην δεῖ αὐτὸν κτᾶσθαι, ἢ ἔστι τις μία, ἣν δεῖ λαβόντα εὐδαιμονεῖν τε καὶ ἀγαθὸν ἄνδρα εἶναι, καὶ τίς αὕτη. ὥςπερ γὰρ ἔλεγον ἀρχόμενος, περὶ πολλοῦ ἡμῖν τυγχάνει ὂν τόνδε τὸν νεανίσκον σοφόν τε καὶ ἀγαθὸν γενέσθαι.

C. οἵων ἐπιθυμῶ τῶν πρ. λ. εἶναι] Libri omnes οἷον, quod correxit Routhius, probante Heindorfio et Bekkero. Ven. Ξ. et a manu sec. Ven. Σ. Flor. a. b. c. o. τὸν προτρεπτικὸν λόγον, quod eruit Schleiermacher., recepit Winckelm. sed v. ann. καὶ μόλις διὰ μακρῶν] Bekkerus ut infra p. 294. A. μόγις, invitis omnibus codicibus. Quanquam alibi codd. fere μόγις commendant. v. Schneider. ad Reip. l. VI. p. 502. C. Lobeck. ad Aiacem p. 217. ed. sec.

ὅθεν ἐγὼ ἀπέλιπον] Sic Bodl. Coisl. Vat. Θ. Ven. ΞΣ. Barb. Pal. Urb. Vind. Flor. b. c. o. Vat. r. Legebatur ante Bekkerum ἀπέλειπον.

E. ὥςπερ γὰρ ἔλεγον ἀρχ.] γὰρ om. Bodl. Vat. Θ r.

D. οἵων ἐπιθυμῶ τῶν προτρεπτικῶν λ. εἶναι] Sic libri optimi quique, praeterquam quod οἷον scriptum exhibent. Id vero apparet corruptum esse ab imperitis librariis, qui structurae rationem non perspicerent, quae quidem haec est: τὸ μὲν ἐμὸν παράδειγμα τοιοῦτον τῶν προτρεπτικῶν λόγων, οἵων ἐπιθυμῶ εἶναι. Itaque rarior paullo attractionis forma errorem peperisse existimanda est. Quae tamen mirari subit quod etiam recentissimum libri editorem fefellit, quum Routhius, Heusdius, Beckius, Heindorfius, alii, de οἷον in οἵων commutando consensissent. Nec vero Schneiderus ad Remp. T. II. p. 43. verba recte videtur accepisse. Ceterum hunc locum facetae urbanitatis sale conditum esse nemo erit quin vel non admonitus sentiat.

τέχνῃ πράττων] ratione et ex artis praeceptis faciens: nam ipse ἰδιωτικὸν scilicet παράδειγμα exhibuerat. Phaedr. p. 260. D. οὐδέν τι μᾶλλον ἔσται πείθειν τέχνῃ. Ibid. p. 251. D. Παλαμήδην λέγοντα οὐκ ἴσμεν τέχνῃ. Ibid. p. 267. B. καὶ μόνος αὐτὸς εὑρηκέναι ἔφη ὧν δεῖ λόγων τέχνῃ.

E. ὅθεν ἐγὼ ἀπέλιπον —] unde ego digressus sum, hoc ordine deinceps persequentes ostendite adolescentulo, utrum universam scientiam sibi

Ἐγὼ μὲν οὖν ταῦτα εἶπον, ὦ Κρίτων· τῷ δὲ μετὰ τοῦτο ἐσομένῳ πάνυ σφόδρα προςεῖχον τὸν νοῦν, καὶ ἐπεσκόπουν, τίνα ποτὲ τρόπον ἅψοιντο τοῦ λόγου καὶ ὁπόθεν ἄρξοιντο παρακελευόμενοι τῷ νεανίσκῳ σοφίαν τε καὶ ἀρετὴν ἀσκεῖν. ὁ οὖν πρεσβύτερος αὐτῶν, ὁ Διονυσόδωρος, πρότερος ἤρχετο τοῦ λόγου, καὶ ἡμεῖς πάντες ἐβλέπομεν πρὸς αὐτὸν ὡς αὐτίκα μάλα ἀκουσόμενοι θαυμασίους τινὰς λόγους. ὅπερ οὖν καὶ συνέβη ἡμῖν· θαυμαστὸν γάρ τινα, ὦ Κρίτων, ἀνὴρ κατῆρχε λόγον, οὗ σοὶ ἄξιον ἀκοῦσαι, ὡς παρακελευστικὸς ὁ λόγος ἦν ἐπ' ἀρετήν. 283 B

Ven. Σ. Par. CE. Ang. Barb. Pal. Urb. Vind. Flor. a. b. e. o. Vereor ut recte. Et tuentur vocem Coisl. a sec. m. Ven. Ξ. Par. B. Abiecit Winckelm.

P. 283. *καὶ ἐπεσκόπουν*] Sic Bodl. Vat. Θ. Vind. et ed. Winckelm. Legebatur *καὶ ἐσκόπουν*. Dein vulgo *ἅψαιντο*, quod correxit Heindorf. Et legitur *ἅψοιντο* in Flor. b. a manu sec. restitutum.

B. *ἀνὴρ κατῆρχε*] V. *ἀνήρ*, quod tenuit Winckelm. Recte Bekkerus *ἀνὴρ* scripsit. Vat. r. *ὁ ἀνήρ*.

οὗ σοὶ ἄξιον ἀκοῦσαι] Sic Bodl. Vat. Θ r. Ven. Σ. Vind. Flor. b. c. In Coisl. Par. BCE. Ang. Barb. Pal. Urb. Flor. a. o. *σὺ* scriptum. Ante Bekkerum legebatur *οὗ δὲ ἄξιον ἀκ.*

debeat comparare, an sit una aliqua disciplina, quam percipere oporteat, ut quis beatus sit atque bonus. Phaedon. p. 78. A. *ὅθεν δὲ ἀπελίπομεν, ἐπανέλθωμεν.* ubi v. Wyttenbach. Praeterea observes *δεῖ*, quod proprie ad notionem participii *λαβόντα* pertinet, consociatum esse per quandam breviloquentiam cum *εὐδαιμονεῖν*. Nam accurate hoc modo fuit dicendum: *ἣν δεῖ λαβεῖν, ὥςτε εὐδαιμονεῖν τε καὶ ἀγαθὸν ἄνδρα εἶναι.* Sed eadem ratio est infra p. 289. C. *ἆρά ἐστιν αὕτη, ἣν ἔδει κεκτημένους ἡμᾶς εὐδαίμονας εἶναι.* Sympos. P. 182. E. *ὁ νόμος δέδωκε τῷ ἐραστῇ ἐξουσίαν θαυμαστὰ ἔργα ἐργαζομένῳ ἐπαινεῖσθαι,* i. e. *θ. ἔργ. ἐργάζεσθαι, ὥςτε ἐπαινεῖσθαι.* Nec abludit locus Reip. IV. p. 427. B. a Winckelmanno comparatus: *καὶ ὅσα τοῖς ἐκεῖ δεῖ ὑπηρετοῦντας ἵλεως αὐτοὺς ἔχειν.* Legg. I. p. 643. D. *οὐ ἀφικομένους αὐτοὺς δεῖ τέλος ἔχειν.*

P. 283. *ἅψοιντο τοῦ λόγου*] sermonem ingressuri essent, s. disputationem suscepturi, ut Xenoph. Symp. III. 2. v. ad Remp. II. p. 377. A. VI. p. 497. E. VII. p. 539. A.

B. *ἀνὴρ κατῆρχε λόγον*] Aut *ὁ ἀνὴρ* aut admissa crasi *ἁνὴρ* scribendum esse docebunt quae ad Phaedrum pag. 196 sqq. de hac re disseruimus. Falluntur Astius et Win-

Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Σώκρατές τε καὶ ὑμεῖς οἱ ἄλλοι, ὅσοι φατὲ ἐπιθυμεῖν τόνδε τὸν νεανίσκον σοφὸν γενέσθαι, πότερον παίζετε ταῦτα λέγοντες ἢ ὡς ἀληθῶς ἐπιθυμεῖτε καὶ σπουδάζετε; Κἀγὼ διενοήθην, ὅτι ᾠηθήτην ἄρα ἡμᾶς τὸ πρότερον παίζειν, ἡνίκα ἐκελεύομεν διαλεχθῆναι τῷ νεανίσκῳ αὐτώ, καὶ διὰ ταῦτα προςεπαισάτην τε καὶ οὐκ ἐσπουδασάτην.
C *ταῦτα οὖν διανοηθεὶς ἔτι μᾶλλον εἶπον, ὅτι θαυμαστῶς σπουδάζοιμεν. Καὶ ὁ Διονυσόδωρος, Σκόπει μήν, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ὅπως μὴ ἔξαρνος ἔσει ἃ νῦν λέγεις. Ἔσκεμμαι, ἦν δ' ἐγώ· οὐ γὰρ μή ποτ' ἔξαρνος γένωμαι. Τί οὖν; ἔφη· φατὲ βούλεσθαι αὐτὸν σοφὸν γενέσθαι; Πάνυ μὲν οὖν. Νῦν δέ, ἦ δ' ὅς, Κλεινίας πότερον σοφός ἐστιν ἢ οὔ; Οὔκουν*

διὰ ταῦτα προςεπαισάτην] *προςεπαιξάτην* Urbin. et supra versum Vindob. v. ad p. 278. C.

C. *φατὲ βούλεσθαι αὐτὸν σοφ. γ.*] V. *Τί οὖν, ἔφη, φάτε; βούλεσθε αὐτὸν σ. γ.* Sed *βούλεσθαι* praebent Bodl. Par. BC. Aug. Barb. Pal. Flor. a. b. c. o. et pr. Ven. Ξ. unde olim reposui. Bekkerus tenuit vulgatum.

ckelmannus *ἀνὴρ* tuentes. Centies enim crasis illa a scribis oblitterata est, quorum testimonium hac in re nihil valet. Verbum *κατάρχειν* cum accusativo coniunctum illustravit Matthiae Gr. §. 335. ann. Dissen. ad Pindar. p. 365.

B. *Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Σ. τ. καὶ ὑμεῖς*] Hoc *εἰπὲ* etiam ubi plures compellantur usurpari solere demonstrabunt quae ad Protagor. p. 311. D. adscripsimus. conf. Matthiae Gr. §. 312. 2. Ibidem nec contrariam rationem docuimus inusitatam esse. conf. Lachet. p. 186. E.

ὅτι ᾠηθήτην ἄρα] Non temere *ἄρα* interpositum est. Collegit enim Socrates eos antea iudicio suo falsos esse, quum inanibus argutiis ideo delusissent adolescentem, quia non serio rem agi sibi persuasissent.

προςεπαισάτην τε καὶ οὐκ ἐσπ.] De hoc usu vocularum *τε καὶ* v. ad Gorg. p. 460. D. Phaedr. p. 242. B.

C. *ἔξαρνος εἶ ἃ νῦν λέγεις*] V. ad Lysid. p. 205. A.

Τί οὖν; ἔφη· φατὲ βούλεσθαι —] Quid igitur? affirmatisne velle vos, ut sapiens evadat? Prave Winckelmannus distinxit: *τί οὖν, ἔφη, φατὲ βούλεσθαι; αὐτὸν σοφὸν γενέσθαι;* quod cum sententiae rationibus minus congruit. Apparet enim istud *φατὲ* praecedenti illi *ἔξαρνον εἶναι* opponi: huius autem verbi vis ista interpunctione recepta admodum minuitur ac veluti ob-

φησί γέ πω· ἔστι δὲ οὐκ ἀλαζών. Ὑμεῖς δέ, ἔφη,
βούλεσθε γενέσθαι αὐτὸν σοφόν, ἀμαθῆ δὲ μὴ εἶ- D
ναι; Ὡμολογοῦμεν. Οὐκοῦν ὃς μὲν οὐκ ἔστι, βού-
λεσθε αὐτὸν γενέσθαι, ὃς δ' ἔστι νῦν, μηκέτι εἶ-
ναι. Καὶ ἐγὼ ἀκούσας ἐθορυβήθην. Ὁ δέ μου
θορυβουμένου ὑπολαβών, Ἄλλο τι οὖν, ἔφη, ἐπεὶ
βούλεσθε αὐτόν, ὃς νῦν ἐστί, μηκέτι εἶναι, βού-
λεσθε αὐτόν, ὡς ἔοικεν, ἀπολωλέναι; καίτοι πολ-
λοῦ ἂν ἄξιοι οἱ τοιοῦτοι εἶεν φίλοι τε καὶ ἐρασταί,
οἵτινες τὰ παιδικὰ περὶ παντὸς ἂν ποιήσαιντο ἐξο-
λωλέναι.

Cap. XII. Καὶ ὁ Κτήσιππος ἀκούσας ἠγανάκτη- E
σέ τε ὑπὲρ τῶν παιδικῶν καὶ εἶπεν· Ὦ ξένε Θούριε,

ἔστι δὲ οὐκ ἀλ.] ἦν δ' ἐγὼ vulgo post ἔστι δὲ interpositum om. Bodl. Vat. Θr. Vind. unde cum Winckelmanno delevi.

D. Ὁ δέ μου θορυβουμένου] Correxit Heindorf. ἐμοῦ probante Bekkero.

E. ἠγανάκτησέ τε ὑπὲρ τῶν π.] Bodl. Vat. Θ. ἠγανάκτησέ τε καὶ ὑπὲρ τῶν π., quod redolet grammatici alicuius correctionem verbi ἀγανακτεῖν constructionem non concoquentis. v. ann.

scuratur. Exemplorum hoc in genere nihil valet enumeratio.

Οὔκουν φησί γέ πω] Saepenumero πω ita a negandi vocabulo remotum. Men. p. 72. D. οὐ μέντοι ὥς βούλομαί γε πω. Ibid. p. 83. E. οὐδ' ἄρα ἀπὸ τῆς τρίποδός πω — γίγνεται. De Rep. IV. p. 434. D. μηδέν, ἦν δ' ἐγώ, πω πάνυ παγίως λέγωμεν. Phileb. p. 22. C. οὐκ ἀμφισβητῶ πω ὑπὲρ νοῦ. Aristoph. Rann. v. 682. οὔ τοι μὰ τὴν Δήμητρα δύναμαί πω μαθεῖν.

D. Οὐκοῦν ὃς μὲν οὐκ ἔστι] Callide ὅς dixit pro οἷος, in quo ipso vocabuli usu latet argumentationis fraus et fallacia. Phaedr. p. 243. D. ὥσπερ ἂν ᾖς ὅς εἶ. ubi v. ann. coll. Matthiae Gr. §. 480. ann. 4.

Ὁ δέ μου θορυβουμένου ὑπολαβών] Ille vero dum adhuc perturbabar, statim subiiciens, Nonne, inquit, etc.

E. ἠγανάκτησέ τε ὑπὲρ τῶν π.] Charmid. p. 175. D. τὸ μὲν οὖν ἐμὸν καὶ ἧττον ἀγανακτῶ· ὑπὲρ δὲ σοῦ, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Χαρμίδη, πάνυ ἀγανακτῶ. Alcib. I. p. 119. C. ἀγανακτῶ ὑπέρ τε σοῦ καὶ τοῦ ἐμαυτοῦ ἔρωτος. Gorg. p. 457. D. τοὺς παρόντας ἄχθεσθαι ὑπὲρ σφῶν αὐτῶν. Apol. Socr. p. 24. A. Μέλητος μὲν ὑπὲρ τῶν ποιητῶν ἀχθόμενος. quem locum fuit, qui dictionis insolentia deceptus in fraudis suspicionem vocaret. Eiusdem generis sunt illa Theaet. p. 190. E. αἰσχυνόμην γὰρ ἂν ὑπὲρ ὑμῶν. Criton. p. 45. E. καὶ ὑπὲρ ἡμῶν

εἰ μὴ ἀγροικότερον, ἔφη, ἦν εἰπεῖν, εἶπον ἄν, Σοὶ εἰς κεφαλήν, ὅ τι μαθὼν ἐμοῦ καὶ τῶν ἄλλων καταψεύδει τοιοῦτο πρᾶγμα, ὃ ἐγὼ οἶμαι οὐδ' ὅσιον εἶναι λέγειν, ὡς ἐγὼ τόνδε βουλοίμην ἂν ἐξολωλέναι. Τί δέ, ἔφη, ὦ Κτήσιππε, ὁ Εὐθύδημος, ἦ δοκεῖ σοι οἷόν τ' εἶναι ψεύδεσθαι; Νὴ Δία, ἔφη, εἰ μὴ μαίνομαί γε. Πότερον λέγοντα τὸ πρᾶγμα, περὶ οὗ ἂν
284 ὁ λόγος ᾖ, ἢ μὴ λέγοντα; Λέγοντα, ἔφη. Οὐκοῦν

ὅ τι μαθὼν ἐμοῦ] Libri μου, quod correxit Heindorfius. Nimirum librarii μου cum μαθὼν copularunt, eoque errore decepti posuerunt encliticum. Librorum scripturam tuendam censet Bernhardy Syntax. p. 275. quam ego quoque ferrem, si ordo verborum hic esset: ὅ τι μαθών μου καταψεύδει, καὶ τῶν ἄλλων.

τῶν σῶν ἐπιτηδείων αἰσχύνομαι. Infra p. 305. A. πάνυ ἄν σε οἶμαι αἰσχυνθῆναι ὑπὲρ τοῦ σεαυτοῦ ἑταίρου.

εἰ μὴ ἀγροικότερον — ἦν εἰπεῖν] V. ad Apol. Socr. p. 32. D. De formula σοὶ εἰς κεφαλήν, in caput tuum, scilicet: recidat istud tuum ἐξολωλέναι, v. Kuster. ad Aristoph. Plut. v. 525. 659. et schol. ad Pac. v. 1063. quos iam Routhius laudavit. Dein ὅ τι μαθὼν etsi parum apte cohaerere videtur cum praecedentibus, tamen non putamus opus esse verbi alicuius supplemento. Alacrius enim sensus expromens suos hoc modo loquitur: ni agrestius esset, malum capiti tuo imprecarer, quod tibi in mentem venerit, tale quid de me atque ceteris mentiri, quod dictum est pro propterea, quod tibi in mentem venit. Neque enim ὅ τι interrogative, sed relative accipiendum existimo. Compares quaeso Homer. Odyss. α. v. 382 Τηλέμαχον θαύμαζον ὃ θαῤῥαλέως ἀγόρευεν. Ibid. v. 389 τὸν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα· Ἀντίνο', εἴπερ μοι καὶ ἀγάσσεαι ὅ ττι κεν εἴπω. Eadem ratio est locorum, quos cum hoc nostro contendit Heindorfius, Apolog. Socr. p. 36. B. τί ἄξιός εἰμι παθεῖν ἢ ἀποτῖσαι, ὅ τι μαθὼν ἐν τῷ βίῳ οὐχ ἡσυχίαν ἦγον; Infra p. 299. A. πολὺ δικαιότερον τὸν ὑμέτερον πατέρα τύπτοιμι, ὅ τι μαθὼν σοφοὺς υἱεῖς οὕτω ἔφυσεν. Quod autem dubitarunt viri docti, μαθὼν istud essetne ubique in παθὼν commutandum, siquidem nusquam reperitur huiuscemodi exemplum: τί ἔμαθες, ὥςτε τοῦτο ποιῆσαι; eo quidem argumento me fateor parum commoveri. Quum enim creberrima sit respondendi formula ἔμαθον et οὐκ ἔμαθον, ac μαθὲ, ut Politic. p. 306. A. De Rep. I. p. 339. A. III. p. 413. B. IV. p. 429. C. p. 438. B. E. VI. p. 510. B. C. Sophist. p. 262. A. p. 228. A. p. 260. B. Theaet. p. 192. E. facile per usum loquendi potuit fieri, ut ad analogiam dictionis τί παθὼν effingeretur istud τί μαθών; quod alteri illi quodammodo ex altera parte responderet. Quemadmodum enim τί παθὼν ad sensum et animi affectionem refertur, ita τί μαθὼν pertinet ad mentem atque

εἴπερ λέγει αὐτό, οὐκ ἄλλο λέγει τῶν ὄντων ἢ ἐκεῖνο, ὅπερ λέγει. Πῶς γὰρ ἄν; ἔφη ὁ Κτήσιππος. Ἓν μὴν κἀκεῖνό γ' ἐστὶ τῶν ὄντων, ὃ λέγει, χωρὶς τῶν ἄλλων. Πάνυ γε. Οὐκοῦν ὁ ἐκεῖνο λέγων τὸ ὄν, ἔφη, λέγει; Ναί. Ἀλλὰ μὴν ὅ γε τὸ ὂν λέγων καὶ τὰ ὄντα τἀληθῆ λέγει· ὥςτε ὁ Διονυσόδωρος, εἴπερ λέγει τὰ ὄντα, λέγει τἀληθῆ καὶ οὐδὲν κατὰ σοῦ ψεύδεται. Ναί, ἔφη· ἀλλ' ὁ ταῦτα λέγων, ἔφη

οἷόν τ' εἶναι ψεύδεσθαι] οἷός τ' εἶναι Bodl. Vat. Θ.
P. 284. Πῶς γὰρ ἄν;] Sic Bodl. Vat. Θr. Urb. Vind. Scribebatur ante Winckelm. Πῶς γὰρ ἂν ἄλλως;
τὸ ὄν, ἔφη, λέγει;] Sic Bodl. Coisl. Vat. Θ. Ven. ΞΣ. Par. B. Pal. Urb. Flor. o. Vett. editt. λέγειν.

voluntatem, ut utrique formulae suus atque proprius usus constet. Nam τί παθὼν τοῦτ' ἔπραξας; est: quid tibi accidit, ut istud feceris: τί μαθὼν τοῦτ' ἔπραξας; autem quid animum tuum induxisti, s. quid tibi in mentem venit, ut hoc feceris, quemadmodum Galli dicunt: Qui vous a appris a faire cela? Acute de his exposuit Hermannus ad Viger. p. 759 sq. et Praefat. ad Aristoph. Nubb. p. XLVI sqq. qui tamen τί μαθὼν ubique in τί παθὼν mutandum censet.

ἢ δοκεῖ σοι οἷόν τ' εἶναι ψεύδεσθαι] „Celebris est ista sophistarum cavillatio, qui asserebant fieri non posse, ut quis τὸ μὴ ὂν dicat, ideoque nec falsa loquatur. Protagorae atque hominibus illo antiquioribus eam tribuit Plato infra, sicut Parmenidi in Sophista p. 237. ubi de eadem fuse disserit. In his interim captiunculis latet, nisi fallor, fallacia amphiboliae. Scilicet is, qui loquitur, de re aliqua loquitur, nec nisi improprie dicitur rem loqui. Verba igitur, quae loquens facit, omnino existunt, et vere sunt; sed nisi res existant, et eundem ad modum, quo verba prae se ferunt, ea non sunt vera. Certe quidem secundum philosophum in Cratylo p. 385. B. ὃς ἂν τὰ ὄντα λέγῃ ὡς ἔστιν, ἀληθής· ὃς δ' ἂν ὡς οὐκ ἔστι, ψευδής." Routh.

P. 284. Οὐκοῦν εἴπερ λέγει] Tertiam personam ponit propterea, quod notio pronominis infiniti τις inest in praecedentibus illis, ἢ δοκεῖ σοι οἷόν τ' εἶναι ψεύδεσθαι; Multa id genus exempla coegi ad Apol. Socr. p. 29. A. Criton. p. 49. D. Charmid. p. 167. B. De Rep. VI. p. 506. C. Lysid. p. 212. B. al. Mox ad Πῶς γὰρ ἄν; intell. ἄλλο λέγοι. Nam ita tantum πῶς γὰρ affirmandi vim habere solet, si tale quid ex antecedentibus intelligi potest.

Ἓν μὴν κἀκεῖνό γ' ἐστὶ τῶν ὄντων — ἄλλων] H. e. seiunctum ac diversum a reliquis.

ἀλλ' ὁ ταῦτα λέγων — οὐ τὰ ὄντα λέγει] Haec a nullo dum interprete recte explicata sunt. Statuunt enim ea ad Dionysodorum referri oportere, quum ad ipsum Euthydemum pertineant. Nam ὁ ταῦτα λέγων

B ὁ Κτήσιππος, ὦ Εὐθύδημε, οὐ τὰ ὄντα λέγει. Καὶ ὁ Εὐθύδημος, Τὰ δὲ μὴ ὄντα, ἔφη, ἄλλο τι ἢ οὐκ ἔστιν; Οὐκ ἔστιν. Ἄλλο τι οὖν οὐδαμοῦ τά γε μὴ ὄντα ὄντα ἐστίν; Οὐδαμοῦ. Ἔστιν οὖν ὅπως περὶ ταῦτα τὰ μὴ ὄντα πράξειεν ἄν τίς τι, ὥςτ' ἐκεῖνά γε Κλεινίᾳ ποιήσειεν ἂν καὶ ὁςτιςοῦν, τὰ μηδαμοῦ ὄντα; Οὐκ ἔμοιγε δοκεῖ, ἔφη ὁ Κτήσιππος. Τί οὖν; οἱ ῥήτορες ὅταν λέγωσιν ἐν τῷ δήμῳ, οὐδὲν πράττουσι; Πράττουσι μὲν οὖν, ἦ δ' ὅς. Οὐκοῦν
C εἴπερ πράττουσι, καὶ ποιοῦσι; Ναί. Τὸ λέγειν ἄρα πράττειν τε καὶ ποιεῖν ἐστίν; Ὡμολόγησεν. Οὐκ ἄρα τά γε μὴ ὄντ', ἔφη, λέγει οὐδείς. ποιοῖ γὰρ ἂν ἤδη τι, σὺ δὲ ὡμολόγηκας τὸ μὴ ὂν μὴ οἷόν τ' εἶναι μηδὲ ποιεῖν· ὥςτε κατὰ τὸν σὸν λόγον οὐδεὶς ψευδῆ λέγει, ἀλλ' εἴπερ λέγει Διονυσόδωρος, τἀληθῆ τε καὶ τὰ ὄντα λέγει. Νὴ Δία, ἔφη ὁ Κτήσιππος, ὦ Εὐθύδημε· ἀλλὰ τὰ ὄντα μὲν

B. *Ἔστιν οὖν ὅπως περὶ τ.*] οὖν abest a Bodl. Vat. Θ.

ὥςτ' ἐκεῖνά γε Κλεινίᾳ ποιήσειεν ἄν] Vulgo legebatur: ὥςτ' ἐκεῖνα ποιήσειεν ἄν. Bodl. Vat. Par. BCE. Ven. Ξ. Barb. Vind. Flor. a. b. ὥς γε Κλεινίᾳ π. Nos e Ven. Σ. Aug. Palat. Flor. c. o. reponendum iudicavimus ὥςτ' ἐκεῖνά γε Κλεινίᾳ. In Coisl. est: ὥςτε ἐκεῖνα Κλεινίᾳ. Urb. habet ὥςτ' ἐκεῖνα πενίᾳ.

C. *Τὸ λέγειν ἄρα πράττειν*] Sic Bodl. Coisl. Ven. ΞΣ. Par. C. Aug. Barb. Pal. Urb. Vat. r. Vind. Flor. a. c. o. Legeba-

dictum est pro σύ, ut sensus hic sit: Is qui iam contendit Dionysodorum nihil de me mentiri non quod res est dicit. Itaque apparet Heindorfius quo iure in his articulum delendum iudicaverit.

B. *ὥςτ' ἐκεῖνά γε Κλεινίᾳ ποιήσειεν ἂν καὶ ὁςτιςοῦν, τὰ μηδαμοῦ ὄντα*] Fierine potest, ut quis circa τὰ μὴ ὄντα aliquid agat, ita ut, quicunque demum sit, illa, quae nusquam sunt, Cliniae faciat? Dativum Κλεινίᾳ ex codd. restituimus. Idem fecit Winckelmannus, qui tamen ἐκεῖνα cum Bodl. Vat. aliis, eiecit. Quod nos ideo noluimus facere, quia ἐκεῖνα eiectum videtur ab iis, qui non animadvertissent τὰ μηδαμοῦ ὄντα pronomini per epexegesin adiici: quae tamen appositio hic longe elegantissima est. Exempla eiusdem generis ad Hipp. mai. p. 285. B. indicavimus. Ceterum post ὁςτιςοῦν commate interpungendum iudicavi.

C. *εἴπερ πράττουσι, καὶ ποιοῦσιν*] V. Charmid. p. 163.

τρόπον τινὰ λέγει, οὐ μέντοι ὥς γε ἔχει. Πῶς λέγεις, ἔφη ὁ Διονυσόδωρος, ὦ Κτήσιππε; εἰσὶ γάρ τινες, οἳ λέγουσι τὰ πράγματα ὡς ἔχει; Εἰσὶ μέντοι, D ἔφη, οἱ καλοί τε κἀγαθοὶ καὶ οἱ τἀληθῆ λέγοντες. Τί οὖν; ἦ δ' ὅς· τἀγαθὰ οὐκ εὖ, ἔφη, ἔχει, τὰ δὲ κακὰ κακῶς; Συνεχώρει. Τοὺς δὲ καλούς τε κἀγαθοὺς ὁμολογεῖς λέγειν ὡς ἔχει τὰ πράγματα; Ὁμολογῶ. Κακῶς ἄρα, ἔφη, λέγουσιν, ὦ Κτήσιππε, οἱ ἀγαθοὶ τὰ κακά, εἴπερ ὡς ἔχει λέγουσι. Ναὶ μὰ Δία, ἦ δ' ὅς, σφόδρα γε· τοὺς γοῦν κακοὺς ἀνθρώπους· ὧν σύ, ἐάν μοι πείθῃ, εὐλαβήσει εἶναι, ἵνα μή σε οἱ ἀγαθοὶ κακῶς λέγωσιν. ὡς εὖ ἴσθ' ὅτι E κακῶς λέγουσιν οἱ ἀγαθοὶ τοὺς κακούς. Ἦ καὶ τοὺς μεγάλους, ἔφη ὁ Εὐθύδημος, μεγάλως λέγουσι καὶ τοὺς θερμοὺς θερμῶς; Μάλιστα δήπου, ἔφη ὁ Κτήσιππος· τοὺς γοῦν ψυχροὺς ψυχρῶς λέγουσί τε καὶ φασὶ διαλέγεσθαι. Σὺ μέν, ἔφη ὁ Διονυσόδω-

tur olim λέγειν τ' ἄρα πράττειν τε καὶ π.

ὡμολόγηκας τὸ μὴ ὂν] τὸ μὴ ὂν Bodl. Vat. Θr. Vind. Vulgo τὰ μὴ ὄντα. Dein pro μηδένα ποιεῖν Bodl. Vat. Θ. μὴ δὲ ποιεῖν, unde dedi μηδὲ ποιεῖν. Iidem mox λόγον omittunt, cuius ellipsis alterum exemplum novimus nullum.

E. ὡς εὖ ἴσθ' ὅτι κακῶς] V. οἶσθ', quod e Bodl. Coisl. Vat. Θ. Ven. Ξ. Par. BC. Ang. Barb. Pal. Urbin. Vind. Flor. c. o. correctum.

A. ibique ann. Ad proxima apte Routhius confert Cratyl. p. 387. C. ἆρ' οὖν οὐ καὶ τὸ λέγειν μία τίς ἐστι τῶν πράξεων;

ποιοῖ γὰρ ἂν ἤδη τι] quod non conveniret cum natura τῶν μὴ ὄντων. Heindorfius tamen τι delendum censet, ut intelligatur τὰ μὴ ὄντα, aut corrigendum ποιοῖ γὰρ ἂν ἤδη αὐτά. Sed nulla opus est verborum mutatione. — μηδὲ ποιεῖν, ne facere quidem.

D. οἱ καλοί τε κἀγαθοὶ καὶ οἱ τ. λ.] Tangit sophistas, ut qui mendacia protulerint.

κακῶς ἄρα λέγουσιν — κακοὺς ἀνθρ.] Notabis dictionis ambiguitatem, quae primum valet prave dicere, deinde maledicere alicui. — ὧν — εὐλαβήσει εἶναι, in quorum numero ne sis cavebis.

E. τοὺς γοῦν ψυχροὺς ψυχρῶς λ. δ.] Aculeus est in frigidum putidumque sophistarum acumen. Usum vocabuli praeter Heindorfium ad h. l. explanavit Ernesti Lexic. Techn. Gr. p. 388 sq.

ρος, λοιδορεῖ, ὦ Κτήσιππε, λοιδορεῖ. Μὰ Δί' οὐκ
ἔγωγε, ἦ δ' ὅς, ὦ Διονυσόδωρε, ἐπεὶ φιλῶ σε, ἀλλὰ
νουθετῶ σ' ὡς ἑταῖρον, καὶ πειρῶμαι πείθειν μηδέ-
ποτε ἐναντίον ἐμοῦ οὕτως ἀγροίκως λέγειν, ὅτι ἐγὼ
285 *τούτους βούλομαι ἐξολωλέναι, οὓς περὶ πλείστου*
ποιοῦμαι.

Cap. XIII. *Ἐγὼ οὖν, ἐπειδή μοι ἐδόκουν ἀγρι-*
ωτέρως πρὸς ἀλλήλους ἔχειν, προσέπαιζόν τε τὸν
Κτήσιππον καὶ εἶπον, ὅτι Ὦ Κτήσιππε, ἐμοὶ μὲν
δοκεῖ χρῆναι ἡμᾶς παρὰ τῶν ξένων δέχεσθαι ἃ λέ-
γουσιν, ἐὰν ἐθέλωσι διδόναι, καὶ μὴ ὀνόματι διαφέ-
ρεσθαι. εἰ γὰρ ἐπίστανται οὕτως ἐξολλύναι ἀνθρώ-
πους, ὥστ' ἐκ πονηρῶν τε καὶ ἀφρόνων χρηστούς τε
καὶ ἔμφρονας ποιεῖν, καὶ τοῦτο εἴτε αὐτὼ εὑρήκα-
B *τον εἴτε καὶ παρ' ἄλλου του ἐμαθέτην φθόρον τινὰ*

λοιδορεῖ, ὦ Κτ., λοιδορεῖ] V. bis *λοιδόρει*, quod correxit Heindorfius. *λοιδορεῖ* unus Vindob. habet.

P. 285. *ἐδόκουν ἀγριωτέρως*] Sic Bodl. Coisl. Ven. ΞΣ. Par. C. Ang. Barb. Pal. Urb. Flor. a. b. c. o. cum Bas. 2. In Ald. est *ἀγροιωτέρως*, quod habet Vat. Θ. Hinc Steph. effinxit *ἀγροικοτέρως*.

προσέπαιζόν τε τὸν Κτήσιππον] Sic Bodl. Vat. Θr. Vind. Vett. editt. *τῷ Κτησίππῳ*. v. ad Phaedr. p. 265. C. Menex.

λοιδορεῖ — λοιδορεῖ] V. Phaedr. p. 242. D. et p. 236. D. ubi similem habes verborum conduplicationem, cuius exempla omnino non ita rara sunt.

P. 285. *ἀγριωτέρως πρὸς ἀλλήλους ἔχειν*] H. e. acrius et vehementius. v. ad Phaedr. p. 268. E.

προσέπαιζόν τε τὸν Κτήσιππον] Supra p. 278. B. *διὸ καί φημι ἐγώ σοι τούτους προσπαίζειν*. P. 283. B. *καὶ διὰ ταῦτα προσεπαισάτην τε καὶ οὐκ ἐσπουδασάτην*. Phaedr. p. 262. D. *ὡς ἂν ὁ εἰδὼς τὸ ἀληθὲς προσπαίζων ἐν λόγοις παράγοι τοὺς ἀκούοντας*. Ibid. p. 265. C. *προσεπαίσαμεν — τὸν ἐμόν τε καὶ σὸν δεσπότην Ἔρωτα*. Amator. p. 135. A. *προσπαίζων αὐτοὺς ἠρόμην*. Menex. p. 245. C. *ἀεὶ σὺ προσπαίζεις τοὺς ῥήτορας*. Legg. VI. p. 777. E. *μὴ προσπαίζοντες μηδαμῇ μηδαμῶς οἰκέταις*.

δέχεσθαι ἃ λέγουσιν, ἐὰν ἐθέλωσι διδόναι] Recte Heindorfius censuit respici proverbium *δέχεσθαι τὸ διδόμενον*, de quo v. ad Phileb. p. 11. B. Gorg. p. 499. C. Alcib. II. p. 141. C. Cicero Epist. Fam. I. 1. §. 6. Quod dat, accipimus. Idem vir doctus pro *ὀνόματι* e Ficino *ὀνόμασι* legendum coniectat, nisi singularem numerum ad unum illud *ἐξολλύναι* referre volueris.

B. *εἰ τοῦτο ἐπίστασθον*] Animadvertas numerum dualem in hac epanalepsi positum, licet praecedat *εἰ γὰρ ἐπίστανται*.

καὶ ὄλεθρον τοιοῦτον, ὥςτε ἀπολέσαντες πονηρὸν ὄντα χρηστὸν πάλιν ἀποφῆναι, — εἰ τοῦτο ἐπίστασθον (δῆλον δέ, ὅτι ἐπίστασθον· ἐφάτην γοῦν τὴν τέχνην σφῶν εἶναι τὴν νεωστὶ εὑρημένην ἀγαθοὺς ποιεῖν τοὺς ἀνθρώπους ἐκ πονηρῶν) συγχωρήσωμεν οὖν αὐτοῖν αὐτό· ἀπολεσάντων ἡμῖν τὸ μειράκιον καὶ φρόνιμον ποιησάντων, καὶ ἅπαντάς γε ἡμᾶς τοὺς ἄλλους. εἰ δὲ ὑμεῖς οἱ νέοι φοβεῖσθε, ὥςπερ ἐν Καρὶ ἐν ἐμοὶ C ἔστω ὁ κίνδυνος· ὡς ἐγώ, ἐπειδὴ καὶ πρεσβύτης εἰμί, παρακινδυνεύειν ἕτοιμος καὶ παραδίδωμι ἐμαυτὸν Διονυσοδώρῳ τούτῳ ὥςπερ τῇ Μηδείᾳ τῇ Κόλχῳ· ἀπολλύτω με, καὶ εἰ μὲν βούλεται, ἑψέτω, εἰ δ', ὅ τι βούλεται, τοῦτο ποιείτω· μόνον χρηστὸν ἀποφηνάτω. Καὶ ὁ Κτήσιππος, Ἐγὼ μέν, ἔφη, καὶ αὐτός, ὦ Σώκρατες, ἕτοιμός εἰμι παρέχειν ἐμαυτὸν

p. 235. C. ubi huius verbi structuram illustravimus.

ἐθέλωσι διδόναι] Hoc nunc cum Winckelm. restitui e Bodl. Coisl. Vat. Θr. Vind. Par. BC. Barb. Legebatur μεταδιδόναι, quod Par. BC. Barb. in margine adscriptum habent.

B. οἱ νέοι φοβεῖσθε] φοβεῖσθαι Bodl. Dein Bodl. Vat. Θ. ἐν ἀκαρί.

C. τῇ Μηδείᾳ τῇ Κόλχῳ] Κόλχων Vat. r. quod Stephanus frustra requirebat.

συγχωρήσωμεν οὖν] Hoc οὖν post parenthesin frequentatum ad Protagor. p. 327. B. 341. B. Sympos. p. 201. D. Lysid. p. 223. B. attigimus.

C. ὥςπερ ἐν Καρὶ ἐν ἐμοὶ] tanquam in homine vili. v. Lachet. p. 187. B.

ἕτοιμος] sc. εἰμί. v. ad Lachet. p. 180. A.

ὥςπερ τῇ Μηδείᾳ τῇ Κόλχῳ] „Utrum Κόλχων?" Steph. — At Κόλχος nomen gentile est, ut apud Horatium legitur Art. Poët. v. 118 Colchus an Assyrius; et Od. II. 13, 8 venena Colcha. Routh. Optime de hoc genere loquendi nuper disseruit Hermann. ad Eurip. Iphigen. Taur. v. 334. Ceterum recte Schol. ad h. l. Αὕτη γὰρ συνεβούλευσεν ἀπὸ Κόλχων μετὰ Ἰάσονος εἰς Ἰωλκὸν ἐλθοῦσα ταῖς Πελίου θυγατράσιν, ἵνα, εἰ τοῦτον βούλοιντο νέον γενέσθαι, ἑψηθῇ. v. Palaephat. Incred. Hist. 44. ibique Fischerum, et interpp. ad Ovid. Met. VII. v. 285 sqq.

εἰ δ' ὅ τι βούλεται] Post εἰ δὲ rursus intelligas βούλεται, quam in rem Routhius apte comparavit Sympos. p. 212. C. Alcibiad. I. p. 114. B. Addimus Cratyl. p. 407. D. Legg. II. p. 688. B. De Rep. I. p. 351. C. IV. p. 432. A. conf. Matth. Gr. p. 1248. Dein μόνον ut Lat. modo cum imperativo iunctum, de quo usu v. Charmid. p. 155. B. μόνον ἐλθέτω. Phaedr. p. 264. D. μόνον δήλωσον. Phaed.

τοῖς ξένοις, καὶ ἐὰν βούλωνται δέρειν ἔτι μᾶλλον ἢ
D νῦν δέρουσιν, εἴ μοι ἡ δορὰ μὴ εἰς ἀσκὸν τελευτήσει ὥςπερ ἡ τοῦ Μαρσύου, ἀλλ' εἰς ἀρετήν. καίτοι με οἴεται Διονυσόδωρος ουτοσὶ χαλεπαίνειν αὐτῷ· ἐγὼ δὲ οὐ χαλεπαίνω, ἀλλ' ἀντιλέγω πρὸς ταῦτα ἅ μοι δοκεῖ πρός με μὴ καλῶς λέγειν. ἀλλὰ σὺ τὸ ἀντιλέγειν, ἔφη, ὦ γενναῖε Διονυσόδωρε, μὴ κάλει λοιδορεῖσθαι· ἕτερον γάρ τί ἐστι τὸ λοιδορεῖ-

βούλωνται δέρειν] δερῖν Vat. Θ. δέῤῥειν Urb. δαίρειν et δαίρουσι Bas. 2. δεροῦσιν Bodl. Vat.

D. σὺ τὸ ἀντιλέγειν] τῷ Bodl. Par. BCE. Pal. et pr. Coisl. Dein γενναῖε e Bodl. Vat. Θr. Vind. additum olim deerat.

ἕτερον γάρ τι] V. τοι, refragantibus libris Bodl. Vat. Θ. Ven. Σ. Par. BC. Barb. Pal. Urb. Tum ὁ ante Διονυσόδωρος om. Bodl. Vat. Θ.

p. 63. E. μόνον τὰ ἑαυτοῦ παρασκευαζέτω. Alia dabit Boissonad. ad Eurip. Orest. v. 770.

βούλωνται δέρειν] „Suidas: δαίρω, τὸ τύπτω· δέρω δὲ τὸ ἐκδέρω. Quod discrimen vereor ne sit grammaticorum inventum. Certe ἀσκὸν δαίρειν metri causa ex codicibus restituit Brunckius Arist. Nubb. v. 442. quem locum opportune huc attulit Routhius: νῦν οὖν χρήσθων ὅ τι βούλονται· Τουτὶ τό γ' ἐμὸν σῶμ' αὐτοῖσι Παρέχω τύπτειν, πεινῆν, διψῆν, αὐχμεῖν, ῥιγῶν, ἀσκὸν δαίρειν. Atque ita Avv. v. 364. ἕλκε, τίλλε, παῖε, δαῖρε, κόπτε πρώτην τὴν χύτραν. Proverbiale autem loquendi genus fuisse ἀσκὸν δέρεσθαι de cruciatu acerbissimo, intelligitur etiam ex notis illis Solonis versibus apud Plutarch. Solon. p. 86. B. ἤθελον γάρ κεν κρατήσας πλοῦτον ἄφθονον λαβὼν καὶ τυραννήσας Ἀθηνῶν μοῦνον ἡμέραν μίαν Ἀσκὸς ὕστερον δεδάρθαι κἀπιτετρίφθαι γένος. Heindorf. Marsyae mors in vulgus nota. Qui quum ab Apolline certamine musico victus esset, corio exutus et arbori affixus est. Herodotus VII. 26. narrat Marsyae ἀσκόν, h. e. pellem in utrem formatam, adhuc sua aetate Celaenis, urbe Phrygiae, suspensum fuisse; ad quem locum v. intpp. — δορὰν excoriationem dicit.

D. τὸ ἀντιλέγειν — μὴ κάλει λοιδορεῖσθαι] V. Matthiae. Gr. §. 420. ann. 2. b. Noli τῷ ἀντιλέγειν corrigere. Nam ita certo τὸ ante λοιδορεῖσθαι inserendum esset.

Ὡς ὄντος, ἔφη, τοῦ ἀντιλ.] H. e. quasi contradictio locum habeat.

E. Οὔκουν σύ γ' ἂν ἔφη, — ἑτέρου ἑτέρῳ] Verum vidisse puto Heindorfium haec sic explicantem: tu vero non demonstrabis unquam te quenquam audivisse alteri contradicentem. Nam ἀποδεῖξαι cum participio coniunctum nihil habet insolentiae. v. Matthiae Gr. §. 549. 5. Nec ipsum verbum per se spectatum ab hac sententia alie-

σθαι. Cap. XIV. *Καὶ ὁ Διονυσόδωρος, Ὡς ὄντος, ἔφη, τοῦ ἀντιλέγειν, ὦ Κτήσιππε, ποιεῖ τοὺς λόγους; Πάντως δήπου, ἔφη, καὶ σφόδρα γε. ἢ σύ, ὦ Διο-* E
νυσόδωρε, οὐκ οἴει εἶναι ἀντιλέγειν; Οὔκουν σύ γ' ἄν, ἔφη, ἀποδείξαις πώποτε ἀκούσας οὐδενὸς ἀντιλέγοντος ἑτέρου ἑτέρῳ. Ἀληθῆ λέγεις, ἔφη, ἀλλὰ ἀκούωμεν νῦν, εἴ σοι ἀποδείκνυμι, ἀντιλέγοντος Κτη-

E. *καὶ σφόδρα γε*] γε om. vett. editt. cum Par. E.

Οὔκουν σύ γ' ἄν] Sic Bodl. pro vulg. *Οὐκοῦν*. Pro γ', quod praebuit Coisl., olim τ' scribebatur. v. ad Phaedrum p. 258. C. Winckelmannus τἂν retinuit.

ἀλλὰ ἀκούωμεν νῦν] ἀκούσωμεν Ven. Σ. ἀκούσομεν Vat. r. ἀκούω μὲν Bodl. probante Winckelmanno. Mox Heindorf. *Πάνυ γ', ἔφη*, mavult. Idem in proximis legendum censet: εἰσὶν ἑκάστου s. ἑκάστων τῶν λόγων.

num est, id quod Winckelmannus opinabatur. Quidni enim demonstratio locum habeat, ubi quis alteri ostendere vult audivisse se aliquos revera inter se contradicentes, h. e. vere sibi contradixisse, quos audiverit? Haec enim verborum sententia est. Qua audita Ctesippus, ut est adolescens paullo dicacior, Recte, inquit, dicis; sed audiamus nunc, an tibi demonstrem alterum contra alterum posse dicere; dum Ctesippus contra Dionysodorum dicit. Enimvero post εἴ σοι ἀποδείκνυμι ex praecedenti illo οὐδενὸς ἀντιλέγοντος ἑτέρου ἑτέρῳ facili negotio suppletur: τινὰ ἀντιλέγειν ἕτερον ἑτέρῳ, sicuti alibi quoque ex praegressa negatione vel negante sententia affirmatio intelligenda est. Illud igitur facete Ctesippus largitur Dionysodoro, non posse demonstrari se olim audisse qui inter se oblocuti sint, sed nunc audiendum censet, num ipse sophistae adversetur. Itaque ἀλλ' ἀκούωμεν νῦν eleganter respondet praecedenti ἀκούσας, ac nihili faciendum, quod a Bodl. suppeditatum Winckelmannus recepit, ἀκούω μέν. Videlicet is totum locum sic interpretatus est: non tu profecto hoc demonstrabis (sc. esse τὸ ἀντιλέγειν), si neminem unquam audiveris alteri contradicentem. Ct. Vera dicis; at nunc quidem audio Ctesippum contradicentem Dionysodoro. At vero ita primum πώποτε importuno loco collocatum est, quem ordinem verborum frustra defendas loco Isocrat. Panegyr. §. 4. etiamsi codicis Urb. et Ambros. scripturam comprobaveris: deinde pro ἀλλ' ἀκούω μὲν νῦν procul dubio dicendum fuit: ἀλλὰ νῦν μὲν ἀκούω. Nisi forte Ctesippum putaveris hoc significare, at audio *quidem* Ctesippum Dionysodoro contradicentem, nec tamen certo scio, num alter alteri revera obloquatur. Quae perabsurda foret sententia.

σίππου Διονυσοδώρῳ. Ἦ καὶ ὑπόσχοις ἂν τούτου
λόγον; Πάνυ, ἔφη. Τί οὖν; ἦ δ' ὅς· εἰσὶν ἑκάστῳ
τῶν ὄντων λόγοι; Πάνυ γε. Οὐκοῦν ὡς ἔστιν ἕκα-
στον ἢ ὡς οὐκ ἔστιν; Ὡς ἔστιν. Εἰ γὰρ μέμνησαι,
286 ἔφη, ὦ Κτήσιππε, καὶ ἄρτι ἐπεδείξαμεν μηδένα λέ-
γοντα ὡς οὐκ ἔστι· τὸ γὰρ μὴ ὂν οὐδεὶς ἐφάνη λέ-
γων. Τί οὖν δὴ τοῦτο; ἦ δ' ὃς ὁ Κτήσιππος· ἧτ-
τόν τι ἀντιλέγομεν ἐγώ τε καὶ σύ; Πότερον οὖν, ἦ
δ' ὅς, ἀντιλέγοιμεν ἂν τοῦ αὐτοῦ πράγματος λόγον
ἀμφότεροι λέγοντες, ἢ οὕτω μὲν ἂν δήπου ταὐτὰ
λέγοιμεν; Συνεχώρει. Ἀλλ' ὅταν μηδέτερος, ἔφη,

P. 286. *τοῦ αὐτοῦ πράγματος λόγον*] Heindorf. coni. *τὸν τοῦ αὐτοῦ πρ.* quod recepit Winckelmann.

ἀμφότεροι λέγοντες] Vat. r. Vind. *ἀμφότεροι λέγοντες*, uti legendum coniecit Heindorf. Ceteri libri et scripti et typis expressi *γνόντες*.

B. *τοῦ πράγματος οὐδέτερος*] *τοῦ πράγματος* om. Ven. Ξ. Par. BCE. Angel. Barb. Pal. Flor. a. b. c. o. Tum Vind.

Ἦ καὶ ὑπόσχοις ἂν τούτου λόγον;] Haec Dionysodori esse primus vidit Routhius. Etenim Ctesippus posteaquam significavit semetipsum contra disputando ostensurum fieri posse, ut quis alteri adversetur, Dionysodorus continuo interrogat: Num etiam fieri poterit, ut mihi huius rei rationem reddas? Neque enim recte Winckelmannus cum aliis haec sic explicat: vin' tu quaerenti de hac re mihi respondere? v. ad Gorg. p. 465. A. *τούτων δὲ πέρι ἐθέλω ὑποσχεῖν λόγον.* Protagor. p. 338. D. *πάλιν οὗτος ἐμοὶ λόγον ὑποσχέτω ὁμοίως.*

εἰσὶν ἑκάστῳ τῶν ὄντων λόγοι;] Hanc lectionem recte defendit Bernhardy Synt. p. 90. Heindorfius enim *ἑκάστου* aut *ἑκάστων* scribendum censebat, quod nec Winckelmanno placuit. Sensus est: Licetne de omnibus rebus verba facere?

Οὐκοῦν ὡς ἔστιν —] Argumentatur hunc in modum: Loquimur de rebus proinde ut ipsae sunt comparatae. Iam vero de re quapiam inter nos disserentes aut ambo novimus quid de ea dicendum sit, atque tum nulla locum habet sententiarum discrepantia, aut eam non cognovimus ideoque plane ignoramus; aut ego quidem dico quod de ea iudicari oportet, tu autem quod de alia quapiam statui debet, in medium affers; ac ne sic quidem ulla iudicii diversitas animadverti poterit, siquidem ita non de una eademque re loquimur. Vides quid sit quod fraudem et fallaciam huius conclusionis effecerit. Sumit enim sophista nos semper vere recteque de rebus iudicare, ideoque fieri non posse, ut unquam de iis dissentiamus.

τὸν τοῦ πράγματος λόγον λέγῃ, τότε ἀντιλέγοιμεν ἄν; ἢ οὕτω γε τὸ παράπαν οὐδ' ἂν μεμνημένος εἴη B τοῦ πράγματος οὐδέτερος ἡμῶν; Καὶ τοῦτο συνωμολόγει. Ἀλλ' ἆρα, ἔφη, ὅταν ἐγὼ μὲν τὸν τοῦ πράγματος λόγον λέγω, σὺ δὲ ἄλλου τινός, ἆρα τότε ἀντιλέγομεν; ἢ ἐγὼ λέγω μὲν τὸ πρᾶγμα, σὺ δὲ οὐδὲ λέγεις τὸ παράπαν; ὁ δὲ μὴ λέγων τῷ λέγοντι πῶς ἀντιλέγοι; Cap. XV. Καὶ ὁ μὲν Κτήσιππος ἐσίγησεν· ἐγὼ δὲ θαυμάσας τὸν λόγον, Πῶς, ἔφην, ὦ Διονυσόδωρε, λέγεις; οὐ γάρ τοι ἀλλὰ τοῦτόν γε τὸν C λόγον πολλῶν δὴ καὶ πολλάκις ἀκηκοὼς ἀεὶ θαυμά-

ἀλλ' ἆρα; quod recepit Winckelm. In Bodl. Urb. Vat. r. ἔφη omittunt, quod Coisl. post μὲν collocat.

ἆρα τότε ἀντιλέγομεν] Pro ἆρα Vat. Θ. Bodl. ἄλλον.

πῶς ἀντιλέγοι;] Solus Par. E. cum Steph. habet πῶς ἂν ἀντιλέγοι; Ego ἂν etiam a Bekkero et Winckelmanno servatum delere non dubitavi. Mox pro ἐσίγησεν Bodl. Vat. Θ. ἔλεγεν ἕν.

P. 286. ἀντιλέγοιμεν ἂν τοῦ αὐτοῦ πρ. λ.] Non opus est τὸν τοῦ αὐτοῦ πρ. λόγον scribere, quod placuit Heindorfio et Winckelmanno. Nam sententia haec est: eiusdem rei rationem afferentes, quaecunque demum est. Phaedon. p. 95. D. προσήκει γὰρ φοβεῖσθαι, εἰ μὴ ἀνόητος εἴη, τῷ μὴ εἰδότι μήδ' ἔχοντι λόγον διδόναι ὡς ἀθάνατόν ἐστιν. Nec haerendum in eo est, quod deinde τὸν τοῦ πράγματος λόγον dicitur, ubi cur articulus adiiciatur, causam in promtu esse putamus.

B. Ἀλλ' ἆρα ὅταν ἐγὼ —] Hoc ἀλλ' ἆρα sequente interrogatione habes etiam infra p. 290. E. Ἀλλ' ἆρα, ὦ πρὸς Διός, μὴ ὁ Κτήσιππος ἦν ὁ ταῦτ' εἰπών; Apolog. Socr. p. 25. A. ubi v. ann. Itaque ne hic quidem video quid Winckelmannum impulerit, ut ex uno Vindob. codice ἄρα in eius locum suffecerit. Quanquam ἄρα ita iterari bene meminimus, veluti Cratyl. p. 429. C. Enimvero ἄρα commode sane in tertia hac eaque ultima argumentationis parte interponitur.

πῶς ἀντιλέγοι;] quomodo se contradicere existimet? Nam ita hic optati vus sine ἂν positus explicandus est. v. ad Lachet. p.190. C.

C. οὐ γάρ τοι ἀλλὰ τοῦτόν γε τ. λ.] Sinceram puto hanc librorum scripturam, quam Winckelmannus in οὐ γάρ τι ἀλλὰ τ. mutavit. Nam οὐ γάρ τοι ἀλλὰ non aliter dicitur quam οὐ γὰρ ἀλλὰ apud Aristoph. Ran. v. 58. Μὴ σκῶπτέ μ', ὦ 'δέλφ'· οὐ γὰρ ἀλλ' ἔχω κακῶς. Ibid. v. 192. Ibid. v. 499. Ecclesiaz. v. 386. Nubb. v. 233. ubi v. Hermann. Plura dabit Iensius ad Lucian. T. III. p. 433. ed. Bip. Eodem modo infra p. 305. E. οὐ γάρ τοι ἀλλ' ὅ γε λόγος ἔχει τινὰ εὐπρέπειαν τῶν ἀνδρῶν, quem

ζω. καὶ γὰρ οἱ ἀμφὶ Πρωταγόραν σφόδρα ἐχρῶντο αὐτῷ καὶ οἱ ἔτι παλαιότεροι· ἐμοὶ δὲ ἀεὶ θαυμαστός τις δοκεῖ εἶναι καὶ τούς τε ἄλλους ἀνατρέπων καὶ αὐτὸς αὑτόν. οἶμαι δὲ αὐτοῦ τὴν ἀλήθειαν παρὰ σοῦ κάλλιστα πεύσεσθαι. ἄλλο τι ψευδῆ λέγειν οὐκ ἔστι; τοῦτο γὰρ δύναται ὁ λόγος· ἦ γάρ; ἀλλ' ἢ λέγοντ' ἀληθῆ λέγειν ἢ μὴ λέγειν; Συνεχώρει. Πό-
D τερον οὖν ψευδῆ λέγειν μὲν οὐκ ἔστι, δοξάζειν μέντοι ἔστιν; Οὐδὲ δοξάζειν, ἔφη. Οὐδ' ἄρα ψευδής,

C. *τούς τε ἄλλους ἀνατρέπων*] Heindorfius correxit *ἀνατρέπειν*, quod recepit Bekker.

κάλλιστα πεύσεσθαι] V. *μάλιστα*, quod e Bodl. Coisl. Vat. Θ. Ven. ΞΣ. Par. BC. Barb. Pal. Vat. r. Vind. Flor. a. b. c. o. mutatum.

ἄλλο τι ψευδῆ λέγειν] Sic Vat. Θr. Vind. Ante Bekkerum scribebatur: *ἄλλο τι ἢ ψ. λ.*

locum non maiore iure nuperus interpres sollicitavit. Differunt tamen *οὐ γὰρ ἀλλὰ* et *οὐ γάρ τοί ἀλλά — γε* sic, ut illud sit etenim, hoc adiuncta vi asseverandi etenim profecto, nam sane.

οἱ ἀμφὶ Πρωταγόραν] Protagoras enim sensibus tantam fidem habendam iudicavit, ut quidquid iis obiiceretur, id pro vero haberi vellet. Itaque unamquamque rem prouti sensibus appareret, aliam censuit esse eoque modo omnem in contrarias partes disserendi facultatem penitus sustulit. v. Theaetet. p. 161. E. sq. et Tennemanni Hist. Philosoph. T. I. p. 507 sq. ed. 2. ibique Wendtium.

καὶ οἱ ἔτι παλαιότεροι] Hos Plato ipse significavit Cratyl. p. 429. D. Sophist. p. 260. C.

καὶ τούς τε ἄλλους ἀνατρέπων — αὑτόν] h. e. quum et ceteras evertat rationes et ipsa semet ipsam. Itaque non opus est coniectura Heindorfii *ἀνατρέπειν*, quam nollemus a Bekkero invitis libris omnibus receptam esse. Deinde ex verbis: *οἶμαι δὲ — παρὰ σοῦ κάλλιστα πεύσεσθαι*, non temere colligas Dionysodorum Protagorae maxime rationem sectatum esse, quam constat etiam ab Antisthene esse comprobatam. Apte contulit Routhius Diog. Laert. IX. 8, 53. *οὗτος (Πρωταγόρας) τὸν Ἀντισθένους λόγον, τὸν πειρώμενον ἀποδεικνύειν, ὡς οὐκ ἔστιν ἀντιλέγειν, πρῶτος διείλεκται, καθά φησι Πλάτων ἐν Εὐθυδήμῳ.*

τοῦτο γὰρ δύναται ὁ λόγος· ἦ γάρ; —] Qui hunc usum formulae *ἦ γὰρ* mediae orationi interpositae ignorarunt, temere *καὶ* excidisse arbitrati sunt, quod in aliquot codicibus additum reperitur. Sed eo additamento non opus esse docebunt illa Phaedr. p. 266. E. Gorg. p. 468. C. Nec omnino quidquam loco movendum, siquidem verissime iudicavit Heindorfius ista: *τοῦτο γὰρ δ. — ἦ γάρ*; per parenthesin inferri. Post *ἀλλὰ* e praecedenti *οὐκ ἔστι* intelligendum relinquitur *ἀναγ-*

ἦν δ' ἐγώ, δόξα ἔστι τὸ παράπαν. Οὐκ ἔφη. Οὐδ' ἄρα ἀμαθία οὐδ' ἀμαθεῖς ἄνθρωποι. ἢ οὐ τοῦτ' ἂν εἴη ἀμαθία, εἴπερ εἴη, τὸ ψεύδεσθαι τῶν πραγμάτων; Πάνυ γε, ἔφη. Ἀλλὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν, ἦν δ' ἐγώ. Οὐκ ἔφη. Λόγου ἕνεκα, ὦ Διονυσόδωρε, λέγεις τὸν λόγον, ἵνα δὴ ἄτοπον λέγῃς, ἢ ὡς ἀληθῶς δοκεῖ σοι οὐδεὶς εἶναι ἀμαθὴς ἀνθρώπων; Ἀλλὰ σύ, ἔφη, ἔλεγξον. Ἦ καὶ ἔστι τοῦτο κατὰ τὸν E
σὸν λόγον, ἐξελέγξαι, μηδενὸς ψευδομένου; Οὐκ ἔστιν,

λέγοντ' ἀληθῆ λέγειν] Ven. Ξ. Barb. Pal. Flor. o. λέγοντα τἀληθῆ, quod cum Stephano tenuit Bekkerus.

D. ψευδῆ λέγειν μέν] Sic verissime Bekkerus e Vat. Θ. Vulgo scribitur μὲν λέγειν, ordine inverso.

εἴπερ εἴη] Bodl. Vat. Θr. εἰ παρείη.

ἀλλὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν] Coisl. ἀλλ' οὐκ ἔστι τοῦτο, quod dedit Bekker.

κη ἐστιν, creberrima loquendi forma, de qua v. ad Remp. V. p. 490. A. Phaedr. p. 271. E. Parmenid. p. 160. D.

ψευδῆ λέγειν μὲν οὐκ ἔστι] Quum inter se opponantur λέγειν et δοξάζειν, illud ψευδῆ autem ad utrumque verbum pertineat, vulgarem ordinem: ψευδῆ μὲν λέγειν, immutandum fuisse nobis plane persuasimus.

D. τὸ ψεύδεσθαι τῶν πραγμάτων] Notanda est dictionis ambiguitas. Neque enim ψεύδεσθαι τῶν πραγμάτων hic aliter dictum atque Apolog. p. 22. D. καὶ τούτου μὲν οὐκ ἐψεύσθην. Lysias pro bon. Aristoph. p. 220. ed. Brem. πολλῶν ἐψεύδεσθε τῆς οὐσίας. conf. Matthiae Gr. §. 338. Rost. §. 108. 5. Sententia igitur haec est: an haec non sit inscitia, siquidem ulla fuerit, ut quis suo de rebus iudicio fallatur? — λόγου ἕνεκα, dicis causa. v. ad Criton. p. 46. D. Mox ne quis malit ἵνα δὴ ἄτοπόν τι λέγῃς, conf. Phaedr. p. 274. C. γελοῖον ἦρου. Sympos. p. 175. A. ἄτοπόν γ', ἔφη, λέγεις. Phaedon. p. 62. C. ἔοικε τοῦτο, ὦ Σώκρατες, ἀτόπῳ, εἴπερ ὃ νῦν δὴ ἐλέγομεν εὐλόγως ἔχει. Apolog. p. 31. B. οὐ γὰρ ἀνθρωπίνῳ ἔοικε τὸ ἐμὲ τῶν μὲν ἐμαυτοῦ ἁπάντων ἠμεληκέναι. De Rep. II. p. 368. A. θεῖον πεπόνθατε. VII. p. 536. B. γελοῖον ἔοικα παθεῖν. Eurip. Hippol. v. 278. θαυμαστὸν εἶπας. Sophocl. Oedip. T. v. 515. πρὸς ἐμοῦ πεπονθέναι εἰς βλάβην φέρον. Alia dedi ad Sympos. l. c.

E. ἔστι τοῦτο κατὰ τὸν σὸν λόγον, ἐλέγξαι] Infinitivus pronomini τοῦτο per epexegesin subiectus est: qui quoniam et ipse pendet e verbo ἔστι, cur articulum non habeat praefixum, in promtu est ratio. v. ad Remp. I. p. 332. C. V. p 472. E. Phaedon. p. 61. A. p. 64. C. Lysid. p. 205. D. al. Matthiae ad Eurip. Alcest. v. 36. Ceterum ἐξελέγξαι patet hic rursus alio sensu accipi pro mendacii coarguere, quum antea sit simpliciter refutare.

ἔφη ὁ Εὐθύδημος. Οὐδ' ἄρα ἐκέλευον, ἔφη, ἐγὼ νῦν δή, ὁ Διονυσόδωρος, ἐξελέγξαι· τὸ γὰρ μὴ ὂν πῶς ἄν τις κελεύσαι; Ὦ Εὐθύδημε, ἦν δ' ἐγώ, τὰ σοφὰ ταῦτα καὶ τὰ εὖ ἔχοντα οὐ πάνυ τι μανθάνω, ἀλλὰ παχέως πως ἐννοῶ. ἴσως μὲν οὖν φορτικώτερόν τι ἐρήσομαι· ἀλλὰ συγγίγνωσκε. ὅρα δέ. εἰ γὰρ μήτε
287 ψεύδεσθαι ἔστι μήτε ψευδῆ δοξάζειν μήτε ἀμαθῆ εἶναι, ἄλλο τι οὐδ' ἐξαμαρτάνειν ἔστιν, ὅταν τίς τι πράττῃ; πράττοντα γὰρ οὐκ ἔστιν ἁμαρτάνειν τούτου ὃ πράττει. οὐχ οὕτω λέγετε; Πάνυ γ', ἔφη.

E. ὁ Διονυσόδωρος] Articulum om. Bodl. Vat. Θ.

πῶς ἄν τις κελεύσαι; Ὦ Εὐθύδημε] Bodl. Vat. Θr. Vindob. κελεύσαι: οὐδὲ κελεύεις (κελεύῃς Θ,) ὅτι ἦν δ' ἐγώ. ὦ Εὐθύδημε κ. τ. λ. Vind. in marg. σὺ δὲ κελεύεις. Unde quid extundi queat, alii viderint. Dein Bodl. Vat. Θ. οὐ ante μανθάνω omittunt. Pro vulg. πάνυ τοι e Bodl. Coisl. Vat. Θ. Vind. Ven. Σ. Par. BC. Ang. Barb. Pal. Urb. Flor. a, b. c. o. πάνυ τι restitutum.

παχέως πως] Sic Vind. et Vat. r. pro vulg. ταχέως πως,

Οὐδ' ἄρα ἐκέλευον] Cavillatione quadam utens sophista: Ergo, inquit, quum fieri non possit, ut quis ab altero refutetur, ne ego quidem antea a te refutari volui. Frustra viri docti in hoc loco explicando se torserunt, non animadvertentes callidum disputatorem e laqueis a Socrate dispositis ita se expedire studere, ut continuo novas tricas nectere instituat. Mox quum optimi libri post κελεύσαι additum habeant: οὐδὲ κελεύεις ὅτι ἦν δ' ἐγώ, vide ne olim tale quid scriptum fuerit: Οὐδὲ ἂν κελεύοις ὀρθῶς, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Εὐθύδημε· τὰ σοφὰ ταῦτα κ. τ. λ. Neque recte hoc a me postulaveris, Euthydeme: nam dialecticas istas subtilitates, vel eas, quae bene se habent, haud sane percipio, sed nescio quo modo etr. Quanquam quid a Platonis manu profectum sit, nemo facile coniectura assequatur. Male vero verba καὶ τὰ εὖ ἔχοντα vulgo explicantur, atque praeclara, quod nec Wickelmanno erroris suspicionem movit. Imo significant illa: etiam, s. vel, ea, quae recte se habent, nec meris argutiis continentur. Quae interpretatio si vera est, sponte consequitur, ut pro vitioso habendum sit quod vulgo circumfertur, ἀλλὰ ταχέως πως ἐννοῶ, quod etiam alias ob causas reiici oportebat. Quod enim Winckelmannus censet μανθάνειν et ἐννοεῖν inter se opponi ideoque sententiam esse hanc: Subtilia haec atque praeclara non admodum disco, sed nescio quomodo celeriter ipse excogito; ea ratio multis atque magnis premitur difficultatibus. Nam primum ita non intelligitur, quid sibi velit istud οὐ πάνυ sive non admodum. Deinde ἐν-

Τοῦτό ἐστιν ἤδη, ἦν δ' ἐγώ, τὸ φορτικὸν ἐρώτημα· εἰ γὰρ μὴ ἁμαρτάνομεν μήτε πράττοντες μήτε λέγοντες μήτε διανοούμενοι, ὑμεῖς, ὦ πρὸς Διός, εἰ ταῦτα οὕτως ἔχει, τίνος διδάσκαλοι ἥκετε; ἢ οὐκ ἄρτι ἔφατε ἀρετὴν κάλλιστ' ἂν παραδοῦναι ἀνθρώπων τῷ ἐθέλοντι μανθάνειν; Cap. XVI. Εἶτ', ἔφη, ὦ Σώκρατες, ὁ Διονυσόδωρος ὑπολαβών, οὕτως εἶ Κρόνος, ὥςτε ἃ τὸ πρῶτον εἴπομεν, νῦν ἀναμιμνήσκει, καὶ εἴ τι πέρυσιν εἶπον, νῦν ἀναμνησθήσει, τοῖς δ' ἐν τῷ παρόντι λεγομένοις οὐχ ἕξεις ὅ τι χρῇ; B

quod frustra tuetur Winckelmann.

P. 287. ἄλλο τι οὐδ' ἐξαμ.] Ante Routhium scribebatur ἀλλ' ὅτι Coisl. ἄλλο τι ἤ.

ἢ οὐκ ἄρτι] V. ἤ, quod correxit primus Heindorf. adstipulantibus libris Vind. et Par. C.

B. εἶ Κρόνος] Bodl. Vat. Θ r. Vind. Ang. Urb. et in marg. Par. BC. Barber. Flor. a. cum ed. Bas. 2. κενός, quod manifestum glossema est. Recepit tamen Winckelmannus.

νοεῖν non significat excogitare, sed potius mente informare, intelligere, secum reputare. Denique ταχέως πως ἐννοεῖν quid sit, recte negavit Heindorfius cuiquam fore perspicuum. Legendum igitur cum Buttmanno παχέως, quod duo codices manuscripti confirmant. Qua lectione restituta omnia lucem suam recipiunt. Ita enim callidus εἴρων simulat maximam in rebus dialecticis inertiam et stoliditatem. Nihilominus autem deinde sophistam acutis interrogat... culis suis adeo perturbat, ut is se virtutis magistrum non amplius profiteri posse videatur.

P. 287. φορτικώτερόν τι ἐρήσομαι] Φορτικὸν monente Heindorfio ad Cratyl. p. 400. A. h. l. est pingue, in quo nihil inest subtilitatis et sollertiae, ideoque auribus sophistae molestum. conf. Rep. II. p. 367. A. IV. p. 442. E. Gorg. p. 482. E. Phaedr. p. 236. C. Mox iungas: κάλλιστ' ἂν ἀνθρώπων, omnium optime. v. ad Hipp. mai. p. 284. A.

B. οὕτως εἶ Κρόνος] Nihil aptius hoc vocabulo, quod eum denotat, qui priscarum tantum rerum memor et praesentium negligens inscitiae et stoliditatis crimen subit. v. Aristoph. Nubb. v. 926. Vesp. v. 1458. Plut. v. 581. ibiq. intpp. Eodem modo dicitur ἀρχαῖος, ut Nubb. v. 823. ibid. v. 908. Plut. v. 319. al. Itaque hoc dicit sophista: Itane tu, o Socrate, adeo es obsoletus ac stolidus, ut quae diximus inde ab initio, eorum nunc mentionem facias? Hanc verborum elegantiam non percipientes librarii posuerunt κενός, quod nollem a Winckelmanno receptum esset. Quanquam enim eo vocabulo subinde denotatur is, qui quum sapientia praeditus videa-

Καὶ γάρ, ἔφην ἐγώ, χαλεποί εἰσι πάνυ· εἰκότως· παρὰ σοφῶν γὰρ λέγονται. ἐπεὶ καὶ τούτῳ τῷ τελευταίῳ παγχάλεπον χρήσασθαί ἐστιν, ᾧ λέγεις. τὸ γὰρ οὐκ ἔχω ὅ τι χρῶμαι ὅ τί ποτε λέγεις, ὦ Διονυ-

χαλεποί εἰσι πάνυ· εἰκότως· π.] Ita ego haec distinxi. Bekkerus et Winckelmann. ante πάνυ interpunxerunt. Vett. editt. interpunctionem omittunt. Coisl. habet εἰκότως πάνυ.
ὅ τί ποτε λέγεις] Heindorf. et Bekker. de coniectura scripserunt τί ποτε λ. invitis libris omnibus. v. infra.

tur, tamen ea est destitutus atque vanus; tamen illud universae sententiae rationi minus convenire arbitramur, siquidem de Socratis vanitate aliqua non licet cogitare. Talibus in locis artis criticae munus est ex ipsa sententiarum ratione diiudicare, quid verum sit, quid falsum. Saepenumero enim accidit, ut vel praestantissimi libri depravatam lectionem tueantur; deteriores contra veram praestent. Enimvero vel optimi codices non possunt haberi pro exemplis primariis et ab ipsis scriptoribus exaratis vel emendatis: quod opinari videntur, si qui uni alerive libro ita per omnia fidem habent, ut ab eius auctoritate nunquam discedendum existiment nisi sicubi eius lectio et scriptura aperte depravata sit.

Καὶ γάρ, ἔφην ἐγώ, χαλεποί εἰσιν] Haec dicta videntur κατὰ σύνεσιν. Quum enim τὰ λεγόμενα idem significet quod οἱ λόγοι, nunc infertur genus masculinum, perinde ac si hoc praecesserit. Similia quaedam notavit Bernhardy Syntax. p. 430. Heindorfius post λεγομένοις excidisse putabat λόγοις. Deinde Bekkerus et Winckelmannus ante πάνυ commate distinxerunt. Mihi post πάνυ interpungere visum est. Nam πάνυ pertinet ad χαλεποί, et postpositum est, ut sexcenties. v. ad Phaedr. p. 256. E. Menex. p. 235. A. Hipp. mai. p. 282. E. Tum εἰκότως ita per se positum saepe reperitur; cum πάνυ aut simili aliquo vocabulo consociatum isto quidem modo nusquam positum reperitur. Lachet. p. 183. B. καὶ τοῖσδ' ἐπιδείκνυσιν. εἰκότως. ubi v. ann. Legg. p. 948. B. Aristoph. Ecclesiaz. v. 7. σοὶ γὰρ μόνῳ δηλοῦμεν. εἰκότως. ἐπεὶ κἂν τοῖσι δωματίοισιν — ἐπιστατεῖς. Avv. v. 273. Pis. βαβαί, καλός γε καὶ φοινικιοῦς. Ep. εἰκότως. καὶ γὰρ ὄνομ' αὐτῷ γ' ἐστὶ φοινικόπτερος.

ὅ τι ποτὲ λέγεις] Cave corrigas cum Bekkero et Heindorfio τί ποτὲ λέγεις; Nam ὅ τι eodem modo usurpatur, quo ὁπότερον, de quo v. ad pag. 271. A. Ita Phileb. p. 23. C. Καθ' ὅ τι φράζοις ἄν; intell. scire cupio. Formulam οὐκ ἔχω ὅ τι χρῶμαι τῷ λόγῳ hoc sensu positam habes Phaedon. p. 95. A. Hipp. mai. p. 299. B.

C. τί σοι ἄλλο ἐννοεῖ] quis alius huius loquutionis sensus est? Vide tamen ne νοεῖ reponendum sit, siquidem ἐννοεῖν nusquam eo sensu positum reperitur, et mox sect. D. et E. in eadem re non ἐννοεῖν sed νοεῖν dicitur. Deinde recte codices ὅ τι χρήσομαι

σόδωρε; ἢ δῆλον ὅτι, ὡς οὐκ ἔχω ἐξελέγξαι αὐτόν; ἐπεὶ εἰπέ, τί σοι ἄλλο ἐννοεῖ τοῦτο τὸ ῥῆμα, τὸ οὐκ ἔχω ὅ τι χρήσομαι τοῖς λόγοις; Ἀλλ' ὃ σὺ λέγεις, ἔφη, τοῦτο τὸ πάνυ χαλεπὸν χρῆσθαι· ἐπεὶ ἀπόκριναι. C

C. οὐκ ἔχω ὅ τι χρήσομαι] Sic libri fere omnes, fortasse etiam Florentini, quanquam ex iis nihil enotatum est. Vulgo legebatur χρήσωμαι. v. ann. Dein Ἀλλ' ὃ σὺ λέγεις recte Bodl. Vat. Θ. pro vulg. Ἄλλο οὐ λέγεις. Pro τοῦτο τὸ π. χ. libri plurimi τούτῳ τῷ π. χ. v. ann.

τοῖς λόγοις pro vulgato ὅ τι χρήσωμαι κ. λ. suppeditarunt. Neque enim nunc de una aliqua aut praesenti dubitatione sermo est, sed res in universum significatur ideoque de futuri temporis perpetuitate cogitandum est. conf. Gorg. p. 521. C. Symp. p. 216. C. ubi χρήσομαι tenendum. Coniunctivus deliberantis est de eo, quod pro praesenti rerum condicione fieri debeat. Quod si durare cogitatur, coniunctivus praesentis adhibetur; sin vel brevi absolvitur vel semel tantum fit atque cito peragitur, opus est aoristo. Itaque antea dicebatur οὐχ ἕξεις ὅ τι χρῇ, quia utendi actio praesenti tempore durare cogitatur; eademque ratio est verborum, τὸ γὰρ οὐκ ἔχω ὅ τι χρῶμαι. Sed Gorg. p. 466. A. ἐὰν μὴ ἔχω — ὅ τι χρήσωμαι, et aliis multis locis, quos partim ad Criton. p. 45. B. indicavi, aoristus ponitur, quia futurae actionis nulla cogitatur continuatio et perpetuitas. Praesentis temporis eundem usum habes Criton. l. c. ὅτι οὐκ ἂν ἔχοις ἐξελθὼν ὅ τι χρῷο σαυτῷ, ubi χρήσαιο non habet locum.

Ἀλλ' ὃ σὺ λέγεις, ἔφη, τοῦτο τὸ πάνυ χαλ.] Ita praeeunte Bekkero e duobus libris praestantissimis reposuimus. Sententia verborum haec est: At istud quod tu dicis, τί σοι ἄλλο ἐννοεῖ τοῦτο τὸ ῥῆμα, id vero difficile istud est ad refellendum et confutandum: quae postrema verba apertum est ironice pronuntiari. Ficinus vertit: Aliud ipse ais, inquit, hoc, quod valde difficile sit hoc uti. Videtur igitur legisse: Ἄλλο σὺ λέγεις, ἔφη, τοῦτο, ᾧ πάνυ χαλεπὸν χρῆσθαι, quod ipsum olim Schleiermacherus reponendum censuit, inserto αὖ post σύ. Nuper tamen mutata sententia scribi maluit hunc in modum: Ἀλλ' ὃ σὺ λέγεις, ἔφη, τούτῳ πάνυ χαλεπὸν χρῆσθαι, idque recepit Winckelmannus. Verum dativus nobis videtur ex correctione natus esse, quae peperit etiam illud τῷ post τούτῳ in multis libris intrusum. Enimvero τῷ aliquis tanquam veram terminationem annotaverat: quod deinde pro articulo acceptum errore insertum est. Ita error, ut fit, errorem genuit. Callide autem sophista continuo Socratem adoritur propter illius usum dictionis, in eaque re suum illud χαλεπὸν χρῆσθαι adhibet cum protervo quodam ludibrio. Quod non sentiens Winckelmannus sophistam negat commode uti loquutione πάνυ χαλεπὸν χρῆσθαι, ut quae ab altera illa, οὐχ ἕξεις ὅ τι χρῇ, non multum differat, neque enim

Πρὶν σὲ ἀποκρίνασθαι, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Διονυσόδωρε; Οὐκ ἀποκρίνει; ἔφη. Ἦ καὶ δίκαιον; Δίκαιον μέντοι, ἔφη. Κατὰ τίνα λόγον; ἦν δ' ἐγώ· ἢ δῆλον, ὅτι κατὰ τόνδε, ὅτι σὺ νῦν πάνσοφός τις ἡμῖν ἀφῖξαι περὶ λόγους, καὶ οἶσθ' ὅτε δεῖ ἀποκρίνασθαι καὶ ὅτε μή;
D καὶ νῦν οὐδ' ἂν ὁτιοῦν ἀποκρίνει, ἅτε γιγνώσκων ὅτι οὐ δεῖ; Λαλεῖς, ἔφη, ἀμελήσας ἀποκρίνασθαι. ἀλλ', ὦ 'γαθέ, πείθου καὶ ἀποκρίνου, ἐπειδὴ καὶ ὁμολογεῖς με σοφὸν εἶναι. Πειστέον τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ ἀνάγκη, ὡς ἔοικε· σὺ γὰρ ἄρχεις. ἀλλ' ἐρώτα. Πότερον οὖν ψυχὴν ἔχοντα νοεῖ τὰ νοοῦντα, ἢ καὶ τὰ ἄψυχα; Τὰ ψυχὴν ἔχοντα. Οἶσθα οὖν
E τι, ἔφη, ῥῆμα ψυχὴν ἔχον; Μὰ Δί' οὐκ ἔγωγε. Τί

C. Οὐκ ἀποκρίνει] Heindorf., Bekk. et Winckelm. sine libris dederunt ἀποκρινεῖ.

D. ὁτιοῦν ἀποκρίνει] Heind. Bekk. ἀποκρινεῖ, quod habet Vat. Θ.

ἀποκρίνασθαι. ἀλλ' ὦ 'γαθέ, π.] Vulgo post ἀποκρίνασθαι additum legebatur καὶ ὅτε μή, quod cum Bekkero et aliis auctoritate cod. Bodl. Urb. Flor. b. abiecimus. Errorem iam Stephanus Routhiusque animadverterunt.

ipsum posse ignorare, quot et quantis difficultatibus istius dictionis irretiatur. Itaque legendum suspicatur: ἀλλ' ὃ σὺ λέγεις, τούτῳ τῷ πάνυ χαλεπὸν χρῆσθαι — hoc sensu: sed quod tu dicis πάνυ χαλεπὸν χρῆσθαι, eo non habeo uti, ita ut supprimat hoc οὐκ ἔχω χρῆσθαι. Quae coniectura nullo modo probari potest, praesertim quum Dionysodorum formulam ἐννοεῖ τὸ ῥῆμα in mente habere quae mox sequuntur clarissime doceant.

Οὐκ ἀποκρίνει;] Temere recentiores editores inde ab Heindorfio scripserunt ἀποκρινεῖ, quod ne unus quidem liber confirmat. Nam in hac interrogatione etiam praesens tempus usitatum esse ad Lysid. p. 203. B. Gorg. p. 468. D. et Protagor. p. 310. E. docuimus.

D. καὶ νῦν οὐδ' ἂν ὁτιοῦν ἀποκρίνει] Cavendum magnopere est, ne ἂν cum ἀποκρίνει cohaerere existimes, quo errore deceptus Heindorfius aut ἂν deleri aut ἀποκρινεῖ scribendum iudicavit. Nam pertinet vocula ad οὐδ' ἂν ὁτιοῦν, quandoquidem ea in qualibet accessoria parte sententiae locum habet, si illi ipsi parti aliquid fortuiti adscribendum est. v. Hermann. De Part. ἂν Libr. I. c. 8. p. 33.

Πότερον οὖν ψυχὴν ἔχοντα —] Iungas hunc in modum: πότερον οὖν τὰ νοοῦντα ψυχὴν ἔχοντα νοεῖ ἢ καὶ τὰ ἄψυχα, i. e. ἢ καὶ τὰ νοοῦντα ψυχὴν οὐκ ἔχοντα. Breviloquentia haec Serranum adeo male habuit, ut legendum putaverit: πότερον οὖν τὰ τὴν ψυχὴν ἔχοντα νοεῖν νομιστέα;

οὖν ἄρτι ἤρου, ὅ τί μοι νοοῖ τὸ ῥῆμα; Τί ἄλλο γε, ἦν δ' ἐγώ, ἢ ἐξήμαρτον διὰ τὴν βλακείαν; ἢ οὐκ ἐξήμαρτον, ἀλλὰ καὶ τοῦτο ὀρθῶς εἶπον, εἰπὼν ὅτι νοεῖ τὰ ῥήματα; πότερα φῂς ἐξαμαρτάνειν με ἢ οὔ; εἰ γὰρ μὴ ἐξήμαρτον, οὐδὲ σὺ ἐξελέγξεις, καίπερ σοφὸς ὤν, οὐδ' ἔχεις ὅ τι χρῇ τῷ λόγῳ· εἰ δ' ἐξήμαρτον, οὐδ' οὕτως ὀρθῶς λέγεις, φάσκων οὐκ εἶ- 288
ναι ἐξαμαρτάνειν. καὶ ταῦτα οὐ πρὸς ἃ πέρυσιν ἔλεγες λέγω. ἀλλὰ ἔοικεν, ἔφην ἐγώ, ὦ Διονυσόδωρέ τε καὶ Εὐθύδημε, οὗτος μὲν ὁ λόγος ἐν ταὐτῷ μένειν, καὶ ἔτι ὥςπερ τὸ παλαιὸν καταβαλὼν πίπτειν, καὶ ὥςτε τοῦτο μὴ πάσχειν, οὐδ' ὑπὸ τῆς ὑμετέρας που τέχνης ἐξευρῆσθαι, καὶ ταῦτα οὑτωσὶ θαυμαστῆς

με σοφὸν εἶναι] σοφὸς Bodl. Vat. Θ. Dein τοίνυν pro vulg. τοι praebuerunt Bodl. Vat. Θ r. Vind.

ἔχοντα νοεῖ — ῥῆμα ψυχήν] Desunt haec in Coisl.

E. ὅ τί μοι νοοῖ] V. νοεῖ, quod soli Par. E. Ang. Vat. r. Flor. b. o. tuentur.

P. 288. τοῦτο μὴ πάσχειν] Sic Bodl. Vat. Θr. Vind. Legebatur ante Bekkerum μὴ τοῦτο π.

ὅ τί μοι νοοῖ τὸ ῥῆμα;] Legebatur νοεῖ. Et non desunt alia exempla indicativi ita in obliqua oratione usurpati; qui usus loquendi e confusione rectae et obliquae orationis explicandus est. v. ad Protagor. p. 320. D. Apol. Socr. p. 21. B. Veruntamen hoc loco νοοῖ ob codicum meliorum auctoritatem utique reponendum fuit.

Τί ἄλλο γε — ἢ ἐξήμαρτον] H. e. οὐδὲν ἄλλο ἐποίουν ἢ ἐξήμαρτον, notissima hodie loquendi forma, de qua vide, sis, Matthiae Gr. §. 635.

P. 288. ὁ λόγος ἐν ταὐτῷ μένειν] Apte comparavit Routhius Phaedon. p. 86. E. ἐμοὶ μὲν γὰρ φαίνεται ἔτι ἐν τῷ αὐτῷ ὁ λόγος εἶναι καὶ ὅπερ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἐλέγομεν ταὐτὸν ἔγκλημα ἔχειν.

ὥςπερ τὸ πάλαιον καταβαλὼν πίπτειν] „atque etiam nunc perinde atque olim (Protagorae et superiorum aetate; conf. p. 286. C.), quum deiecit, ipse ruere videtur. Scilicet καταβαλὼν πίπτειν dicitur iste sophistarum λόγος, quatenus τούς τε ἄλλους ἀνατρέπει καὶ αὐτὸς αὑτόν, ut dixit de eo Socrates l. c. Sophist. p. 238. D. ubi sermo est de hoc sophismate; τί δέ; ὦ θαυμάσιε; οὐκ ἐννοεῖς αὐτοῖς τοῖς λεχθεῖσιν, ὅτι καὶ τὸν ἐλέγχοντα εἰς ἀπορίαν καθίστησι τὸ μὴ ὂν οὕτως, ὥςτε, ὁπόταν αὐτὸ ἐπιχειρῇ τις ἐλέγχειν, ἐναντία αὐτὸν αὑτῷ περὶ ἐκεῖνο ἀναγκάζεσθαι λέγειν κ. τ. λ. (quem locum iam Routhius comparavit). Nam τὸ πάλαιον i. q. τὸ πάλαι, ut Cratyl. p. 401. C. Herodot. IX. 26. Opponitur autem τὸ πάλαιον hoc

οὔσης εἰς ἀκρίβειαν λόγων. Καὶ ὁ Κτήσιππος, Θαυ-
B μάσιά γε λέγετ', ἔφη, ὦ ἄνδρες Θούριοι εἴτε Χῖοι εἴθ' ὁπόθεν καὶ ὅπῃ χαίρετον ὀνομαζόμενοι· ὡς οὐδὲν ὑμῖν μέλει τοῦ παραληρεῖν. Καὶ ἐγὼ φοβηθείς, μὴ λοιδορία γένηται, πάλιν κατεπράϋνον τὸν Κτήσιππον καὶ εἶπον· Ὦ Κτήσιππε, καὶ νῦν δὴ ἃ πρὸς Κλεινίαν ἔλεγον, καὶ πρὸς σὲ ταὐτὰ ταῦτα λέγω, ὅτι οὐ γιγνώσκεις τῶν ξένων τὴν σοφίαν, ὅτι θαυμασία ἐστίν· ἀλλ' οὐκ ἐθέλετον ἡμῖν ἐπιδείξασθαι

B. οὐδὲν ὑμῖν μέλει] Sic Vat. Ven. Θ. r. Vind. Olim legebatur ὑμῖν οὐδὲν μ.

τῷ ἔτι et deinde τῷ οὐδέπω, ut inanis putanda sit Stephani suspicio in Schediasm. Varr. III. 25. p. 118. apud Gruterum Fac. Artium T. V. Supplem. coniectantis τὸ παλαῖον aut τὸν παλαίοντα." *Heindorf.* Recte iam Routhius locum interpretatus est. Deinde Heindorfius duce Ficino legendum censuit: οὐδ' ὑπὸ τῆς ὑμετέρας πω τέχνης, quod verum putamus.

ὦ ἄνδρες Θούριοι εἴτε Χῖοι εἴθ' ὁπόθεν] Pag. p. 271. C. οὗτοι τὸ μὲν γένος — εἰσὶν ἐκ Χίου, ἀπῴκησαν δὲ ἐς Θουρίους, φεύγοντες δὲ ἐκεῖθεν πόλλ' ἤδη ἔτη περὶ τούςδε τοὺς τόπους διατρίβουσιν. Lepide igitur ad notissimam illam deorum πολυωνυμίαν alludens sophistas carpit, quod ex aliis in alias urbes commigraverint nec certam habeant rerum suarum sedem ac domicilium. De loquendi genere, conf. Protagor. p. 358. A. εἴτε ὁπόθεν καὶ ὅπως χαίρεις τὰ τοιαῦτα ὀνομάζων. Sympos. p. 212. C. Legg. I. p. 633. A. Criton. p. 50. A. Hipp. min. p. 369. A. Parm. p. 133. D. Phaedr. p. 273. C. ὁ Τισίας ἢ ἄλλος, ὅςτις δήποτ' ὢν τυγχάνει καὶ ὁπόθεν χαίρει ὀνομαζόμενος.

B. μὴ λοιδορία γένηται] Frustra Heindorfius γένοιτο coniectabat. Coniunctivum post verba timendi haud raro sic praeteritis subiungi temporibus monui ad Protagor. p. 320. A. δεδιὼς περὶ αὐτοῦ, μὴ διαφθαρῇ δὴ ὑπ' Ἀλκιβιάδου — καταθέμενος ἐν Ἀρίφρονος ἐπαίδευεν. conf. Matthiae Gr. §. 520. qui causam rei acute perspexit. Xenoph. Symp. II. 11. ἐφοβοῦντο, μή τι πάθῃ. ubi. v. Bornemann. Anabas I. 8, 24. Κῦρος δείσας, μὴ ὄπισθεν γενόμενος κατακόψῃ τὸ Ἑλληνικόν. ad quem locum multa Krügerus. Mox paullulum traiecta verba καὶ νῦν δὴ κ. τ. λ. hoc ordine iungenda sunt: ἃ νῦν δὲ καὶ πρὸς Κλ. ἔλεγον. Relativum ita postpositum exemplis illustravi ad Phaedrum p. 238. A. Eundem loquendi usum nec Latinis esse incognitum demonstravit Garatonius ad Ciceron. orat. pro Milon. c. 16. §. 42.

ὅτι θαυμασία ἐστίν, ἀλλ' οὐκ ἐθ.] „Haec post Ctesippi, illa, θαυμάσιά γε λέγετε, ὦ ἄνδρες, inepte a Socrate dici iudicans Heusdius corrigit, ὅ, τι θαυμασία ἐστίν, ignoras, Ctesippe, qua tandem in

σπουδάζοντε, ἀλλὰ τὸν Πρωτέα μιμεῖσθον τὸν Αἰγύπτιον σοφιστὴν γοητεύοντε ἡμᾶς. ἡμεῖς οὖν τὸν C Μενέλαον μιμώμεθα, καὶ μὴ ἀφιώμεθα τοῖν ἀνδροῖν, ἕως ἂν ἡμῖν ἐκφανῆτον ἐφ' ᾧ αὐτὼ σπουδάζετον· οἶμαι γάρ τι αὐτοῖν πάγκαλον φανεῖσθαι, ἐπειδὰν ἄρξωνται σπουδάζειν. ἀλλὰ δεώμεθα καὶ παραμυθώμεθα καὶ προςευχώμεθα αὐτοῖν ἐκφανῆναι. ἐγὼ οὖν μοι δοκῶ καὶ αὐτὸς πάλιν ὑφηγήσασθαι,

ἐπιδείξασθαι σπουδάζοντε] Steph. et Coisl. Flor. a. c. σπουδάζοντες. Utrumque bonum. Iidem fere deinde γοητεύοντες.

re mirabilis sit hospitum sapientia, correctioni praesidium quaerens ex sqq. illis, ἕως ἂν ἡμῖν ἐκφανῆτον ἐφ' ᾧ αὐτὼ σπουδάζετον. Mihi secus videtur. Nam Ctesippi illud θαυμάσια dictum fuit pro ἄτοπα, ληρώδη; Socratis hoc θαυμασία laudis significationem habet, ut saepe θαυμάσιος eodem fere redit, quo θαυμαστός. Respicit autem Socrates illud, quod Cliniae supra dixerat p. 277 D., pro lusu quodam habenda esse quae proferrentur ab istis sophistis; longe graviora eos habere, si serio loqui vellent suamque prodere sapientiam." *Heindorf.*

τὸν Πρωτέα μιμεῖσθαι —] V. ad Ion. p. 541. E. coll. Homer. Odyss. δ. v. 354 sqq.

C. τὸν Μενέλαον μιμώμεθα] V. locum Homeri v. 360 sqq. Menelaus enim adversis ventis a reditu in patriam prohibitus, quum vellet a Proteo istius morae causas audire, ab Idothea, Protei Aegyptii filia, edoctus deum vatidicum e mari emergentem corripuit, eumque sese in varias species mutantem adiuvantibus tribus sociis constrictum tenuit, donec in pristinam redisset formam eique et diuturnae morae causas exposuisset et alia esset vaticinatus. Ceterum conf. Lachet. p. 181. A. μὴ ἀφίεσό γε τοῦ ἀνδρός. Ibid. p. 186. D. καθάπερ ἄρτι Λάχης μὴ ἀφίεσθαί σε ἐμοῦ διεκελεύετο, ἀλλ' ἐρωτᾶν, καὶ ἐγὼ νῦν παρακελεύομαί σοι μὴ ἀφίεσθαι Λάχητος μηδὲ Νικίου, ἀλλ' ἐρωτᾶν. Proxima sic intelligas: donec nobis evidenter apparuerint, in quo ipsi serio versentur studio. Nam errare Ficinum haec ita reddentem, ac si ἐκφήνητον scriptum repererit, recte iudicavit Heindorfius.

οἶμαι γάρ τι αὐτοῖν] Perperam Winckelmannus αὐτοῖν cum φανεῖσθαι iunxit. Cohaeret potius cum τι, ut genitivo casu accipiendum sit, hoc sensu: etwas ganz schönes von ihnen. v. ad Apol. Socr. p. 17. A. Matthiae Gr. §. 317.

δοκῶ — ὑφηγήσασθαι] Δοκῶ μοι est mihi placet. Phaedr. p. 230. E. ἐγὼ μὲν δοκῶ μοι κατακείσεσθαι. Theaet. p. 183. E. ἀλλά μοι δοκῶ — οὐ πείσεσθαι αὐτῷ. Protagor. p. 339. E. δοκῶ οὖν μοι ἐγὼ παρακαλεῖν σε. Aeschyl. Agam. v. 16. ὅταν δ' ἀείδειν ἢ μινύρεσθαι δοκῶ, i. e. quando mihi pla-

οἴω προσεύχομαι αὐτὼ φανῆναί μοι. ὅθεν γὰρ τὸ
D *πρότερον ἀπέλιπον, τὸ ἑξῆς τούτοις πειράσομαι, ὅπως ἂν δύνωμαι, διελθεῖν, ἐάν πως ἐκκαλέσωμαι καὶ ἐλεήσαντέ με καὶ οἰκτείραντε συντεταμένον καὶ σπουδάζοντα καὶ αὐτὼ σπουδάσητον.*

Cap. XVII. *Σὺ δέ, ὦ Κλεινία, ἔφην, ἀνάμνησόν με, πόθεν τότ' ἀπελίπομεν. ὡς μὲν οὖν ἐγῷμαι, ἐνθένδε ποθέν. φιλοσοφητέον ὡμολογήσαμεν τελευτῶντες. ἦ γάρ; Ναί, ἦ δ' ὅς. Ἡ δέ γε φιλοσοφία κτῆσις ἐπιστήμης. οὐχ οὕτως; ἔφην. Ναί, ἔφη. Τίνα ποτ' οὖν ἂν κτησάμενοι ἐπιστήμην ὀρθῶς κτη-*

D. *ἐάν πως ἐκκαλέσωμαι*] *πᾶν ὅπως ἐκκ.* Vat. Θr. Bodl. Male. Paullo ante vett. editt. vitiose *ἀπελίποντο τὸ ἑξῆς*, quod vitium iam a Routhio animadversum ex libris omnibus emendatum est.

καὶ οἰκτείραντε] *οἰκτείροντε* Bodl.

cet. Quod Heindorfius reponendum censuit *ὑφηγήσεσθαι*, id quia significat actionem futuro tempore durantem, cuius neque initium neque finis definitus est, in hunc locum minus convenire arbitramur. Vult enim Socrates statim et e vestigio uno aliquo commonstrare exemplo, quales sibi illos apparere cupiat: unde recte utitur aoristo, quem etiam libri tuentur omnes. Enimvero aoristus quia nullam facit significationem perpetuitatis et continuationis, prouti vel initium vel progressus vel finis actionis verbo expressae spectatur, ita solet usurpari, ut dicatur vel de eo, quod statim et e vestigio fit ideoque etiam certo futurum est, vel de re semel tantum eveniente, quae diuturnitatis et perpetuitatis cogitationem aut non fert aut certe non requirit, vel denique de re brevi et uno veluti temporis ictu peracta. Unde subinde etiam in universum inservit significandae actioni ab omni temporis definiti conditione liberae et immuni, veluti Phaedon. p. 67. E. *πολλὴ ἐλπὶς ἀφικομένῳ, οἷ ἐγὼ πορεύομαι, ἐκεῖ ἱκανῶς, εἴπερ που ἄλλοθι, κτήσασθαι τοῦτο, οὗ ἕνεκα ἡ πολλὴ πραγματεία ἡμῖν γέγονε*, ubi tenenda est mera consequendi notio in se absoluta neque cum perpetuitatis alicuius aut status et conditionis significatione coniuncta. Quod monemus, quia fuit, qui quae ad eum locum scripsimus, non recte intelligeret. Exempla infinitivi aoristi ita post verba putandi, sperandi, pollicendi, alia, usurpati collegerunt quos laudavi ad Phaedon. p. 67. B. Remp. II. p. 369. A. Quod autem Socrates dicit *πάλιν ὑφηγήσασθαι*, respicit locum 278. C.

ὅθεν γὰρ τὸ πρότερον ἀπέλιπον] P. 282. A. B. Iungas hunc in modum: *πειράσομαι τὸ ἑξῆς τούτοις διελθεῖν, ὅθεν τὸ πρότερον ἀπέλιπον.* Dativum cum *ἑξῆς* iunctum ad Remp. III. 389. E. tetigi.

D. *ἐάν πως ἐκκαλέσωμαι —*] si qua eos provo-

σαίμεθα; ἆρ' οὐ τοῦτο μὲν ἁπλοῦν, ὅτι ταύτην, ἥτις E
ἡμᾶς ὀνήσει; Πάνυ γ', ἔφη. Ἆρ' οὖν ἄν τι ἡμᾶς
ὀνήσειεν, εἰ ἐπισταίμεθα γιγνώσκειν περιϊόντες, ὅπου
τῆς γῆς χρυσίον πλεῖστον κατορώρυκται; Ἴσως, ἔφη.
Ἀλλὰ τὸ πρότερον, ἦν δ' ἐγώ, τοῦτό γε ἐξηλέγξαμεν,
ὅτι οὐδὲν πλέον, οὐδ' εἰ ἄνευ πραγμάτων καὶ τοῦ
ὀρύττειν τὴν γῆν τὸ πᾶν ἡμῖν χρυσίον γένοιτο· ὥςτε
οὐδ' εἰ τὰς πέτρας χρυσᾶς ἐπισταίμεθα ποιεῖν, οὐδε- 289
νὸς ἂν ἀξία ἡ ἐπιστήμη εἴη. εἰ γὰρ μὴ κεχρῆσθαι
ἐπιστησόμεθα τῷ χρυσίῳ, οὐδὲν ὄφελος αὐτὸ ἐφάνη
ὄν. ἢ οὐ μέμνησαι; ἔφην ἐγώ. Πάνυ γ', ἔφη, μέ-

E. ὅτι ταύτην] Desunt haec verba in Bodl. Vat. Θ. Dein pro vulg. ἔφην e Coisl. Ven. Ξ. Angel. Barb. Pal. Urb. Vat. r. et Florentinis praeeunte Bekkero dedimus ἔφη, quod ratio flagitat.

ἄν τι ἡμᾶς ὀν.] Sic Bodl. Vat. Θr. Vind. Olim erat ἡμᾶς ἄν τι.

cem, et mei miserentes, utpote connitentis et sera agentis, et ipsi agant serio. De Rep. VI. p. 504. D. ἢ οὐ γελοῖον ἐπὶ μὲν ἄλλοις σμικροῦ ἀξίοις πᾶν ποιεῖν συντεινομένους; Ibid. E. συντεινόμενοι, ὅπως ὅ τι ἀκριβέστατα ἕξει. Legg. XI. p. 935. D. παίζοντι μὲν ἐξέστω τινὶ περί του λέγειν γελοῖον ἄνευ θυμοῦ· συντεταμένῳ δὲ καὶ μετὰ θυμοῦ μὴ ἐξέστω μηδενί. Apte Winckelmannus comparat Sympos. p. 206. B. ἐν τίνι πράξει ἡ σπουδὴ καὶ ἡ σύντασις ἔρως ἂν καλοῖτο;

E. τοῦτο μὲν ἁπλοῦν] nonne hoc simpliciter valet et sine exceptione? *Heindorf.* V. de hoc usu vocabuli ad Symp. p. 183. D. De Rep. VIII. p. 545. E.

τοῦτό γε ἐξηλέγξαμεν, ὅτι οὐδὲν πλέον] at prius coarguendo docuimus, nihil prodesse, etiamsi nobis nullo negotio et sine labore terram effodiendi omne nobis aurum contingere. Nam ita ἐξελέγχειν nunc intelligendum: cuius usus exempla ad Gorg. p. 467. A. notavimus. Adde Theaet. p. 166. C. Phaedr. p. 273. B. Hipp. mai. p. 288. B. et quae congessit Wyttenbach. ad Plutarchi Moral. II. p. 1170.

P. 289. εἰ γὰρ μὴ κεχρῆσθαι] Heindorfius malebat καὶ χρῆσθαι. Frustra, siquidem monente Buttmanno Gr. Ampl. T. II. p. 256. κεχρῆσθαι raro habet vim et significationem temporis perfecti, multoque saepius significat semper uti ideoque habere. Xenoph. De Re Equestr. 4, 5. κεχρῆσθαι ταῖς ὁπλαῖς. Xenoph. Mem. II. 6, 7. ὃν ἂν τοῖς πρόσθεν ὁρῶ κεχρημένον. ubi ante Bornemannum erat χρώμενον. Eurip. Hippol. v. 349. ἡμεῖς δ' ἂν εἶμεν θατέρῳ κεχρημένοι. ubi vi indigendi ponitur. Nec alia ratio est loci Sophist. p. 223. D. ab Heindorfio ad h. l. collati itemque male tentati. Verum etiam Winckelmannus pervidit. Idem in proximis primus restituit οὐδὲν ὄφε-

μνημαι. Οὐδέ γε, ὡς ἔοικε, τῆς ἄλλης ἐπιστήμης ὄφελος γίγνεται οὐδέν, οὔτε χρηματιστικῆς οὔτε ἰατρικῆς οὔτε ἄλλης οὐδεμιᾶς, ἥτις ποιεῖν τι ἐπίσταται, χρῆσθαι δὲ μὴ ᾧ ἂν ποιήσῃ. οὐχ οὕτω;
B Συνέφη. Οὐδέ γε εἴ τις ἔστιν ἐπιστήμη, ὥςτε ἀθανάτους ποιεῖν ἄνευ τοῦ ἐπίστασθαι τῇ ἀθανασίᾳ χρῆσθαι, οὐδὲ ταύτης ἔοικεν ὄφελος οὐδέν, εἴ τι δεῖ τοῖς πρόσθεν ὡμολογημένοις τεκμαίρεσθαι. Συνεδόκει ἡμῖν πάντα ταῦτα. Τοιαύτης τινὸς ἄρα ἡμῖν ἐπιστήμης δεῖ, ὦ καλὲ παῖ, ἦν δ' ἐγώ, ἐν ᾗ συμπέπτωκεν ἅμα τό τε ποιεῖν καὶ τὸ ἐπίστασθαι χρῆ-

P. 289. οὔτε ἄλλης οὐδεμιᾶς] οὐδεμιᾶς ἄλλης Coisl.
ᾧ ἂν ποιήσῃ] ὃ Ven. Ξ. Par. E. Urb. Vat. r. ἃ Ven. Σ. Par. BC. Barb.

B. Οὐδέ γε εἴ τις] Sic Coisl. ex corr. Vulg. οὐδ' εἴ γε εἴ τις, quod iam Steph. emendandum vidit.

ὡμολογημένοις τεκμαίρεσθαι] τεκμαίρεσθαι δεῖ Bodl.

λος αὐτὸ ἐφάνη, quod qui non intellexerunt, protenus αὑτοῦ correxerunt. Enimvero iungendum: αὐτὸ ἐφάνη οὐδὲν ὄφελος, scil. ἡμῖν. v. Hemsterhus. ad Lucian. Tim. §. 55.

τῆς ἄλλης ἐπιστήμης] H. e. omnis reliquae scientiae praeter illam, de qua modo dicebamus. Ita si haec intellexeris, Heindorfii coniectura τινὸς ἄλλης facile carebis.

B. οὐδὲ ταύτης ἔοικεν ὄφελος οὐδέν] Ne quis cum Heindorfio suspicetur infinitivum εἶναι excidisse. Certissimis enim exemplis ad hunc locum docuit Winckelmannus hac infinitivi omissione nihil esse usitatius. Plura coëgit Dobree ad Demosth. Olynth. III. p. 28. 7. in Adversariis p. 353.

ὃ ἂν ποιῇ] Tertia verbi persona post infinitivum pendentem ita sine τις de more posita v. ad. Lysid. p. 212. B. Criton. p. 49. D.

ἡμᾶς λυροποιοὺς δεινοὺς εἶναι —] Heindorfius vulgatum δεινοὺς in δεῖν mutavit, probantibus Schleiermachero et Bekkero. Ita hanc habebis sententiam: Multum igitur abest, sicuti videtur, ut nos oporteat lyrarum esse fabricatores et talis cuiuspiam artis (qualis est lyras fabricandi ars) peritos: ea enim usum instrumenti ab eius confectione prorsus seiunctum habet, ut multum inter se differant ἡ λυροποιικὴ et ἡ κιθαριστική. Winckelmannus autem tuendam censet lectionem vulgatam, quam sic interpretatur: multum igitur abest, ut si sumus periti lyrarum fabricatores, idcirco censendi simus illam, quam quaerimus, scientiam adepti esse. Etenim vir do-

σθαι τούτῳ, ὃ ἂν ποιῇ. Φαίνεται, ἔφη. Πολλοῦ
ἄρα δεῖ, ὡς ἔοικεν, ἡμᾶς λυροποιοὺς δεινοὺς εἶναι καὶ
τοιαύτης τινὸς ἐπιστήμης ἐπηβόλους. ἐνταῦθα γὰρ C
δὴ χωρὶς μὲν ἡ ποιοῦσα τέχνη, χωρὶς δὲ ἡ χρωμέ-
νη, διῄρηται δὲ τοῦ αὐτοῦ πέρι. ἡ γὰρ λυροποιϊκὴ καὶ
ἡ κιθαριστικὴ πολὺ διαφέρετον ἀλλήλοιν. οὐχ οὕτω;
Συνέφη. Οὐδὲ μὴν αὐλοποιϊκῆς γε δῆλον ὅτι δεό-
μεθα. καὶ γὰρ αὕτη ἑτέρα τοιαύτη. Συνεδόκει.
Ἀλλὰ πρὸς θεῶν, ἔφην ἐγώ, εἰ τὴν λογοποιϊκὴν
τέχνην μάθοιμεν, ἆρά ἐστιν αὕτη, ἣν ἔδει κεκτημέ-
νους ἡμᾶς εὐδαίμονας εἶναι; Οὐκ οἶμαι, ἔφη, ἐγώ,

λυροποιοὺς δεινοὺς εἶναι] Heind. et Bekker. de Heusdii coniectura dederunt *δεῖν εἶναι*. Scribendum videtur: *δεινοὺς ὄντας εἶναι*. Cod. Angel. *δεικνὺς εἶναι*. Urb. *εἶναι δεινούς*. Dein Vat. Θ. Bodl. Vindob. *ἐπιβούλους*, vitiose.

C. *διῄρηται δὲ τοῦ αὐτοῦ πέρι*] Sic cum Winckelmanno nunc dedi e Bodl. Vat. Θr. et Vindob. Vulgo legebatur: *τέχνη, χωρὶς δὲ ἡ χρωμένη διῄρηται τοῦ αὐτοῦ πέρι.*

clissimus non iniuria haesit in eo, quod *καὶ τοιαύτης τινὸς ἐπιστήμης* ex Heindorfii ratione nunc de alio scientiae genere accipiendum est atque antea in verbis: *Τοιαύτης τινὸς ἄρα ἡμῖν ἐπιστήμης δεῖ.* Sed quamquam hoc verissime ita ab eo iudicatum est, tamen desideramus aliquid ad loci integritatem. Scriptum enim oportuit *ἡμᾶς λυροποιοὺς δεινοὺς ὄντας εἶναι καὶ κ. τ. λ.* Videtur igitur participium errore incidisse. Vocem *ἐπήβολος* exemplis illustrat Ruhnken. ad Tim. p. 116. etymon eius erudite exquirit Boeckhius In Min. et Legg. p. 148 sq. quo loco statuit non ab *ἐπὶ* et *βάλλειν*, sed ab *ἐπὶ* et obsoleto *ἐβάλλειν* repetendam esse eius originem. conf. tamen Lobeck. ad Phrynich. p. 699.

C. *διῄρηται δὲ τοῦ αὐτοῦ πέρι*] H. e. quanquam divisa ac seiuncta est unius eiusdemque rei habita ratione. De sententia ita per *δὲ* annexa v. Menon. p. 77. D. Gorg. p. 464. A. ibique ann. Usum praepositionis *περὶ* ad Phaedr. p. 231. D. p. 250. C. notavimus.

Οὐδὲ μὴν αὐλοποιϊκῆς — δεόμεθα] H. e. *δῆλον μὴν ὅτι οὐδὲ — δεόμεθα*, quibus iam aptissime subiungitur istud: *καὶ γὰρ αὕτη ἑτέρα τοιαύτη.* Sine causa Heusdius Spec. Crit. p. 61 verba *δῆλον ὅτι δεόμεθα* ex glossemate orta iudicabat, ut *οὐδὲ μὴν αὐλοποιϊκῆς γε* e praecedenti *ἐπηβόλους* penderet, merito hoc nomine reprehensus ab Heindorfio ad h. l. et Buttmanno ad Criton. c. 14.

ἣν ἔδει κεκτημένους ἡμᾶς —] H. e. *ἣν ἔδει κεκτῆσθαι ἡμᾶς ὥςτε εὐδαίμονας εἶναι* v. ad p. 282. E. Imperfectum autem, quia respicitur ad superiora, de more positum. v. ad Criton. p. 47. D. De Rep. VI. p. 490. A. ubi multa huius usus exempla congessimus.

D ὁ Κλεινίας ὑπολαβών. Τίνι τεκμηρίῳ, ἦν δ' ἐγώ, χρῇ; Ὁρῶ, ἔφη, τινὰς λογοποιούς, οἳ τοῖς ἰδίοις λόγοις, οἷς αὐτοὶ ποιοῦσιν, οὐκ ἐπίστανται χρῆσθαι, ὥσπερ οἱ λυροποιοὶ ταῖς λύραις, ἀλλὰ καὶ ἐνταῦθα ἄλλοι δυνατοὶ χρῆσθαι οἷς ἐκεῖνοι εἰργάσαντο, οἱ λογοποιεῖν αὐτοὶ ἀδύνατοι. δῆλον οὖν, ὅτι καὶ περὶ λόγους χωρὶς ἡ τοῦ ποιεῖν τέχνη καὶ ἡ τοῦ χρῆσθαι. Ἱκανόν μοι δοκεῖς, ἔφην ἐγώ, τεκμήριον λέγειν, ὅτι οὐχ αὕτη ἐστὶν ἡ τῶν λογοποιῶν τέχνη, ἣν ἂν κτησάμενός τις εὐδαίμων εἴη. καίτοι ἐγὼ ᾤμην ἐνταῦθά που φανήσεσθαι τὴν ἐπιστήμην, ἣν δὴ πάλαι ζη-
E τοῦμεν. καὶ γάρ μοι οἵ τε ἄνδρες αὐτοὶ οἱ λογοποιοί, ὅταν συγγένωμαι αὐτοῖς, ὑπέρσοφοι, ὦ Κλεινία, δοκοῦσιν εἶναι καὶ αὐτὴ ἡ τέχνη αὐτῶν θεσπεσία τις καὶ ὑψηλή. καὶ μέντοι οὐδὲν θαυμαστόν· ἔστι γὰρ

D. οἱ λογοποιεῖν αὐτοὶ ἀδύν.] Libri λυροποιεῖν, quod emendavit Routhius. Praeterea recentiores οἳ edidernnt.

P. 290. τραποίμεθ' ἂν ἔτι] Recte Steph. ἔτι. Libri omnes ὅτι ἐπὶ π. τ.

D. τινὰς λογοποιοὺς —] Qui argumentationis huius rationem perspexerint, iis non poterit esse obscurum, cur λογοποιὸς hoc loco dicatur scriptor causarum forensium, qui alias λογογράφος vocari solet. v. Pierson ad Moer. p. 244. iam a Routhio hoc nomine laudatus. conf. p. 290. A. unde liquido apparet ipsum Platonem non aliter hoc vocabulum voluisse intelligi.

ἀλλὰ καὶ ἐνταῦθα] in hoc genere, quo de orationibus agitur.

οἱ λογοποιεῖν αὐτοὶ ἀδύνατοι] Appositio cum gravitate quadam subiecta pertinet ad ἄλλοι: sie, die selbst Reden zu fertigen unfähig sind. Exempla huius verborum collocationis notavimus De Rep. IX. p. 579. A. Phaedr. p. 241. B. Hipp. mai. p. 285. B. Itaque articulum οἱ nolim Schleiermacherus et Heindorfius in οἳ commutavissent. Quod autem Mudgius, Buttmannus, Heindorfius pro eo, quod libri habent λυροποιεῖν, reponendum iudicarunt λογοποιεῖν, id tam certum putamus, quam quod certissimum. Neque enim probamus Winckelmannum verba οἱ λογοπ. αὐτοὶ ἀδυνατοὶ pro glossemate habentem. Sunt enim satis commode adiecta, et corrupta ab iis, qui vim et efficaciam huius appositionis non percepissent.

E. οἵ τε ἄνδρες αὐτοί] Non improbabilis est coniectura Heindorfii scribendum suspicantis οἵ τε ἄνδρες οὗτοι. Sequitur enim καὶ αὐτὴ ἡ τέχνη. Mox fuit qui legendum putaret: μικρῷ δὲ ἐκείνης ὑποδ. Nec tamen adducor, ut τε mutandum credam. Minus etiam placet

τῆς τῶν ἐπῳδῶν τέχνης μόριον σμικρῷ τε ἐκείνης
ὑποδεεστέρα. ἡ μὲν γὰρ τῶν ἐπῳδῶν ἔχεών τε καὶ 290
φαλαγγίων καὶ σκορπίων καὶ τῶν ἄλλων θηρίων τε
καὶ νόσων κήλησίς ἐστιν, ἡ δὲ δικαστῶν τε καὶ ἐκ-
κλησιαστῶν καὶ τῶν ἄλλων ὄχλων κήλησίς τε καὶ
παραμυθία τυγχάνει οὖσα. ἤ σοι, ἔφην ἐγώ, ἄλλως
πως δοκεῖ; Οὔκ, ἀλλ' οὕτω μοι φαίνεται, ἔφη, ὡς
σὺ λέγεις. Ποῖ οὖν, ἔφην ἐγώ, τραποίμεθ' ἂν ἔτι;
ἐπὶ ποίαν τέχνην; Ἐγὼ μὲν οὐκ εὐπορῶ, ἔφη. Ἀλλ',
ἦν δ' ἐγώ, ἐμὲ οἶμαι εὑρηκέναι. Τίνα; ἔφη ὁ Κλει-
νίας. Ἡ στρατηγική μοι δοκεῖ, ἔφην ἐγώ, τέχνη B
παντὸς μᾶλλον εἶναι, ἣν ἄν τις κτησάμενος εὐδαίμων
εἴη. Οὐκ ἔμοιγε δοκεῖ. Πῶς; ἦν δ' ἐγώ. Θηρευ-
τική τις ἥδε γέ ἐστι τέχνη ἀνθρώπων. Τί δὴ οὖν;
ἔφην ἐγώ. Οὐδεμία, ἔφη, τῆς θηρευτικῆς αὐτῆς

ἐμὲ οἶμαι] ἐμὲ additum e Bodl. Vat. Θr. v. commentar.

B. ἔφην ἐγώ, τέχνη] ἐγώ, quod vulgo deerat, primus addidi e Bodl. Vat. r. Vind. Urb. et rec. Ven. Ξ.

quod Backius apud Groen van Prinsterer Prosopogr. Plat. p. 116. coniecit μικρῷ τι ἐκ. ὑπ. Sententia haec est: est enim artis incantandi particula eique non multum cedit: illa enim viperarum et aranearum et scorpionum et ceterarum ferarum ac morborum mitigatio est; haec autem iudicum et concionum et reliquarum turbarum mitigatione et placatione continetur. Voc. παραμυθία et παραμυθεῖσθαι ita de affectuum levatione et mitigatione usurpari ad Phaedon. p. 70. B. et Ion. p. 540. C. observavimus.

P. 290. ἐμὲ οἶμαι εὑρηκέναι] Accusativi cum infinitivo rationem explicavimus ad Hipp. mai. p. 282. E. Symp. p. 175. C. p. 220. E. p. 223. C. De Rep. III. p. 400. C. Adde Xenoph. Cyrop. I. 4, 4. V. 1, 20. VIII. 2, 25. coll. infra p. 305. D. Ita iam Homerus Iliad. v. 269 οὐδὲ γὰρ οὐδ' ἐμέ φημι λελασμένον ἔμμεναι ἀλκῆς. Hanc structuram cum altera coniunxit Propertius III. 6, 39. *Me quoque consimili impositum torquerier igni Iurabo, et bis sex integer esse dies.* Vulgo ἐμὲ deest, quod oppositionis ratione requiri hoc Heindorfium praeteriit, qui ἐγὼ excidisse suspicatus est.

B. Οὐδεμία, ἔφη, τῆς θηρευτικῆς αὐτῆς ἐπὶ πλ.] Recte iudicavit Heindorfius οὐδεὶς ita cum genitivo copulari non solere, ideoque Routhii interpretationem hanc: Nulla pars ipsius artis venatoriae latius patet quam ut venetur et subigat, in Graecis non inesse; licet eam

ἐπὶ πλέον ἐστὶν ἢ ὅσον θηρεῦσαι καὶ χειρώσασθαι. ἐπειδὰν δὲ χειρώσωνται τοῦτο, ὃ ἂν θηρεύωνται, οὐ δύνανται τούτῳ χρῆσθαι, ἀλλ' οἱ μὲν κυνηγέται καὶ οἱ ἁλιεῖς τοῖς ὀψοποιοῖς παραδιδόασιν, οἱ δ' αὖ γεωμέτραι καὶ οἱ ἀστρονόμοι καὶ οἱ λογιστικοί — θη-
C ρευτικοὶ γάρ εἰσι καὶ οὗτοι· οὐ γὰρ ποιοῦσι τὰ διαγράμματα ἕκαστοι τούτων, ἀλλὰ τὰ ὄντα ἀνευρίσκουσιν — ἅτε οὖν χρῆσθαι αὐτοῖς οὐκ ἐπιστάμενοι, ἀλλὰ θηρεῦσαι μόνον, παραδιδόασι δήπου τοῖς διαλεκτικοῖς καταχρῆσθαι αὐτῶν τοῖς εὑρήμασιν, ὅσοι γε αὐτῶν μὴ παντάπασιν ἀνόητοί εἰσιν. Εἶεν, ἦν

ἢ ὅσον θηρεῦσαι] Coisl. ἢ ὅσον ἐστὶ θηρεῦσαι. Mox Steph. θηρεύσωνται, invitis codicibus.

C. τὰ διαγράμματα ἕκαστοι] ἕκαστα Bodl. Vat. Θr. Vind.

χρῆσθαι αὐτοῖς οὐκ ἐπ.] V. χρῆσθαι αὐτοὶ αὐτοῖς, quod mutatum e Bodl. Vat. Θ.

concedendum sit per se esse aptissimam. Accedit quod nullo modo intelligitur, quid istud *αὐτῆς* sibi velit, quum arti venatoriae nihil opponatur, quod ab ipsa distinguendum sit. Itaque ego in ea sententia sum, ut virum doctissimum putem illud *αὐτῆς* non male in *δύναμις* mutavisse. Nam ita eadem verborum constructio est atque Gorg. p. 453. A. *ἢ ἔχεις τι λέγειν ἐπὶ πλέον τὴν ῥητορικὴν δύνασθαι ἢ πειθὼ τοῖς ἀκούουσιν ἐν τῇ ψυχῇ ποιεῖν;* Nisi forte praestat altera ratio ab eodem viro docto proposita, qua pro *αὐτῆς* maluit *ἁπάσης* scribi. Eodem certe modo Cicero Offic. I. 13 Totius autem iniustitiae nulla capitalior est quam eorum etc. Librorum lectionem defendit Winckelmannus, qui locum sic interpretatur: nulla ars venatrix latius patet quam ipsa ars venandi, videlicet quam ut venetur et subigat. Quod equidem magnopere vereor, ne Plato ipse dicere non voluerit. Ceterum *τῆς θηρευτικῆς* idem ambitus est Sophist. p. 219. B. E. ad quem locum de hac re plura dicemus: ad *χειρώσωνται* autem intelligas *οἱ θηρευτικοί.*

C. οὐ γὰρ ποιοῦσι τὰ διαγράμματα] non enim ipsi figurarum geometricarum auctores sunt, ut eorum ars non sit *ποιητική* quaedam existimanda; sed ea, quae iam sunt, investigant, ideoque *θηρευτική* potius iis propria iudicari debet. Quod *διαγράμματα* memorantur sola, quum tamen etiam de *ἀστρονόμοις* et *λογιστικοῖς* sermo sit, in eo nemo temere haerebit, siquidem haec exempli loco afferuntur ita, ut geometrarum potissimum ratio habeatur. Usum voc. *διαγράμματα* ad Menon. p. 81. B. et Phaedon. p. 73. B. notavimus.

ἅτε οὖν χρῆσθαι —] Resumitur orationis filum post *οἱ δ', αὖ γεωμέτραι — καὶ οἱ λο-*

δ' ἐγώ, ὦ κάλλιστε καὶ σοφώτατε Κλεινία· τοῦτο
οὕτως ἔχει; Πάνυ μὲν οὖν. καὶ οἵ γε στρατηγοί,
ἔφη, οὕτω τὸν αὐτὸν τρόπον, ἐπειδὰν ἢ πόλιν τινὰ
θηρεύσωνται ἢ στρατόπεδον, παραδιδόασι τοῖς πο- D
λιτικοῖς ἀνδράσιν· αὐτοὶ γὰρ οὐκ ἐπίστανται χρῆ-
σθαι τούτοις, ἃ ἐθήρευσαν· ὥςπερ, οἶμαι, οἱ ὀρ-
τυγοθῆραι τοῖς ὀρτυγοτρόφοις παραδιδόασιν. εἰ οὖν,
ἦ δ' ὅς, δεόμεθα ἐκείνης τῆς τέχνης, ἥτις ᾧ ἂν
κτήσηται ἢ ποιήσασα ἢ θηρευσαμένη, αὐτὴ καὶ ἐπι-
στήσεται χρῆσθαι, καὶ ἡ τοιαύτη ποιήσει ἡμᾶς μα-
καρίους, ἄλλην δή τινα, ἔφη, ζητητέον ἀντὶ τῆς
στρατηγικῆς.

τοῦτο οὕτως ἔχει] ἔχοι Steph. errore.

D. ἥτις ᾧ ἂν κτησ.] Sic Bodl. Vat. Θr. et Vind. Olim perperam ἂν etiam post ἥτις insertum legebatur. Mox Bodl. αὕτη καὶ ἐπ.

ἄλλην δή τινα] Bodl. Vat. Θr. Urb. δέ τινα, quod recepit Winckelmann.

γιστικοὶ parenthesi abruptum: in qua epanalepsi οὖν propriam habet sedem. v. ad Lysid. p. 223. B.

παραδιδόασι δήπου τοῖς διαλεκτικοῖς] Nam uni dialecticae hoc est propositum, ut ipsam vim et naturam cuiusque rei investiget, neque subsistat in rerum adspectabilium exploratione, sicuti ceterae artes ac disciplinae. De quo loco philosophus copiose exposuit De Rep. VII. p. 531. B. — 536. C. ubi inter alia p. 533. C. αἱ δὲ λοιπαὶ (ἐπιστῆμαι), ἃς τοῦ ὄντος τι ἔφαμεν ἐπιλαμβάνεσθαι, γεωμετρίαν τε καὶ τὰς ταύτῃ ἑπομένας, ὁρῶμεν ὡς ὀνειρώττουσι μὲν περὶ τὸ ὄν, ὕπαρ δὲ ἀδύνατον αὐταῖς ἰδεῖν, ἕως ἂν ὑποθέσεσι χρώμεναι ταύτας ἀκινήτους ἐῶσι, μὴ δυνάμεναι λόγον διδόναι αὐτῶν. — οὐκοῦν ἡ διαλεκτικὴ μέθοδος μόνη ταύτῃ πορεύεται, τὰς ὑποθέσεις ἀναιροῦσα ἐπὶ τὴν ἀρχήν, κ. τ. λ. Itaque non obscurum puto, quid sit, in quo istud καταχρῆσθαι cernatur.

D. τοῖς πολιτικοῖς ἀνδράσι] H. e. viris rerum civilium peritis, qui hodie vocantur diplomatici. Hi enim urbibus vel castris expugnatis cum hostibus de deditione, de pacis conditionibus, de foederibus et pactis ineundis agere solent. Acerbe autem adduntur verba, ὥςπερ οἱ ὀρτυγοθῆραι τοῖς ὀρτυγοτρόφοις, de quibus vere Schleiermacherus: Schwerlich steht dieses Gleichniss hier ohne eine strafende Rücksicht auf das Verfahren der mächtigeren griechischen Staaten gegen die kleineren, die sich in einer Art Abhängigkeit von ihnen befanden. Neque enim assentior Winckelmanno Midiam notari putanti, de quo v. Alcibiad. I. p. 120. A.

ἄλλην δή τινα — ζητητέον] Quod codices optimi fere scriptum praebent ἄλλην δέ τινα, id nollem Winckelmannus protenus arripuisset. Nam quae

E Cap. XVIII. *ΚΡ.* Τί λέγεις σύ, ὦ Σώκρατες; ἐκεῖνο τὸ μειράκιον τοιαῦτ' ἐφθέγξατο;

ΣΩ. Οὐκ οἴει, ὦ Κρίτων;

ΚΡ. Μὰ Δί' οὐ μέντοι. οἶμαι γὰρ αὐτὸν ἐγώ, εἰ ταῦτ' εἶπεν, οὔτ' Εὐθυδήμου οὔτε ἄλλου οὐδενὸς ἔτ' ἀνθρώπου δεῖσθαι εἰς παιδείαν.

ΣΩ. Ἀλλ' ἄρα, ὦ πρὸς Διός, μὴ ὁ Κτήσιππος ἦν ὁ ταῦτ' εἰπών, ἐγὼ δὲ οὐ μέμνημαι;

201 *ΚΡ.* Ποῖος Κτήσιππος;

ΣΩ. Ἀλλὰ μὴν τόδε εὖ οἶδα, ὅτι οὔτε Εὐθύδημος οὔτε Διονυσόδωρος ἦν ὁ εἰπὼν ταῦτα. ἀλλ';

P. 291. *Ἀλλὰ μὴν τόδε εὖ οἶδα*] Sic Vat. r. Ceteri cum vett. editt. τό γε. Scribendum fortasse τόδε γε.

οὔτε Διονυσόδωρος] V. οὔτε ὁ Δ. Articulum om. Bodl. Coisl. Vat. Θr. Vind.

Buttmannus ad Demosth. Midian. or. p. 150 sqq. disputavit, ea certe in hunc locum non conveniunt. Is enim docuit δὲ ita demum eo modo usurpari, sicubi eo opus fuerit, sententiis in protaseos et apodoseos formam redactis. Quae ratio ab hoc loco prorsus est aliena.

Ἀλλ' ἄρα — μὴ ὁ Κτήσιππος] Aptissime hic ἀλλ' ἄρα ponitur. Quum enim Crito tantam esse adolescentuli sapientiam valde miratus sit, Socrates suam iam retractans sententiam se dubitare simulat, num ille haec revera disseruerit. Itaque respondet: At rebus ita comparatis num Ctesippus fuit potius qui haec dixerit? isto ἄρα cum ironico quodam lepore significans sibi sane tantam pueruli sapientiam iam miram accidere. Quocirca mirari licet Schneiderum ad Pol. II. p. 374. B. hic ἄρα necessario requiri indicantem. conf. ad p. 286. B.

P. 291. *Ποῖος Κτήσιππος*] Negantis est cum indignatione quadam et contemtu. v. ad Hipp. mai. p. 285. D.

Ἀλλὰ μὴν τόδε εὖ οἶδα] Vulgatum τό γε ita demum stare posset, si certis testimoniis esset demonstratum articulum apud Atticos prosae orationis scriptores ita demonstrativi pronominis munere fungi solere. Cuius usus exempla quia nulla reperiuntur, ne hic quidem dubitandum est, quin Vat. r. et teste Schneidero ad Polit. VIII. p. 546. C. cod. Lobcow. veram lectionem τόδε servaverint. Magis tamen placet quod Bernhardy Syntax. p. 312. restitui voluit τόδε γε. Eodem modo erratum est Politic. p. 305. C. τό γε δὴ κατανοητέον. ubi aliquot codd. τόδε δὴ καταν. Xenoph. Mem. II. 2, 4. plerique libri perperam τοῦ γε ἀπολυσόντων; recte alii τοῦτόν γε. Ibid. III. 10, 4. vulgo τό γε pro

ὦ δαιμόνιε Κρίτων, μή τις τῶν κρειττόνων παρὼν αὐτὰ ἐφθέγξατο; ὅτι γὰρ ἤκουσά γε ταῦτα, εὖ οἶδα.

ΚΡ. Ναὶ μὰ Δία, ὦ Σώκρατες· τῶν κρειττόνων μέντοι τις ἐμοὶ δοκεῖ, καὶ πολύ γε. ἀλλὰ μετὰ τοῦτο ἔτι τίνα ἐζητήσατε τέχνην; καὶ εὕρετε ἐκείνην ἢ οὐχ εὕρετε, ἧς ἕνεκα ἐζητεῖτε;

ΣΩ. Πόθεν, ὦ μακάριε, εὕρομεν; ἀλλ' ἦμεν πάνυ γελοῖοι, ὥσπερ τὰ παιδία τὰ τοὺς κορυδοὺς διώκοντα· ἀεὶ ᾠόμεθα ἑκάστην τῶν ἐπιστημῶν αὐτίκα λήψεσθαι, αἱ δ' ἀεὶ ὑπεξέφυγον. τὰ μὲν οὖν πολλὰ τί ἄν σοι λέγοιμι; ἐπὶ δὲ δὴ τὴν βασιλικὴν B

τῶν κρειττόνων μέντοι τις] τῶν om. Bodl. Vat. Θ.

B. κορυδοὺς διώκ.] Bodl. Vat. Θr. mutato accentu κορύδους.

τὰ μὲν οὖν πολλά] Sic Bodl. Vat. Θ. Vulgo τὰς μὲν οὖν πολλάς.

τοῦτό γε. Anab. IV. 6, 3. al. Nimirum istae citerioris Graecitatis sordes sunt.

μή τις τῶν κρειττόνων] Quia non statim meminit, quis illa dixerit, lepide se fingit fortasse dei alicuius vocem exaudivisse. Nam οἱ κρείττονες saepe sunt dii, de quo loquendi genere praeter Heindorfium et Routhium ad h. l. dixit Schaefer. Melett. p. 31. breviter monuit Dissen ad Pindar. p. 132. ed. Goth. Hanc vero responsionem Crito lepidissime ita accipit, ut τοὺς κρείττονας non iam de diis intelligat, sed de praestantiore ac sapientiore aliquo disputatore velit cogitari. Enimvero significat, nisi fallor, ipsum Socratem ea disseruisse, quae ab eo Cliniae adolescentulo tributa sint.

B. Πόθεν — εὕρομεν] „Indicativo opus est, ut De Rep. I. p. 330. A. πότερον — ὦ Κέφαλε, ὧν κέκτησαι τὰ πλείω παρέλαβες ἢ ἐπεκτήσω; Ποῖ' ἐπεκτησάμην — ὦ Σώκρατες;" Heindorf. De verbis, ἦμεν πάνυ γελοῖοι, v. ad Protagor. p. 340. D. Proxima, quae proverbii speciem habent, tractavit Ruhnkenius ad Tim. p. 164. et cum similibus contendit Gataker ad Antonin. VI. 15. Ceterum τὴν κορυδαλὸν esse alaudam cristatam Schneider. ad Eclogg. Phys. p. 52. docuit. Schol. ὄρνιθες ὄρτυξιν ὅμοιοι, οὓς ἔνιοι κορυδαλοὺς φασι. Quam observationem confirmant quae disputavit Lobeckius ad Phrynichum p. 338.

τὰ μὲν οὖν πολλὰ τί ἄν σοι λ.] Fuit qui τὰ μὲν οὖν ἄλλα legendum suspicaretur. Non inepte. Nec tamen mutanda est librorum scriptura, cuius hic est sensus: Et multa quidem illa, quae disputavimus, quid tibi referam? Ceterum de arte regia

ἐλθόντες τέχνην καὶ διασκοπούμενοι αὐτήν, εἰ αὕτη εἴη ἡ τὴν εὐδαιμονίαν παρέχουσά τε καὶ ἀπεργαζομένη, ἐνταῦθα ὥςπερ εἰς λαβύρινθον ἐμπεσόντες, οἰόμενοι ἤδη ἐπὶ τέλει εἶναι, περικάμψαντες πάλιν
C ὥςπερ ἐν ἀρχῇ τῆς ζητήσεως ἀνεφάνημεν ὄντες καὶ τοῦ ἴσου δεόμενοι, ὅσουπερ ὅτε τὸ πρῶτον ἐζητοῦμεν.

ΚΡ. Πῶς δὴ τοῦτο ὑμῖν συνέβη, ὦ Σώκρατες;

ΣΩ. Ἐγὼ φράσω. ἔδοξε γὰρ δὴ ἡμῖν ἡ πολιτικὴ καὶ ἡ βασιλικὴ τέχνη ἡ αὐτὴ εἶναι.

ΚΡ. Τί οὖν δή;

ΣΩ. Ταύτῃ τῇ τέχνῃ ἥ τε στρατηγικὴ καὶ αἱ ἄλλαι παραδιδόναι ἄρχειν τῶν ἔργων, ὧν αὐταὶ δημιουργοί εἰσιν, ὡς μόνῃ ἐπισταμένῃ χρῆσθαι. σαφῶς οὖν ἐδόκει ἡμῖν αὕτη εἶναι, ἣν ἐζητοῦμεν, καὶ ἡ αἰ-
D τία τοῦ ὀρθῶς πράττειν ἐν τῇ πόλει, καὶ ἀτεχνῶς κατὰ τὸ Αἰσχύλου ἰαμβεῖον μόνη ἐν τῇ πρύμνῃ καθῆσθαι τῆς πόλεως, πάντα κυβερνῶσα καὶ πάντων ἄρχουσα πάντα χρήσιμα ποιεῖν.

ΚΡ. Οὐκοῦν καλῶς ὑμῖν ἐδόκει, ὦ Σώκρατες;

Cap. XIX. ΣΩ. Σὺ κρινεῖς, ὦ Κρίτων, ἐὰν

εἰ αὕτη εἴη ἡ τὴν εὐδ.] αὐτὴ Bodl. Vat. Θ. Urb. Dein Bodl. Vat. Θ. omittit verba παρέχουσά τε καὶ, quae nec Ficinus expressit.

C. ὧν αὐταὶ δημ.] Plerique libri αὗται, quod correxit Heindorf.

ἣν ἐζητοῦμεν] Steph. cum Par. E. ζητοῦμεν.

D. ἄρχουσα πάντα] Sic Bodl. Coisl. Vat. Θ. Ven. ΞΣ. Vindob. Par. BC. Ang. Barb. Pal. Vat. r. Flor. a. c. pro vulg. ἄρχουσα καὶ πάντα, quod solus Par. E. cum Flor. b. o. tuetur.

καὶ τὰ μετὰ ταῦτα — πάλιν ἐσκοποῦμεν] Vat. Θ.

cur deinde disceptetur, in Prolegomenis explicare conati sumus.

C. Ταύτῃ τῇ τέχνῃ — παραδιδόναι] Intell. ἔδοξαν, cuius rationis alia exempla attuli ad Apolog. Socrat. p. 25. B.

D. κατὰ τὸ Αἰσχύλου ἰαμβεῖον] Aeschyli Trag. Ἑπτὰ ἐπὶ Θήβαις v. 1. Κάδμου πολῖται, χρὴ λέγειν τὰ καίρια Ὅςτις φυλάσσει πρᾶγος ἐν πρύμνῃ πόλεως Οἴακα νωμῶν, βλέφαρα μὴ κοιμῶν ὕπνῳ.

τι ἡμῖν ἀπεργάζεται] Hoc non dubitavi de coniectura recipere pro τί ἡμῖν ἀπεργάζεται. Quum enim addatur ἢ οὐδέν; ac deinceps demum interrogetur, quidnam sit in quo tractando versetur ars regia, nunc

βούλῃ ἀκούειν καὶ τὰ μετὰ ταῦτα συμβάντα ἡμῖν. αὖθις γὰρ δὴ πάλιν ἐσκοποῦμεν ὧδέ πως· Φέρε, πάντων ἄρχουσα ἡ βασιλικὴ τέχνη τι ἡμῖν ἀπεργάζεται ἔργον; ἢ οὐδέν; Πάντως δήπου, ἡμεῖς ἔφαμεν E
πρὸς ἀλλήλους. Οὐ καὶ σὺ ἂν ταῦτα φαίης, ὦ Κρίτων;

ΚΡ. Ἔγωγε.

ΣΩ. Τί οὖν ἂν φαίης αὐτῆς ἔργον εἶναι; ὥςπερ εἰ σὲ ἐγὼ ἐρωτῴην, πάντων ἄρχουσα ἡ ἰατρική, ὧν ἄρχει, τί ἔργον παρέχεται; οὐ τὴν ὑγίειαν φαίης;

ΚΡ. Ἔγωγε.

ΣΩ. Τί δέ; ἡ ὑμετέρα τέχνη ἡ γεωργία, πάντων ἄρχουσα, ὧν ἄρχει, τί ἔργον ἀπεργάζεται; οὐ
τὴν τροφήν ἂν φαίης τὴν ἐκ τῆς γῆς παρέχειν ἡμῖν; 292

ΚΡ. Ἔγωγε.

ΣΩ. Τί δέ; ἡ βασιλικὴ πάντων ἄρχουσα, ὧν ἄρχει, τί ἀπεργάζεται; ἴσως οὐ πάνυ γ' εὐπορεῖς.

ΚΡ. Μὰ τὸν Δία, ὦ Σώκρατες.

Vindob. Bodl. μετὰ γὰρ τὰ ἔμπροσθεν συμβάντα ἡμῖν (om. Bodl.) αὖτις (Vind. αὖθις) μετὰ ταῦτα ἐσκοποῦμεν. Idem habet Vat. r. praeterquam quod hic verba συμβάντα ἡμῖν αὖτις μετὰ omittit.

εἰ ἐγώ σε ἐρωτῴην] σε ἐγὼ Bodl. Vat. Θ. r. Vindob. quod recepi.

τί ἔργον ἀπεργάζεται] ἔργον post ἀπεργάζεται ponunt Ven. Ξ. Par. C. Angel. Barber. Palat. Urb. alii, cum ed. Bas. 2. Vulgo deerat, ut in Par. RE. Quod nos dedimus, debetur Bodl. Vat. Θ. r. Vind. Ven. Σ. Coisl.

profecto requiritur quod Ficinus ita expressit: ars illa regia aliquod opus efficit, annon? Fallitur autem Heindorfius Platonem putans τι post ἔργον potius fuisse collocaturum. Nimirum τὶς est ecquis, quod ne putes temere in initio poni, conferas Hermannum ad Viger. ann. 151. p. 730.

E. ἡ ὑμετέρα τέχνη ἡ γεωργία] „Multi cives Athenienses, qui in Attica habebant praedia, agros suos ipsi colere solebant." Routh. Conf. Boeckh. Oeconom. Athen. T. I. 44 sq. Critonem fuisse in numero τῶν χρηματιστῶν ipse philosophus infra p. 304. C. significavit.

ΣΩ. Οὐδὲ γὰρ ἡμεῖς, ὦ Κρίτων. ἀλλὰ τοσόνδε γε οἶσθα, ὅτι εἴπερ ἐστὶν αὕτη ἣν ἡμεῖς ζητοῦμεν, ὠφέλιμον αὐτὴν δεῖ εἶναι.

ΚΡ. Πάνυ γε.

ΣΩ. Οὐκοῦν ἀγαθόν γέ τι δεῖ ἡμῖν αὐτὴν παραδιδόναι;

ΚΡ. Ἀνάγκη, ὦ Σώκρατες.

B ΣΩ. Ἀγαθὸν δέ γέ που ὡμολογήσαμεν ἀλλήλοις ἐγώ τε καὶ Κλεινίας οὐδὲν εἶναι ἄλλο ἢ ἐπιστήμην τινά.

ΚΡ. Ναί, οὕτως ἔλεγες.

ΣΩ. Οὐκοῦν τὰ μὲν ἄλλα ἔργα, ἃ φαίη ἄν τις πολιτικῆς εἶναι — πολλὰ δέ που ταῦτ' ἂν εἴη, οἷον πλουσίους τοὺς πολίτας παρέχειν καὶ ἐλευθέρους καὶ ἀστασιάστους — πάντα ταῦτα οὔτε κακὰ οὔτε ἀγαθὰ ἐφάνη, ἔδει δὲ σοφοὺς ποιεῖν καὶ ἐπιστήμης μεταδιδόναι, εἴπερ ἔμελλεν αὕτη εἶναι ἡ ὠφελοῦσά τε καὶ εὐδαίμονας ποιοῦσα.

C ΚΡ. Ἔστι ταῦτα· τότε γοῦν οὕτως ὑμῖν ὡμολογήθη, ὡς σὺ τοὺς λόγους ἀπήγγειλας.

P. 292. C. καὶ πάντα ἀγαθούς] Sic Bodl. Vat. Θr. Vind. Vulgo erat πάντως. Frequentissimum est πάντα ἀγαθός, πάντα ἄριστος, πάντα σοφός, πάντα εὐδαίμων, quod nuper docuit Lobeck. ad Aiacem p. 482 sq. ed. sec.

D. ἢ τί χρησόμεθα] V. ῆ, quod Heusdius et Heindorfius emendarunt. Ven. Σ. ἡ. Vat. Θ. Coisl. ἤ. Idem error in proximis cum Bodl. Coisl. Ven. Ξ. sublatus est.

P. 292. D. τῶν μὲν γὰρ ἔργων —] nam operum neque malorum neque bonorum nullius eam oportet esse effectricem, scientiam autem nullam aliam impertire nisi semet ipsam. Itaque iam dicamus, quaenam tandem haec sit, qua quid faciamus?

ὅτι ἄλλους ποιήσουσιν] Intell. ἀγαθοὺς καὶ χρησίμους, non indicata ea re, in qua boni et utiles sint evasuri. — ἠτιμάσαμεν, i. e. nihili feci-

ΣΩ. Ἆρ' οὖν ἡ βασιλικὴ σοφοὺς ποιεῖ τοὺς ἀνθρώπους καὶ ἀγαθούς;

ΚΡ. Τί γὰρ κωλύει, ὦ Σώκρατες;

ΣΩ. Ἀλλ' ἆρα πάντας καὶ πάντα ἀγαθούς; καὶ πᾶσαν ἐπιστήμην, σκυτοτομικήν τε καὶ τεκτονικὴν καὶ τὰς ἄλλας ἁπάσας, αὕτη ἡ παραδιδοῦσά ἐστιν;

ΚΡ. Οὐκ οἶμαι ἔγωγε, ὦ Σώκρατες.

ΣΩ. Ἀλλὰ τίνα δὴ ἐπιστήμην; ἢ τί χρησόμεθα; D τῶν μὲν γὰρ ἔργων οὐδενὸς δεῖ αὐτὴν δημιουργὸν εἶναι τῶν μήτε κακῶν μήτε ἀγαθῶν, ἐπιστήμην δὲ παραδιδόναι μηδεμίαν ἄλλην ἢ αὐτὴν ἑαυτήν. λέγωμεν δὴ οὖν, τίς ποτε ἔστιν αὕτη, ἢ τί χρησόμεθα; βούλει φῶμεν, ὦ Κρίτων, ἢ ἄλλους ἀγαθοὺς ποιήσομεν;

ΚΡ. Πάνυ γε.

ΣΩ. Οἳ τί ἔσονται ἡμῖν ἀγαθοὶ καὶ τί χρήσιμοι; ἢ ἔτι λέγωμεν, ὅτι ἄλλους ποιήσουσιν, οἱ δὲ ἄλλοι ἐκεῖνοι ἄλλους; ὅ τι δέ ποτε ἀγαθοί εἰσιν, οὐδαμοῦ ἡμῖν φαίνονται, ἐπειδήπερ τὰ ἔργα τὰ λεγόμενα εἶναι τῆς πολιτικῆς ἠτιμάσαμεν, ἀλλ' ἀτεχνῶς τὸ λεγόμενον ὁ Διὸς Κόρινθος γίγνεται, καὶ E

ἢ ἄλλους ἀγ.] Steph. errore ἢ τ' ἄλλους. Scilicet in Par. E. est ἢ γ' ἄλλους.

E. τῆς πολιτικῆς ἠτιμάσαμεν] Quod vulgo legebatur ἀπεδοκιμάσαμεν, id manifestum est ex interpretatione duxisse originem. Verum praebuerunt Bodl. Coisl. Vat. Θ. Ven. Σ. Par. C. Barb. Vat. r. Vind. Flor. a. b. c. et pr. Par. BE.

mus, neglecimus, ut saepe apud Platonem. Ex interpretatione fluxit, quod vulgo legebatur ἀπεδοκιμάσαμεν.

E. ὁ Διὸς Κόρινθος] Proverbium de continua eaque inani eiusdem rei repetitione usurpari solitum, cuius originem illustrarunt Müllerus Doriens. I. p. 88. 9. Dissen ad Pindar. p. 467. ed. Goth. conf. Wachsmuth. Hellen. Alterthumsk. II. 2. p. 188. Istud ἀτεχνῶς in proverbiorum commemoratione longe est frequentissimum. v. ad Ion. p. 554. D.

ὅπερ ἔλεγον, τοῦ ἴσου ἡμῖν ἐνδεῖ ἢ ἔτι πλέονος πρὸς τὸ εἰδέναι, τίς ποτ' ἐστὶν ἡ ἐπιστήμη ἐκείνη, ἣ ἡμᾶς εὐδαίμονας ποιήσειε;

ΚΡ. Νὴ τὸν Δία, ὦ Σώκρατες, εἰς πολλήν γε ἀπορίαν, ὡς ἔοικεν, ἀφίκεσθε.

ΣΩ. Ἔγωγε οὖν καὶ αὐτός, ὦ Κρίτων, ἐπειδὴ
293 ἐν ταύτῃ τῇ ἀπορίᾳ ἐνεπεπτώκη, πᾶσαν ἤδη φωνὴν ἠφίειν, δεόμενος τοῖν ξένοιν, ὥςπερ Διοςκούρων ἐπικαλούμενος, σῶσαι ἡμᾶς, ἐμέ τε καὶ τὸ μειράκιον, ἐκ τῆς τρικυμίας τοῦ λόγου, καὶ παντὶ τρόπῳ σπουδάσαι, καὶ σπουδάσαντας ἐπιδεῖξαι, τίς ποτ' ἔστιν ἡ ἐπιστήμη, ἧς τυχόντες ἂν καλῶς τὸν ἐπίλοιπον βίον διέλθοιμεν.

τῇ ἀπορίᾳ ἐνεπεπτώκη] V. ἐνεπεπτώκειν. Sed Bodl. Vat. Θr. Ven. Σ. Par. BC. Angel. Barb. Pal. Flor. a. b. ç. et pr. Coisl. ἐνεπεπτώκει, in quo latet haud dubie quod cum Bekkero restituimus.

P. 293. φωνὴν ἠφίειν] ἠφίην solus Angel. quod revocavit Bekker. Dein e Bodl. Vat. Θ. Urb. Vind. Διοςκούρων recepimus

ἢ ἡμᾶς εὐδαίμονας ποιήσειε] Optativum Reisigius De ἂν particula p. 135. ita explicat: quam quis credat nos reddere beatos. Hermannus Disp. de part. ἂν p. 135. optativum ita demum ferri posse censet, si reponatur ἐνδεῖν. Heindorfius et Winckelmannus invitis codicibus ποιήσει scripserunt. Mihi nihil mutandum videtur, siquidem Socrates utitur optativo ratione praegressi illius ὅπερ ἔλεγον habita, neglectis verbis intermemediis. conf. quae collegit Matthiae Gr. §. 528. ann.

ἐν ταύτῃ τῇ ἀπορίᾳ ἐνεπεπτώκη] Contulit Heindorfius Hipp. mai. p. 298. C. ἐν τῇ αὐτῇ ἐμπεπτωκότες ἀπορίᾳ. Addit Winckelmannus Xenoph. Hellen. IV. 5, 5. ἐν τοιούτῳ χωρίῳ ἐμπεπτωκότες. De formula loquendi πᾶσαν φωνὴν ἀφιέναι v. ad Remp. V. p. 475. Phaedr. p. 259. D. et Heindorf. ad h. l. Pro ἠφίειν, quod ad analogiam secundae ac tertiae personae ἠφίεις et ἠφίει formatum videtur, Bekkerus ex uno libro ἠφίην reposuit. Quod ego imitari dubitavi, nec probavit Buttmannus Gr. Ampl. §. 108. 4. 1. p. 522. ed. 2. A. Matthiae T. I. p. 398.

P. 293. ἐκ τῆς τρικυμίας] V. ad Reip. V. p. 472. A. Aptissime igitur antea Dioscurorum fecit mentionem, quorum munus peculiare erat hominibus naufragio periclitantibus opem ferre. v. Mitscherlich. ad Horat. I. 3, 2.

ΚΡ. Τί οὖν; ἠθέλησέ τι ὑμῖν ἐπιδεῖξαι ὁ Εὐθύδημος;

ΣΩ. Πῶς γὰρ οὔ; καὶ ἤρξατό γε, ὦ ἑταῖρε, πάνυ μεγαλοφρόνως τοῦ λόγου ὧδε·

Cap. XX. Πότερον δή σε, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ταύτην τὴν ἐπιστήμην, περὶ ἣν πάλαι ἀπορεῖτε, διδάξω, ἢ ἐπιδείξω ἔχοντα; Ὦ μακάριε, ἦν δ' ἐγώ, ἔστι δὲ ἐπὶ σοὶ τοῦτο; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Ἐπίδειξον τοίνυν με νὴ Δί', ἔφην ἐγώ, ἔχοντα· πολὺ γὰρ ῥᾷον ἢ μανθάνειν τηλικόνδε ἄνδρα. Φέρε δή μοι ἀπόκριναι, ἔφη· ἔστιν ὅ τι ἐπίστασαι; Πάνυ γε, ἦν δ' ἐγώ, καὶ πολλά, σμικρά γε. Ἀρκεῖ, ἔφη. ἆρ' οὖν δοκεῖς οἷόν τε, τὶ τῶν ὄντων τοῦτο, ὃ τυγχάνει ὄν, αὐτὸ B

pro vulg. Διοσκούρω. In Vat. r. est Διοσκούροιν. Ven. Ξ. a pr. m. habet Δίοσκόρω. De scriptura vocabuli v. Lobeck. ad Phryn. p. 235.

B. τοίνυν με νὴ Δί'] με om. Bodl. Vat. Θ.

καὶ πολλά, σμικρά γε] Coisl. κ. π. καὶ σμικρά γε Ven. Σ. γε σμικρά.

B. ἢ ἐπιδείξω ἔχοντα] Argumentatur hunc in modum: Qui quid scit, is sciens est; qui ignorat, insciens. Iam vero fieri non potest, ut quid simul sit et non sit. Igitur qui alicuius rei sciens est, is scit omnia: nam si quid ignoraret, simul esset insciens, id quod ideo non potest accidere, quia idem simul et esse et non esse non potest. Ex quo consequitur, ut illud ipsum scias, quod te scire negavisti. Conclusionis fallaciam mox ipse Socrates demonstrabit.

ἔστι δὲ ἐπὶ σοὶ τοῦτο] Particula δὲ ita post vocativum interposita ad suppressam aliquam sententiam refertur. Veluti hoc loco integra oratio haec foret: Bene quidem se habet, quod dicis: sed num haec res penes te est? Exempla haudquaquam rara sunt, v. ad Theagem p. 127. C. Hermann. ad Viger. p. 846. Porson. ad Eurip. Orest. v. 614. Mox ad ἔχοντα nemo erit quin sponte intelligat με, quod vulgo moleste post τοίνυν intrusum legitur. — τηλικόνδε ἄνδρα, tam grandem aetate.

καὶ πολλά, σμικρά γε.] et quidem multa, certe levia. Simulat enim Socrates rerum graviorum ignorantiam, qui mos est εἴρωνος callidissimi. Sed vel hanc rerum leviorum scientiam sufficere ait sophista ad demonstrandum id, quod vult argumentatione sua efficere.

C τοῦτο μὴ εἶναι; Ἀλλὰ μὰ Δί' οὐκ ἔγωγε. Οὐκοῦν σὺ ἔφης ἐπίστασθαί τι; Ἔγωγε. Οὐκοῦν ἐπιστήμων εἶ, εἴπερ ἐπίστασαι; Πάνυ γε, τούτου γε αὐτοῦ. Οὐδὲν διαφέρει. ἀλλ' οὐκ ἀνάγκη σε ἔχει πάντα ἐπίστασθαι ἐπιστήμονά γε ὄντα; Μὰ Δί', ἔφην ἐγώ· ἐπεὶ πολλὰ ἄλλ' οὐκ ἐπίσταμαι. Οὐκοῦν εἴ τι μὴ ἐπίστασαι, οὐκ ἐπιστήμων εἶ. Ἐκείνου γε, ὦ φίλε, ἦν δ' ἐγώ. Ἧττον οὖν τι, ἔφη, οὐκ ἐπιστήμων εἶ; ἄρτι δὲ ἐπιστήμων ἔφησθα εἶναι. καὶ

C. *Οὐκοῦν σὺ ἔφης ἐπ.*] Sic Bodl. Coisl. Vat. Θ. Vind. Ven. ΞΣ. Par. E. Angel. Barb. Pal. Urb. Florr. cum Ald. et Bass. Vulgo erat ἔφη. Dein pro ἐπίστασθαι, quod e Flor. c. Ven. Σ. et corr. Coisl. restitutum est, vulgo legebatur ἐπίστασαι. Sed vide commentar.

C. *Οὐκοῦν σὺ ἔφης ἐπίστασθαί τι*] nonne te aiebas scire aliquid? Quanquam φῄς, φησί, φαμέν, φατέ, praesentis temporis formae, crebro rectae orationi interponuntur, cuius generis exempla ad Remp. IX. p. 580 D. et alibi notavimus, tamen qui ἔφης eodem modo usurpaverit, novimus neminem. Ex quo consequitur, ut pro ἐπίστασαι, quod defendit Winckelmannus, scribendum fuerit ἐπίστασθαι.

C. *τούτου γε αὐτοῦ*] Sentit Socrates, quorsum evasura sit haec oratio, ideoque rei, quae sciatur, mentionem adiiciendam censet. Enimvero qui unam rem novit, is nihilominus alius cuiusdam ignarus esse potest, ideoque simul sciens esse atque nesciens. Verum sophista hoc non curandum esse existimans continuo argumentatur eum, qui sciens sit, omnia novisse.

Μὰ Δί', ἔφην ἐγώ· ἐπεὶ —] Non per Iovem (novi omnia); quandoquidem multa alia ignoro. Ne quis Οὐ μὰ Δί' scribendum putet, solet μὰ Δία negandi vi et significatione usurpari, ubi sequitur sententia, quae praeviam negationem flagitat. v. Reisig. Coniectan. p. 106 sq.

Ἧττον οὖν τι — οὐκ ἐπιστήμων εἶ] Num igitur ideo minus eris insciens? h. e. nihil refert, num huiusce rei sis insciens; illud certe tibi erit confitendum, cadere in te inscientiam. Iam vero si insciens es, quum tamen modo te scientem esse concesseris, consequitur, ut sis αὐτὸς οὗτος, ὃς εἶ, ac vicissim etiam οὐχ οὗτος, ὃς εἶ, et quidem κατὰ ταὐτὰ ἅμα, i. e. simul eodem in genere, h. e. quod attinet ad scientiam et inscientiam. Fallitur enim Winckelmannus κατὰ ταὐτὰ ἅμα positum existimans ἐκ παραλλήλου, sicuti alias ὡσαύτως κατὰ ταὐτά et id genus alia usurpentur. Mox de usu voc. εἶεν sequente γὰρ v. ad Phaedon. p. 95. A. p. 117. A. ubi Heindorfius contulit Sympos. p. 204. E. p. 213. E.

D. *τὸ γὰρ λεγόμενον, καλὰ δὴ πατάγεις*] Editt. καλὰ δὴ πάντα λέγεις. Scholiasta apud Ruhnkenium: καλὰ δὴ πάντ' ἄγεις· ἀντὶ τοῦ ἀγ-

οὕτω τυγχάνεις ὢν αὐτὸς οὗτος, ὃς εἶ, καὶ αὖ πάλιν οὐκ εἶ, κατὰ ταὐτὰ ἅμα. Εἶεν, ἦν δ' ἐγώ, Εὐθύδημε· τὸ γὰρ λεγόμενον, καλὰ δὴ παταγεῖς. πῶς οὖν ἐπίσταμαι ἐκείνην τὴν ἐπιστήμην, ἣν ἐζητοῦμεν; ὡς δὴ τοῦτο ἀδύνατόν ἐστι τὸ αὐτὸ εἶναί τε καὶ μή· εἴπερ ἓν ἐπίσταμαι, ἅπαντ' ἐπίσταμαι· οὐ γὰρ ἂν εἴην ἐπιστήμων τε καὶ ἀνεπιστήμων ἅμα· ἐπεὶ δὲ πάντα ἐπίσταμαι, κἀκείνην δὴ τὴν ἐπιστήμην ἔχω· ἆρα οὕτω λέγεις, καὶ τοῦτό ἐστι τὸ σο- D

D. *καλὰ δὴ παταγεῖς*] Libri *καλὰ δὴ πάντα λέγεις*. v. comment. Pro *πάντα* Angel. habet *κατά*.

ἐπεὶ δὲ πάντα ἐπίσταμαι] V. *εἰ δὲ π.* quod e Bodl. Vat. Θ. mutavit Bekker.

γέλλεις; ἐπὶ τῶν αἴσια ἀγγελλόντων. πολλάκις δὲ λέγεται καὶ κατ' εἰρωνείαν. Ἀριστοφάνης Γεωργοῖς, καὶ Πλάτων Εὐθυδήμῳ. Librorum scripturam depravatam esse vel ex eo apparet, quod scholiastes *λέγεις* non erat interpretaturus verbo *ἀγγέλλεις*, quum ille usus nihil habeat inusitati. Quocirca nec Winckelmanno assentimur, vulgatam lectionem ita defendenti, ut *τὸ λεγόμενον* dicat ad solum *καλὰ πάντα* pertinere, quod usu fuerit longe tritissimum. Nimirum scholiastae interpretatio manifesto non ad *καλὰ πάντα*, sed ad verbum his vocibus additum spectat, nec veri est dissimile proverbium aliquod hic delituisse. His rationibus ductus Heindorfius spreta librorum Platonis lectione *ἄγεις* restituendum iudicavit. Verum istud *ἄγεις* quid sibi velit, nemo quisquam dixerit. Nam etsi *φέρειν* nuntiandi vi positum non est infrequens, tamen *ἄγειν* nusquam ita usurpatum est. Vere, opinor, Abreschius ad Hesychium et Dindorfius Fragm. Aristoph. p. 100. *καλὰ δὴ παταγεῖς*. Ita enim hoc proverbium recte scriptum est apud Hesychium Vol. II. p. 117. ubi v. intpp. item apud Photium, Suidam. Activum verbi usum cognosces ex Hephaestion. p. 400. *αἷς ἔντεα παταγεῖται καὶ χάλκεα κρόταλα.* Itaque dubium non est, quin haec verborum sententia sit: nam quod in proverbio dicitur, *Pulcra scilicet crepas*. Quod egregie convenit cum ironia, qua Socrates deinceps utitur. Ceterum *λέγεις* natum est ex glossemate. Nam hoc ipso vocabulo Suidas, Hesychius, Photius *παταγεῖς* interpretati esse reperiuntur. Mox frustra Heindorfius coniectavit *ζητοῦμεν*.

ὡς δὴ τοῦτο ἀδύνατον —] Ironice refert quae ab sophista antea exposita sunt: qua in re proprium habent usum particulae *ὡς δή* et *ὡς δή τοι*; nam *ὡς* est nam, *δή* scilicet, *τοι* autem asseverat et confirmat. v. ad Remp. p. 266. C. Gorg. p. 468. E. p. 499. B. Protagor. p. 342. C. Sensus loci hic est: Videlicet (tuo iudicio) fieri non potest, ut idem sit et non sit: siquidem unum quiddam novi, omnia no-

E φόν; Αὐτὸς σαυτόν γε δὴ ἐξελέγχεις, ἔφη, ὦ Σώκρατες. Τί δέ, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Εὐθύδημε, σὺ οὐ πέπονθας τοῦτο τὸ αὐτὸ πάθος; ἐγὼ γάρ τοι μετὰ σοῦ ὁτιοῦν ἂν πάσχων καὶ μετὰ Διονυσοδώρου τοῦδε, φίλης κεφαλῆς, οὐκ ἂν πάνυ ἀγανακτοίην. εἰπέ μοι, σφὼ οὐχὶ τὰ μὲν ἐπίστασθον τῶν ὄντων, τὰ δὲ οὐκ ἐπίστασθον; Ἥκιστά γε, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ὁ Διονυσόδωρος. Πῶς λέγετον; ἔφην ἐγώ· ἀλλ' οὐδὲν ἄρα ἐπίστασθον; Καὶ μάλα, ἦ δ' ὅς. Πάντ' ἄρα, ἔφην
294 ἐγώ, ἐπίστασθον, ἐπειδήπερ καὶ ὁτιοῦν; Πάντ', ἔφη. καὶ σύ γε πρός, εἴπερ καὶ ἓν ἐπίστασαι, πάντα

B. 294. ἀγαθὸν μέγα πεφάνθαι] Sic Bodl. Vat. Θr. Vindob. Coisl. Ven. ΞΣ. Par. BC. Angel. Barb. Pal. Urb. Legebatur πέφανται, in quo merito offendit Heindorf.

οὐ γὰρ δήπου, ἔφη, τὰ μὲν ἐπ.] ἔφην Bodl. Vat. Θr. vi: neque enim fieri potest, ut simul et sciens sim et insciens: quum vero novi omnia, etiam illam scilicet teneo scientiam, de qua quaerimus. Nonne ita statuis atque hoc est callidum illud inventum tuum? Vides igitur omnia esse intellectu facilia et expedita, nec requiri post ἐπιστήμην ἔχω notam interrogandi, quam recentiores editores posuerunt. Post εἴπερ autem ne quis γὰρ excidisse opinetur, vere monuit Heindorfius nihil offensionis hoc asyndeton habere, quia verba εἴπερ ἓν ἐπίσταμαι, ἅπαντα ἐπίσταμαι epexegesin contineant.

E. Αὐτὸς σαυτόν γε δὴ ἐξελέγχεις] Callide sophista Socratem ista iamiam refutaturum interpellat eumque arguit suam ipsius sententiam evertere. Quo facto ille ostendit, rebus ita comparatis tantam fore Dionysodori et Euthydemi scientiam, quae cuncta eaque etiam levissima complectatur. Qua argumentatione eos sanequam in magnam consilii inopiam coniicit, qua tamen illi ita se levare student, ut omnia se cognita habere confidenter affirment. Ante φίλης κεφαλῆς Heindorfius articulum τῆς inserendum censebat, quo vereor ut opus sit. v. quae collegit Astius ad Phaedr. p. 141. D.

ἀλλ' οὐδὲν ἄρα ἐπίστασθον] Prudenter primum interrogat sophistas, an nihil sciant. Haec enim interrogatio homines superbos et fastuosos vel maxime commovere debet. Quocirca Dionysodorus confestim respondet Καὶ μάλα, ad quae verba quisque ex antecedentibus intelliget ἐπιστάμεθά τι. Neque enim raro τι vel ἕκαστον e praegresso οὐδὲν assumendum est. Itaque equidem non exputo, cur Winckelmannus οὐδ' ἓν scribendum indicaverit. — καὶ ὁτιοῦν, vel tantillum. Phileb. p. 59.

ἐπίστασαι. Ὦ Ζεῦ, ἔφην ἐγώ, ὡς θαυμαστὸν λέγεις καὶ ἀγαθὸν μέγα πεφάνθαι. μῶν καὶ οἱ ἄλλοι πάντες ἄνθρωποι πάντ' ἐπίστανται, ἢ οὐδέν; Οὐ γὰρ δήπου, ἔφη, τὰ μὲν ἐπίστανται, τὰ δ' οὐκ ἐπίστανται, καὶ εἰσὶν ἅμα ἐπιστήμονές τε καὶ ἀνεπιστήμονες. Ἀλλὰ τί; ἦν δ' ἐγώ. Πάντες, ἦ δ' ὅς, πάντα ἐπίστανται, εἴπερ καὶ ἕν. Ὦ πρὸς τῶν θεῶν, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Διονυσόδωρε· δῆλοι γάρ μοί B
ἐστον ἤδη, ὅτι σπουδάζετον, καὶ μόλις ὑμᾶς προὐκαλεσάμην σπουδάζειν· αὐτὼ τῷ ὄντι πάντα ἐπίστασθον; οἷον τεκτονικὴν καὶ σκυτικήν; Πάνυ γ',

Coisl. Ven. Ξ. Par. BCE. Pal. Urb. Flor. a. b. c. quod recepit Winckelm.

B. καὶ μόλις ὑμᾶς] Bekkerus libris invitis dedit μόγις, quod Platoni usitatius. v. Lobeck. ad Aiacem. p. 217. ed. sec. Deinde Steph. cum Paris. E. παρεκαλεσάμην.

C. πῶς ἂν ποτε βέβαιον γίγνοιθ' ἡμῖν καὶ ὁτιοῦν; Ibid. p. 60. E. δέξαιτ' ἂν οἱ καὶ ὁτιοῦν εἶναι. Legg. I. p. 639. A. ἡγούμεθα ὑγιὲς ἄν ποτε ψέξαι καὶ ὁτιοῦν. Hipp. mai. p. 291. D. Apol. Socr. p. 35. B. De Rep. VII. p. 522. E. al.

P. 294. καὶ σύ γε πρός] et tu quoque praeter nos, quandoquidem, si vel unum scis, omnia scis. Nam haec: εἴπερ καὶ ἓν — ἐπίστασαι, rursus epexegesin praecedentium verborum comprehendunt. Usum particularum καὶ πρὸς ad Remp. VIII. p. 559. exemplis firmavimus.

Οὐ γὰρ δήπου, ἔφη, τὰ μὲν ἐπίστανται] Ironice Dionysodorus haec respondet: Ita est, inquit: non enim, opinor, alia sciunt, alia ignorant, eoque modo simul et scientes sunt et inscientes. Quo sensu ubi verba acceperis, neutiquam ea lenius videbuntur dicta esse quam pro Dionysodori confidentia. Quodsi autem ἔφην restituto ea cum Winckelmanno Socrati continuaveris, praeter triplex istud ἔφην ἐγώ, ἔφην, ἦν δ' ἐγώ, gravem habebit offensionem ἀλλὰ τί; ita ipsius loquentis sermoni subiunctum. Euthyphr. p. 14. D. ἆρ' οὖν τό γε ὀρθῶς αἰτεῖν ἂν εἴη, ὧν δεόμεθα παρ' ἐκείνων, ταῦτα αὐτοὺς αἰτεῖν; Euthyphr. Ἀλλὰ τί; sc. εἴη ἄν, εἰ μὴ τοῦτό ἐστιν. Phaedon. p. 89. B. οὔκ, ἄν γε μοι πείθῃ. Ἀλλὰ τί; ἦν δ' ἐγώ. ubi alia exempla dedit Heindorf. Dicitur autem ἀλλὰ τί; sic, ut ἄλλο intelligere liceat.

B. καὶ μόγις ὑμᾶς πρ. σπ.] H. e. aegre tandem, tandem aliquando; quod alias plenius dicitur μόγις ποτέ. Protagor. p. 348. C. μόγις προὐτρέπετο εἰς τὸ διαλέγεσθαι καὶ ἐκέλευεν ἐρωτᾶν. De Rep. VI. p. 502. C. Apol. p. 27. C. Charm. p. 155. E. Theaet. p. 160. E.

ἔφη. Ἦ καὶ νευῤῥαφεῖν δυνατὼ ἐστον; Καὶ ναὶ μὰ Δία καττύειν, ἔφη. Ἦ καὶ τὰ τοιαῦτα, τοὺς ἀστέρας, ὁπόσοι εἰσί, καὶ τὴν ἄμμον; Πάνυ γε, ἦ δ' ὅς· εἶτ' οὐκ ἂν οἴει ὁμολογῆσαι ἡμᾶς; Cap. XXI. Καὶ ὁ Κτήσιππος ὑπολαβών· Πρὸς Διός, ἔφη, Διο- C νυσόδωρε, τεκμήριόν τί μοι τούτων ἐπιδείξατον τοιόνδε, ᾧ εἴσομαι, ὅτι ἀληθῆ λέγετον. Τί ἐπιδείξω; ἔφη. Οἶσθα Εὐθύδημον, ὁπόσους ὀδόντας ἔχει, καὶ ὁ Εὐθύδημος, ὁπόσους σύ; Οὐκ ἐξαρκεῖ σοι, ἔφη, ἀκοῦσαι, ὅτι πάντα ἐπιστάμεθα; Μηδαμῶς, ἦ δ' ὅς, ἀλλὰ τοῦτο ἔτι ἡμῖν μόνον εἴπατον καὶ ἐπιδείξατον, ὅτι ἀληθῆ λέγετον. καὶ ἐὰν εἴπητον, ὁπόσους ἑκάτερος ἔχει ὑμῶν, καὶ φαίνησθε γνόντες ἡμῶν ἀριθμησάντων, ἤδη πεισόμεθα ὑμῖν καὶ τἆλλα. Ἡγου-

νευῤῥαφεῖν δυνατώ] αὖ vulgo ante δυνατὼ interpositum abieci cum Bodl. Coisl. Vind. Ven. ΞΣ. Par. BC. Angel. Barb. Pal. Urb. Vat. r. Florr. Tuentur voculam soli Vat. Θ. et Par. E.

D. ὁμόσε ᾔτην] V. ἴτην ut est in Vind. et Vat. r. Ceteri

Καὶ ναὶ μὰ Δία καττύειν] H. e. fulmentas s. sola suppingere, ut interpretatur Casaubonus ad Theophrast. Char. IV. p. 58. ed. Fischer. conf. intpp. ad Aristoph. Plut. v. 663. Usurpatur autem formula καὶ ναὶ μὰ Δία vel ἦ καὶ νὴ Δία, ut Lat. et mehercule, ubi superioribus gravius quiddam vel serio vel cum irrisione quadam subiungitur. v. Schaefer. Mel. Critt. p. 62. Fritsch. Quaest. Luciann. p. 155 sq.

Ἦ καὶ τὰ τοιαῦτα] Int. ἐπίστασθε.

εἶτ' οὐκ ἂν οἴει — ἡμᾶς] itane putas nos haec non esse concessuros? Hic quoque εἶτα admirationis et indignationis indicium facit, de quo usu v. ad Apolog. Socr. p. 28. B. Crit. p. 43. A.

C. ὁπόσους ὀδόντας ἔχει] Hoc cur Ctesippus, homo dicacissimus, ita interroget, patet ex Eustathio ad Odyss. p. 1839. 38. ed. Rom. T. II. p. 170. ed. Lips. ἐνθυμητέον δὲ ἀστεῖόν τι περὶ ὀδόντων ὀλίγων γραός· εἰς ὅπερ ὁ μὲν Ἀριστοφάνης ἄλλως ἔπαιξεν ἐν τῷ Πλούτῳ διὰ καρύων παιδιᾶς; ἕτερος δέ τις πλέον ἀστεϊσάμενος ἔφη, ῥᾷον εἶναι τῆς δεῖνος τοὺς ὀδόντας ἀριθμῆσαι ἢ τοὺς τῆς χειρὸς δακτύλους. Aristoph. Plut. v. 1055. Adol. βούλει διὰ χρόνου πρός με παῖσαι; Anus. ποῖ, τάλαν; Ad. αὐτοῦ, λαβοῦσα κάρυα. An. πόσους ἔχεις ὀδόντας; Photius Lexic. T. II. p. 417. ed. Dindorf. Ῥᾷον ἄν τις τοὺς ὀδόντας ἠρίθμησεν ἢ τοὺς δακτύλους. Itaque Ctesippus homines grandaevos et edentulos, sed eosdem admodum garrulos et rixosos hac interrogatione carpere et notare videtur. Gran-

μένω οὖν σκώπτεσθαι οὐκ ἠθελέτην, ἀλλ' ὡμολογη- D
σάτην πάντα χρήματα ἐπίστασθαι, καθ' ἓν ἕκαστον
ἐρωτώμενοι ὑπὸ Κτησίππου. ὁ γὰρ Κτήσιππος πάνυ
ἀπαρακαλύπτως οὐδὲν ὅ τι οὐκ ἠρώτα τελευτῶν, καὶ
τὰ αἴσχιστα, εἰ ἐπισταίσθην. τὼ δὲ ἀνδρειότατα
ὁμόσε ᾔτην τοῖς ἐρωτήμασιν, ὁμολογοῦντες εἰδέναι,
ὥςπερ οἱ κάπροι οἱ πρὸς τὴν πληγὴν ὁμόσε ὠθού-
μενοι. ὥςτ' ἔγωγε καὶ αὐτός, ὦ Κρίτων, ὑπ' ἀπι-
στίας ἠναγκάσθην τελευτῶν ἐρέσθαι τὸν Εὐθύδημον,
εἰ καὶ ὀρχεῖσθαι ἐπίσταιτο ὁ Διονυσόδωρος. Ὁ δέ, E
Πάνυ, ἔφη. Οὐ δήπου, ἦν δ' ἐγώ, καὶ ἐς μαχαί-
ρας γε κυβιστᾶν καὶ ἐπὶ τροχοῦ δινεῖσθαι τηλικοῦ-
τος ὤν· οὕτω πόῤῥω σοφίας ἥκει. Οὐδέν, ἔφη, ὅ
τι οὔ. Πότερον δέ, ἦν δ' ἐγώ, πάντα νῦν μόνον

libri *εἴτην* cum Ald. Bas. 1. 2. unde Heindorfius extudit *ᾔτην*, quod praeeunte Bekkero recepi.

E. *πόῤῥω σοφίας ἥκει*] Libri *ἥκεις*, quod bene correxit Stephan. v. commentar.

dem Dionysodori aetatem mox p. 294. E. etiam Socrates significat. Ceterum structurae genus, satis illud tritum, habes etiam p. 295. D. p. 297. B. Politic. p. 270. C. p. 277. E. al.

Μηδαμῶς, ἦ δ' ὅς] H. e. Absit hoc. Nam intelligitur aliquod verbum, veluti *τοῦτο λέγε*. v. ad Phaedr. p. 234. E.

D. *ὁμόσε ᾔτην*] Frequens est apud Atticos scriptores huius formulae usus. v. ad Euthyphron. p. 3. C. Remp. X. p. 610. C. coll. Ruhnken. ad Tim. p. 191. Boissonad. ad Philostr. Her. p. 610. — *ὥςπερ οἱ κάπροι κ. τ. λ.* sicuti apri in ictum irruentes. Apte contulit Winckelmannus Theocr. XV. v. 73 *ἀθρόος ὄχλος· ὠθεῦνθ' ὥςπερ ὕες.*

E. *Οὐ δήπου, ἦν δ' ἐγώ, — σοφίας ἥκει*] Nec vero, opinor, in gladios devolvi et in rota circumagi, sc. *ἐπίσταιτο ἄν*, quippe qui tam provecta aetate sit. Hactenus omnia recte se habent, nisi forte praestat *Οὐ δέ που* scribere. Sed proxima dubium non est quin labem aliquam contraxerint. Certe quidem pro librorum scriptura *ἥκεις*, quam frustra defendunt Winckelmannus et Bernhardy Syntax. p. 424., procul dubio cum Stephano, Heindorfio, Bekkero, aliis, e Ficino *ἥκει* reponendum. Nam quod Heindorfius praeterea ante *πόῤῥω* inseruit *ἤ*, id non videtur necessarium, siquidem haec interrogatio praecedenti epexegesis gratia subiungitur. Itaque sententia verborum haec est: eone ille sapientiae pervenit, ut vel senex possit ista exercere artifi-

ἐπίστασθον ἢ καὶ ἀεί; Καὶ ἀεί, ἔφη. Καὶ ὅτε παιδία ἤστην καὶ εὐθὺς γενόμενοι ἠπίστασθε; Πάντα, ἐφάτην ἅμα ἀμφοτέρω. Καὶ ἡμῖν μὲν ἄπιστον ἐδό-
295 κει τὸ πρᾶγμα εἶναι. Ὁ δ' Εὐθύδημος, Ἀπιστεῖς, ἔφη, ὦ Σώκρατες; Πλήν γ' ὅ τι, * ἦν * δ' ἐγώ, εἰκὸς ὑμᾶς ἐστὶ σοφοὺς εἶναι. Ἀλλ' ἤν, ἔφη, ἐθελήσῃς μοι ἀποκρίνεσθαι, ἐγὼ ἐπιδείξω καὶ σὲ ταῦτα τὰ θαυμαστὰ ὁμολογοῦντα. Ἀλλὰ μήν, ἦν δ' ἐγώ, ἥδιστα ταῦτα ἐξελέγχομαι. εἰ γάρ τοι λέληθα ἐμαυτὸν σοφὸς ὤν, σὺ δὲ τοῦτο ἐπιδείξεις ὡς πάντα

καὶ ὅτε παιδία ἤστην] Vat. r. ἤτην. Coisl. corr. ἦτον. Bekkerus dedit ἦστον.

P. 295. *τὸ πρᾶγμα εἶναι*] εἶναι τὸ πρᾶγμα Steph. cum Par. E.

ἐθελήσῃς μοι ἀπ.] Coisl. Ven. ΞΣ. Par. BE. ἀλλ' ἐὰν ἐμοὶ ἐθέλῃς. Bodl. ἐθελήσαις. Mox ὁμολογοῦντα om. Bodl. Vat. Θ.

cia? Quod posteaquam Euthydemus ita affirmavit, ut illum cuiusvis rei peritum esse dicat, Socrates tantam sapientiae praestantiam in ipsum quoque Euthydemum convenire iure suo sumens ita pergit interrogare, ut iam rursus numero verbi duali utatur. Quam rationem non perspicientes librarii pro ἤκει videntur ἤκεις posuisse, ne scilicet de ipso Euthydemo nihil dictum esset. De ipso artificio v. Xenoph. Sympos. II. 11. et quae ibi Bornemannus exposuit.

εὐθὺς γενόμενοι] statim ut nati eratis. v. ad Phaedon. p. 70. A. p. 75. B.

P. 295. *Πλήν γ', ὅ τι, ἦν δ' ἐγώ, εἰκὸς ὑμᾶς* —] H. e. dubito sane, excepto tamen eo, in quo probabile est vos sapientes esse. Hoc igitur dicit: nolo ego vestram sapientiam, quatenus fieri potest, in dubitationem vocare; imo concedo vobis quantam possum maximam: illud tamen mihi videtur esse incredibile, quod modo professus es. Hunc sensum sane perquam commodum et elegantem praebent verba, ubi cum Winckelmanno lenissima mutatione pro ὅτι syllabis diductis scripseris ὅ τι. Nollem tamen illud ἦν δ' ἐγὼ ab illo extrusum esse. Quum enim ἐγὼ in omnibus libris servatum sit, recte videtur Stephanus de Cornarii correctione ἦν δὲ addidisse. Illud πλὴν ὅ τι neminem morabitur pervulgati illius πλὴν ὅσον non immemorem.

ταῦτα ἐξελέγχομαι] in his me coargui facile patior.

σὺ δὲ τοῦτο ἐπιδείξεις —] Probata librorum plurimorum lectione, οὐ δὲ τοῦτο ἐπ., verba οὐ δὲ usque ad καὶ ἀεὶ per parenthesin interposita esse existimanda sunt: nec vero hoc ostendes, me omnia scire et scire semper; quam rationem Winkelmannus sequutus est. Nec tamen adducor ut eam le-

ἐπίσταμαι καὶ ἀεί, τί μεῖζον ἕρμαιον αὐτοῦ ἂν εὕροιμι ἐν παντὶ τῷ βίῳ; Cap. XXII. Ἀποκρίνου δή, ἔφη. Ὡς ἀποκρινουμένου ἐρώτα. Ἆρ' οὖν, ἔφη, ὦ B
Σώκρατες, ἐπιστήμων του εἶ ἢ οὔ; Ἔγωγε. Πότερον οὖν ᾧ ἐπιστήμων εἶ, τούτῳ καὶ ἐπίστασαι, ἢ ἄλλῳ τῳ; Ὧι ἐπιστήμων. οἶμαι γάρ σε τὴν ψυχὴν λέγειν. ἢ οὐ τοῦτο λέγεις; Οὐκ αἰσχύνει, ἔφη, ὦ Σώκρατες; ἐρωτώμενος ἀντερωτᾷς; Εἶεν, ἦν δ' ἐγώ· ἀλλὰ πῶς ποιῶ; οὕτω γὰρ ποιήσω, ὅπως ἂν σὺ κελεύῃς. ὅταν μὴ εἰδῶ ὅ τι ἐρωτᾷς, κελεύεις με ὅμως ἀποκρίνε-

σὺ δὲ τοῦτ' ἐπιδείξεις] Sic vett. editt. cum Ven. Ξ. et corr. Coisl. Par. E. Ceteri libri οὐ δὲ τ., quod recepit Winckelm.

B. *τὴν ψυχὴν λέγειν*] Articulum vulgo omissum libri fere omnes praeter Ven. ΞΣ. Par. E. tuentur.

ἐρωτώμενος ἀντερωτᾷς] ἀντερωτᾶν Ven. Σ. Pal. Flor. b. o. Vind. cum vett. editt.

ctionem pro vera probem. Quum enim adiiciatur *τί μεῖζον ἕρμαιον αὐτοῦ ἂν εὕροιμι*; non satis est praecedere simplex illud ac tenue: si mea me latuit sapientia; sed gravius quiddam subiungi debuit, quale est hoc: tu autem me ostendes *omnia scire atque semper*. Ansam corruptioni dedit, quod ante *σὺ δὲ* non praecedit *ἐγὼ* vel *αὐτὸς ἐμαυτόν*. Sed ita Graeci non raro pronomen in oppositionibus omittunt. Demosthen. De Coron. p. 315. ed. Reisk. in. *ἐξέτασον τοίνυν παράλληλα τὰ σοὶ καὶ ἐμοὶ βεβιωμένα — ἐδίδασκες γράμματα* (sc. *σύ*), *ἐγὼ δ' ἐφοίτων· ἐτέλεις, ἐγὼ δ' ἐτελούμην· ἐχόρευες, ἐγὼ δ' ἐχορήγουν· ἐγραμμάτευες, ἐγὼ δ' ἐκκλησίαζον· ἐτριταγωνίστεις, ἐγὼ δ' ἐθεώρουν. ἐξέπιπτες, ἐγὼ δ' ἐσύριττον.* Ibid. p. 321. in. *τὸ δὲ αἴτιον οὐκ ἀγνοεῖς μέν, ὅμως δὲ φράσω σοι καὶ ἐγώ*, i. e. *σὺ μὲν οὐκ ἀγνοεῖς.* Xenoph. Cyrop. IV. 5, 31. *οὐχ ὅπως ἂν ἐθέλωσιν* (sc. *ἐκεῖνοι*), *ἀλλ' ὅπως ἂν σὺ βούλῃ*, Ibid. §. 2. *παρασκεύασται δὲ καὶ ἐνθάδε* (sc. *ἡμῖν*), *ὥςπερ καὶ τούτοις.* Sophocl. Oed. Col. v. 726. *καὶ γὰρ εἰ γέρων* (*ἐγὼ*) *κυρῶ, τὸ τῆςδε χώρας οὐ γεγήρακε σθένος.* Eurip. Med. v. 464. *καὶ γὰρ εἰ σύ με στυγεῖς, οὐκ ἂν δυναίμην σοὶ* (*ἐγὼ*) *κακῶς φρονεῖν ποτέ.* Simile quiddam infra p. 299. C. observavimus de usu encliticorum. Haec igitur qui rite perpenderit, illud *οὐ δέ*, quamvis in plurimis codicibus repertum, abiiciendum esse nobis facile largietur.

ἀλλὰ πῶς ποιῶ; οὕτω γὰρ ποιήσω —] Locus maxime controversus, qui quomodo mihi explicandus videatur, postea dicam, quum de lectione codicum mss. exposuero. Etenim pro *ἀλλὰ μὴ ἐπανερέσθαι* libri optimi praebent *ἀλλὰ μὴν ἐπ.* Quod ubi probaveris, Socrates pollicetur se, quodcunque imperet Euthydemus, facturum esse, ea tamen conditione, ut de quo sibi minus li-

σθαι, ἀλλὰ μὴ ἐπανερέσθαι; Ὑπολαμβάνεις γὰρ
C δήπου τι, ἔφη, ὃ λέγω; Ἔγωγε, ἦν δ' ἐγώ. Πρὸς
τοῦτο τοίνυν ἀποκρίνου, ὃ ὑπολαμβάνεις. Τί οὖν,
ἔφην, ἂν σὺ μὲν ἄλλῃ ἐρωτᾷς διανοούμενος, ἐγὼ δὲ
ἄλλῃ ὑπολάβω, ἔπειτα πρὸς τοῦτο ἀποκρίνωμαι,
ἐξαρκεῖ σοι, ἐὰν μηδὲν πρὸς ἔπος ἀποκρίνωμαι; Ἔμοι-
γε, ἦ δ' ὅς· οὐ μέντοι σοί γε, ὡς ἐγᾦμαι. Οὐ
τοίνυν μὰ Δία ἀποκρινοῦμαι, ἦν δ' ἐγώ, πρότερον,
πρὶν ἂν πύθωμαι. Οὐκ ἀποκρινεῖ, ἔφη, πρὸς ἃ ἂν
ἀεὶ ὑπολαμβάνῃς, ὅτι ἔχων φλυαρεῖς καὶ ἀρχαιότε-
D ρος εἶ τοῦ δέοντος. Κἀγὼ ἔγνων αὐτόν, ὅτι μοι χα-

ἀλλὰ μὴ ἐπανερέσθαι] *μὴν* Bodl. Vat. Θ. r. Par. E. Barb. quod dedit Winckelm. v. commentar.

C. *Οὐκ ἀποκρινεῖ, ἔφη, πρ.*] V. *ἀποκρίνῃ*. Bodl. *ἀποκρίνει*. Bekkerus scripsit *ἀποκρινεῖ*.

D. *ἐπειδὴ οὖν διερ.*] *ἐπεὶ δὲ οὖν* Bodl. Vat. Θ. Vindob. quod recepi post Winckelmann. Vat r. *ἐπεὶ οὖν*. Pro vulg. *δυνα-*

queat, interrogare licitum sit. Atque haec ratio placuit Winckelmanno. Mihi tamen, fateor, ea minime satisfacit. Neque enim Socrates recte ait sophistam hoc velle, ut si quid ipsi minus perspicuum sit, de eo interrogare liceat. Imo hoc a sophistae mente prorsus abhorret, qui istam sciscitandi consuetudinem in Socrate ferat molestissime. Accedit quod his a Socrate ita dictis Euthydemus nullo modo sic pergere potuit: *Ὑπολαμβάνεις γὰρ δήπου τι κ. τ. λ.* Itaque ego in ea sententia sum, ut plurimorum librorum scripturam, *ἀλλὰ μὴ ἐπανερέσθαι*, veram esse existimem, modo cum Heindorfio post *ἐπανερέσθαι* interrogandi signum ponatur. Quo facto haec oritur loci sententia: At quomodo faciam? faciam enim utcunque volueris; inbesne me, quando quid sit quod interroges non perspiciam, nihilo minus respondere, neque interrogare? Ita enim Socrates se simulat sophistae per omnia gratum facturum, veruntamen cum admiratione quadam eundem interrogat, num postulet, ut vel ad id respondeat, quod non intellexerit accurate planeque perceperit. Atque haec si vera est interpretatio, etiam asyndeti ratio facillime perspicitur, in quo viri docti non sine causa offenderunt. Enimvero addita sunt verba: *ὅταν μὴ εἰδῶ — ἐπανερέσθαι*, ut praegressum illud *πῶς ποιῶ*; accuratius illustretur; ista autem, *οὕτω γὰρ ποιήσω ὅπως ἂν σὺ κελεύῃς*, grammaticam si spectamus rationem, *διὰ μέσου* accipienda sunt. Hanc explicationem etiam Heindorfio et Schleiermachero placuisse laetus animadverti.

Ὑπολαμβάνεις γὰρ δήπου τι —] h. e. aliquid suspicaris et putas esse id, quod dico. Iubet igitur sophista So-

λεπαίνοι διαστέλλοντι τὰ λεγόμενα, βουλόμενός με θηρεῦσαι τὰ ὀνόματα περιστήσας. ἀνεμνήσθην οὖν τοῦ Κόννου, ὅτι μοι κἀκεῖνος χαλεπαίνει ἑκάστοτε, ὅταν αὐτῷ μὴ ὑπείκω, ἔπειτά μου ἧττον ἐπιμελεῖται ὡς ἀμαθοῦς ὄντος. ἐπεὶ δὲ οὖν διενενοήμην καὶ παρὰ τοῦτον φοιτᾶν, ᾠήθην δεῖν ὑπείκειν, μή με σκαιὸν ἡγησάμενος φοιτητὴν μὴ προςδέχοιτο. εἶπον οὖν· Ἀλλ' εἰ δοκεῖ σοι, Εὐθύδημε, οὕτω ποιεῖν, ποιητέον· σὺ γὰρ πάντως που κάλλιον ἐπίστασαι E διαλέγεσθαι ἢ ἐγώ, τέχνην ἔχων ἰδιώτου ἀνθρώπου. ἐρώτα οὖν πάλιν ἐξ ἀρχῆς. Ἀποκρίνου δή, ἔφη,

οὐμην Bodl. Vat. Θ. r. Vind. διενενοήμην, probante etiam nupero editore. Dein editt. τούτοιν. Dedi τοῦτον e Vat. r. Vindob. et Florentinis, quod placuit etiam Winckelmanno. Pro ἡγησάμενος, quod Bodl. Coisl. Vind. Ven. Σ. Par. BCE. Angel. Barb. Palat. Urb. alii cum Ald. et Bas. 1. tuentur, vulgo legebatur ἡγησάμενοι. Indidem restitui προςδέχοιτο: nam vulgo προςδέχοιντο scribebatur.

cratem ita respondere, ut certe suam sequatur sententiam, aut, si mavis, coniecturam.

C. ἔπειτα πρὸς τοῦτο ἀποκρ.] h. e. κἄπειτα, ut mox D., de quo usu loquendi v. Heindorf. ad h. l. et Phaedon. p. 133. — μηδὲν πρὸς ἔπος, nihil apti; v. ad Protagor. p. 343. D.

Ἔμοιγε, ἦ δ' ὅς] qui nihilominus nectere potero argutas conclusiones, quum tu hac disserendi arte sis destitutus.

Οὐκ ἀποκρινεῖ, ἔφη] Acerbe repetit Euthydemus quod Socrates dixit Οὐ τοίνυν ἀποκρινοῦμαι, ideoque utitur tempore futuro, quod iam a Bekkero restitutum Winckelmannus parum considerate rursus in ἀποκρίνει mutavit. Sententia enim verborum haec est: Non respondebis scilicet ad ea, quaecunque a me dicta esse opineris, quia nugas agis et iusto es stolidior. De hoc usu voc. ἀρχαῖος v. Ast. ad Legg. p. 105. coll. supra p. 287. B. Istud ἔχων φλυαρεῖς praeter alios illustravit Hermann. ad Viger. p. 777. Ceterum affert haec verba scholiastes Aristoph. ad Rann. v. 204.

D. διαστέλλοντι τὰ λεγόμενα] h. e. distinguenti et explicanti. Quaerendum enim iudicaverat, quid esset de quo interrogaretur. In proximis quod metaphora a venatione petita est, nihil hoc usu apud Platonem est frequentius. v. ad Lachet. p. 194. B. De Rep. IV. p. 432. B.

E. σὺ γὰρ πάντως που κ.] Hoc πάντως, omnino, respondet Germanico jedenfalls, ut Charmid. p. 154. E. et al. — τέχνην ἔχων ἰδιώτου ἀνθρώπου, quum non aliam nisi ἰδιώτου artem teneam; h. e. quum disserendi artis sim imperitus. Frustra haec a Stephano, Cornario, Heusdio, sollicitata sunt.

πάλιν, πότερον ἐπίστασαί τῳ ἃ ἐπίστασαι, ἢ οὔ;
296 Ἔγωγε, ἔφην, τῇ γε ψυχῇ. Οὗτος αὖ, ἔφη, προσαποκρίνεται τοῖς ἐρωτωμένοις. οὐ γὰρ ἔγωγε ἐρωτῶ ὅτῳ, ἀλλ' εἰ ἐπίστασαί τῳ. Πλέον αὖ, ἔφην ἐγώ, τοῦ δέοντος ἀπεκρινάμην ὑπὸ ἀπαιδευσίας. ἀλλὰ συγγίγνωσκέ μοι· ἀποκρινοῦμαι γὰρ ἤδη ἁπλῶς, ὅτι ἐπίσταμαί τῳ ἀεὶ ἃ ἐπίσταμαι. Πότερον, ἦ δ' ὅς, τῷ αὐτῷ τούτῳ γ' ἀεί, ἢ ἔστι μὲν ὅτε τούτῳ, ἔστι δὲ ὅτε ἑτέρῳ; Ἀεί, ὅταν ἐπίστωμαι, ἦν δ' ἐγώ, τούτῳ. Οὐκ αὖ, ἔφη, παύσει παραφθεγγόμενος;
B Ἀλλ' ὅπως μή τι ἡμᾶς σφήλῃ τὸ ἀεὶ τοῦτο. Οὔκουν ἡμᾶς γε, ἔφη, ἀλλ' εἴπερ, σέ. ἀλλ' ἀποκρίνου· ἦ ἀεὶ τούτῳ ἐπίστασαι; Ἀεί, ἦν δ' ἐγώ, ἐπειδὴ δεῖ

P. 296. ἀεὶ ἃ ἐπίσταμαι] ἃ om. Bodl. Vat. Θ. Coisl. Par. E. In Urb. est ἀεὶ ἄρα ἐπ.

ὅταν ἐπίστωμαι] Coisl. Par. E. Angel. Pal. Urb. ἐπιστῶμαι, probante Bekkero. v. Schneider. ad Remp. Vol. III. p. 142. Etiam paullo post section. C. ἐπίστῃ codd. tuentur praeter unum Urb. quem sequutus Bekkerus ἐπιστῇ dedit.

ἡμᾶς σφήλῃ] Sic Coisl. Urb. Vat. r. Vindob. Vulgo erat

Οὗτος αὖ, ἔφη, προσαποκρίνεται] Loquitur cum indignatione et contemtu, ideoque utitur tertia verbi persona, licet Socratem intelligat. Contendit hunc locum Heusdius Specim. Crit. p. 3 sq. cum illis Gorg. p. 489. B. οὑτοσὶ ἀνὴρ οὐ παύσεται φλυαρῶν, et aliis similibus. Formula προσαποκρίνεσθαι τοῖς ἐρωτωμένοις est: ad ea, quae interrogantur, ita respondere, ut plus addas quam interrogata sint; quod mox dicitur παραφθέγγεσθαι et παράφθεγμα. Etenim Socrates quum simpliciter affirmare deberet se aliqua re percipere scientiam, ulterius progressus animum significavit esse, quo scientia contineatur.

P. 296. Οὐκ αὖ παύσει π.] Molestum homini accidit, quod Socrates addidit ὅταν ἐπιστῶμαι. Nam ἀεὶ quum duplicem habeat vim et potestatem, ut sit vel ἑκάστοτε, quo sensu a Socrate nunc ponitur, vel semper et perpetuo; hac vocis ambiguitate Euthydemus uti constituit, ut Socratem omnia semper scire et novisse doceat. Quod ipsum hic sentiens callide interponit suum istud ὅταν ἐπιστῶμαι.

B. ἀλλ' εἴπερ, σέ] sed si quem in fraudem inducet, te fallet. Ellipsin tetigi ad Remp. VI. p. 497. E. copiose illustravit Heindorf. ad Parmen. p. 255.

Τοῦτ' ἐκεῖνο, ἔφη· ἥκει —] Formulam τοῦτ' ἐκεῖνο,

ἀφελεῖν τὸ ὅταν. Οὐκοῦν ἀεὶ μὲν τούτῳ ἐπίστασαι· ἀεὶ δ' ἐπιστάμενος πότερον τὰ μὲν τούτῳ ἐπίστασαι ᾧ ἐπίστασαι, τὰ δ' ἄλλῳ, ἢ τούτῳ πάντα; Τούτῳ, ἔφην ἐγώ, ἅπαντα, ἅ γ' ἐπίσταμαι. Τοῦτ' ἐκεῖνο, ἔφη· ἥκει τὸ αὐτὸ παράφθεγμα. Ἀλλ' ἀφαιρῶ, ἔφην ἐγώ, τὸ ἅ γ' ἐπίσταμαι. Ἀλλὰ μηδὲ ἕν, ἔφη, ἀφέλῃς· οὐδὲν γάρ σου δέομαι. ἀλλά μοι ἀπόκριναι· C δύναιο ἂν ἅπαντα ἐπίστασθαι, εἰ μὴ πάντα ἐπίσταιο; Τέρας γὰρ ἂν εἴη, ἦν δ' ἐγώ. Καὶ ὃς εἶπε· Προςτίθει τοίνυν ἤδη ὅ τι βούλει· ἅπαντα γὰρ ὁμολογεῖς ἐπίστασθαι. Ἔοικα, ἔφην ἐγώ, ἐπειδήπερ γε οὐδεμίαν ἔχει δύναμιν τὸ ἃ ἐπίσταμαι, πάντα δὲ ἐπίσταμαι. Οὐκοῦν καὶ ἀεὶ ὡμολόγηκας ἐπίστα-

σφάλῃ, unde Heindorf. et Winckelm. σφαλεῖ effinxerunt. De forma disputat Lobeck. ad Aiacem p. 225. ed. sec.

B. ἢ ἀεὶ τούτῳ ἐπ.] V. εἰ ἀεὶ, quod correxit Heindorf. Bodl. Vat. Θ. Ven. ΞΣ. Par. C. Angel. Barb. Pal. Flor. a. c. o. ᾗ habent. In Coisl. est ῇ. Verum exhibent cum Ald. et Bass. editt. codices Vat. r. Par. BE. Flor. b.

τὰ δὲ ἄλλῳ] ἃ Bodl. Vat. Θ.

quae respondet fere Germanico: da haben wirs! ad Symp. p. 210. E. Charmid. p. 166. B. Phaedr. p. 241. D. et alibi, explicavimus.

C. Προςτίθει τοίνυν ἤδη —] Exultans de victoria, quam sibi videtur reportavisse, exclamat: Iam igitur quidvis addas licet! cuncta enim te scire fateris. Quod enim Socrates respondit monstri simile fore, si ἅπαντα quidem, nec vero πάντα cognita haberet, id sophista sic accipit, ac si ille se πάντα novisse ultro concessisset, ideoque etiam ἅπαντα scire fateretur. Perperam igitur Schleiermacherus pro vulgato ἅπαντα γὰρ ὁμολογεῖς legendum censet πάντα γὰρ ὁμολογεῖς, quod nec proxima Socratis responsio flagitat.

ἐπειδήπερ γε οὐδεμίαν — πάντα δὲ ἐπίσταμαι] quandoquidem nihil valet quod antea addidi ἃ ἐπίσταμαι, sed simpliciter πάντα ἐπίσταμαι, h. e. sed me simpliciter omnia scire aio. Nam ita hic locus intelligendus est, in quo explicando miror viros doctos adeo se torsisse. Nam Heindorfius verba πάντα δὲ ἐπίσταμαι abesse mavult, Schleiermacherus pro δὲ legendum putat δή; denique recentissimus libri interpres δὲ censet redordiri sermonem verbis ἐπειδήπερ γε κ. τ. λ. interruptum. Quorum omnium nihil est quod ad rectam rationem perducat.

σθαι τούτῳ, ᾧ ἐπίστασαι, εἴτε ὅταν ἐπίστῃ εἴτε ὅπως βούλει· ἀεὶ γὰρ ὡμολόγηκας ἐπίστασθαι καὶ D ἅμα πάντα. δῆλον οὖν, ὅτι καὶ παῖς ὢν ἠπίστω, καὶ ὅτ' ἐγίγνου, καὶ ὅτ' ἐφύου· καὶ πρὶν αὐτὸς γενέσθαι, καὶ πρὶν οὐρανὸν καὶ γῆν γενέσθαι, ἠπίστω ἅπαντα, εἴπερ ἀεὶ ἐπίστασαι. καὶ ναὶ μὰ Δία, ἔφη, αὐτὸς ἀεὶ ἐπιστήσει καὶ ἅπαντα, ἂν ἐγὼ βούλωμαι.

Cap. XXIII. Ἀλλὰ βουληθείης, ἦν δ' ἐγώ, ὦ πολυτίμητε Εὐθύδημε, εἰ δὴ τῷ ὄντι ἀληθῆ λέγεις. ἀλλ' οὔ σοι πάνυ πιστεύω ἱκανῷ εἶναι, εἰ μή σοι συμβου-

D. ὦ πολυτίμητε Εὐθύδημε] Steph. πολύτιμε quod solus Par. E. tuetur. v. Heindorf. ad h. l. Ammonius p. 118. ed. Valck. Thomas M. Lobeck. ad Sophocl. Aiac. p. 120.

εἰ μή σοι συμβουληθείη] βουληθείη Bodl. Vat. Θ. Par. C. Barber. errore manifesto, quem adscivit Winckelm. Fieri tamen potest, ut σοι abiiciendum sit.

οὕτω δὲ ταχ' ἂν] δὲ om. Bodl. Vat. Θ. quo arrepto Winckelmannus scripsit: Διονυσόδωρος οὕτω. τάχα ἄν· εἴπετον δέ μοι.

εἴτε, ὅταν ἐπ. εἴτε ὅπως βούλει] h. e. sive addas tuum istud ὅταν ἐπίστωμαι, sive quid aliud volueris, veluti, quo paulo ante utebaris, ἅ γε ἐπίσταμαι. Nam ita haec accipienda sunt, absonumque est prorsus quod Winckelmannus εἴτε ὅπως βούλει vult significare sive nescis.

D. αὐτὸς ἀεὶ ἐπιστήσει] Molestum esse, imo prorsus absurdum istud αὐτός, neminem fore speramus quin Heindorfio lubens concedat. Itaque aut αὖθις legendum videtur, quod saepenumero est in posterum, postero tempore, aut, quod placuit Heindorfio, corrigendum εὐθύς. Sententia haec est: et mehercle etiam futuro tempore cuncta atque semper scire videberis, si ego id disputando efficere voluero.

ἀλλ' οὔ σοι πάνυ π. —] At non sane credo te esse idoneum ad hoc efficiendum, nisi frater tuus Dionysodorus idem voluerit: ita enim forsitan id efficietis. Ridet enim Socrates et pungit Euthydemum, qui antea ab ipso erat redactus in angustias. Quocirca Dionysodori auxilio opus fore significat, quandoquidem ita futurum sit, ut amborum cavillationibus ipsi sit concedendum. Verbum συμβούλεσθαι infra p. 298. C. et Lachet. p. 188. E. eodem modo positum. Quod Bodl. et Vat. cum duobus aliis βουληθείη habent, susceptum illud nuper a Winckelmanno, vereor equidem ne haec scriptura errore nata sit. Fortasse enim scriptum fuit olim: εἰ μή συμβουληθείη, quemadmodum etiam p. 298. C. dativus desideratur. Deinde cur οὕτω τάχ' ἂν omissa coniunctione γὰρ dicatur, nemini erit obscurum. Adduntur enim haec verba explicationis gratia. Itaque quod vulgo

ληθείη ὁ ἀδελφός σου οὑτοσὶ Διονυσόδωρος· οὕτω τάχ' ἄν. εἴπετον δέ μοι, ἦν δ' ἐγώ, — τὰ μὲν
γὰρ ἄλλα οὐκ ἔχω ὑμῖν πῶς ἀμφισβητοίην, οὕτως E
εἰς σοφίαν τερατώδεσιν ἀνθρώποις, ὅπως οὐ πάντα ἐγὼ ἐπίσταμαι, ἐπειδὴ ὑμεῖς φατέ· τὰ δὲ τοιάδε πῶς φῶ ἐπίστασθαι, Εὐθύδημε, ὡς οἱ ἀγαθοὶ ἄνδρες ἄδικοί εἰσι; φέρε εἰπέ, τοῦτο ἐπίσταμαι ἢ οὐκ ἐπίσταμαι; Ἐπίστασαι μέντοι, ἔφη, Τί; ἦν δ' ἐγώ. Ὅτι οὐκ ἄδικοί εἰσιν οἱ ἀγαθοί. Πάνυ γε, ἦν
δ' ἐγώ, πάλαι. ἀλλ' οὐ τοῦτο ἐρωτῶ· ἀλλ' ὡς 297

Mihi δὲ extruso vulgata verborum distinctio servanda visa est.

E. οὐ πάντα ἐγὼ ἐπίσταμαι] ἐγὼ om. Bodl. ante οὐ ponit Vat. r. Dein vulgo scribitur ἐπειδήπερ ὑμεῖς φατέ. Coisl. Ven. ΞΣ. Par. BC.*Angel. Barb. Pal. Urb. Vat. r. Flor. a. b. c. o. ed. Bas. 2. ἐπειδή γε, probante Winckelmanno. Routhius coni. ἐπειδήπερ γε, sicuti est p. 296. C. Bodl. Vat. Θ. neque περ neque γε habent, atque ita edere non dubitavi.

ὡς οἱ ἀγαθοὶ ἄνδρες] οἱ om. Steph. cum Par. E. Flor. b.

scribebatur οὕτω δὲ τάχ' ἄν, id ex glossemate natum est. Ad τάχ' ἄν liquet ex antecedentibus intelligendum esse ἱκανὸς εἴης. Aliter totum locum constituit Winckelmannus, qui ita scripsit: εἰ μή σοι βουληθείη ὁ ἀδελφός σου οὑτοσὶ Διονυσόδωρος οὕτω· τάχα ἄν· εἴπετον δέ μοι, κ. τ. λ. ut ad τάχα ἂν intelligendum sit βουληθείη. Quae ratio vel ideo displicet, quia οὕτω in clausula collocatum nescio quid molestiae affert; nec τάχα ἂν caret offensione.

E. πῶς ἀμφισβητοίην — ὅπως οὐ πάντα] Assentior Heindorfio πῶς ἂν ἀμφ. corrigenti. Nam ἂν omisso sententia haec existeret: non habeo quomodo me dubitare existimem s. velim; quod quam sit perversum et ineptum, nemo erit quin protenus sentiat. Iungenda autem verba sunt hunc in modum: πῶς ἂν ἀμφισβητοίην, ὅπως οὐ πάντα ἐπίσταμαι, de ceteris quidem quomodo possum dubitare, qui non (i. e. quin) omnia sciam; nam ὅπως est quomodo, poniturque sic post verba sentiendi, dicendi, significandi, non ita raro. v. praeter interpretes ad h. l. Matthiae Gr. p. 1267.

τὰ δὲ τοιάδε πῶς φῶ —] Illud negat a se intellectum, bonos viros esse iniustos. Vult enim Euthydemum commovere, ut de hac re disserere secum instituat. Hic quoque Socratem videmus dialecticam referre ad quaestiones de rebus turpibus et honestis, quum Euthydemi et Dionysodori ars unice nectendis argutis conclusiunculis et ad fucum faciendum comparatis contineatur.

Τί; ἦν δ' ἐγώ. Ὅτι οὐκ ἄδικοι —] Euthydemus quia fraudulenter et captiose respondit Ἐπίστασαι, omissa rei, quae sciatur, commemoratione, Socrates ne quod homini effugium relinquatur, nunc quaerit, quidnam illud sit, quod ipsius

ἄδικοί εἰσιν οἱ ἀγαθοί, ποῦ ἐγὼ τοῦτο ἔμαθον; Οὐδαμοῦ, ἔφη ὁ Διονυσόδωρος. Οὐκ ἄρα ἐπίσταμαι, ἔφην, τοῦτο ἐγώ. Διαφθείρεις, ἔφη, τὸν λόγον, ὁ Εὐθύδημος πρὸς τὸν Διονυσόδωρον, καὶ φανήσεται οὑτοσὶ οὐκ ἐπιστάμενος, καὶ ἐπιστήμων ἅμα ὢν καὶ ἀνεπιστήμων. Καὶ ὁ Διονυσόδωρος ἠρυθρίασεν.
B 'Αλλὰ σύ, ἦν δ' ἐγώ, πῶς λέγεις, ὦ Εὐθύδημε; οὐ δοκεῖ σοι ὀρθῶς ἀδελφὸς λέγειν ὁ πάντα εἰδώς; 'Αδελφὸς γάρ, ἔφη, ἐγώ εἰμι Εὐθυδήμου, ταχὺ ὑπολαβὼν ὁ Διονυσόδωρος; Κἀγὼ εἶπον, Ἔασον, ὦ 'γαθέ, ἕως ἂν Εὐθύδημός με διδάξῃ, ὡς

P. 297. B. ὀρθῶς ἀδελφὸς λέγειν] V. ὁ ἀδελφός. Sed articulum libri omnes praeter Par. E. Barb. Flor. b. o. et pr. Cois. ignorant. Itaque cum Bekkero scripsi ἀδελφός.

C. εἰ μίαν κεφαλὴν ἀποτμ.] εἰς μίαν Bodl. Vat. Θ. Iidem cum Vat. r. et Vindob. deinceps pro ἀποτμηθείη τοῦ λόγου scriptum habent τοῦ λόγου τις ἀποτέμοι. Creuzer. εἰ μίαν κεφαλὴν τοῦ λόγου τις ἀποτέμῃ. Hinc Winckelmannus dedit: εἰ εἷς μίαν κεφαλὴν τοῦ λόγου τις ἀποτέμοι. Mihi in illo εἰςμίαν latere videtur scriptura εἴ τις μίαν. Videtur autem iam antiquitus διττογραφία

iudicio sciat. Tum vero ille protenus sententiam a Socrate propositam pervertit atque respondet: Ὅτι οὐκ ἄδικοί εἰσιν οἱ ἀγαθοί. Hanc loci rationem non perspiciens Serranus pro οὐκ ἀγαθοὶ legendum censuit ἄδικοι.

P. 297. B. οὐ δοκεῖ σοι ὀρθῶς ἀδελφὸς λέγειν —] Quia libri plerique omnes ὁ articulum omittunt, non videtur recte dubitari posse, quin hic quoque crasis illa obliterata sit, quae dici non potest quam saepe fuerit a scribis vel ignorata vel neglecta. Enimvero etsi nomina consanguinitatem et affinitatem significantia articulo subinde carere certis exemplis demonstravit Schaeferus Melett. Critt. p. 45. et 116, tamen apud prosae orationis scriptores hoc ita demum fieri solet, si non de uno aliquo atque certo homine cogitandum est, sed patris, matris, fratris in universum mentio fit. v. ad Lachet. p. 179. A. cuius loci rationem Winckelmannus non videtur perspectam habuisse. Aliter iudicandum est de verbis proxime sequentibus, in quibus ἀδελφὸς praedicati munere fungitur. Ceterum Dionysodorum apparet fratri laboranti opem laturum continuo aliam inferre interrogatiunculam atque disputationis cursum alio flectere conari.

καὶ τοῦ ἑτέρου ὑμῶν] inferior sum vel alterutro vestrum; multo minus igitur pugnam et contentionem cum utroque suscipere possum.

C. πολὺ γάρ που εἰμι φ.] Fuit qui istud που Socratis urbanitati parum convenire exi-

ἐπίσταμαι τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας, ὅτι ἄδικοί εἰσι, καὶ μή μοι φθονήσῃς τοῦ μαθήματος. Φεύγεις, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ὁ Διονυσόδωρος, καὶ οὐκ ἐθέλεις ἀποκρίνεσθαι. Εἰκότως γ', εἶπον ἐγώ· ἥττων γάρ εἰμι καὶ τοῦ ἑτέρου ὑμῶν, ὥστε πολλοῦ δέω μὴ οὐ δύο C γε φεύγειν. πολὺ γάρ πού εἰμι φαυλότερος τοῦ Ἡρακλέους, ὃς οὐχ οἷός τε ἦν τῇ τε ὕδρᾳ διαμάχεσθαι, σοφιστρίᾳ οὔσῃ καὶ διὰ τὴν σοφίαν ἀνιείσῃ, εἰ μίαν κεφαλὴν ἀποτμηθείη τοῦ λόγου, πολλὰς ἀντὶ τῆς μιᾶς, καὶ καρκίνῳ τινὶ ἑτέρῳ σοφιστῇ, ἐκ θαλάττης ἀφιγμένῳ, νεωστί, μοι δοκεῖν, καταπεπλευκότι·

hic locum habuisse, unde apparet, qui fiat, ut plerique codd. ἀποτμηθείη tueantur, quod fateor mihi altero illo praestabilius videri. Pro τοῦ λόγου Vindob. in marg. τοῦ ὅλου.

καρκίνῳ τινὶ ἑτέρῳ] Sic Bodl. Vat. Θ. Coisl. Vind. Par. C. Barb. Urb. pro vulg. ἑτέρῳ τινι. Mox Bodl. Vat. Θ. νεωστί μοί τινι δοκεῖν. Unde Winckelm. scribendum coniecit: νεωστί τινί μοι δοκεῖν. Nec τις ita repetitum insolens; v. Porson. Addend. ad Hecub. p. 100 sq. ed. tert. Lips. Meinek. ad Menandr. p. 50.

stimaret. Qua in re vir doctus egregie fallitur. Constat enim που saepe usurpari ab iis, qui alterius exspectant assensionem. Elegantissima vero est quae sequitur comparatio, ducta illa a proverbio πρὸς δύο οὐδ' Ἡρακλῆς, de quo v. etiam Phaedon. p. 89. C. Etenim festive sophistae cum hydra et cancro comparantur. Quod eo est elegantius, quia cancrum in fabulis narrant hydrae adversus Herculem suppetias tulisse. v. Apollodor. Bibl. II. 5, 2. ibique Heynium. Itaque facile apparet alteri hydrae, alteri cancri partes a Socrate tribui. Ceterum apte comparavit Winckelmannus fragmentum Platonis Comici ap. Schol. Aristoph. 792. in Σοφισταῖς Ξενοκλῆς δὲ δωδεκαμήχανος ὁ Καρκίνου παῖς τοῦ θαλαττίου: quod tamen non contendam philosopho ob oculos versatum esse.

εἰ μίαν κεφαλὴν — τοῦ λόγου] Winckelmannus e codicum quorundam vestigiis non dubitavit scribere: εἰ εἴς μίαν κ.τ. τις ἀποτέμοι, idque dicit certissime a se restitutum esse. Mihi secus videtur. Nam isti εἴς quidem hic locus non est propterea, quod in hac secundaria enuntiati parte nulla vis oppositionis continetur. Dein istud τοῦ λόγου ne quem male habeat, bene tenendum hydram informari tanquam sophistriam.

νεωστί, μοι δοκεῖν, καταπεπλευκότι] Tangit sophistas, qui nuper demum Athenas appulerant, maxime Dionysodorum. Pro μοι ne cum Heindorfio requiras ἐμοί, conf. annot. ad Phaedr. p. 258. A. Ion. p. 535. B.

ὃς ἐπειδὴ αὐτὸν ἐλύπει οὕτως ἐκ τοῦ ἐπ' ἀριστερὰ λέγων καὶ δάκνων, τὸν Ἰόλεων τὸν ἀδελφιδοῦν βοηθὸν ἐπεκαλέσατο, ὁ δὲ αὐτῷ ἱκανῶς ἐβοήθησεν.
D ὁ δ' ἐμὸς Ἰόλεως Πατροκλῆς εἰ ἔλθοι, πλέον ἂν θάτερον ποιήσειεν. Cap. XXIV. Ἀπόκριναι δή, ἔφη ὁ Διονυσόδωρος, ὁπότε σοι ταῦτα ὕμνηται· πότερον ὁ Ἰόλεως τοῦ Ἡρακλέους μᾶλλον ἦν ἀδελφιδοῦς ἢ σός; Κράτιστον τοίνυν μοι, ὦ Διονυσόδωρε, ἦν δ' ἐγώ, ἀποκρίνασθαί σοι. οὐ γὰρ μὴ ἀνῇς ἐρωτῶν, (σχεδόν τι ἐγὼ τοῦτ' εὖ οἶδα), φθονῶν καὶ διακωλύων, ἵνα μὴ διδάξῃ με ὁ Εὐθύδημος ἐκεῖνο τὸ σοφόν. Ἀποκρίνου δή, ἔφη. Ἀποκρινοῦμαι δή, εἶπον, ὅτι τοῦ Ἡρακλέους ἦν ὁ Ἰόλεως ἀδελφιδοῦς, ἐμὸς δ', ὡς

ἐκ τοῦ ἐπ' ἀριστερά] *ἀριστερᾷ* Coisl. Par. E. Angel. v. Lobeck. ad Phryn. p. 259.

D. *διδάξῃ με ὁ Εὐθ.*] Articulum e Vat. Θ. inseruit

οὕτως ἐκ τοῦ ἐπ' ἀριστερὰ λέγων] Recte Schleiermacherus vertit: so von links her: quo tecte significatur Dionysodorus. Nam p. 271. B. *ὁ δὲ παρ' ἐμὲ καθήμενος ἐξ ἀριστερᾶς ἀδελφὸς τούτου Διονυσόδωρος.* De *οὕτως* v. ad. Sympos. p. 176. E. Istud *ἐκ τοῦ ἐπ' ἀριστερὰ* dictum ut *ἐκ τοῦ ἐπὶ θάτερα, ἐκ τοῦ ἐπὶ πλεῖστον,* alia id genus multa. conf. Lobeck. ad Phrynich. p. 259.

D. *ὁ δ' ἐμὸς Ἰόλεως Πατροκλῆς εἰ ἔλθοι*] „Huius hominis non alibi mentionem facit Plato neque alius quisquam scriptor, nisi quis cum Hemsterhusio ad Luciani Somn. §. 12. suspicetur eundem hunc esse Patroclem statuarium, quem Olymp. XCV. floruisse perhibet Plinius Hist. Nat. 37, 8. coniectura parum probabili.“ *Heindorf.* Hunc Socratis fratrem tangi ab Aristophane Avv. v. 794 sqq. Plut. v. 84 sq. scita est coniectura Winckelmanni. Non sine ioco eius mentionem hic iniici manifestum arbitror. Videtur enim fuisse omnis eruditionis expers et ad disserendum parum idoneus. De formula *πλέον θάτερον ποιεῖν,* malam rem etiam peiorem reddere, v. ad p. 280. E.

ὁπότε σοι ταῦτα ὕμνηται] quandoquidem ista garrivisti; de quo usu verbi *ὑμνεῖν* v. Ruhnken. ad Tim. p. 262 sq. Iam vero quoniam Socrates fratris sui ideoque consanguinei mentionem iniecit, Dionysodorus inde novam captat argutandi materiam adeoque sciscitatur, fueritne Iolaus magis (in höherm Grade) Herculis *ἀδελφιδοῦς*, quam Socratis. Quam sermonis conversionem non satis percipientes Heindorfius, Schleiermacherus et Groen van Prinsterer Prosopogr. Plat. p. 160. paullo ante Patroclis nomen delendum iudicarunt: quo extruso vereor ne locus magna

ἐμοὶ δοκεῖ, οὐδ' ὁπωςτιοῦν. οὐ γὰρ Πατροκλῆς ἦν E αὐτῷ πατήρ, ὁ ἐμὸς ἀδελφός, ἀλλὰ παραπλήσιον μὲν τοὔνομα Ἰφικλῆς, ὁ Ἡρακλέους ἀδελφός. Πατροκλῆς δέ, ἦ δ' ὅς, σός; Πάνυ γ', ἔφην ἐγώ, ὁμομήτριός γε, οὐ μέντοι ὁμοπάτριος. Ἀδελφὸς ἄρα ἐστί σοι καὶ οὐκ ἀδελφός. Οὐχ ὁμοπάτριός γε, ὦ βέλτιστε, ἔφην· ἐκείνου μὲν γὰρ Χαιρέδημος ἦν πατήρ, ἐμὸς δὲ Σωφρονίσκος. Πατὴρ δὲ ἦν, ἔφη, Σωφρονίσκος καὶ Χαιρέδημος; Πάνυ γ', ἔφην· ὁ μέν γε ἐμός, ὁ δὲ ἐκείνου. Οὐκοῦν, ἦ δ' ὅς, ἕτε- 298 ρος ἦν Χαιρέδημος τοῦ πατρός; Τοὐμοῦ γ', ἔφην ἐγώ. Ἆρ' οὖν πατὴρ ἦν ἕτερος ὢν πατρός; ἢ σὺ εἶ ὁ αὐτὸς τῷ λίθῳ; Δέδοικα μὲν ἔγωγ', ἔφην, μὴ

Bekker.

E. *ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, οὐδ' ὁπωςτιοῦν*] V. δοκεῖν, quod soli tenent Par. CE. Barb. Flor. b.

laboraret obscuritate. Nec audiendus est Winckelmannus, qui ἦ ὁ σός, addito articulo, scribendum censet, quod a recta ratione abhorrere sequentia arguunt certissime.

ἐκεῖνο τὸ σοφόν] sc. ὅτι οἱ ἀγαθοὶ ἄνδρες ἄδικοί εἰσιν.

E. *ἀλλὰ παραπλήσιον μὲν τοὔνομα Ἰφ.*] „Haec fuit quum sic corrigenda viderentur, ἀλλὰ παραπλήσιος μὲν τοὔνομα, Ἰφικλῆς δὲ ὁ Ἡρακλ., nunc vulgatam scripturam teneo. Nam ut dicitur ἀνὴρ ὄνομα Ἰφικλῆς, quidni itidem dicatur ἀνὴρ παραπλήσιον τοὔνομα Ἰφικλῆς?" *Heindorf.* Deinceps ἀλλὰ — μὲν non subsequente δὲ exemplis illustravit Heindorf. ad Theaet. p. 197. C. p. 201. B. et Winckelmann. ad h. l. Qui fiat, ut ἀλλὰ — μὲν saepissime ita dicatur, ex eo apparet, quod sententia per δὲ annectenda plerumque iam in praecedentibus verbis continetur. Veluti hoc loco dici poterat etiam sic: παραπλήσιον μὲν τοὔνομά ἐστιν Ἰφικλῆς, ἦν δὲ οὐχὶ ἐκεῖνος αὐτῷ πατήρ. Criton. p. 43. D. οὔτοι ἀφῖκται, ἀλλὰ δοκεῖ μέν μοι τήμερον ἥξειν. ubi v. annot. De Rep. V. p. 475. E. οὐδαμῶς, εἶπον, ἀλλ' ὁμοίους μὲν φιλοσόφους.

P. 298. *ὁ αὐτὸς τῷ λίθῳ*] Pungit Socratem huius exempli commemoratione, siquidem Graeci lapidis nomine significarunt hominem stupidum. Socrates vero ita respondet, ut vocabulo alio sensu accepto de silentio cogitare videatur, ad quod metuendum sit ne istis cavillationibus redigatur. Apte contulit Heindorfius Sympos. p. 198. C. ἐφοβούμην γάρ μή μοι τελευτῶν ὁ Ἀγάθων Γοργίου κεφαλὴν δεινοῦ λέγειν ἐν τῷ λόγῳ ἐπὶ τὸν ἐμὸν λόγον πέμψας αὐτόν με λίθον τῇ ἀφωνίᾳ ποιήσειεν.

φανῶ ὑπὸ σοῦ ὁ αὐτός· οὐ μέντοι μοι δοκῶ. Οὐκοῦν ἕτερος εἶ, ἔφη, τοῦ λίθου; Ἕτερος μέντοι. Ἄλλο τι οὖν ἕτερος, ἦ δ' ὅς, ὢν λίθου οὐ λίθος εἶ; καὶ ἕτερος ὢν χρυσοῦ οὐ χρυσὸς εἶ; Ἔστι ταῦτα. Οὐκοῦν καὶ ὁ Χαιρέδημος, ἔφη, ἕτερος ὢν πατρὸς
B οὐκ ἂν πατὴρ εἴη. Ἔοικεν, ἦν δ' ἐγώ, οὐ πατὴρ εἶναι. Εἰ γὰρ δήπου, ἔφη, πατήρ ἐστιν ὁ Χαιρέδημος, ὑπολαβὼν ὁ Εὐθύδημος, πάλιν αὖ ὁ Σωφρονίσκος ἕτερος ὢν πατρὸς οὐ πατήρ ἐστιν, ὥστε σύ, ὦ Σώκρατες, ἀπάτωρ εἶ. Καὶ ὁ Κτήσιππος ἐκδεξάμενος, Ὁ δὲ ὑμέτερος, ἔφη, αὖ πατὴρ οὐ ταὐτὰ ταῦτα πέπονθεν; ἕτερός ἐστι τοὐμοῦ πατρός; Πολλοῦ γ', ἔφη, δεῖ, ὁ Εὐθύδημος. Ἀλλά, ἦ δ' ὅς, ὁ αὐτός; Ὁ αὐτὸς μέντοι. Οὐκ ἂν συμβουλοί-
C μην. ἀλλὰ πότερον, ὦ Εὐθύδημε, ἐμὸς μόνος ἐστὶ πατὴρ ἢ καὶ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων; Καὶ τῶν ἄλλων, ἔφη· ἢ οἴει τὸν αὐτὸν πατέρα ὄντα οὐ πατέρα εἶναι; Ὤιμην δῆτα, ἔφη ὁ Κτήσιππος. Τί δέ; ἦ δ'.

P. 298. οὐκ ἂν πατὴρ εἴη] οὐ πατήρ ἐστιν Vindob. Vat. r. et ἐστιν etiam Bodl. Vat. Θ.

B. ἐμὸς μόνος ἐστὶ π.] μόνος Bodl. Coisl. Vat. Θr. Ven. ΞΣ. Par. CE. Angel. Barb. Pal. Urb. modo pro vulg. μόνον cum Winckelmanno restitui. v. Bremi Excurs. XI. ad Lys. p. 449 sq.

C. ἵππων καὶ τῶν ἄλλων] Sic Ven. Ξ. Vat. r. Angel.

Οὐκοῦν καὶ ὁ Χαιρέδημος —] De toto hoc sophismate v. Aristotel. De Sophist. Elench. V. 2, 3. XXIV. 1, 2.

B. *Οὐκ ἂν συμβουλοίμην*] V. ad Lachet. p. 189. A.

C. *Μὴ γάρ, ἔφη ὁ Κτ., ὦ Εὐθύδημε· τὸ λεγόμ.*] Illud μὴ γάρ per se seorsum accipiendum, quo non animadverso Heindorfius συνάπτῃς legendum opinabatur. Exempla huius usus satis multa congessi ad Protagor. p. 334. E. Alcib. I. p. 75 B. al. Sententia verborum haec est: Noli ista in medium afferre; nam, quod in proverbio dicitur, οὐ λίνον λίνῳ συνάπτεις, i. e. non bene haec inter se componis. Schol. *Λίνον λίνῳ συνάπτεις*, ἐπὶ τῶν τὰ αὐτὰ διὰ τῶν αὐτῶν ἢ λεγόντων ἢ δρώντων ἢ τὰ ὅμοια εἰς φιλίαν συναπτόντων. μέμνηται δὲ αὐτῆς Ἀριστοτέλης ἐν τῷ γ' τῆς φυσικῆς ἀκροάσεως (III. 6, 9.)· οὐ γὰρ λίνον λίνῳ συνάπτειν ἐστίν. Στράττις Ποταμοῖς (lege Ποταμίοις cum Hemsterhusio ad Arist. Plut. v. 470.) καὶ Πλάτων Εὐθυδήμῳ. Similia habent Photius Lex. p. 224. 23. ed. Porson. Schol. Aristid. T. III. p. 501. ed. Dindorf. Simplicius ad Aristot. Phys. p. 117.

ὅς· χρυσὸν ὄντα μὴ χρυσὸν εἶναι; η ἄνθρωπον ὄντα μὴ ἄνθρωπον; Μὴ γάρ, ἔφη ὁ Κτήσιππος, ὦ Εὐθύδημε· τὸ λεγόμενον, οὐ λίνον λίνῳ συνάπτεις; δεινὸν γὰρ λέγεις πρᾶγμα, εἰ ὁ σὸς πατὴρ πάντων ἐστὶ πατήρ. Ἀλλ' ἔστιν, ἔφη. Πότερον ἀνθρώπων; ἦ δ' ὃς ὁ Κτήσιππος, ἢ καὶ ἵππων καὶ τῶν ἄλλων πάντων ζώων; Πάντων, ἔφη. Ἦ καὶ μήτηρ ἡ μήτηρ; Καὶ ἡ μήτηρ γε. Καὶ τῶν ἐχίνων ἄρα, ἔφη, ἡ σὴ μήτηρ μήτηρ ἐστὶ τῶν θαλαττίων. Καὶ ἡ σή γ', ἔφη. Καὶ σὺ ἄρα ἀδελφὸς εἶ τῶν κωβιῶν καὶ κυναρίων καὶ χοιριδίων. Καὶ γάρ σύ, ἔφη. Καὶ πρὸς ἄρα σοι πατήρ ἐστι καὶ κύων. Καὶ γὰρ σοί, ἔφη. Αὐτίκα δέ γε, ἦ δ' ὃς ὁ Διονυσόδωρος, ἄν μοι ἀποκρίνῃ, ὦ Κτήσιππε, ὁμολογήσεις ταῦτα. εἰπὲ γάρ μοι, ἔστι σοι κύων; Καὶ μάλα πονηρός, ἔφη ὁ Κτήσιππος. Ἔστιν οὖν αὐτῷ κυνίδια; Καὶ μάλ', ἔφη, ἕτερα τοιαῦτα. Οὐκοῦν πατήρ ἐστιν αὐτῶν ὁ κύων; Ἔγωγέ τοι εἶδον, ἔφη, αὐτὸν ὀχεύοντα τὴν

(margin: D at "μή-/τηρ;", E at "μάλ',")

Vulgo ἵππων ἢ καὶ τῶν ἄλλων, quod mutavit Bekkerus. Alioquin post ἵππων ponenda est interrogationis nota.

D. Ἦ καὶ μήτηρ ἡ μήτηρ] Articulum om. Bodl. Vat. Θ. Urb. et pr. Coisl. post καὶ ponit rec. Coisl.

D. τῶν κωβιῶν] τῶν βοϊδίων Bodl. Vat. Θ. τῶν ᾠδίων Vindob. et in marg. γραφ. κοβίων. Dein Coisl. καὶ τῶν κυναρίων. Mox Bodl. Καὶ γάρ σύ, ἔφη.

οὗ τα συγκλώθεσθαι πεφυκότα συγκλώθειν. Suidas: οὐ λίνον λίνῳ συνάπτεις: ἐπὶ τῶν τὰ αὐτὰ μὴ διὰ τῶν αὐτῶν πραττόντων. Videtur igitur et λίνον λίνῳ συνάπτεις et οὐ λίνον λίνῳ συνάπτεις usu celebratum fuisse. Ad proxima Schleiermacherus conferri iussit Aristotel. De Sophist. Elench. V. 2, 3. XXIV. I, 2. Vol. III. p. 532. et 610. ed. Bip.

D. τῶν κωβιῶν] „gobiorum, de quo piscium genere v. Schneider. Histor. Litterar. Piscium p. 46." Heindorf. Schol. ad h. l. τῶν ᾠδίων. τῶν κοβίων. Ex quo apparet olim aliud quid scriptum fuisse. Cod. Vind. τῶν ᾠδίων. Bodl. Vat. Θ. τῶν βοϊδίων. Alii τῶν κωβίων. Winckelmannus coniecit τῶν κώθων s. κωθώνων. Certe Athenaeus VII. p. 309. C. = p. 673. ed. Dind. Νουμήνιος δ' ἐν Ἁλιευτικῷ κώθους αὐτοὺς (τοὺς κωβιοὺς) καλεῖ. De voc. κυνάριον v. Lobeck. ad Phrynich. p. 180.

E. ἕτερα τοιαῦτα] sc. πονηρά.

ὀχεύοντα τὴν κύνα] H. e. ἐπιβαίνοντα. Usum verbi tetigi ad Rempubl. V. p. 455. B.

κύνα. Τί οὖν; οὐ σός ἐστιν ὁ κύων; Πάνυ γ', ἔφη. Οὐκοῦν πατὴρ ὢν σός ἐστιν, ὥςτε σὸς πατὴρ γίγνεται ὁ κύων καὶ σὺ κυναρίων ἀδελφός; Καὶ αὖθις ταχὺ ὑπολαβὼν ὁ Διονυσόδωρος, ἵνα μὴ πρότερόν τι εἴποι ὁ Κτήσιππος, Καὶ ἔτι γέ μοι μικρόν, ἔφη, ἀπόκριναι· τύπτεις τὸν κύνα τοῦτον; Cap. XXV. Καὶ ὁ Κτήσιππος γελάσας, Νὴ τοὺς θεούς, ἔφη· οὐ
299 γὰρ δύναμαι σέ. Οὐκοῦν τὸν σαυτοῦ πατέρα, ἔφη, τύπτεις; Πολὺ μέντοι, ἔφη, δικαιότερον τὸν ὑμέτερον πατέρα τύπτοιμι, ὅ τι μαθὼν σοφοὺς υἱεῖς οὕτως ἔφυσεν. ἀλλ' ἦ που, ὦ Εὐθύδημε, ἔφη ὁ Κτήσιππος, πόλλ' ἀγαθὰ ἀπὸ τῆς ὑμετέρας σοφίας ταύτης ἀπολέλαυκεν ὁ πατὴρ ὁ ὑμέτερός τε καὶ τῶν κυνιδίων. Ἀλλ' οὐδὲν δεῖται πολλῶν ἀγαθῶν, ὦ Κτή-

E. *ἵνα μὴ πρότερόν τι εἴποι*] Sic Bodl. Vat. Θ. Angel. Vindob. Vulg. *εἴπῃ*, quod iam Heindorf. emendaverat.

P. 299. *Πολὺ μέντοι, ἔφη*] *ἔφη* om. Bodl. Dein Coisl. corr. *ὅ τι παθών.*

ὦ Εὐθύδημε, ἔφη ὁ Κτησ.] *ἔφη* om. Vat. Θ. Vind. Ven. ΞΣ. Par. BCE. Angel. Barb. Pal. Urbin. Flor. b. o. et pr. Coisl.

καὶ τῶν κυνιδίων] Sic Vindob. Vulgo *καὶ ὁ τῶν κυν.* quod mutandum esse iam Heindorfius vidit.

μικρόν, ἔφη, ἀπόκριναι] V. ad p. 286. D.

P. 299. *ὅ τι μαθὼν σοφοὺς υἱεῖς —*] Quod est in libro Coisl. *παθών*, id vereor ut quisquam probaturus sit inspectis iis, quae ad p. 283. E. explicavimus. Deinde *οὕτως*, quod ad *σοφοὺς* pertinet, cur ita postpositum sit, ex Ann. ad Hipp. mai. p. 282. E. Phaedr. p. 256. E. intelligetur. Nec vero opus est, ut cum Heindorfio restituas *σοφοὺς οὕτως υἱεῖς*. Nam *σοφοὺς υἱεῖς* quia in unam comprehendi notionem debet, rectissime *οὕτως* utrique vocabulo postponitur. Prorsus eodem modo Plato loco Hippiae, quem antea significavi, scripsit: *ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ πάνυ*, ubi itidem expectes *ἐν ὀλίγῳ πάνυ χρόνῳ.* In antecedentibus Astius corrigendum censet *δικαιότερον ἂν τὸν ὑμέτερον πατέρα τύπτοιμι.* Sed optativus sine *ἂν* opinationem loquentis significat cum voluntatis quadam significatione coniunctam. v. Hermann. De Particula *ἄν* p. 159 sq.

πολλ' ἀγαθὰ — κυνιδίων] Quoniam sophistarum patrem a Ctesippo designari manifestum est, articulus *ὁ* ante *τῶν κυνιδίων* abiiciendus fuit, quem miror a nupero editore esse conservatum. Sententiam verborum puto hanc esse: Multa vero bona ex hac sapientia ille vester et catulorum pater percepit, siquidem eum vel pessime tractare licebit.

σιππε, οὔτ' ἐκεῖνος οὔτε σύ. Οὐδὲ σύ, ἦ δ' ὅς, ὦ
Εὐθύδημε, αὐτός; Οὐδὲ ἄλλος γε οὐδεὶς ἀνθρώ-
πων. εἰπὲ γάρ μοι, ὦ Κτήσιππε, εἰ ἀγαθὸν νομί-
ζεις εἶναι ἀσθενοῦντι φάρμακον πιεῖν ἢ οὐκ ἀγαθὸν B
εἶναι δοκεῖ σοι, ὅταν δέηται· ἢ εἰς πόλεμον ὅταν
ἴῃ, ὅπλα ἔχοντα μᾶλλον ἰέναι ἢ ἄνοπλον. Ἔμοιγε,
ἔφη. καίτοι οἶμαί τί σε τῶν καλῶν ἐρεῖν. Σὺ ἄρι-
στα εἴσει, ἔφη· ἀλλ' ἀποκρίνου. ἐπειδὴ γὰρ ὡμολό-
γεις ἀγαθὸν εἶναι φάρμακον, ὅταν δέῃ, πίνειν ἀν-
θρώπῳ, ἄλλο τι τοῦτο τὸ ἀγαθὸν ὡς πλεῖστον δεῖ
πίνειν, καὶ καλῶς ἐκεῖ ἕξει, ἐάν τις αὐτὸ τρίψας
ἐγκεράσῃ ἐλλεβόρου ἅμαξαν; Καὶ ὁ Κτήσιππος εἶπε,
Πάνυ γε σφόδρα, ὦ Εὐθύδημε, ἐὰν ᾖ γε ὁ πίνων
ὅσος ὁ ἀνδριὰς ὁ ἐν Δελφοῖς. Οὐκοῦν, ἔφη, καὶ C

B. *εἶναι δοκεῖ σοι*] Sic Bodl. Vat. Θr. Vindob. Coisl. Ven. Ξ. Urb. Legebatur olim *σοι δοκεῖ*.

ἄλλο τι τοῦτο τὸ ἀγαθόν] *τὸ* additum e Ven. ΞΣ. Par. C. Ang. Barb. Pal. Urb. Flor. a. b. c. o. et pr. Par. B.

αὐτὸ τρίψας] *αὐτῷ* Bodl. Vat. Θ. probante Winckelmanno.

C. *ὅσος ὁ ἀνδριὰς ὁ ἐν Δ.*] Sic Bodl. Vat. Θr. Par. C. Barb. Flor. a. c. Legebatur olim *ὁ σὸς ὁ ἀνδριάς*.

εἰ ἀγαθὸν νομίζεις — πιεῖν] Conf. Aristotel. De Sophist. Elench. c. 4. p. 529. ed. Bip.

B. *καίτοι οἶμαί τι — ἐρεῖν*] quanquam vereor, ne captiosa sit rursus ista tua quaestio, alioque me denuo sophismate decipere velis. *Τῶν καλῶν* i. e. *τῶν κομψῶν*, ut alias vocantur a Socrate huiusmodi sophistarum commenta. Infra p. 302. A. *ᾔδη γὰρ ὅτι ἐξ αὐτῶν καλόν τι ἀνακύψοι τὸ τῶν ἐρωτημάτων.*" Heindorf. Deinde *σὺ ἄριστα εἴσει* similiter dictum atque alibi *τάχα εἴσει*. Pro *ὡμολόγεις*, modo fatebaris, quod Heindorfius de coniectura dedit *ὁμολογεῖς*, id nec necessarium est nec a codicibus confirmatum.

καὶ καλῶς ἐκεῖ ἕξει] Recte Winckelmannus *ἐκεῖ*, ab Heindorfio aliisque in fraudis suspicionem vocatum, ita defendit, ut significare dicat in medicamenti sumtione, *ἐν τῷ τὸ φάρμακον πίνειν*, qui vocabuli usus apud Platonem non ita rarus est. De usu hellebori v. intpp. ad Horat. Sermon. II. 3, 83. et Plinii H. N. 25, 5.

C. *ὅσος ὁ ἀνδριὰς ὁ ἐν Δελφοῖς*] Quaenam statua intelligenda sit, non aliunde constat. Plures enim statuas Delphis positas fuisse exploratum habemus.

ἐν τῷ πολέμῳ ἐπειδὴ ἀγαθόν ἐστιν ὅπλα ἔχειν, ὡς πλεῖστα δεῖ ἔχειν δόρατά τε καὶ ἀσπίδας, ἐπειδήπερ ἀγαθόν ἐστι; Μάλα δήπου, ἔφη ὁ Κτήσιππος· σὺ δ' οὐκ οἴει, ὦ Εὐθύδημε, ἀλλὰ μίαν καὶ ἓν δόρυ; Ἔγωγε. Ἦ καὶ τὸν Γηρυόνην ἄν, ἔφη, καὶ τὸν Βριάρεων οὕτω σὺ ὁπλίσαις; ἐγὼ δὲ ᾤμην σε δεινότερον εἶναι, ἅτε ὁπλομάχην ὄντα, καὶ τόνδε τὸν ἑταῖρον. Καὶ ὁ μὲν Εὐθύδημος ἐσίγησεν· ὁ δὲ Διο-
D νυσόδωρος πρὸς τὰ πρότερον ἀποκεκριμένα τῷ Κτησίππῳ ἤρετο, Οὐκοῦν καὶ χρυσίον, ἦ δ' ὅς, ἀγαθὸν δοκεῖ σοι εἶναι ἔχειν; Πάνυ, καὶ ταῦτά γε πο-

D. ἀγαθὰ οὐ δοκεῖ σοι] ἀγαθὸν cum Steph. unus Ven. Ξ. Σφόδρα γ', ἔφη] γ' additum est e Bodl. Vat. Θr. Coisl. Par. BC. Barb. Urb. Flor. b.

ἀλλὰ μίαν καὶ ἓν δόρυ] Quum ad μίαν intelligendum sit ἀσπίδα, ne δόρυ quidem ut adiiceretur necessarium fuit. Nec tamen vocabulum invitis codicibus eliminandum putamus.

Γηρυόνην — καὶ τὸν Βριάρεων] Legg. VII. p. 795. C. Γηρυόνην δέ γε εἴ τις φύσιν ἔχων ἢ καὶ τὴν Βριάρεω φύοιτο, ταῖς ἑκατὸν χερσὶν ἑκατὸν δεῖ βέλη ῥίπτειν δυνατὸν εἶναι. ubi vide Astium p. 349. Dein quod Heindorfius malebat καὶ σὲ — καὶ τόνδε τὸν ἑταῖρον, eo non opus est. Quemadmodum enim pronomen in oppositione subinde omittitur, de quo genere supra ad p. 295. A. explicavimus, ita ne enclitica quidem eius forma hoc in genere temere spernenda est. Apollonius De Syntax. p. 121 sq. πᾶσα γάρ φασιν ἀντωνυμία συμπλεκομένη ἐν τάσει ὀρθῇ ἐστίν· Διονυσίῳ ἐλάλησε καὶ ἐμοί, Διονύσιον τιμᾷ καὶ ἐμέ. εἰ γοῦν (δ' οὖν) ἐκτὸς τοῦ συνδεσμοῦ γένοιτο ἡ ἀντωνυμία, οὐ πάντως ὀρθοτονηθήσεται· ἐχαρίσατό σοι καὶ Διονυσίῳ, ἐτίμησέ σε καὶ Διονύσιον. Supra p. 283. E. ὅ τι μαθών μου καὶ τῶν ἄλλων καταψεύδει, ubi falluntur qui ἐμοῦ requirunt. Sophocl. Oedip. Col. v. 567. ἔξοιδ' ἀνὴρ ὢν χὤτι τῆς ἐς αὔριον οὐδὲν πλέον μοι σοῦ μέτεστιν ἡμέρας. Eurip. Hippolyt. 323. ἔα μ' ἁμαρτεῖν, οὐ γὰρ εἰς σ' ἁμαρτάνω. Orest. v. 736. μή μ' ἰδεῖν θανόνθ' ὑπ' ἀστῶν καὶ κασιγνήτην ἐμήν. Ibid. v. 726. Μενέλεως κάκιστος εἰς με καὶ κασιγνήτην ἐμήν, ubi Porsonus dedit ἐς ἐμέ. Iphigen. Taur. 657. 1069. 1085. Aristoph. Rann. v. 504. Sophocl. Philoctet. v. 47. ὡς μᾶλλον ἂν ἕλοιτό μ' ἢ τοὺς πάντας Ἀργείους λαβεῖν, ubi. v. Wunderum, Sophoclea comparantem.

D. Πάνυ, καὶ ταῦτά γε πολύ] Heindorfius requirebat Πάνυ γε, καὶ ταῦτά γε πολύ, sicuti est p. 297. E. πάνυ γ', ἔφη, ὅ μέν γε ἐμός. et p. 300. E. ἔγωγε, ἔφην, καὶ πολλά γε.

Οὐκοῦν ἀεὶ δεῖ — ἐν ἑαυτῷ] Observes quaeso formularum ambiguitatem; unde deinde ducitur argumentatio.

E. Φασί γε οὖν —] Optime

λύ, ἔφη ὁ Κτήσιππος. Τί οὖν; ἀγαθὰ οὐ δοκεῖ σοι χρήματα ἀεί τ' ἔχειν καὶ πανταχοῦ; Σφόδρα γ', ἔφη. Οὐκοῦν καὶ τὸ χρυσίον ἀγαθὸν ὁμολογεῖς εἶναι; Ὡμολόγηκα μὲν οὖν, ἦ δ' ὅς. Οὐκοῦν ἀεὶ δεῖ αὐτὸ ἔχειν καὶ πανταχοῦ καὶ ὡς μάλιστα ἐν ἑαυτῷ; καὶ εἴη ἂν εὐδαιμονέστατος, εἰ ἔχοι χρυσίου μὲν E τρία τάλαντα ἐν τῇ γαστρί, τάλαντον δ' ἐν τῷ κρανίῳ, στατῆρα δὲ χρυσοῦ ἐν ἑκατέρῳ τὠφθαλμῷ; Φασί γε οὖν, ὦ Εὐθύδημε, ἔφη ὁ Κτήσιππος, τούτους εὐδαιμονεστάτους εἶναι Σκυθῶν καὶ ἀρίστους ἄνδρας, οἳ χρυσίον τε ἐν τοῖς κρανίοις ἔχουσι πολὺ

E. ἑκατέρῳ τὠφθαλμῷ] V. τῷ ὀφθαλμῷ. Illud tutum praestant Bodl. Vat. Θ. ΞΣ. Par. BC. Angel. Barb. Flor. a. c.

Schleiermacherus: Sagt man doch auch, dass die glückseligsten und trefflichsten Männer sind unter den Scythen etc. Enimvero γοῦν et γε οὖν aliquantum inter se differunt, siquidem altera vocula ab altera seiungitur, ubi γε vocabuli proxime praecedentis vim acuit, οὖν autem ratiocinationem loquentis cum assensione denotat. Exempla dabunt Schaefer. ad Dion. De Comp. Verb. p. 271. Schneider. ad Remp. I. p. 335. E.

ἐν τοῖς κρανίοις — τοῖς ἑαυτῶν] „Hic aut diversa Platonem confudisse aut alium, quem sequeretur, auctorem quam Herodotum habuisse notavit Valckenar. ad Herodot. IV. 26. secundum Herodotum enim IV. 65. non parentum aut amicorum craniis usos Scythas tanquam poculis, sed hostium, quos interfecissent, aut inimicorum saltem; Issedones solos parentum suorum crania deaurata custodivisse et veluti ἀγάλματα veneratos esse, postquam cadaverum carnes cum aliis commixtas comedissent. At nulla hic est parentum aut amicorum mentio; τὰ κράνια τῶν ἑαυτῶν, ipsorum crania, dicit Ctesippus eodem modo, quo ante Ctesippi canem, catulorum patrem, ipsius Ctesippi patrem dixerat sophista. Videlicet ut ibi ex hoc, πατὴρ ὢν σός ἐστι, Dionysodorus illud fecerat, σὸς πατήρ ἐστι, eadem fallacia h. l. Ctesippus τὰ κράνια αὑτῶν ὄντα, crania, quae ipsi possident, convertit in τὰ ἑαυτῶν, quod ipse significat haec addens, ὥςπερ σὺ νῦν δὴ ἔλεγες τὸν κύνα τὸν πατέρα. Itaque nihil h. l. Plato respexit nisi communem illam narrationem de Scythis τοῖς κρανίοις ἐκπώμασιν utentibus. v. Strabo VII. p. 458. A. et p. 460. B." *Heindorf.* — Videlicet est fallacia compositionis, quam dialectici appellant, h. e. qua coniuncte accipiuntur, quae sunt accipienda divisim. Veluti sophista antea hunc in modum argumentabatur. Quia canis est Ctesippi, consequitur eum esse Ctesippi patrem. Eodem igitur modo nunc Ctesippus argutando ludit: Scytharum, inquit, di-

τοῖς ἑαυτῶν, ὥςπερ σὺ νῦν δὴ ἔλεγες τὸν κύνα τὸν πατέρα, καὶ ὃ θαυμασιώτερόν γε ἔτι, ὅτι καὶ πίνουσιν ἐκ τῶν ἑαυτῶν κρανίων κεχρυσωμένων, καὶ ταῦτα ἐντὸς καθορῶσι, τὴν ἑαυτῶν κορυφὴν ἐν ταῖς
300 χερσὶν ἔχοντες. Πότερον δὲ ὁρῶσιν, ἔφη ὁ Εὐθύδημος, καὶ Σκύθαι τε καὶ οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι τὰ δυνατὰ ὁρᾶν ἢ τὰ ἀδύνατα; Τὰ δυνατὰ δήπου. Οὐκοῦν καὶ σύ, ἔφη; Κἀγώ. Ὁρᾷς οὖν τὰ ἡμέτερα ἱμάτια; Ναί. Δυνατὰ οὖν ὁρᾶν ἐστὶ ταῦτα. Ὑπερφυῶς, ἔφη ὁ Κτήσιππος. Τί δέ; ἦ δ' ὅς. Μηδέν. σὺ δ' ἴσως οὐκ οἴει αὐτὰ ὁρᾶν· οὕτως ἡδὺς εἶ. ἀλ-

P. 300. *οἴει αὐτὰ ὁρᾶν*] **Sic Bodl. Vat. Θr. Vind. Legebatur olim** *ὁρᾶν αὐτά.* **Dein Bodl. Vat. Θ. Coisl. Ven. Σ. Vind. Urbin. et pr. Par. B.** *ἐπικεκοιμᾶσθαι.*

καὶ εἰ οἷόν τε λέγοντα] *εἰ* **de Stephani coniectura additum librorum caret commendatione.**

tissimi habentur, qui plurimum auri habent in craniis suis reconditum, h. e. in craniis, quae possident. Iam vero craniis istis deauratis etiam pro poculis utuntur. Ergo illi ex suis ipsorum craniis bibunt adeoque suos ipsorum vertices manibus tenentes illa introspiciunt.

P. 390. *καὶ Σκύθαι τε καὶ οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι*] **Recte Winckelmannus** *τε* **tuetur comparatis locis Euthydem. p. 286. C. Legg. I. p. 633. A. II. p. 665. E.**

Δυνατὰ οὖν ὁρᾶν ἐστὶ ταῦτα] **Ambiguitas per constructionis rationem quaesita. Nam** *δυνατὰ* **per attractionem dicitur pro** *δυνατόν*, **ita quidem, ut verba vi et potestate activa accipienda sint. Phaedr. p. 256. B.** *οὗ μεῖζον ἀγαθὸν οὔτε σωφροσύνη ἀνθρωπίνη οὔτε θεία μανία δυνατὴ πορίσαι ἀνθρώπῳ.* **De Rep. V. p. 471. C.** *δυνατὴ αὕτη ἡ πολιτεία γενέσθαι.* **Ibid. VIII. p. 559. B.** *δυνατὴ δὲ κολαζομένη ἀπαλλάττεσθαι.*

Τί δέ; ἦ δ' ὅς. Μηδέν.] **Sophistae interroganti, quid sit quod vestes videant, Ctesippus festive respondet: Nihil; atque tum ridens pergit: tu autem fortasse non putas illas videre; adeo suavis es! Formulam** *ἡδὺς εἶ*, **suavis, i. e. fatuus, es, ad Hipp. maior. p. 300. C. attigimus, copiose illustravit Ruhnken. ad Tim. p. 131.**

*καὶ * εἰ * οἷόν τε λέγοντα —*] **Recepimus** *εἰ* **de coniectura Stephani, quod consilium recentioribus editoribus omnibus probatum est, si ab uno discesseris Winckelmanno. Is enim protasin sine** *εἰ* **positam censet, sicut in Horatiano illo: Non possis oculo quantum contendere Lynceus, Non tamen idcirco contemnas lippus inungi: cuius generis alia multa collegerunt Bentleius ad Horat. Satyr. II. 6, 48. Heindorf. ad Satyr. I. 1, 45. Gronov. Obss. 4, 20. p. 315. Manut. ad Cicer. Verr.**

λά μοι δοκεῖς, Εὐθύδημε, οὐ καθεύδων ἐπικεκοιμῆσθαι, καὶ * εἰ * οἷόν τε λέγοντα μηδὲν λέγειν, καὶ σὺ τοῦτο ποιεῖν. Cap. XXVI. Ἦ γὰρ οὐχ οἷόν τε, B ἔφη ὁ Διονυσόδωρος, σιγῶντα λέγειν; Οὐδ' ὁπωστιοῦν, ἦ δ' ὃς ὁ Κτήσιππος. Ἆρ' οὐδὲ λέγοντα σιγᾶν; Ἔτι ἧττον, ἔφη. Ὅταν οὖν λίθους λέγῃς καὶ ξύλα καὶ σιδήρια, οὐ σιγῶντα λέγεις; Οὔκουν, εἴ γε ἐγώ, ἔφη, παρέρχομαι ἐν τοῖς χαλκείοις, ἀλλὰ φθεγγόμενα καὶ βοῶντα μέγιστον τὰ σιδήρια λέγεται, ἐάν τις ἅψηται· ὥστε τοῦτο μὲν ὑπὸ σοφίας ἔλαθες οὐδὲν εἰπών. ἀλλ' ἔτι μοι τὸ ἕτερον ἐπιδείξατον, ὅπως αὖ

B. ἦ δ' ὃς ὁ Κτήσιππος] ὃς om. Bodl. Vat. Θ.

Οὔκουν εἴ γε ἐγώ] ἥγε Bodl. Vat. Θ. Vind. Florr. ἧγε Ven. ΞΣ. Par. BC. Palat. ἤγε Coisl. Barb. unde Winckelmannus effinxit ἤ γε ἐγώ. Sed ἤ ab hoc loco alienum.

6, 63. Matthiae ad Orat. pro Rosc. Am. §. 55. Drackenb. ad Liv. XXI. 10, 6. al. ex quibus Heindorfius etiam Graecorum scriptorum exempla commemoravit, quae sane non pauca apud ipsum Platonem extant. At enim vero quantumvis haec loquendi forma Graecis Latinisque scriptoribus celebrata sit, tamen ea certis quibusdam finibus circumscripta fuerit necesse est. Neque ea locum habet nisi in oratione vividiore, quae refert speciem quandam sermocinationis. Talis enim oratio particulam condicionalem non requirit propterea, quod protasis ita potest pronuntiari, ut prope accedat ad formam interrogationis. Quod quum in hunc locum nullo modo conveniat, librorum scripturam vitiatam esse dubitari non potest. Nihil autem facilius potuit accidere, quam ut εἰ post καὶ a scribis obliteraretur. De aliis locis Platonis ad hanc normam examinandis suo tempore explicabitur.

B. οὐ σιγῶντα λέγεις] H. e. nonne silentio dicis? Pervertit enim sensum verborum, σιγῶντα nunc per amphiboliam genere neutro accipiens. Aristotel. Sophist. Elench. c. IV. 6. iam a Routhio laudatus Παρὰ δὲ τὴν ἀμφιβολίαν, inquit, οἱ τοιοίδε λόγοι· ἆρα ἔστι σιγῶντα λέγειν; διττὸν γάρ ἐστι καὶ τὸ σιγῶντα λέγειν, τό τε τὸν λέγοντα σιγᾶν καὶ τὸ τὰ λεγόμενα. conf. etiam X. 8. Ad haec vero Ctesippus, sophistam rursus ludificans, respondet: Minime vero, siquidem obambulo per officinas ferrarias, sed sonantia et vel maxime loquentia ferra dicuntur (i. e. vocantur), si quis ea attigerit. Enimvero φθέγγεσθαι et βοᾶν etiam de rebus inanimis usurpatur. Dio Cass. p. 1094, 94. de Vesuvio: ἠχεῖ τε καὶ βοᾷ (Vesuvius). Pro λέγεται Astius legendum coniecit λέγει, quo vereor ut opus sit.

C ἔστι λέγοντα σιγᾶν. Καί μοι ἐδόκει ὑπεραγωνιᾶν ὁ Κτήσιππος διὰ τὰ παιδικά. Ὅταν σιγᾷς, ἔφη ὁ Εὐθύδημος, οὐ πάντα σιγᾷς; Ἔγωγε, ἦ δ' ὅς. Οὐκοῦν καὶ τὰ λέγοντα σιγᾷς, εἴπερ τῶν ἁπάντων ἐστὶ τὰ λέγοντα. Τί δέ; ἔφη ὁ Κτήσιππος, οὐ σιγᾷ πάντα; Οὐ δήπου, ἔφη ὁ Εὐθύδημος. Ἀλλ' ἆρα, ὦ βέλτιστε, λέγει τὰ πάντα; Τά γε δήπου λέγοντα. Ἀλλ', ἦ δ' ὅς, οὐ τοῦτο ἐρωτῶ, ἀλλὰ τὰ πάντα σιγᾷ ἢ λέγει; Οὐδέτερα καὶ ἀμφότερα, D ἔφη ὑφαρπάσας ὁ Διονυσόδωρος· εὖ γὰρ οἶδα ὅτι τῇ ἀποκρίσει οὐχ ἕξεις ὅ τι χρῇ. Καὶ ὁ Κτήσιππος,

C. *εἴπερ τῶν ἁπάντων ἐστὶ τὰ λέγοντα*] *τὰ λεγόμενα* Bodl. Vind. Coisl. Ven. ΞΣ. Par. BCE. Angel. Barbar. Pal. Urb. Vat. r. Flor. a. b. c. o. Ald. Bas. 1. 2. Recte Cornarius correxit *τὰ λέγοντα*, quod tuetur Vat. Θ. Praeterea idem vir doctus ante *τὰ λέγοντα* inserendum censuit *καὶ*, non improbante Heindorfio.

οὐ σιγᾷ πάντα] Heindorf. coni. *τὰ πάντα*.

Ἀλλ' ἆρα, ὦ βέλτ.] Sic. Vindob. Ceterae editt. *Ἀλλ' ἄρα*.

D. *ἐξημφοτέρικε τ. λ.*] *ἐξημφοτέρηκε* Ven. Ξ. Angel. Pal. et Florr. errore. Dein Heindorf. corr. *καὶ ἀπολώλεκε καὶ ἥττηται*. In Ang. Pal. Flor. o. et pr. Ven. Ξ. *τε* omissum. Pro *ἥττηται* Vind. Vat. r. Par. BC. Barb. et pr. Coisl. *ἥττησαι*.

ὥςτε ὁ Κτήσιππος] *ὥςπερ* Bodl. Vat. Θ. Dein vulgo

C. *ἐδόκει ὑπεραγωνιᾶν*] V. ad Charmid. p. 162. B. quem locum iam Heindorfius comparavit.

εἴπερ τῶν ἁπάντων ἐστὶ τὰ λέγοντα] siquidem *τὰ λέγοντα* non exemta sunt numero *τῶν ἁπάντων*. Argumentum hunc in modum concluditur: Quando siles, omnia siles. Iam vero *τὰ λέγοντα* ad omnia illa pertinent. Ergo siles *τὰ λέγοντα*. Ex his perspicuum est nihili esse quod vett. editt. et codd. magno consensu tuentur *τὰ λεγόμενα*; nec cuiquam placebit Winckelmanni ratio hanc lectionem sic interpretantis: atqui quaecunque dicuntur, i. e. quaecunque sermonis ope eloquimur et proinde etiam ipsa *τὰ λέγοντα*, ad omnia pertinent. Verum iam Stephanus de Cornarii coniectura restituit, idque confirmatur verbis Ficini: illa, quae dicunt. Mox Heindorfius legendum censet, inserto articulo: *οὐ σιγᾷ τὰ πάντα*, ut *τὰ πάντα* intelligantur de hac rerum universitate. Nec tamen hac correctione opus est, siquidem *πάντα* simpliciter est omnia.

Οὐδέτερα καὶ ἀμφότερα] Neutrum et utrumque, inquit Dionysodorus sermonem arripiens. De plurali numero v. ad Lysid. p. 218. E. — *οὐχ ἕξεις ὅ τι χρῇ*, h. e. quomodo eam redarguas, de quo formulae usu v. ad p. 287. E.

D. *ἐξημφοτέρικε τὸν λόγον*] Recte explicat Heindor-

ὥςπερ εἰώθει, μέγα πάνυ ἀνακαγχάσας, Ὦ Εὐθύδημε, ἔφη, ὁ ἀδελφός σου ἐξημφοτέρικε τὸν λόγον, καὶ ἀπόλωλέ τε καὶ ἥττηται. Καὶ ὁ Κλεινίας πάνυ ἥσθη καὶ ἐγέλασεν, ὥςτε ὁ Κτήσιππος ἐγένετο πλεῖον ἢ δεκαπλάσιος. ὁ δέ μοι, πανοῦργος ὤν, ὁ Κτήσιππος, παρ' αὐτῶν τούτων αὐτὰ ταῦτα παρακηκόει· οὐ γάρ ἐστιν ἄλλων τοιαύτη σοφία τῶν νῦν ἀνθρώπων. Cap. XXVII. Κἀγὼ εἶπον, Τί E γελᾷς, ὦ Κλεινία, ἐπὶ σπουδαίοις οὕτω πράγμασι καὶ καλοῖς; Σὺ γὰρ ἤδη τι πώποτε εἶδες, ὦ Σώκρατες, καλὸν πρᾶγμα; ἔφη ὁ Διονυσόδωρος. Ἔγωγε, ἔφην,

πλείων, quod e Bodl. Vat. Θr. Vindob. Coisl. Ven. Ξ. Par. BC. Ang. Barb. correctum. Pro δεκαπλάσιος Vind. Vat. r. διπλάσιος, ut est apud Aristid. Vol. I. p. 454. ed. Dind.

ὁ δέ μοι πανοῦργος ὢν ὁ Κτ.] V. ὃ δ' ἐδόκει μοι, ἅτε πανοῦργος ὢν, ὁ Κτ. quod soli tuentur Par. E. Urb Flor. b. Heindorfius de Heusdii coniectura dedit: ὁ δὲ, δοκεῖ μοι, ἅτε παν. procul dubio ille nunc codices auditurus. Istud ὁ Κτήσιππος post ὁ δὲ Heusdius p. 66. Specim. Crit. eliminandum censuit. Sed recte monuit Heindorfius saepenumero ita post ὁ δὲ ipsum nomen inferri.

παρακηκόει] Sic Bodl. Vat. Θ. Coisl. et pr. Par. B. Vett. editt. παρηκηκόει, addito augmento.

fius: sermonem eo perduxit, ut de eo in utramque partem possit statui. De qua re cur adeo exsultet Ctesippus, perspicuum est ex illis p. 297. A. διαφθείρεις τὸν λόγον, καὶ φανήσεται οὑτοσὶ οὐκ ἐπιστάμενος καὶ ἐπιστήμων ἅμα ὢν καὶ ἀνεπιστήμων. Bene igitur Hesychius: Ἐξαμφοτερίσαι· τὸ ἀμφίβολον ποιῆσαι καὶ τὸ δύο πραγμάτων ἐκπεσεῖν. conf. Ruhnk. ad Tim. p. 107. qui explicat εἰς ἀμφιβολίαν ἀγαγεῖν τὸν λόγον. Iam vero quia sophista sua ipsius responsione confutatus est, recte addit adolescens: καὶ ἀπόλωλέ τε καὶ ἥττηται, periit atque victus est, in quibus neque cum Winckelmanno ὁ λόγος ad ἀπόλωλε intelligendum neque cum Heindorf. ἀπολώλεκε καὶ ἥττηται scribendum putamus.

ἐγένετο πλεῖον ἢ δεκαπλάσιος] Ficinus: quare Ctesippus gestiens longius in decuplum laetitia crevit. Apte his comparat Heindorfius Aristid. Orat. Sacr. I. p. 494. = p. 454. ed. Dind. ἤδη μέν τις καὶ ἄλλος χρηστοῦ τινος αὐτῷ συμβάντος καὶ βουλόμενος ἐνδείξασθαι τὴν ἡδονὴν εἶπεν, ὡς ἄρα εἴη πλείων ἢ διπλάσιος γεγονώς. conf. ad Menex. p. 235. A. Mox παρακούειν est clam aliorum sermones sublegere et cognoscere, abhorchen, ablauschen. Aristoph. Rann. v. 750. καὶ παρακούων δεσποτῶν ἅττ' ἂν λαλῶσιν. Theophrast. Charact. VIII. 3. λέγει δὲ ὡς καὶ

καὶ πολλά γε, ὦ Διονυσόδωρε. Ἆρα ἕτερα ὄντα τοῦ
301 καλοῦ, ἔφη, ἢ ταὐτὰ τῷ καλῷ; Κἀγὼ ἐν παντὶ ἐγε-
νόμην ὑπ' ἀπορίας, καὶ ἡγούμην δίκαια πεπονθέναι,
ὅτι ἔγρυξα, ὅμως δὲ ἕτερα ἔφην αὐτοῦ γε τοῦ καλοῦ·
πάρεστι μέντοι ἑκάστῳ αὐτῶν κάλλος τι. Ἐὰν οὖν, ἔφη,
παραγένηταί σοι βοῦς, βοῦς εἶ, καὶ ὅτι νῦν ἐγώ σοι πάρειμι,
Διονυσόδωρος εἶ; Εὐφήμει τοῦτό γε, ἦν δ' ἐγώ. Ἀλλὰ τίνα
τρόπον, ἔφη, ἑτέρου ἑτέρῳ παραγενομένου τὸ ἕτερον ἕτε-
B ρον ἂν εἴη; Ἆρα τοῦτο, ἔφην ἐγώ, ἀπορεῖς; ἤδη δὲ τοῖν
ἀνδροῖν τὴν σοφίαν ἐπεχείρουν μιμεῖσθαι, ἅτε ἐπιθυμῶν
αὐτῆς. Πῶς γὰρ οὐκ ἀπορῶ, ἔφη, καὶ ἐγὼ καὶ οἱ
ἄλλοι ἅπαντες ἄνθρωποι ὃ μὴ ἔστι; Τί λέγεις, ἦν δ'
ἐγώ, ὦ Διονυσόδωρε; οὐ τὸ καλὸν καλόν ἐστι καὶ
τὸ αἰσχρὸν αἰσχρόν; Ἐὰν ἔμοιγε, ἔφη, δοκῇ. Οὐκοῦν

P. 301. B. ἤδη δὲ τοῖν ἀνδροῖν τὴν σ.] Bodl. Vat. Θr. et a pr. m. Vind. ἤδη διὰ τῶν ἀνδρῶν σοφίαν.

C. ἐπεὶ τὰ ἄλλα] Hoc restituit Cornarius pro vulg. ἔπειτα ἄλλα.

παγκάλως ἀπεργάζεσθαι] ἀπεργάζεσθε Vind. Vat. r. Ven. Σ. alii. Prius ἀπεργάζεσθαι Heindorfius censet elegantius omissum iri.

Οἶσθα οὖν, ἔφη] ἔφη e Vat. Θr. et Ficino additum restituendum vidit Routhius.

παρακήκοε παρὰ τούτοις κρυπτόμενόν τινα ἐν οἰκίᾳ, ἤδη πέμπτην ἡμέραν ἥκοντα ἐκ Μακεδονίας, ὃς πάντα ταῦτα οἶδε. Verbi usum illustravit vir doctus in Obss. Miscellan. Vol. III. p. 94. Boissonad. ad Eunap. p. 151. De Ctesippo v. Lysid. p. 211. B.

P. 301. ἐν παντὶ ἐγενόμην] in summa versabar consilii inopia. v. ad Symp. p. 194. A. — ὅτι ἔγρυξα, quod hiscere ausus essem, quod mussitavissem; v. intpp. ad Aristoph. Plut. v. 17.

πάρεστι μέντοι ἑκάστῳ —] nam res singulae, quae pulcrae vocantur, sub ipsam pulcritudinis speciem subiectae sunt: unde haec in illis inesse vel iis adesse dicitur.

παραγένηταί σοι βοῦς] Est fallacia homonymiae, quandoquidem diverso sensu παραγίγνεσθαι dicuntur bos atque pulcritudo.

Ἀλλὰ τίνα τρόπον —] At quomodo, aliud alii si adest, aliud erit aliud? h. e. qui fieri potest, ut quid per aliud quiddam, quod ab eo diversum sit, aliud reddatur, quemadmodum res pulcrae fiunt?

B οὐκ ἀπορῶ — ὃ μὴ ἔστιν] Constructionem attigimus supra p. 279. A. Eodem

δοκεῖ; Πάνυ γε, ἔφη. Οὐκοῦν καὶ τὸ ταὐτὸν ταὐτὸν καὶ τὸ ἕτερον ἕτερον. οὐ γάρ δήπου τό γε ἕτερον ταὐτόν, ἀλλ' ἔγωγε οὐδ' ἂν παῖδα ᾤμην τοῦτο ἀπορῆσαι ὡς οὐ τὸ ἕτερον ἕτερόν ἐστιν. ἀλλ', ὦ Διονυσόδωρε, τοῦτο μὲν ἑκὼν παρῆκας, ἐπεὶ τὰ ἄλλα μοι δοκεῖτε ὥςπερ οἱ δημιουργοί, οἷς ἕκαστα προςήκει ἀπεργάζεσθαι, καὶ ὑμεῖς τὸ διαλέγεσθαι παγκάλως ἀπεργάζεσθαι. Οἶσθα οὖν, ἔφη, ὅ τι προςήκει ἑκάστοις τῶν δημιουργῶν; πρῶτον τίνα χαλκεύειν προςήκει, οἶσθα; Ἔγωγε· ὅτι χαλκέα. Τί δὲ κεραμεύειν; Κεραμέα. Τί δὲ σφάττειν τε καὶ ἐκδέρειν καὶ τὰ μικρὰ κρέα κατακόψαντα ἑψεῖν καὶ ὀπτᾶν; Μάγειρον, ἦν δ' ἐγώ. Οὐκοῦν ἐάν τις, ἔφη, τὰ προςήκοντα πράττῃ, ὀρθῶς πράξει; Μάλιστα.

C

D

τίνα χαλκεύειν προςήκει, οἶσθα; Ἔγωγε, ὅτι χ.] Sic primus scripsi, probante Winckelm., secutus Bodl. Vat. r. Vind. Coisl. Par. B. Pal. Urb. Flor. o. et Ficinum. Vulgo: τίνα χαλκεύειν προςήκει; Οἶδα ἔγωγε ὅτι χαλκέα. quod tenuit Bekker.

τί δὲ κεραμεύειν] Bekker. e Vat. r. Ven. Σ. dedit τίνα δὲ κ. et τίνα δὲ σφάττειν praeter necessitatem. Mox Ven. Σ. ἐκδαίρειν, ut sect. D. Mox quod scriptum legitur ἑψεῖν, quum p. 285. C. sit ἑψέτω, nemo id mirabitur qui legerit Lobeckium ad Aiacem p. 181. ed. 2.

modo statim post: οὐδ' ἂν παῖδα ᾤμην τοῦτο ἀπορῆσαι.

οὐ τὸ καλὸν καλόν ἐστι] Imitatur nunc Socrates sophistarum disserendi rationem ideoque verba premens neminem dubitare posse ait, quin idem sit idem, aliud autem aliud. οὐδ' ἂν παῖδα — Symp. p. 217. E. εἰ πλέον ἢ παίδων διενέγκοι τῶν πώποτε ἀψαμένων λόγων. Atque satis tritum est illud κἂν παῖς γνοίη.

C. τοῦτο μὲν ἑκὼν παρῆκας] hoc sponte remisisti neque solito acumine voluisti rimari; nam cetera mihi videmini — disputandi artem praeclare factitare.

πρῶτον τίνα χαλκεύειν προςήκει] Accusativo nunc utitur fallacia amphiboliae, de qua dixit Aristot. Sophist. Elench. p. 597. ed. Bip. i. e. XIX. 4.

καὶ τὰ σμικρὰ κρέα κατακόψαντα] Quod Winckelmannus coniecit κάτα σμικρὰ κρέα, id etsi prima specie blanditur, tamen re accuratius examinata non videbitur necessarium. Nam τὰ σμικρὰ κρέα sunt frustula illa, in quae carnes ab coquis dissecari solent. Quocirca articulus nihil habet offensionis.

Προςήκει δέ γε, ὡς φῄς, τὸν μάγειρον κατακόπτειν καὶ ἐκδέρειν; ὡμολόγησας ταῦτα ἢ οὔ; Ὡμολόγησα, ἔφην, ἀλλὰ συγγνώμην μοι ἔχε. Δῆλον τοίνυν, ἦ δ' ὅς, ὅτι ἄν τις σφάξας τὸν μάγειρον καὶ κατακόψας ἑψήσῃ καὶ ὀπτήσῃ, τὰ προςήκοντα ποιήσει· καὶ ἐὰν τὸν χαλκέα τις αὐτὸν χαλκεύῃ καὶ τὸν κεραμέα
E κεραμεύῃ, καὶ οὗτος τὰ προςήκοντα πράξει. Cap. XXVIII. Ὦ Πόσειδον, ἦν δ' ἐγώ, ἤδη κολοφῶνα ἐπιτίθης τῇ σοφίᾳ. ἆρά μοί ποτε αὕτη παραγενήσεται, ὥςτε μοι οἰκεία γενέσθαι; Ἐπιγνοίης ἂν αὐτήν, ὦ Σώκρατες, ἔφη, οἰκείαν γενομένην; Ἐάν σύ γε βούλῃ, ἔφην ἐγώ, δῆλον ὅτι. Τί δέ, ἦ δ' ὅς, τὰ σαυτοῦ οἴει γιγνώσκειν; Εἰ μή τι σὺ ἄλλο λέγεις· ἀπὸ σοῦ γὰρ δεῖ ἄρχεσθαι, τελευτᾶν δ' εἰς Εὐθύδημον

E. *Ἐάν σύ γε βούλῃ*] Haec Cornarius sic transponenda iudicavit: *Ἐπιγνοίης — οἰκ. γενομένην. Ἐάν σύ γε βούλῃ, ἔφην. Τί δέ; ἦ δ' ὅς, τὰ σαυτοῦ οἴει γιγνώσκειν; Ἐγὼ δῆλον ὅτι, εἰ μή τι σὺ ἄλλο λέγεις.* At nimirum verba ita cohaerent: *δῆλον ὅτι (ἐπιγνοίην αὐτήν) ἔφην ἐγώ, ἐάν σύ γε βούλῃ.* ut ne literula quidem loco movenda sit.

οἷον βοῦς καὶ πρόβατον] *πρόβατα* quod e Bodl. Vind. Ven. Σ. Ang. Par. B. Flor. a. c. ο. mutatum.

D. *καὶ ἐὰν τὸν χαλκέα τις αὐτὸν χαλκεύῃ*] Pro *αὐτὸν* fuit qui *αὖ* scriptum mallet. Nec placet sane istud *αὐτόν*, nisi explicare velis: ipsum fabrum aerarium, qui alias metalla tractare solet.

E. *κολοφῶνα ἐπιτίθης τῇ σοφίᾳ*] De hoc proverbio v. Suidas v. *τὸν κολοφῶνα.* Apostol. p. 237. Hesychius s. v. Etymol. Magn. p. 525. Wesseling. ad Diodor. II. 40. Wyttenbach. ad Select. Princip. Hist. p. 441. Plutarch. de S. N. V. p. 22. Ruhnken. apud Heusdium Specim. crit. p. 33.

Ἐπιγνοίης ἂν αὐτὴν —] Num eam agnosceres, si tibi propria contigisset? Mox de formula *εἰ μή τι σὺ ἄλλο λέγεις* conf. Phaedr. p. 235. A. Hipp. mai. p. 291. A. Gorg. p. 462. C. De Rep. IV. p. 430. B. ibique ann.

ἀπὸ σοῦ γὰρ δεῖ —] „Nam vos instar omnium estis. A te incipiendum, in fratre tuo desinendum; missis ceteris omnibus in vestra amborum suffragatione acquiescendum. Homer. Iliad. IX. 96. *Ἀτρείδη κύδιστε, ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγάμεμνον, Ἐν σοὶ μὲν λήξω, σέο δ' ἄρξομαι, οὕνεκα πολλῶν Λαῶν ἐσσι ἄναξ κ. τ. λ.* Horat. Epist. I. 1. Primo dicte mihi, summa dicende Camoena. conf. Ruhnk. ad Hymn. in Bacch. v. 9." *Heindorf.*

τόνδε. Ἆρ' οὖν, ἔφη, ταῦτα ἡγεῖ σὰ εἶναι, ὧν ἂν
ἄρξῃς καὶ ἐξῇ σοι αὐτοῖς χρῆσθαι ὅ τι ἂν βούλῃ;
οἷον βοῦς καὶ πρόβατον, ἆρ' ἂν ἡγοῖο ταῦτα σὰ 302
εἶναι, ἅ σοι ἐξείη καὶ ἀποδόσθαι καὶ δοῦναι καὶ
θῦσαι ὅτῳ βούλοιο θεῶν; ἃ δ' ἂν μὴ οὕτως ἔχῃ,
οὐ σά; Κἀγώ, ἤδη γὰρ ὅτι ἐξ αὐτῶν καλόν τι ἀνα-
κύψοι τὸ τῶν ἐρωτημάτων, καὶ ἅμα βουλόμενος ὅ τι
τάχιστ' ἀκοῦσαι, Πάνυ μὲν οὖν, ἔφην, οὕτως ἔχει·
τὰ τοιαῦτα ἐστὶ μόνα ἐμά. Τί δέ; ζῶα, ἔφη, οὐ
ταῦτα καλεῖς, ἃ ἂν ψυχὴν ἔχῃ; Ναί, ἔφην. Ὁμολο-
γεῖς οὖν τῶν ζώων ταῦτα μόνα εἶναι σά, περὶ ἃ ἂν B
σοι ἐξουσία ᾖ πάντα ταῦτα ποιεῖν, ἃ νῦν δὴ ἐγὼ
ἔλεγον; Ὁμολογῶ. Καὶ ὅς, εἰρωνικῶς πάνυ ἐπισχὼν
ὥς τι μέγα σκοπούμενος, Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Σώκρατες,

P. 302. *ὅτῳ βούλοιο θεῶν*] V. *βούλει*, quod soli tenent Par. E. et Flor. b.

ἤδη γὰρ ὅτι] V. *ᾔδειν*, quod auctoritate Bodl. Vat. Θ. Vindob. Par. E. al. mutavimus.

ἀνακύψοι τὸ τῶν ἐρωτ.] Sic praeeunte Bekkero e Ven. Σ. Par. C. Angel. Barb. Flor. b. et pr. Coisl. dedimus pro vulg. *ἀνακύψοιτο τῶν ἐρωτ.* Ven. Ξ. Pal. Flor. a. o. *ἀνακύψει τὸ τῶν ἐρ.*

καὶ ἐξῇ σοι αὐτοῖς χρ.] Debebat esse *καὶ οἷς ἐξῇ σοι χρῆσθαι.* Sed ita sexcenties demonstrativum praegresso relativo infertur. v. ad Hipp. mai. 289. E. Matthiae Gr. §. 472. 3. p. 881. De nominativo *οἷον βοῦς καὶ πρόβατον* sequente *ἆρ' ἂν ἡγοῖο εἶναι*, v. Heindorf. ad Cratyl. §. 47. Theaet. §. 78. Rem optime illustrat Bernhardy Syntax. p. 68 sqq.

P. 302. *καλόν τι ἀνακύψοι τὸ τῶν ἐρωτημάτων*] Iungas hunc in modum: *τὸ τῶν ἐρωτημάτων ἀνακύψοι καλόν τι*, emersuram esse quaestionem perpulcram. Nam *τις* adiectivis additum fere habet vim intendendi. v. Ernesti ad Xenoph. Mem. I. 2, 39. Dorvill. ad Chariton. p. 564. ed. Lips.

καὶ ἅμα βουλόμενος —] Expectabas *καὶ ἅμα ἐβουλόμην.* Sed participium subiungitur perinde ac si pro *ἤδη γὰρ* dictum esset *εἰδώς*. conf. Matthiae Gr. p. 1300 sq.

B. *ἐπισχὼν ὥς τι μέγα σκ.*] Usum participii *ἐπισχὼν* exemplis illustravimus ad Charmid. p. 160. E. Dicitur autem sophista *εἰρωνικῶς πάνυ* moram interposuisse. Enimvero simulabat se magnum quiddam et grave in medium allaturum esse, quum nihil nisi novas tricas meditaretur. Apte contulit Winckelmannus Cratyl. p. 383. E. *εἰρωνεύεταί τε πρὸς ἐμέ, προσποιούμενός τι αὐτὸς ἐν ἑαυτῷ διανοεῖσθαι ὡς εἰδὼς περὶ αὐτοῦ.*

ἔστι σοι Ζεὺς πατρῷος; Καὶ ἐγὼ ὑποπτεύσας ἥξειν
τὸν λόγον ᾗπερ ἐτελεύτησεν, ἄπορόν τινα στροφὴν
ἔφευγόν τε καὶ ἐστρεφόμην ἤδη, ὥςπερ ἐν δικτύῳ
εἰλημμένος· Οὐκ ἔστιν, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Διονυσόδωρε.
Ταλαίπωρος ἄρα τις σύ γε ἄνθρωπος εἶ καὶ οὐδὲ
C Ἀθηναῖος, ᾧ μήτε θεοὶ πατρῷοί εἰσι μήτε ἱερὰ μήτε
ἄλλο μηδὲν καλὸν καὶ ἀγαθόν. Ἔα, ἦν δ' ἐγώ, ὦ
Διονυσόδωρε, εὐφήμει τε καὶ μὴ χαλεπῶς με προ-

C. *ἔστι γὰρ ἔμοιγε καὶ βωμοί*] Verba *καὶ βωμοὶ* om. Bodl. et Vat. Θ. v. commentar.

οὔθ' ὅσοι — οὔθ' ἡμῖν] Ita cum Bekkero correximus

ὑποπτεύσας ἥξειν τὸν λόγον —] redituram sermonem eo, ubi finierat. p. 301. D. Sic *ἥκειν* positum Menex. p. 240. A. Europ. Suppl. v. 458. *ἥκεις δὲ τι τῆςδε γῆς κεχρημένος;* Eodem modo *ἔρχεσθαι* et *ἰέναι* usurpari docuit Heindorf. ad Protagor. p. 310. C. Poteris tamen verba etiam hunc in modum interpretari: deventuram esse orationem, quo tandem devenit: quam explicationem Astio placuisse video. Proxima: *ἄπορόν τινα στροφὴν ἔφευγον*, ego sic intelligo: callida tergiversatione effugere studebam, eaque tali, quae nullum inveniret exitum, neque torquebam tanquam reti impeditus vel constrictus. Nam aliorum interpretatio: fallaciam, unde exitus erat nullus, effugere studebam, certas quasdam ob causas vehementer displicet. conf. De Rep. V. p. 405. C. *ὡς δεινὸς ὢν περὶ τὸ ἀδικεῖν καὶ ἱκανὸς πάσας μὲν στροφὰς στρέφεσθαι, πάσας δὲ διεξόδους διεξελθὼν ἀποστραφῆναι.* Ibid. V. p. 453. D. De verbis *ἐν δικτύῳ εἰλημμένος* v. ad Criton. p. 43. C.

C. *μὴ χαλεπῶς με προδίδασκε*] V. ad Gorg. p. 489. D. Hipp. mai. p. 291. B.

ἔστι γὰρ ἔμοιγε καὶ βωμοὶ καὶ ἱερά] Quod Bodl. et Vat. *καὶ βωμοὶ* omittunt, id ipsum rursus argumento est hos libros grammaticorum correctiones expertos esse. Etenim exterminarunt haec vocabula, qui in numero verbi singulari haererent. Sed v. ad Sympos. p. 188. B. De Rep. II. p. 363. A. Matthiae Gr. §. 303. Praeterea conf. Legg. VII. p. 800. B. *παραστὰς βωμοῖς τε καὶ ἱεροῖς.* VI. p. 771. D. *βωμούς τε καὶ τὰ τούτοις προςήκοντα ἀποδόντες.* X. p. 910. A. *ἱερά τε καὶ βωμοὺς ἐν ἰδίαις οἰκίαις ἱδρυόμενοι.* Sympos. p. 189. C. *μέγιστά γ' ἂν αὐτοῦ ἱερὰ κατασκευάσαι καὶ βωμοὺς καὶ θυσίας ἂν ποιεῖν μεγίστας.* Quocirca ego quidem non exputo, cur Schneiderus ad Remp. I. p. 122. verba *καὶ βωμοὶ* per se suspecta esse iudicaverit.

Οὐκ ἔστιν, ἦν δ' ἐγώ, αὕτη ἡ ἔπων.] Hic locus dici non potest quantos dubitationum fluctus excitaverit. Quum enim

διδασκε. ἔστι γάρ ἔμοιγε καὶ βωμοὶ καὶ ἱερὰ οἰκεῖα καὶ πατρῷα καὶ τἆλλα ὅσαπερ τοῖς ἄλλοις Ἀθηναίοις τῶν τοιούτων. Εἶτα τοῖς ἄλλοις, ἔφην, Ἀθηναίοις οὐκ ἔστι Ζεὺς ὁ πατρῷος; Οὐκ ἔστιν, ἦν δ' ἐγώ, αὕτη ἡ ἐπωνυμία Ἰώνων οὐδενί, οὔθ' ὅσοι ἐκ τῆςδε τῆς πόλεως ἀπῳκισμένοι εἰσὶν οὔθ' ἡμῖν, ἀλλὰ Ἀπόλλων πατρῷος διὰ τὴν τοῦ Ἴωνος γένε- D

vulgatum οὐδ' ὅσοι — οὐδ' ἡμῖν, quod Winckelmannus non debebat defendere. v. ad Lachet. p. 196. D.

ἐκ τῆςδε τῆς πόλεως] Errore τῆς excidit in editt. Bipont. Heindorf. Bekker. Nam libri omnes illud tuentur constantissime.

certissimum sit Iovis Πατρῴου tanquam dei Atheniensium alibi mentionem fieri, cuius rei testimonia attulit Albertius ad Hesychium v. Πατρῷος Ζεύς; qua ratione fieri possit, ut Socrates neget Atheniensibus Iovem Πατρῷον adoratum esse, admodum controversum visum est. Nolumus varias virorum doctorum de ea re sententias recensere, quas si quis cognoscere cupiat, adeat is Porsonum ad Eurip. Med. v. 1314. Heindorfium ad h. l. Lobeckium Aglaopham. T. I. p. 767 sqq. Creuzer. Symbol. II. p. 484. 510. Schleiermacher. et Winckelmann. ad h. l. Praestat statim expromere, quid ipsi sentiamus. Itaque nos quidem Socratem putamus toto hoc loco imitando ridere sophistarum artificium maxime e vocularum ambiguitate argutas conclusiunculas elicientium, id quod ipse pag. 301. B. significavit. Quocirca eum verisimile est etiam nunc Dionysodorum ita in fraudem inducere studere, ut Iovis πατρῴου nomen in alium sensum detorqueat atque ille expectavisset. Iam vero Iupiter πατρῷος dupliciter dici potuit. Aut enim fuit Iupiter, qui iustitiam et pietatem adversus parentes tuebatur, quem utique ab Atheniensibus omnibus cultum et adoratum esse certissimis documentis constat: aut intelligi potuit Iupiter auctor universae gentis. Posteriore ratione nunc Socrates cognomen illud intelligit ideoque sophistae fallaciam declinaturus captiose negat Apollinem πατρῷον ab Atheniensibus atque Ionibus adorari solere. Enimvero Athenienses cum Ionibus Apollinem tanquam stirpis suae auctorem venerabantur, quum Ion Apollinis ex Creusa filius fuisse crederetur. v. ad Remp. IV. p. 427. C. De Apolline Patricio doctissime scripsit Chr. Fel. Baehr. Heidelberg. 1829. 8. Müller. Dor. Vol. I. p. 244 sq. Vides igitur eos, qui hoc Platonis loco usi sunt, argutum Socratis lusum vere non percepisse eaque re in magnos errores inductos esse. Nimirum saepenumero accidit, ut iocosi scriptorum loci pro seriis accepti immania opinionum portenta genuerint. Ceterum eadem refert Aristoteles apud Harpocrationem v. Ἀπόλλων πατρῷος.

σιν· Ζεὺς δ' ἡμῖν πατρῷος μὲν οὐ καλεῖται, ἕρκειος δὲ καὶ φράτριος, καὶ Ἀθηναίη φρατρία. Ἀλλ' ἀρκεῖ γε, ἔφη ὁ Διονυσόδωρος· ἔστι γάρ σοι, ὡς ἔοικεν, Ἀπόλλων τε καὶ Ζεὺς καὶ Ἀθηνᾶ. Πάνυ, ἦν δ' ἐγώ. Οὐκοῦν καὶ οὗτοι σοὶ θεοὶ ἂν εἶεν; ἔφη. Πρόγονοι, ἦν δ' ἐγώ, καὶ δεσπόται. Ἀλλ' οὖν σοί γε, ἔφη. ἢ οὐ σοὺς ὡμολόγηκας αὐτοὺς εἶναι; Ὡμολόγηκα, ἔφην· τί γὰρ πάθω; Οὐκοῦν, ἔφη, καὶ ζῷά
E εἰσιν οὗτοι οἱ θεοί; ὡμολόγηκας γάρ, ὅσα ψυχὴν ἔχει, ζῷα εἶναι. ἢ οὗτοι οἱ θεοὶ οὐκ ἔχουσι ψυχήν; Ἔχουσιν, ἦν δ' ἐγώ. Οὐκοῦν καὶ ζῷά εἰσι; Ζῷα,

D. ἕρκειος δὲ] Libri ἕρκιος sed v. Polluc. VIII. 85. ibiq. intpp. Harpocrat. s. v. Photium 14. 20. Hermann. ad. Soph. Aiac. v. 108. Blomfield. ad Aeschyl. Choephor. v. 553. Deinde codd. Platonis omnes Ἀθηνᾶ φρατρία. v. commentar.

καὶ οὗτοι σοὶ θεοί] V. οὗτοί σοι θεοί, quod a Heindorfio de coniectura, a Bekkero e Vat. r. emendatum est.

E. καὶ θῦσαι ἂν θεῷ] ἂν om. Ven. Ξ. Pal. Flor. o. at-

D. ἕρκειος δὲ καὶ φράτριος] Fuit enim Iupiter iuris civilis deus tutelaris. v. Creuzer. Symbol. T. II. p. 498 sqq. Itaque Athenienses eum coluerunt tanquam ἕρκειον et φράτριον, quod quorsum spectet, ex iis videri potest, quae monuit Car. Fr. Hermann. in libro: Lehrbuch der griech. Staatsalterthümer §. 100. p. 188 sqq. ed. 1.

καὶ Ἀθηναίη φρατρία] Ita haec vere emendavit Porsonus ad Xenoph. Anabas. VII. 3, 39. pag. LVII et Creuzerus Symb. T. II. p. 512. pro vulgat. Ἀθηνᾶ, probante etiam Winckelmanno. Etenim Eustathius ad Odyss. p. 1456. 43. ed. Rom. = T. I. p. 112. ed. Lips. σημείωσαι δὲ, ὡς οὐ μόνος Ὅμηρος Ἀθηναίαν λέγει τὴν Ἀθηνᾶν, ἀλλὰ καὶ τῶν μετ' αὐτὸν πεζολόγων πολλοὶ Ἀττικοί, ὡς Δημοσθένης ἐν τῷ κατὰ Ἀριστοκράτους· οἱ σύμμαχοι ἀριστεῖον τῇ Ἀθηναίᾳ ἀνέθεσαν· καὶ Πλάτων Εὐθυδήμῳ· ἑρκεῖος Ζεὺς καὶ φράτριος καὶ Ἀθηναίη φρατρία. Locus Demosthenis legitur p. 616. 3. ed. Reisk. Alia id genus exempla dudum collegit Schaeferi industria ad Gregor. Corinth. p. 394. Nec citeriorem Graecitatem his formis abstinuisse Sturzius De Dial. Maced. et Alexandr. p. 173. docuit. Aristoph. Avv. v. 829. τί δ' οὐκ Ἀθηναίαν ἐῶμεν Πολιάδα; Ibid. v. 1652. ἐπίκληρον εἶναι τὴν Ἀθηναίαν δοκεῖς. Pac. v. 271. ὦ πότνια δέσποιν' Ἀθηναία. Equitt. v. 760. τῇ μὲν δεσποίνῃ Ἀθηναίῃ. In publicis monumentis ante Euclidem archontem semper formam Ἀθηναία, nunquam Ἀθηνᾶ usurpatam esse observavit Boeckh. Oecon. Reipubl. Att. T. II. p. 200. Videtur igitur forma diducta et antiquior et solemnior fuisse.

οὗτοι καὶ σοὶ θεοὶ ἂν εἶεν] etiam tui dii. Male ante Heindorfium σοι scri-

ἔφην. Τῶν δέ γε ζώων, ἔφη, ὡμολόγηκας ταῦτ' εἶναι σά, ὅσα ἄν σοι ἐξῇ καὶ δοῦναι καὶ ἀποδόσθαι καὶ θῦσαί ἂν θεῷ ὅτῳ ἂν βούλῃ. Ὡμολόγηκα, ἔφην· οὐκ ἔστι γάρ μοι ἀνάδυσις, ὦ Εὐθύδημε. Ἴθι δή μοι εὐθύς, ἦ δ' ὅς, εἰπέ· ἐπειδὴ σὸν ὁμολογεῖς εἶναι τὸν Δία καὶ τοὺς ἄλλους θεούς, ἆρα ἔξεστί σοι αὐτοὺς ἀποδόσθαι ἢ δοῦναι ἢ ἄλλ' ὅ 303 τι ἂν βούλῃ χρῆσθαι ὥςπερ τοῖς ἄλλοις ζώοις; Ἐγὼ μὲν οὖν, ὦ Κρίτων, ὥςπερ πληγεὶς ὑπὸ τοῦ λόγου, ἐκείμην ἄφωνος· ὁ δὲ Κτήσιππός μοι ἰὼν ὡς βοηθήσων, Πυππὰξ ὦ Ἡράκλεις, ἔφη, καλοῦ λό-

que delendum censuerunt Steph. et Heindorf. Mox pro ἀποδόσθαι Par. C. Barb. Pal. Flor. a. c. ἀποδοῦναι.

P. 303. Ἐγὼ μὲν οὖν, ὦ Κρ.] οὖν cum Ald. et Bas. 1. om. Coisl. Par. E.

ἐκείμην ἄφωνος] V. ἄφωνος ἐκείμην, quod unus habet Par. E. Dein vulgo erat πύπαξ. Vat. πυππὰξ. Bodl. hic πυπὰξ, sed mox idem πυππάξ. Alii πύππυξ vel πύππηξ, vel πύππαξ.

bebatur. — καὶ δεσπόται. Quod scripsit Valckenarius ad Eurip. Hippolyt. v. 88. Graecos ne deos quidem suos lubenter δεσπότας appellavisse, id multis Platonis locis coarguitur; v. Phaedon. p. 62. B. p. 85. B. Legg. v. p. 726. A. Phaedr. p. 273. E. Parmenid. p. 134. E. quae sane non licet omnia ad Pythagoreorum revocare rationem.

τί γὰρ πάθω] quid enim agam? Formula est eorum, quos invitos necessitas aliqua cogit. v. Valcken. ad Eurip. Phoeniss. v. 902. Heindorf. conf. Brunck. ad Aristoph. Lysistr. v. 884. Hermann. ad Lucian. De conscr. histor. p. 35.

E. καὶ θῦσαι ἂν θεῷ] Non ausim ἂν de Stephani et Heindorfii sententia eliminare, quanquam in tribus omissum codicibus. Repetitum enim videtur perinde ac si plene diceretur καὶ θῦσαι ἂν ἐξῇ; quo fit, ut conditione apud θῦσαι iterum inculcata huius ipsius verbi notio aliquanto fortius efferenda sit. Fateor tamen non alia mihi in promtu esse huius usus exempla.

οὐκ ἔστι γάρ μοι ἀνάδυσις] neque enim retractare mihi licet. Theaet. p. 145. C. μὴ ἀναδύου τὰ ὡμολογημένα. Heindorf. Scriptor Alcibiadis II. p. 147. E. ἀλλ' ὅπερ ἂν μάλιστά σοι δόξῃ, τοῦτο καὶ ἐκδεδυκέναι αὖ καὶ οὐκέτι ὡςαύτως δοκεῖν.

Ἴθι δή μοι εὐθὺς — εἰπέ] Ne haereas in collocatione encliticae μοι, quae ad εἰπὲ referenda est, eodem modo Ion. p. 535. B. ἔχε δή μοι τόδε εἰπέ. Ibid. p. 538. E. ἴθι μοι ἔξευρε. Phaedr. p. 258. A. ubi v. annot.

P. 303. ὥςπερ πληγεὶς ὑπὸ τοῦ λόγου] Metaphoram attigimus Protagor. p. 339. E. et Phileb. p. 22. E.

Πύππαξ ὦ Ἡράκλεις] Vox mirantis est atque stupentis: unde πυππάζειν τινὰ et ὑπερ-

γου. Καὶ ὁ Διονυσόδωρος, Πότερον οὖν, ἔφη, ὁ Ἡρακλῆς πύππαξ ἐστὶν ἢ ὁ πύππαξ Ἡρακλῆς; Καὶ ὁ Κτήσιππος, Ὦ Πόσειδον, ἔφη, δεινῶν λόγων. ἀφίσταμαι· ἀμάχω τὼ ἄνδρε.

B Cap. XXIX. Ἐνταῦθα μέντοι, ὦ φίλε Κρίτων, οὐδεὶς ὅςτις οὐ τῶν παρόντων ὑπερεπήνεσε τὸν λόγον καὶ τὼ ἄνδρε, καὶ γελῶντε καὶ κροτοῦντε καὶ χαίροντε ὀλίγου παρετάθησαν. ἐπὶ μὲν γὰρ τοῖς ἐμπρο-

B. καὶ τὼ ἄνδρε, καὶ γελῶντε —] καὶ ante γελῶντε primus recepit Winckelm. e Bodl. et Vat. Θr. mutata interpunctione. Idem deinde e Vat. r. dedit παρείθησαν, quod restituendum con-

πυππάζειν apud Aristoph. Equitt. v. 677. est aliquem admirari clamantem πύππαξ s. πυππάξ; Popanz, Popanz! v. ibi Scholiast. et Hesych. s. v. Iam vero Dionysodorus illam vocem non pro interiectione, sed pro nomine substantivo accipit, ideoque interrogat, num Hercules sit πύππαξ, retracto, ut opinor, accentu; quo in ultima syllaba servato vix ita ludere potuisset. Quod artificium deinde ridens Ctesippus exclamat: ἀφίσταμαι h. e. desisto, horroris adiuncta notione, sicuti monuit Boeckhius ad Pind. Commentar. p. 108. conf. Aristot. Sophist. Elench. IV. 8. p. 530. ed. Bip. Ceterum schol. h. l. πύπαξ· τὸ νῦν βόμβαξ λεγόμενον πύπαξ ἔλεγον, ὡς καὶ Λυκόφρων ἐφήθη, οὐκ ἔστι δέ· τὸ μὲν γὰρ πύπαξ τίθεται καὶ ἐπὶ σχετλιασμοῦ καὶ ἐγκωμίου· τὸ δὲ βόμβαξ οὐκέτι.

B. κροτοῦντε καὶ χαίροντε ὀλίγου παρετάθησαν] h. e. laetitia paene rumpebantur, s. disperibant. Nam παρατείνειν proprie extensionem significat. Quia autem tormentis corpora extenduntur, solet illud verbum accipi simpliciter pro torquere aut quoque modo cruciare. Hoc loco sicuti alibi de ira, odio, metu, de nimia et effusa laetitia dicitur, qua quis veluti rumpitur et torquetur. v. Ruhnk. ad Tim. p. 206. et quos laudavit. Ita igitur quum verbum explicari commode possit, equidem non puto necessarium esse, ut cum Abreschio ad Cattieri Gazophylac. p. 76. et Winckelmanno scribatur παρείθησαν. Nam quod unus cod. Vat. r. diserte ita scriptum exhibet, id sane non magnum facit momentum ad suspicionem illam confirmandam. Nec Ficino multum auctoritatis hac in re tribuerim, qui vertit: strepitu et laetitia exultantes gestientesque ferme resoluti sunt. Paullo plus dubitationis affert, quod Bodl. Vat. Θ. et Vind. παρετέθησαν habent, quae lectio fortasse ex παρείθησαν orta est. Nisi forte statuere malis illud ipsum quoque ex παρετάθησαν natum esse, quippe quod hic paullo insolentius positum videretur. Utut est, non sine causa videmur plurimorum librorum lectionem retinuisse: quanquam quid verum sit, nolumus certo affirmare et con-

σθεν ἐφ' ἑκάστοις πᾶσι παγκάλως ἐθορύβουν μόνοι οἱ τοῦ Εὐθυδήμου ἐρασταί, ἐνταῦθα δὲ ὀλίγου καὶ οἱ κίονες οἱ ἐν τῷ Λυκείῳ ἐθορύβησάν τ' ἐπὶ τοῖν ἀνδροῖν καὶ ἥσθησαν. ἐγὼ μὲν οὖν καὶ αὐτὸς οὕτω διετέθην, ὥςτε ὡμολογεῖν μηδένας πώποτε ἀνθρώπους ἰδεῖν οὕτω σοφούς, καὶ παντάπασι καταδουλωθεὶς C ὑπὸ τῆς σοφίας αὐτοῖν ἐπὶ τὸ ἐπαινεῖν τε καὶ ἐγκωμιάζειν αὐτὼ ἐτραπόμην, καὶ εἶπον· Ὦ μακάριοι

iecerat Abresch. ad Cattieri Gazophylacium p. 76. Bodl. Vat. Θ. Vind. παρετέθησαν. v. comm.

μηδένας πώποτε ἀνθρώπους] V. τῶν ἀνθρώπων, quod soli habent Par. E. Flor. b., et Vat. r. in quo tamen τῶν abest.

tendere. De hoc indicativo autem cum ὀλίγου ita sine ἄν usurpari solito v. Remp. VIII. p. 563. B. Menex. p. 236. B. Apol. Socr. p. 17. A. al. Usum verbi κροτεῖν, quod est plaudere vel approbationis vel laetitiae significandae causa, illustrabunt haec: Herodot. II. 60. αἱ δὲ λοιπαὶ γυναῖκες καὶ ἄνδρες ἀείδουσι καὶ τὰς χεῖρας κροτέουσι. Aristoph. Plut. v. 739. ἐγὼ δὲ τὼ χεῖρ' ἀνεκρότησ' ὑφ' ἡδονῆς. Demosthen. T. I. p. 519. 10. ed. Reisk. καὶ θόρυβον καὶ κρότον τοιοῦτον, ὡς ἂν ἐπαινοῦντές τε καὶ συνησθέντες, ἐποιήσατε. Alia huius usus exempla notavit Iacobs ad Achill. Tat. p. 432.

ἐπὶ μὲν γὰρ τοῖς ἔμπροσθεν ἐφ' ἑκάστοις —] Non recte puto Heindorfium alterum hoc ἐφ' delendum iudicasse. Etenim quum verba ἐφ' ἑκάστοις praecedentibus per epexegesin subiecta sint, ista praepositionis iteratio me quidem minime offendit. Simile quid ad Remp. VIII. p. 553. B. observavimus. Dein Heindorfius iungebat πᾶσι παγκάλως, ut esset admodum, vehementer, comparans vulgaria illa πάντες πάντα, πάντα πάντως, πάντες πανταχοῦ. Sed horum pariter atque illorum, de quibus dixit Hermannus ad Soph. Oed. Col. v. 1448. rationem maxime diversam esse facile apparet. Nec animum explet correctio Heusdii ἐφ' ἑκάστοις πᾶσι παγκαλοῖς, pro quo Plato scripturus erat ἐφ' ἑκάστοις πᾶσι τῶν παγκαλῶν. Iungendum haud dubie ἐφ' ἑκάστοις πᾶσι, quod nescio cur Winckelmannus recte fieri posse negaverit. Nam ἕκαστα πάντα sunt singula quaeque. Denique παγκάλως, quod Heusdio vi omni carere visum est, recte vidit Winckelmannus pertinere ad p. 276. B. τοῦτ' οὖν εἰπόντος αὐτοῦ, ὥςπερ ὑπὸ διδασκάλου χορὸς ἀποσημήναντος ἅμα ἀνεθορύβησαν.

ὀλίγου καὶ οἱ κίονες] Apte Routhius comparavit De Rep. VI. p. 492. B. ὅταν ξυγκαθεζόμενοι ἀθρόοι πολλοὶ εἰς ἐκκλησίας ἢ εἰς δικαστήρια ἢ θέατρα — ξὺν πολλῷ θορύβῳ τὰ μὲν ψέγωσι τῶν λεγομένων ἢ πραττομένων, τὰ δὲ ἐπαινῶσιν, ὑπερβαλλόντως ἑκάτερα, καὶ ἐκβοῶντες καὶ κροτοῦντες, πρὸς δ' αὐτοῖς αἵ τε πέτραι καὶ ὁ τόπος, ἐν ᾧ ἂν ὦσιν, ἐπηχοῦντες διπλάσιον θόρυβον παρέχωσι τοῦ ψόγου τε καὶ ἐπαίνου. ἐν δὴ τούτῳ τὸν

σφῶ τῆς θαυμαστῆς φύσεως, οἳ τοσοῦτον πρᾶγμα οὕτω ταχὺ καὶ ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ ἐξείργασθον. πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα οἱ λόγοι ὑμῶν καλὰ ἔχουσιν, ὦ Εὐθύδημέ τε καὶ Διονυσόδωρε· ἐν δὲ τοῖς καὶ τοῦτο μεγαλοπρεπέστατον, ὅτι τῶν πολλῶν ἀνθρώπων καὶ
D τῶν σεμνῶν δὴ καὶ δοκούντων τι εἶναι οὐδὲν ὑμῖν μέλει, ἀλλὰ τῶν ὁμοίων ὑμῖν μόνον. ἐγὼ γὰρ εὖ οἶδα, ὅτι τούτους τοὺς λόγους πάνυ μὲν ἂν ὀλίγοι ἀγαπῷεν ἄνθρωποι ὅμοιοι ὑμῖν, οἱ δ' ἄλλοι οὕτως ἀγνοοῦσιν αὐτούς, ὥςτ' εὖ οἶδ' ὅτι αἰσχυνθεῖεν ἂν

C. *χρόνῳ ἐξείργασθον*] Sic Coisl. Ven. ΞΣ. Par. BC. Barb. Pal. Flor. a. c. o. pro vulg. *ἐξειργάσασθον*. conf. p. 272. A.
ἐν δὲ τοῖς καὶ τοῦτο] Pro *τοῖς* Coisl. habet *τούτοις*, quod cave amplectaris. Deinde Steph. Heindorf. Bekker. de coniectura scripserunt *μεγαλοπρεπέστατον*. Sed recte Rothius comparativum explicat: plus quam solito magnificum. v. ad Phaedon. p. 63. D. ubi plura huius usus exempla dedimus.
D. *οὕτως ἀγνοοῦσιν αὐτούς*] Bodl. Vat. Θr. Vind. *οὕτω νοοῦσιν αὐτούς*, quod recepit Winckelm.

νέον, τὸ λεγόμενον, τίνα οἴει καρδίαν ἔχειν;
C. *ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ*] V. p. 272. B.
ἐν δὲ τοῖς καὶ τοῦτο] H. e. *ἐν δὲ τούτοις*. v. Matthiae Gr. §. 290.
D. *ἄνθρωποι ὅμοιοι ὑμῖν*] H. e. *ὅμοιοι ὑμῖν ὄντες*. Neque enim opus est, ut *οἱ* de coniectura Heindorfii ante *ὅμοιοι* interponatur.
οὕτως ἀγνοοῦσιν αὐτούς] Corruptum est *ἀγνοοῦσιν*, quod spernendi atque contemnendi significatione non fuit usitatum. Winckelmannus e libro Bodl. et aliis quibusdam reposuit *οὕτω νοοῦσιν αὐτούς*, quod interpretatur: ita sentiunt de his sermonibus. Sed ea significatio in formula *νοεῖν τι* non inest, atque alius sunt generis illa De Rep. VI. p. 488. A. Sympos. p. 200. C., quae vir doctus hanc in rem comparavit. Vide igitur an scribendum sit *οὕτως ἀτιμάζουσιν αὐτούς*.
καὶ τόδε αὖ ἕτερον δημοτικόν τι —] Et hoc quoque aliud quid populare est et mansuetum in vestris disputationibus, quod, si quid negatis aut pulcrum esse aut bonum aut album aut tale quippiam, aut adeo omnino omne rerum discrimen tollitis, sanequam hominum ora consuitis (obstruitis), quemadmodum et ipsi gloriamini; quod autem non ceterorum tantum hominum, sed etiam vestra ipsorum ora obstruere videmini, hoc admodum est gratiosum et omnem tollit vestrorum sermonum invidiam. Vides orationem esse paullo liberius conformatam, quandoquidem sententia hoc modo poterat enuntiari simplicius: Hoc

μᾶλλον ἐξελέγχοντες τοιούτοις λόγοις τοὺς ἄλλους ἢ αὐτοὶ ἐξελεγχόμενοι. καὶ τόδε αὖ ἕτερον δημοτικόν τι καὶ πρᾶον ἐν τοῖς λόγοις, ὅτι ὅταν φῆτε μήτε καλὸν εἶναι μηδὲν μήτε ἀγαθὸν πρᾶγμα μήτε λευκὸν μηδ' ἄλλο τῶν τοιούτων μηδέν, μηδὲ τὸ παράπαν ἑτέρων ἕτερον, ἀτεχνῶς μὲν τῷ ὄντι ξυῤῥάπτετε τὰ στόματα E τῶν ἀνθρώπων, ὥςπερ καὶ φατέ· ὅτι δ' οὐ μόνον τὰ τῶν ἄλλων, ἀλλὰ δόξαιτε ἂν καὶ τὰ ὑμέτερα αὐτῶ, τοῦτο πάνυ χαρίεν τέ ἐστι καὶ τὸ ἐπαχθὲς τῶν λόγων ἀφαιρεῖται. τὸ δὲ δὴ μέγιστον, ὅτι ταῦτα

δημοτικόν τι καὶ πρᾶον] τε pro τι habent Par. B. Urb. Flor. a. c. et corr. Ven. Ξ.

μηδὲ τὸ παράπαν] V. μήτε, quod cum Winckelm. e Bodl. et Vat. Θ. correxi.

E. χαρίεν τέ ἐστι] V. χάριεν, quod tacite mutavit Bekker. Enimvero Attici χάριεν dicebant, ubi adverbium esset. v. Bekkeri Anecdot. p. 527. 27.

quoque populare est et gratiosum, quod, dum rebus praedicata eripitis, non modo aliorum hominum ora consuitis, sed etiam vos ipsos ad silentium redigitis. Quocirca illa, τόδε αὖ ἕτερον δημοτικόν τι καὶ πρᾶον repetuntur sane verbis, τοῦτο πάνυ χαρίεν τί ἐστι κ. τ. λ. quae scita est Heindorfii observatio. Verba μηδ' ἄλλο τῶν τοιούτων μηδὲν post μήτε eo modo subiuncta sunt, quem attigimus ad Apolog. Socrat. p. 19. D. Quibus recte iam adduntur haec: μηδὲ τὸ παράπαν ἑτέρων ἕτερον: nam μηδὲ nunc ideo requiritur, quia praecedentibus novi quid adiicitur, quod ab iis diversum est ac orationum seriem continuat. v. Lachet. p. 196. D. Usum vocabulorum ἀτεχνῶς τῷ ὄντι ad Phaedon. p. 66. C. Lachet. p. 187. B. 196. D Ion. p. 534. D. illustravimus. Loquutionem συῤῥάπτειν τὰ στόματα Heindorfius optime explicavit comparato Senec. Epist. 47. At illi (servi), quibus non tantum coram dominis, sed cum ipsis erat sermo, quorum os non consuebatur, parati erant pro domino porrigere cervicem. Denique τὸ ἐπαχθὲς quid sit, ad Phaedon. p. 87. A. Charmid. p. 158 D. ostendimus.

E. τὸ δὲ δὴ μέγιστον, ὅτι ταῦτα οὕτως ἔχει ὑμῖν] Quod autem summum est, haec ita vobis comparata sunt tamque artificiose inventa, ut quilibet ea admodum exiguo temporis spatio discere queat. Neque enim dubitare licet, quin post ἀνθρώπων plene interpungendum sit, sicuti iam a Stephano factum est. Constructionis genus Platoni frequens. v. Phaedon. p. 66. D. Lachet. p. 184. B. De Rep. VI. p. 491. B.

οὕτως ἔχει ὑμῖν καὶ τεχνικῶς ἐξεύρηται, ὥςτε πάνυ * ἐν * ὀλίγῳ χρόνῳ ὁντινοῦν ἂν μαθεῖν ἀνθρώπων, ἔγνων ἔγωγε καὶ τῷ Κτησίππῳ τὸν νοῦν προςέχων, ὡς ταχὺ ὑμᾶς ἐκ τοῦ παραχρῆμα μιμεῖσθαι
304 οἷός τ' ἦν. τοῦτο μὲν οὖν τοῦ πράγματος σφῷν πρὸς μὲν τὸ ταχὺ παραδιδόναι καλόν, ἐναντίον δ' ἀνθρώπων διαλέγεσθαι οὐκ ἐπιτήδειον, ἀλλ' ἄν γ' ἐμοὶ πείθησθε, εὐλαβήσεσθε μὴ πολλῶν ἐναντίον λέγειν,

πάνυ ἐν ὀλίγῳ χρ.] ἐν de coniectura Heindorfii inseruimus, qui contulit p. 303. C. p. 272. B. Apol. p. 19. A. p. 24. A. p. 37. B. Crit. p. 52. E. al.

τὸν νοῦν προςέχων] Sic de Heusdii coniectura scripsi. Libri habent προςέχω.

al. Iam vero Socrates hoc iudicium suum confirmaturus addit: ἔγνων ἔγωγε κ. τ. λ. intellexi ego quidem etiam Ctesippum animadvertens vos subito imitari potuisse. In quibus frustra Heusdius suspicatus est post ἔγνων intercidisse γοῦν. Nam asyndeton in hac confirmatione praegressae sententiae haudquaquam inusitatum esse docebunt, quae ad Remp. II. p. 368. D. et aliis multis locis observavimus. Nec quidquam offensionis habet καὶ ante τῷ Κτησίππῳ, quod Heindorfius acute interpretatur: cognovi hoc quum aliunde (ex ipsa re) tum ex eo, quod Ctesippum animadverti ctr. Pro προςέχω autem, quod libri omnes tuentur, non dubitavi de certa Heusdii coniectura restituere προςέχων, quod etiam Heindorfio et Bekkero placuit. Ita igitur locus omni ex parte integer atque sanus esse videtur. Restat ut de Winckelmanni ratione dicendum sit. Hic enim et in asyndeto haerens et Heusdii spernens emendationem Aldum et Basileenses sequutus ita scripsit: τὸ δὲ δὴ μέγιστον· ὅτι ταῦτα οὕτως — ἀνθρώπων, ἔγνων ἔγωγε καὶ τῷ Κτ. τὸν νοῦν προςέχω, ὡς ταχὺ κ. τ. λ. Qua lectione probata sententia e verbis exit haec: quod autem summum est, intellexi equidem haec ita vobis se habere atque artificiose inventa esse, ut quilibet ea facile discere possit, atque Ctesippum attendo, quam is celeriter vos subito imitari potuerit. Quae ratio non uno nomine displicet. Nam primum quidem absonum videtur, quod Socrates illud dicit summum esse, quod a se ipso huius disciplinae facilitas sit intellecta. Deinde istud ἔγνων ἔγωγε alieno loco est inculcatum, quum ordo verborum hic requiratur: τὸ δὲ δὴ μέγιστον, ἔγνων ἔγωγε ὅτι κ. τ. λ. Denique quum dicatur μιμεῖσθαι οἷός τ' ἦν, pro τὸν νοῦν προςέχω haud dubie scribendum fuit τὸν νοῦν προςεῖχον. Nam alias sententiae ratio pervertitur. Haec igitur omnia vehementer impediunt, quominus nuperi interpretis rationem comprobemus. Nostram verborum interpunctionem etiam Ficinus sequitur, cuius interpretatio haec est: Maximum vero hoc est, quod haec usque adeo

ἵνα μὴ ταχὺ ἐκμαθόντες ὑμῖν μὴ εἰδῶσι χάριν, ἀλλὰ μάλιστα μὲν αὐτὼ πρὸς ἀλλήλω μόνω διαλέγεσθον· εἰ δὲ μή, εἴπερ ἄλλου του ἐναντίον, ἐκείνου μόνου, ὃς ἂν ὑμῖν διδῷ ἀργύριον. τὰ αὐτὰ δὲ ταῦτα, ἐὰν σωφρονῆτε, καὶ τοῖς μαθηταῖς συμβουλεύσετε, μηδέποτε μηδενὶ ἀνθρώπων διαλέγεσθαι, ἀλλ' ἢ ὑμῖν B *τε καὶ αὐτοῖς. τὸ γὰρ σπάνιον, ὦ Εὐθύδημε, τίμιον· τὸ δὲ ὕδωρ εὐωνότατον, ἄριστον ὄν, ὡς ἔφη Πίν-*

P. 304. *τοῦτο μὲν οὖν τοῦ πρ.*] V. *τούτου μὲν οὖν τοῦ πράγματος σφῷν τὸ σοφόν.* Bodl. Vat. Θ. *τοῦτο μὲν οὖν τοῦ πράγματος σφῷν πρὸς μὲν τὸ ταχύ.* v. comm. Pro *τὸ σοφὸν* Urb. habet *τὸ σοφός.* Flor. b. *τὸν σοφόν.*

B. *ὑμῖν τε καὶ αὐτοῖς*] Sic Bodl. pro vulg. *αὐτοῖς*, quod etiam Winckelm. abiecit.

vobis artificiose sunt adinventa atque instituta, ut brevi cuilibet tradere valeatis. Cognovi equidem, et Ctesippo mentem adhibeo, consideroque, quam subito imitari vos coeperit.

P. 304. *τοῦτο μὲν οὖν τοῦ πράγματος* —] Genitivus *τοῦ πράγματος* aptus nexusque est ex pronomine *τοῦτο.* v. Matthiae Gr. §. 317. Ex interpretatione fluxit quod vulgo post *τοῦ πράγματος* additum legitur *τὸ σοφόν*, quod eo est verisimilius, quod vulgo pro *τοῦτο* scriptum est *τούτου.* Enimvero ex *σφῷν* videntur *τὸ σοφὸν* extudisse, qui in corrupta loci scriptura haererent. Veram lectionem conservarunt Bodl. et Vat. Θ. quibus non obsequutus Winckelmannus locum ita contaminavit: *τοῦτο μὲν οὖν τοῦ πράγματος σφῷν τὸ σοφόν, πρὸς μὲν τὸ ταχὺ κ. τ. λ.* Sententia verborum haec est: Et haec quidem vestri negotii pars ad celerem institutionem est praeclara, nec vero ad disputandum coram hominibus accommodata, sed, si me audietis, cavebitis, ne coram multis disseratis ctr. *Σφῷν* eodem modo positum, quo supra C. *ὦ μακάριοι σφώ.* *Εὐλαβεῖσθαι* sequente *μὴ* et infinitivo legimus Protag. p. 315. B. Charmid. p. 155. D. Quod deinde sequitur *μάλιστα μέν — εἰ δὲ μή*, affatim illustrarunt Boeckh. in Min. p. 87. Krüger. ad Dionys. p. 27. Hermann. ad Lucian. De Conscrib. Hist. p. 284. Winckelmann. ad h. l. Addimus Demosthen. De Coron. p. 260. ed. Reisk. *ὥστε μάλιστα μὲν μὴ θεῖναι τὸν νόμον τοῦτον, εἰ δὲ μή, καταβαλόντα ἐᾶν ἐν ὑπωμοσίᾳ.* Ibid. p. 282. *μάλιστα μὲν τὴν πρὸς ἡμᾶς ὁμόνοιαν διατηρεῖν καὶ τὰς συνθήκας, εἰ δὲ μή, πρὸς τὸ βουλεύσασθαι δοῦναι χρόνον.*

ἐὰν σωφρονῆτε] si sapitis. v. ad Remp. III. p. 399. E.

B. *ἀλλ' ἢ ὑμῖν*] De usu vocularum *ἀλλ' ἢ* v. ad Phaedon. p. 81. B. De Rep. IV. p. 427. C. *οἰκίζοντές τε πόλιν οὐδενὶ ἄλλῳ πεισόμεθα, ἐὰν νοῦν ἔχωμεν, — ἀλλ' ἢ τῷ πατρῴῳ.* Ex cuiusmodi locis apparet *ἀλλ' ἢ* non ex *ἄλλος ἢ* ortum esse, quae fuit quorundam sententia.

τὸ γὰρ σπάνιον — τίμιον] Recte Winckelmannus: quod rarum est, magni

δαρος. ἀλλ' ἄγετε, ἦν δ' ἐγώ, ὅπως κἀμὲ καὶ Κλεινίαν τόνδε παραδέξεσθον.

Cap. XXX. Ταῦτα, ὦ Κρίτων, καὶ ἄλλ' ἄττα ἔτι βραχέα διαλεχθέντες ἀπῆμεν. σκόπει οὖν, ὅπως
C συμφοιτήσεις παρὰ τὼ ἄνδρε, ὡς ἐκείνω φατὸν οἵω τ' εἶναι διδάξαι τὸν ἐθέλοντ' ἀργύριον διδόναι, καὶ οὔτε φύσιν οὔθ' ἡλικίαν ἐξείργειν οὐδεμίαν — ὃ δὲ καὶ σοὶ μάλιστα προςήκει ἀκοῦσαι, ὅτι οὐδὲ τοῦ χρηματίζεσθαί φατον διακωλύειν οὐδὲν — μὴ οὐ παραλαβεῖν ὁντινοῦν εὐπετῶς τὴν σφετέραν σοφίαν.

ΚΡ. Καὶ μήν, ὦ Σώκρατες, φιλήκοος μὲν ἔγωγε

ὅπως — παραδέξεσθον] Sic cum Bekkero de sententia Heindorfi scripsi adstipulantibus Par. E. Flor. o. et Coisl. Legebatur παραδέξησθον.

ἀλλ' ἄττα ἔτι] ἄττα ἔτι om. Bodl. In Vat. Θ. ἔτι abest. Urb. ἄλλα τε ἔτι.

ὅπως συμφοιτήσεις] V. συμφοιτήσῃς, quod soli Vat. r. Par. E. Urb. Flor. b. habent.

C. οὐδὲ τοῦ χρηματίζεσθαι] Steph. et Heindorf. de coniectura dederunt τὸ χρημ.

constat. Praecedit enim ὃς ἂν ὑμῖν διδῷ ἀργύριον, et subiicitur τὸ δὲ ὕδωρ εὐωνότατον. v. ad Protagor. p. 347. C. Respondet Latinum: quod rarum, carum. Quod Stephanus narrat legi etiam τὸ δ' ὕδωρ ὅμως εὐωνότατον, id unde petitum sit, ignoramus. Quanquam nobis quidem dubium non est, quin ille hic atque illic codicem aliquem inspexerit. Pindari locus Olymp. I. 1. vel pueris notus. Ceterum hic quoque sophistarum avaritia notatur.

ὅπως — παραδέξεσθον] sed agite, me quoque et Cliniam hunce in vestram recipite disciplinam. Cur παραδέξεσθον scribendum iudicaverimus, ex ann. ad Ion. p. 530. B. perspicietur.

C. οὔτε φύσιν οὔθ' ἡλικίαν] Acerbe carpit virorum disciplinam, quam arbitratur neminem adeo stolidum atque hebetem fore quin facile percepturus sit.

ὅτι οὐδὲ τοῦ χρηματίζεσθαι —] Quod autem tua maxime refert audire, hoc est, quod dicunt se nec a quaestus faciendi studio (cui tu es deditus v. p. 291. E.) quemquam prohibere. De constructione v. Matthiae Gr. §. 432. 5. coll. De Rep. VI. p. 491. B. Lachet. p. 184. B. Quod vett. editt. et libri mss. tenent τοῦ χρηματίζεσθαι, id recte Winckelmannus sic defendere studuit, ut verba: ὃ δὲ καὶ σοὶ usque ad διακωλύειν οὐδέν, per parenthesin interposita esse arbitretur. Qua ratione probata omnia sa-

καὶ ἡδέως ἄν τι μανθάνοιμι, κινδυνεύω μέντοι κἀγὼ εἷς εἶναι τῶν οὐχ ὁμοίων Εὐθυδήμῳ, ἀλλ' ἐκείνων, ὧν δὴ καὶ σὺ ἔλεγες, τῶν ἥδιον ἂν ἐξελεγχομένων D ὑπὸ τῶν τοιούτων λόγων ἢ ἐξελεγχόντων. Ἀτὰρ γελοῖον μέν μοι δοκεῖ εἶναι τὸ νουθετεῖν σε, ὅμως δέ, ἅ γ' ἤκουον, ἐθέλω σοι ἀπαγγεῖλαι. τῶν ἀφ' ὑμῶν ἀπιόντων οἶσθ' ὅτι προςελθών τίς μοι περιπατοῦντι, ἀνὴρ οἰόμενος πάνυ εἶναι σοφός, τούτων τις τῶν περὶ τοὺς λόγους τοὺς εἰς τὰ δικαστήρια δεινῶν, Ὦ Κρίτων, ἔφη, οὐδὲν ἀκροᾷ τῶνδε τῶν σοφῶν; Οὐ μὰ τὸν Δία, ἦν δ' ἐγώ· οὐ γὰρ οἷός τ' ἦ προςστὰς

καὶ ἡδέως ἄν τι μανθάνοιμι] Sic Bodl. Vat. Θr. Vind. Ante Winckelmannum erat μάθοιμι.

D. ἀτὰρ γελοῖον μὲν] μὲν om. Bodl. Vat. Θ. Tuetur Winckelm. comparans Men. p. 82. A. Soph. p 224. B. p. 231. B. Politic. p. 289. E. Theaet. p. 145. D. ubi item ante ὅμως δὲ legitur.

οὐ γὰρ οἷός τ' ἦ] Sic Par. E. Angel. Urb. Flor. b. et marg. Flor. a. Barb. Par. BC. pro vulg. ἦν. In Ven. Σ. Par. BC. aliis legitur εἶ, quod receptam lectionem confirmat.

tis expedita sunt. Ceteri interpretes inde a Stephano τοῦ in τὸ commutato verba postrema μὴ οὐ παραλαβεῖν a praecedenti διακωλύειν οὐδὲν pendere censuerunt, cui sententiae obstare videtur istud ὁντινοῦν.

οἶσθ' ὅτι προςελθ.] Quum verba per interrogationem efferantur, non opus est ut ἴσθ' ὅτι corrigatur, quod volebat Heindorf.

τούτων τις τῶν περὶ τ. λ. — δεινῶν] Lege Attica constitutum erat, ut litigatores pro se ipsi dicerent. Sed invaluit mos, ut iis alii orationes scriberent, qua in re praeter Antiphontem, alios, etiam Aeschinem Socraticum esse testatur Diogenes Laert. Vit. Aesch. 12. conf. Quint. De Institut. Orat. II. 15, 30. ibique Spalding. Isocrat. De Permut. p. 14. Primus hac scribendi arte quaestum factitasse narratur Antiphon Rhamnusius, de quo v. Ruhnken. Diss. de Antiphonte p. 808 sqq. ed. Reisk. s. T. I. p. 156 sqq. ed. Bergmann. conf. ad Phaedrum p. 257. C.

οὐδὲν ἀκροᾷ τῶνδε τῶν σοφῶν] Itaque Ficinus: nihil ex istis sapientibus audivisti? Itaque Heindorfius malebat οὐδὲν ἠκροάσω. Sed non opus est mutatione, siquidem praesens tempus hunc effecit sensum: nonne sapientibus istis operam das? Enimvero quum Crito haec interrogaretur, colloquium inter Socratem et sophistas nondum erat finitum, ut profecto non videam, quid praesens tempus habeat offensionis.

κατακούειν ὑπὸ τοῦ ὄχλου. Καὶ μήν, ἔφη, ἄξιόν
E γ' ἦν ἀκοῦσαι. Τί δέ; ἦν δ' ἐγώ. Ἵνα ἤκουσας
ἀνδρῶν διαλεγομένων, οἳ νῦν σοφώτατοί εἰσι τῶν περὶ
τοὺς τοιούτους λόγους. Κἀγὼ εἶπον, Τί οὖν ἐφαί-
νοντό σοι; Τί δὲ ἄλλο, ἦ δ' ὅς, ἢ οἷάπερ ἀεὶ ἄν
τις τῶν τοιούτων ἀκούσαι ληρούντων καὶ περὶ οὐ-
δενὸς ἀξίων ἀναξίαν σπουδὴν ποιουμένων; οὑτωσὶ
γάρ πως καὶ εἶπε τοῖς ὀνόμασι. Καὶ ἐγώ, Ἀλλὰ
μέντοι, ἔφην, χαρίεν γέ τι πρᾶγμά ἐστιν ἡ φιλοσο-
φία. Ποῖον, ἔφη, χαρίεν, ὦ μακάριε; οὐδενὸς μὲν
305 οὖν ἄξιον. ἀλλὰ καὶ εἰ νῦν παρεγένου, πάνυ ἄν σε
οἶμαι αἰσχυνθῆναι ὑπὲρ τοῦ σεαυτοῦ ἑταίρου· οὕ-
τως ἦν ἄτοπος, ἐθέλων ἑαυτὸν παρέχειν ἀνθρώποις,

καὶ μήν, ἔφη, ἄξιόν γ' ἀκοῦσαι] Multi libri, in iisque Bodl. Ven. ΞΣ. Par. C. Pal. Flor. a. c. o. Vind., ἔφη.

E. Τί δέ; ἦν δ' ἐγώ] Sic Bodl. Vat. Θr. Vulgo omisso δὲ scribebatur Τί; ἦν δ' ἐγώ.

ἢ οἷάπερ] Sic cum Bas. 2. libri plerique omnes. Vulgo ἢ ἅπερ.

E. Τί δέ; ἦν δ' ἐγώ. Ἵνα ἤκουσας —] Cur? inquam ego. Ut audivisses viros disputantes, qui nunc sunt sapientissimi inter eos; qui in talibus disputationibus (dialecticis) versantur. Aoristus indicativi post ἵνα illatus indicat rem non esse factam. v. Hermann. ad Viger. p. 850 sq. et quae laudant Valckenar. Diatrib. p. 149. Monk. ad Eurip. Hippolyt. v. 643. Matthiae Gr. § 519. 6. Sed non ignota cuiquam hodie erit haec particularum finalium constructio.

Τί οὖν ἐφαίνοντό σοι] V. ad Phaedr. p. 234. C. Respondetur autem perinde ac si Crito interrogasset: Τί οὖν ἐφαίνετό σοι ἃ οὗτοι ἔλεγον; in qua ratione non est quod haereamus. De proximis περὶ οὐδενὸς ἀξίων κ. τ. λ. conf. alia huius paronomasiae exempla ad Menex. p. 293. C.

καὶ εἶπε τοῖς ὀνόμασι] Pertinet καὶ ad εἶπε τοῖς ὀνόμασι, hoc sensu: nam sic fere adeo verbotenus dixit. Similiter τῷ ῥήματι dicitur. Gorg. p. 450. E. οὐχ ὅτι τῷ ῥήματι οὕτως εἶπες. Ibid. p. 489. B. ἐάν τις ῥήματι ἁμάρτῃ. Theaet. p. 166. D. τὸν δὲ λόγον αὖ μὴ τῷ ῥήματί μου δίωκε. De Rep. I. p. 340. D. λέγομεν τῷ ῥήματι οὕτω. Phaedon. p. 102. B. De re ipsa dictum est Prolegg. p. 48 sq.

οὐδενὸς μὲν οὖν ἄξιον] imo nullius pretii. v. ad Criton. p. 44. B. Sympos. p. 201. C. Illud Ποῖον χαρίεν habet mirandi et indignandi significationem. v. ad Gorg. p. 490. D. Charmid. p. 174. B.

οἷς οὐδὲν μέλει ὅ τι ἂν λέγωσι, παντὸς δὲ ῥήματος ἀντέχονται. καὶ οὗτοι, ὅπερ ἄρτι ἔλεγον, ἐν τοῖς κρατίστοις εἰσὶ τῶν νῦν. ἀλλὰ γάρ, ὦ Κρίτων, ἔφη, τὸ πρᾶγμα αὐτὸ καὶ οἱ ἄνθρωποι οἱ ἐπὶ τῷ πράγματι διατρίβοντες πάνυ φαῦλοί εἰσι καὶ καταγέλαστοι. Ἐμοὶ δέ, ὦ Σώκρατες, τὸ πρᾶγμα ἐδόκει οὐκ ὀρθῶς ψέγειν οὔθ' οὗτος οὔτ' εἴ τις ἄλλος ψέγει· τὸ μέντοι ἐθέλειν διαλέγεσθαι τοιούτοις ἐναντίον πολλῶν ἀνθρώπων ὀρθῶς μοι ἐδόκει μέμφεσθαι. B

Cap. XXXI. ΣΩ. Ὦ Κρίτων, θαυμάσιοί εἰσιν οἱ τοιοῦτοι ἄνδρες. ἀτὰρ οὔπω οἶδα ὅ τι μέλλω ἐρεῖν. ποτέρων ἦν ὁ προσελθών σοι καὶ μεμφόμενος τὴν φιλοσοφίαν; πότερον τῶν ἀγωνίσασθαι δεινῶν ἐν

γέ τι πρᾶγμα] τι additum ex codd. longe plurimis. Primus restituit Heindorf. ex Par. B.

P. 305. οἱ ἄνθρωποι οἱ ἐπὶ τῷ πρ.] οἱ ante ἐπὶ iam ab Heindorfio desideratum suppeditarunt codd. fere omnes.

πάνυ φαῦλοί εἰσι] πάνυ om. Bodl. Vat. Θr. Urb. quod extrusit Winckelm. Mihi videtur ob sequentis syllabae similitudinem obliteratum esse.

P. 305. αἰσχυνθῆναι ὑπὲρ τοῦ σ. ἑτ.] V. ad p. 283. E. Dein ἑαυτὸν παρέχειν τινι est sui copiam facere alicui. Euthyphr. p. 3. D. σὺ μὲν δοκεῖς σπάνιον σεαυτὸν παρέχειν. — παντὸς δὲ ῥήματος ἀντέχονται, i. e. τὸν δὲ λόγον τῷ ῥήματι διώκουσιν.

B. ἀτὰρ οὔπω οἶδα ὅ τι μέλλω ἐρεῖν] Hoc dicit: sed priusquam de hac re quid sentiam aperio, scire cupio, ex quonam ille oratorum genere fuerit.

πότερον τῶν ἀγ. δ. ἐν δ., ῥήτωρ τις] Rhetoris nomen proprium vult esse iis, qui ipsi coram iudicibus causas agerent, non illis, qui aliis scriberent orationes, quibus in iudicio uterentur. Enimvero ῥήτορες antiquitus appellati sunt, qui publice vel in iudiciis vel in populi concionibus verba faciebant. Suidas s. v. Ῥήτωρ τὸ παλαιὸν ἐκαλεῖτο ὁ δήμῳ συμβουλεύων καὶ ὁ ἐν δήμῳ ἀγορεύων, εἴτε ἱκανὸς εἴη λέγειν εἴτε καὶ ἀδύνατος. Unde Xenoph. Mem. II. 6. coniunguntur ῥήτορες et δημηγόροι, ita quidem, ut hi intelligantur, qui in comitiis populi dicunt. Qui quidem, si multum apud populum valebant, τῶν δημαγωγῶν nomen acceperunt, de quo v. Schömann. de Com. Athen. p. 109. et Valckenar. Diatrib. c. XXIII. p. 251 sqq. Postea vero ortum illud oratorum genus est, qui in πανηγύρεσι et aliis conventibus ostentationis causa orationes declamitarent. Qui et ipsi ῥήτορες vel δημαγωγοῦντες ῥήτορες appellati sunt. v. Valckenar. l. c. Ita Gorgias in cognomine dialogo p. 455.

τοῖς δικαστηρίοις, ῥήτωρ τις, ἢ τῶν τοὺς τοιούτους εἰςπεμπόντων, ποιητὴς τῶν λόγων, οἷς οἱ ῥήτορες ἀγωνίζονται;

C ΚΡ. Ἥκιστα νὴ τὸν Δία ῥήτωρ· οὐδὲ οἶμαι πώποτ' αὐτὸν ἐπὶ δικαστήριον ἀναβεβηκέναι, ἀλλ' ἐπαΐειν αὐτόν φασι περὶ τοῦ πράγματος νὴ τὸν Δία καὶ δεινὸν εἶναι καὶ δεινοὺς λόγους συντιθέναι.

B. *ποιητὴς τῶν λόγων*] Articulum vulgo omissum omnes codd. praeter Par. E. et Barb. omittunt.

C. *ῥήτωρ* audit, quandoquidem Socrates ad eum: *ἐπειδὴ γὰρ αὐτός τε φῂς ῥήτωρ εἶναι καὶ δυνατοὺς ἄλλους ποιεῖν ῥητορικούς*. Etenim eum palam verba fecisse e Diodor. Sic. XII. p. 206. Plat. Hipp. mai. p. 288. B. al. constat. Sed doctores artis oratoriae et magistri posteriore demum aetate illud nomen acceperunt, quorum si qui rhetores appellantur, non propter docendi munus, sed propter suam in dicendo vim ita vocari existimandi sunt. Quocirca recte iudicavit Cresollius Theatr. Rhetor in Gronov. Antiquitatt. Vol. X. p. 23. videri sophistis ob eloquentiam suam *τῶν ῥητόρων* nomen tributum esse, non propter oratoriam institutionem. Et hoc quidem loco videmus a Platone honorificum illud nomen oratorum iis solis tribui, qui in iudiciis agere et certare possent; orationum scriptoribus denegari. Quod cur ita fiat, facilem habet explicationem. Etenim illi orationum scriptores, quum ridicule et prudentiam civilem et philosophiae laudem affectarent, tamen futiles et inanes sophistas pro philosophis habentes sapientiae disciplinam contemnebant et paucis philosophari satis habebant. Itaque hic quo loco habendi sint, deinceps explicatur.

ἢ τῶν τοὺς τοιούτους εἰςπεμπόντων] an aliquis eorum, qui litigaturos in iudicium mittunt, scriptor orationum, quibus utentes in iudiciis certant. In his verbis graviter offendit istud *οἱ ῥήτορες*, quum litigantes intelligendi sint, qui causam suam dicturi orationibus utuntur ab aliis compositis, qui profecto non possunt *οἱ ῥήτορες* appellari. Itaque delendum censeo hoc *οἱ ῥήτορες*. Enimvero *οἷς ἀγωνίζονται* idem est quod *οἷς ἀγωνίζονται οἱ ἀγωνιζόμενοι*.

C. *ἀλλ' ἐπαΐειν αὐτόν φασι*] Parum circumspectum Heindorfii iudicium est, Isocratem a Platone notari existimantis. Neque enim causa intelligitur ulla, cur philosophus iam aliter de eo iudicaverit, atque fecit in Phaedro. Nec profecto in Isocratem conveniunt illa p. 305. E. Groen van Prinsterer Prosopogr. Plat. p. 117. Lysiam notari suspicatur. Winckelmannus Prolegg. p. XXXIV sqq. Trasymachum Chalcedonium intelligendum censet, quam sententiam maxime e loco Euthyd. p. 289. E sq. cum Phaedr. p. 267. C. D. collato confirmare conatur. Sed ibi quum de *λογοποιοῖς* in universum sermo sit, non vide-

ΣΩ. Ἤδη μανθάνω· περὶ τούτων καὶ αὐτὸς νῦν δὴ ἔμελλον λέγειν. οὗτοι γάρ εἰσι μέν, ὦ Κρίτων, οὓς ἔφη Πρόδικος μεθόρια φιλοσόφου τε ἀνδρὸς καὶ πολιτικοῦ, οἴονται δ' εἶναι πάντων σοφώτατοι ἀνθρώπων, πρὸς δὲ τῷ εἶναι καὶ δοκεῖν πάνυ παρὰ πολλοῖς, ὥςτε παρὰ πᾶσιν εὐδοκιμεῖν ἐμποδὼν σφίσιν εἶναι οὐδένας ἄλλους ἢ τοὺς περὶ φιλοσοφίαν D

C. νῦν δὴ ἔμελλον] ἤμελλον Bodl. Coisl. Flor. b. quod non debebat probare Bekkerus. v. Buttmann. Gr. Vol. II. p. 415.

πρὸς δὲ τῷ εἶναι] Libri plurimi optimique τό.

tur sane unus aliquis praeter ceteros significari. Neque hoc loco causa est ulla, cur unum aliquem notari existimemus. Imo perstringitur tota illa misellorum scriptorum cohors, qui quum nec mediocres philosophi essent neque reipublicae darent operam, tamen intolerabili quadam sapientiae opinione erant inflati atque philosophiae laudibus detrectare studebant.

Ἤδη μανθάνω· περὶ τούτων —] Etsi μανθάνειν περί τινος recte dicitur, tamen nollem Winckelmannus veterum editionum interpunctionem, qua post τούτων demum interstinguitur, iam inde a Routhio derelictam illam, denuo revocare in animum induxisset. Nam primum quidem μανθάνω in responsione sine tali additamento frequentari solet, cuius rei exempla non est quod hic consignemus. Deinde ad καὶ αὐτὸς νῦν δὴ ἔμελλον λέγειν illud ipsum περὶ τούτων aegre desideres, quia alioquin facile ταῦτα vel τι intelligendum existimaveris. Denique asyndeton hoc in concitatiore Socratis sermone longe est venustissimum, quum idem nescio quo modo languidus evadat et impeditus, ubi περὶ τούτων cum μανθάνω consociaveris.

πρὸς δὲ τῷ εἶναι —] et praeterquam quod sint sapientissimi, etiam admodum multis tales videri. Nauci non faciendum quod plurimi libri mss. in iisque etiam praestantissimi offerunt πρὸς δὲ τὸ εἶναι. Nam in hac compositione solum dativum fuisse usitatum plane exploratum habemus. v. ad Phaedr. p. 240. B. p. 252. A. De Rep. X. p. 610. E. Charmid. p. 169. B. Symp. p. 195. C. Sed plurima rei exempla suppeditabit Wyttenbach. ad Plutarch. Consol. ad Apollon. p. 766. = T. II. p. 85. ed. Lips. ex cuius annotatione item disces librarios subinde accusativum in dativi locum substituisse. Dein iungas παρὰ πάνυ πολλοῖς. Sed πάνυ ob soni vim et gravitatem praemissum, usu haud ita raro. Euthyphr. p. 14. B. ἦ πολύ μοι διὰ βραχυτέρων, ὦ Εὐθύφρον, εἰ ἐβούλου, εἶπες ἂν τὸ κεφάλαιον. De Rep. IX. p. 589. E. πολὺ ἐπὶ δεινοτέρῳ ὀλέθρῳ χρυσὸν δωροδοκεῖ. ubi v. annot. Phaedon. p. 110. C. al.

ὥςτε παρὰ πᾶσιν —] Consecutio verborum haec est: ὥςτε οὐδένας ἄλλους ἢ τοὺς περὶ φιλοσοφίαν ἀνθρώπους ἐμποδὼν σφίσιν εἶναι εὐδοκιμεῖν παρὰ πᾶσιν, ita ut non alii nisi philosophi ipsis officiant, quominus apud omnes

ἀνθρώπους. ἡγοῦνται οὖν, ἐὰν τούτους εἰς δόξαν καταστήσωσι μηδενὸς δοκεῖν ἀξίους εἶναι, ἀναμφισβητήτως ἤδη παρὰ πᾶσι τὰ νικητήρια εἰς δόξαν οἴσεσθαι σοφίας πέρι. εἶναι μὲν γὰρ τῇ ἀληθείᾳ σφᾶς σοφωτάτους, ἐν δὲ τοῖς ἰδίοις λόγοις ὅταν ἀποληφθῶσιν, ὑπὸ τῶν ἀμφὶ Εὐθύδημον κολούεσθαι. σοφοὶ δὲ ἡγοῦνται εἶναι πάνυ· εἰκότως· μετρίως μὲν γὰρ φιλοσοφίας ἔχειν, μετρίως δὲ πολιτικῶν, πάνυ
E ἐξ εἰκότος λόγου· μετέχειν γὰρ ἀμφοτέρων ὅσον ἔδει, ἐκτὸς δὲ ὄντες κινδύνων καὶ ἀγώνων καρποῦσθαι τὴν σοφίαν.

D. *ἡγοῦνται οὖν*] γοῦν Vat. Θ.

E. *Καὶ γὰρ ἔχει ὄντως*] Libri omnes οὕτως praeter Bas. 2. Steph. et cod. Ven. Ξ., qui tuentur ὄντως, quod Winckelmannus non debuit aspernari.

P. 306. *ὅσα μὲν ἐκ κακοῦ*] V. ὅσα καὶ ἐκ κακοῦ invitis bona existimatione et auctoritate floreant. Quod Stephanus desideravit τοῦ εὐδοκιμεῖν, eo non opus esse demonstravit Heindorfius allatis locis De Rep. III. p. 407. C. ὥςτε ὅπῃ αὕτη, ἀρετῇ ἀσκεῖσθαι καὶ δοκιμάζεσθαι πάντῃ ἐμπόδιος. Thucyd. I. 16. ἐπεγίγνετο — κωλύματα μὴ αὐξηθῆναι. Eodem modo αἴτιον cum simplici infinitivo iungi ad Phaedon. p. 97. A. et alibi observatum est. Ceterum recte Winckelmannus vidit ἀνθρώπους post τοὺς περὶ φιλοσοφίαν additum contemtus indicium facere.

D. *εἰς δόξαν καταστήσωσι μηδενὸς δοκεῖν*] „Similiter Crito p. 44. C. καίτοι τίς ἂν αἰσχίων εἴη ταύτης δόξα ἢ δοκεῖν χρήματα περὶ πλείονος ποιεῖσθαι ἢ φίλους; Ibid. p. 53. B. βεβαιώσεις τοῖς δικασταῖς τὴν δόξαν, ὥςτε δοκεῖν ὀρθῶς τὴν δίκην δικάσαι. Epist. VII. in. ἣν ἔσχε τότε δόξαν, ταύτην καὶ διετέλεσεν ἔχων, Συρακουσίους οἴεσθαι δεῖν ἐλευθέρους εἶναι. Legg. II. p. 657. B. ἡ ζήτησις τοῦ καινῇ ζητεῖν ἀεὶ μουσικῇ χρῆσθαι.“ *Heindorf.* Alia id genus consignavimus ad Hipp. min. p. 369. E. p. 258 sq. ed. Goth.

εἶναι μὲν γὰρ — σφᾶς σοφωτάτους] De accusativo cum infinitivo v. ad p. 290. A. Bodl. et Vat. σοφώτατοι, quod si verum esset, σφᾶς necesse esset ut deleretur.

ἐν δὲ τοῖς ἰδίοις λόγοις] in privatis autem sermonibus si intercludantur, h. e. prohibeantur, quominus arte sua excellant, ab Euthydemis se deprimi. Verbum ἀπολαμβάνειν intercipiendi, cohibendi, retinendi vi et potestate usurpatum Valckenar ad Herodot IX. 70. Hemsterhus. ad Aristoph. Plut. v. 933. illustrarunt. conf. Phaedon. p. 58. C. Tim. p. 85. A. Gorg. p. 522. A. Astius tamen ad Conviv. p. 363. interpret. vernac. ἀπολειφθῶσι legendum coniecit, h. e. inferiores sint. — *Κολούειν* propriam habet amputandi ac decurtandi

ΚΡ. Τί οὖν; δοκοῦσί σοί τι, ὦ Σώκρατες, λέ-
γειν; οὐ γάρ τοι ἀλλ' ὅ γε λόγος ἔχει τινὰ εὐπρέ-
πειαν τῶν ἀνδρῶν.

ΣΩ. Καὶ γὰρ ἔχει ὄντως, ὦ Κρίτων, εὐπρέπειαν
μᾶλλον ἢ ἀλήθειαν. οὐ γὰρ ῥᾴδιον αὐτοὺς πεῖσαι, 306
ὅτι καὶ ἄνθρωποι καὶ τἆλλα πάντα, ὅσα μεταξύ τι-
νοῖν δυοῖν ἐστὶ καὶ ἀμφοτέροιν τυγχάνει μετέχοντα,
ὅσα μὲν ἐκ κακοῦ καὶ ἀγαθοῦ, τοῦ μὲν βελτίω, τοῦ
δὲ χείρω γίγνεται· ὅσα δὲ ἐκ δυεῖν ἀγαθοῖν μὴ πρὸς
ταὐτόν, ἀμφοῖν χείρω, πρὸς ὃ ἂν ἑκάτερον ᾖ χρη-
στὸν ἐκείνων, ἐξ ὧν συνετέθη· ὅσα δὲ ἐκ δυοῖν κα-

libris omnibus.

ἐκ δυεῖν ἀγαθοῖν] V. *δυοῖν*, quod e Bodl. et Flor. b. mutavi, ut paullo post. Nam Platoni utrumque est usitatum; ut ubique codices optimi audiendi videantur. conf. quae collegit Rückert. ad Sympos. p. 113. et Schneider. ad Polit. V. p. 470. B.

notionem; translatum ad animum est impetum alicuius frangere, deprimere, impedire. Schol. ad h. l. *κολούεσθαι· ἐλαττοῦσθαι, ἐμποδίζεσθαι.* v. ad Apol. Socrat. p. 39. D.

ἡγοῦνται εἶναι πάνυ· εἰκότως·] Distinxi post *πάνυ*. v. ad p. 287. B. Vulgo ante *πάνυ* interpungunt.

πάνυ ἐξ εἰκότος λόγου] ex ratione admodum probabili. Fallitur enim Heindorfius his verbis praegressum *μετρίως* explicari arbitratus.

E. *οὐ γάρ τοι ἀλλ' ὅ γε λ.*] V. ad p. 286. C. Deinde *εὐπρέπεια* et *εὐπρεπής* usurpatum de orationis probabilitate et specie extat etiam Phaedon. p. 92. C. ubi Wyttenbachius consulendus est. Pro *ὄντως* Ald. Bas. 1. cum libris plurimis habent *οὕτως*, quod nollem amplexus esset Winckelmannus. Videlicet grammatici vel scribae ignorarunt usum illum loquendi, quo *ὄντως* et *τῷ ὄντι* in dictorum usurpatur confirmatione, ideoque in eius locum otiosum istud atque languidum *οὕτως* suffecerunt. v. ad Lachet. p. 196. D. et supra p. 304. D. Plurima id genus exempla consignavit Wyttenbach. ad Phaedon. p. 66. C. verissime iudicans etiam Xenoph. Symp. IV. 8. *ὄντως* pro *οὕτως* revocandum esse.

P. 306. *ὅσα μὲν ἐκ κακοῦ καὶ ἀγαθοῦ*] Intell. *ἐστίν*.

μὴ πρὸς ταὐτόν] quae autem (sint) e duobus bonis non ad idem spectantibus, veluti e prudentia civili et philosophia, quarum unaquaeque suam sibi subiectam habet materiam, in qua tractanda versatur, utrisque deteriora, habita quidem eius ratione, quo utrumque illorum, unde conflata sint, bonum censetur. Post *μὴ πρὸς ταὐτὸν* Heindorfius additum volebat *ὄντοιν*. Paratam tamen vulgatae lectioni defensionem esse puto ex eo, quod *μὴ πρὸς ταὐτὸν* absolute ponitur, ut sit non eiusdem rei

κοῖν συντεθέντα μὴ πρὸς τὸ αὐτὸ ὄντοιν ἐν τῷ μέσῳ
B ἐστί, ταῦτα μόνα βελτίω ἑκατέρου ἐκείνων ἐστίν, ὧν
ἀμφοτέρων μέρος μετέχουσιν. εἰ μὲν οὖν ἡ φιλοσο-
φία ἀγαθόν ἐστι καὶ ἡ πολιτικὴ πρᾶξις, πρὸς ἄλλο
δὲ ἑκατέρα, οὗτοι δ' ἀμφοτέρων μετέχοντες τούτων
ἐν μέσῳ εἰσίν, οὐδὲν λέγουσιν· ἀμφοτέρων γάρ εἰσι
φαυλότεροι· εἰ δὲ ἀγαθὸν καὶ κακόν, τῶν μὲν βελ-
τίους, τῶν δὲ χείρους· εἰ δὲ κακὰ ἀμφότερα, οὕτως
ἄν τι λέγοιεν ἀληθές, ἄλλως δ' οὐδαμῶς. οὐκ ἂν
C οὖν οἶμαι αὐτοὺς ὁμολογῆσαι οὔτε κακὼ αὐτὼ ἀμ-
φοτέρω εἶναι οὔτε τὸ μὲν κακόν, τὸ δὲ ἀγαθόν·
ἀλλὰ τῷ ὄντι οὗτοι ἀμφοτέρων μετέχοντες ἀμφοτέ-
ρων ἥττους εἰσὶ πρὸς ἑκάτερον, πρὸς ὃ ἥ τε πολι-
τικὴ καὶ ἡ φιλοσοφία ἀξίω λόγου ἐστόν, καὶ τρίτοι
ὄντες τῇ ἀληθείᾳ ζητοῦσι πρῶτοι δοκεῖν εἶναι. συγ-
γιγνώσκειν μὲν οὖν αὐτοῖς χρὴ τῆς ἐπιθυμίας καὶ
μὴ χαλεπαίνειν, ἡγεῖσθαι μέντοι τοιούτους εἶναι οἷοί

D. *ὥςτε μοι δοκεῖ μ.*] Sic codd. fere omnes. Vulgo *δοκεῖν*.

habita ratione. Ita certe *εἰς* usurpatum Legg. VI. p. 774. B. *εἰς μὲν οὖν χρήματα, ὁ μὴ θέλων γαμεῖν ταῦτα ζημιούσθω.* Mox, *πρὸς ἄλλο δὲ ἑκατέρα*, sc. *ἀγαθόν ἐστιν.*

ὧν ἀμφοτέρων μέρος μετέχουσιν] „Pluralis *μετέχουσι* pro *μετέχει* per synesin quandam positus est, quum dicentis animo homines magis quam res obversarentur.“ *Heindorf.* De loquutione *μέρος μετέχειν τινὸς* v. ad Protagor. p. 329. E. Schaefer. ad Lamb. Bos. p. 279.

B. *καὶ ἡ πολιτικὴ πρᾶξις*] Gorg. p. 484. D. *ἐπειδὰν οὖν ἔλθωσιν εἴς τινα ἰδίαν ἢ πολιτικὴν πρᾶξιν.* Hipp. mai. p. 281. C. *πολιτικαὶ πράξεις.* Legg. V. p. 737. A. *οὐκ εὔπορος ἡ μετὰ ταῦτα πολιτικὴ πρᾶξις οὐδεμία γίγνοιτ' ἂν πόλει.* al. — *ἀμφοτέρων* i. e. *τῶν φιλοσόφων καὶ τῶν πολιτικῶν*, sicuti statim post infertur *τῶν μὲν βελτ.*, *τῶν δὲ χείρους*: quae synesis haudquaquam raro.

εἰ δὲ ἀγαθὸν καὶ κακόν] „Pono *κακὸν* ante *ἀγαθόν*, sicut ponitur in praecedentibus, ut illa *τῶν μὲν βελτίους, τῶν δὲ χείρους* respondeant sicut ibi. Ac *τῶν μὲν, τῶν δὲ* dicere Platonem existimo, quasi *φιλοσόφους* et *πολιτικοὺς* dixisset. *Stephan.* Non opus esse ulla mutatione recte iudicarunt Routhius et Heindorfius. Neque enim rara est haec chiasmi figura.

C. *χρὴ τῆς ἐπιθυμίας*] De genitivo conf. Matthiae Gr. §. 368.

εἰσι· πάντα γὰρ ἄνδρα χρὴ ἀγαπᾶν, ὅςτις καὶ ὁτιοῦν λέγει ἐχόμενον φρονήσεως πρᾶγμα καὶ ἀνδρείως ἐπεξ- D
ιὼν διαπονεῖται.

Cap. XXXII. ΚΡ. Καὶ μήν, ὦ Σώκρατες, καὶ αὐτὸς περὶ τῶν υἱέων, ὥςπερ ἀεὶ πρός σε λέγω, ἐν ἀπορίᾳ εἰμί, τί δεῖ αὐτοῖς χρήσασθαι. ὁ μὲν οὖν νεώτερος ἔτι καὶ σμικρός ἐστι, Κριτόβουλος δ' ἤδη ἡλικίαν ἔχει καὶ δεῖταί τινος, ὅςτις αὐτὸν ὀνήσει. ἐγὼ μὲν οὖν ὅταν σοὶ ξυγγένωμαι, οὕτω διατίθεμαι, ὥςτε μοι δοκεῖ μανίαν εἶναι τὸ ἕνεκα τῶν παίδων ἄλλων μὲν πολλῶν σπουδὴν τοιαύτην ἐσχηκέναι, καὶ περὶ τοῦ γάμου, ὅπως ἐκ γενναιοτάτης ἔσονται μη- E
τρός, καὶ περὶ τῶν χρημάτων, ὅπως ὡς πλουσιώτατοι, αὐτῶν δὲ περὶ παιδείας ἀμελῆσαι· ὅταν δὲ εἴς τινα ἀποβλέψω τῶν φασκόντων ἂν παιδεῦσαι ἀνθρώπους, ἐκπέπληγμαι, καί μοι δοκεῖ εἷς ἕκαστος αὐτῶν σκοποῦντι πάνυ ἀλλόκοτος εἶναι, ὥς γε πρὸς σὲ τά- 307

πάντα γὰρ ἄνδρα χρὴ ἀγαπᾶν] Ἀγαπᾶν, **contentum esse**, ita cum accusativo iunctum extat De Rep. III. p. 399. C. ubi v. annot. Sententia haec est: **debemus contenti esse, si quis vel tantillum profert a prudentia non alienum et in eo explicando pro viribus elaborat.** Comparavit **Routhius** De Rep. VI. p. 496. A. οὐδὲν γνήσιον οὐδὲ ἄξιον οὐδὲ *φρονήσεως ἀληθινῆς ἐχόμενον*. v. **Indic.** ad Libros De Rep. s. v. ἔχεσθαι.

D. *περὶ τῶν υἱέων*] **Diog. Laërt.** II. 13, 121. quatuor recenset Critonis filios, Critobulum, Hermogenem, Epigenem et Ctesippum. Quorum e numero recte **Heindorfius** censuit eximendos esse Hermogenem et Critobulum. Id quod vel hic locus satis certo testatur. Mox ἀεὶ i. q. ἑκάστοτε, videlicet, quotiescunque de hac re tecum colloquor, qui vocabuli usus est pervulgatus.

Κριτόβουλος δ' ἤδη ἡλικίαν ἔχει] H. e. **iam ad aetatis maturitatem pervenit.** v. ad Charm. p. 154. A. Menex. p. 240. D. Gorg. p. 484. C. Lachet. p. 200. C. Itaque ex hoc loco probabiliter licet colligere colloquium hoc habitum fingi aliquanto ante Socratis accusationem. Etenim Critobulus, Critonis filius, inter eos fuit, qui pro Socrate spondere voluerunt, quum is multam triginta minarum sibi irrogavisset. v. Apolog. Socr. §. 28.

P. 307. *πάνυ ἀλλόκοτος εἶναι*] H. e. ea indole et in-

ληθῆ εἰρῆσθαι· ὥςτε οὐκ ἔχω ὅπως προτρέπω τὸ μειράκιον ἐπὶ φιλοσοφίαν.

ΣΩ. Ὦ φίλε Κρίτων, οὐκ οἶσθα, ὅτι ἐν παντὶ ἐπιτηδεύματι οἱ μὲν φαῦλοι πολλοὶ καὶ οὐδενὸς ἄξιοι, οἱ δὲ σπουδαῖοι ὀλίγοι καὶ παντὸς ἄξιοι; ἐπεὶ γυμναστικὴ οὐ καλὸν δοκεῖ σοι εἶναι, καὶ χρηματιστικὴ καὶ ῥητορικὴ καὶ στρατηγία;

ΚΡ. Ἔμοιγε πάντως δήπου.

B ΣΩ. Τί οὖν; ἐν ἑκάστῃ τούτων τοὺς πολλοὺς πρὸς ἕκαστον τὸ ἔργον οὐ καταγελάστους ὁρᾷς;

ΚΡ. Ναὶ μὰ τὸν Δία, καὶ μάλα ἀληθῆ λέγεις.

ΣΩ. Ἦ οὖν τούτου ἕνεκα αὐτός τε φεύξει πάντα τὰ ἐπιτηδεύματα καὶ τῷ υἱεῖ οὐκ ἐπιτρέψεις;

ΚΡ. Οὔκουν δίκαιόν γε, ὦ Σώκρατες.

P. 307. *οὐκ οἶσθα ὅτι ἐν παντί*] Hunc locum laudat Aristid. Vol. II. p. 153. ed. Dind. non sine lectionis discrepantia.

καὶ παντὸς ἄξιοι] V. καὶ τοῦ παντὸς ἄξιοι. Sed articulum soli tenent Par. E. Urb. Flor. a. b. c.

οὐ καλὸν δοκεῖ σοι εἶναι] σοι δοκεῖ Flor. c. et Aristid.

B. *πρὸς ἕκαστον τὸ ἔργον*] τῶν ἔργων cod. Coisl. Aristidis, quod ideo praefert Heindorfius, quia in vulgata lectione offendat articulus.

Οὔκουν δίκαιόν γε] V. Οὐκοῦν, quod bene correxit Heindorf.

genio carere, quae ad iuventutis institutionem requiratur. v. ad Protagor. p. 346. A. coll. Ruhnk. ad Tim. p. 24.

καὶ παντὸς ἄξιοι] Utrumque dicitur, et τοῦ παντὸς ἄξιος et παντὸς ἄξιος; v. Heindorf. ad h. l. et ad Sophist. p. 216. C. Elmslei. ad Eurip. Heraclid. v. 168. Quum vero praecedat οὐδενὸς ἄξιοι, omisso articulo; ne hic quidem eum invitis libris fere omnibus tuendum existimavimus. Neque habuit eum Aristides Orat. Plat. I. Vol. II. p. 153. ed. Dindorf. ubi hic locus recitatur.

B. *πρὸς ἕκαστον τὸ ἔργον*] V. ad Hipp. mai. p. 281. B Frustra enim Heindorfius in hoc usu articuli haesit.

Οὔκουν δίκαιόν γε] V. ad Phaedr. p. 258. C. Ferri non potest quod vulgo scribebatur Οὐκοῦν δίκαιόν γε.

ΣΩ. Μὴ τοίνυν ὅ γε οὐ χρὴ ποίει, ὦ Κρίτων, ἀλλ' ἐάσας χαίρειν τοὺς ἐπιτηδεύοντας φιλοσοφίαν, εἴτε χρηστοί εἰσιν εἴτε πονηροί, αὐτὸ τὸ πρᾶγμα βασανίσας καλῶς τε καὶ εὖ, ἐὰν μέν σοι φαίνηται φαῦλον ὄν, πάντ' ἄνδρα ἀπότρεπε, μὴ μόνον τοὺς C
υἱεῖς· ἐὰν δὲ φαίνηται οἷον οἶμαι αὐτὸ ἐγὼ εἶναι, θαῤῥῶν δίωκε καὶ ἄσκει, τὸ λεγόμενον δὴ τοῦτο, αὐτός τε καὶ τὰ παιδία.

καλῶς τε καὶ εὖ] V. καλῶς γε καὶ εὖ, quo soli Flor. a. c. Ven. Σ. tenent.

καλῶς τε καὶ εὖ] V. supra p. 276. C. Comparavit Heindorfius Lachet. p. 188. A. πρὶν ἂν βασανίσῃ ταῦτα εὖ τε καὶ καλῶς ἅπαντα. Plura ad h. l. Winckelmannus collegit.

αὐτός τε καὶ τὰ παιδία] V. ad Remp. III. p. 414. D. Sympos. 221. D. Criton. p. 50. D. Reisig. ad Oed. Col. p. 313.

Corrigenda.

Prolegomm. p. 16. v. 15. lege magistram pro magistrum.

Ibid. p. 48. v. 11. inf. ante ne probabile quidem excidit ita.

Pag. 96. in text. v. ultim. pro ἄρα corrige ἆρα.

Pag. 99. in text v. 6. pro τῷ ξένω repone quaeso τώ ξένω.

